URICARU

SAU

COLECȚIUNE DE DIFERITE ACTE

CARE POT SERVI LA

ISTORIA ROMÂNILOR

BIBLIOT. ACADEM. ROMÂN

VOLUM. XX

DE

THEODOR CODRESCU

Prețiul acestuĭ volum 8 leĭ.

IAȘI

TIPOGRAFIA BUCIUMULUI ROMAN

—7 STRADA CODRESCU 7—

1892

TESTAMENTUL LUI PETRU CEL MARE

R. T. No. 602 Nov. 10. 1892.
~~I 12868 (87)~~

TESTAMENTUL LUI PETRU CEL MARE

Testamentul Ţarului Rosiilor **Petru cel Mare**, făcut la 1724, de pe care Ambasadorul Franţiei din St. Petersburg, la anul 1757, isprăvind a scoate o copie din Arhiva Rosiei, au trimes'o la Cabinetul Franţiei în vremea Craiului Francezilor Ludovic al XV-lea, şi la 1843 Fevruarie 20, s'au publicat prin foaea No. 51, a jurnalului din Paris, l'Echo Français.

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

IAŞI.
EDITURA TIPOGRAFIEI BUCIUMULUI ROMAN.
1892.

BIBLIOTECA
ACADEMIEI
ROMÂNE

Împlarea au adus că în zilele trecute, un telal jidov, mi-au adus de vînzare mai multe documente pentru colecţiunea Uricariului; între aceste acte, am găsit şi Testamentul lui Petru cel Mare, tradus în românește. In tinereţa mea 1843, foarte mult se vorbea despre acest pas al Ţarului Rosieĭ. Creçênd că fac o îndatorire amatorilor români, de a le da în broşură, aceste instrucţiĭ care povăţuesc şi astăzi Imperiul Rosieĭ, îĭ rog de al primi cu bună voinţă, ţinênd în samă împărtăşirea ce le-o fac.

Iaşi în 10 August 1892.

Theodor Codrescu.

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

PETRU CEL MARE

In numele a Pre sfinteĭ şi Nedispărţiteĭ Treimĭ, Noĭ Petru I cătră toţĭ pogorîtoriĭ noştri şi moştenitoriĭ Tronuluĭ şi guvernuluĭ a naţieĭ rosieneştĭ.

Marele Dumnezeu, de la care avem existenţa şi Corona noastră, luminându-ne şi sprijinindu-ne, îmĭ iartă mie a privi pe poporul rosienesc, ca chemat a stăpîni în viitorime toată Evropa. Eŭ puiŭ de temeiŭ aceştiĭ ideĭ, că naţiile Evropiene au agiuns cele mai multe într'o stare de vechime aproape de a lor cădere, saŭ că merg iale cu mare grăbire spre a lor cădere.— Urmează dar a fi iale cu lesnire şi fără îndoială subgiugate de un popul tânăr şi noŭ; când a-

cela va ajunge la întregimea creşterei sale, şi va căpăta toată a sa putere. Eŭ privesc năvălirea popoarălor Nordului de a cuprinde ţările Occidentului şi a Orientului ca o mişcare periodică hotărîtă in scoposurile proniei; care de asemenea au făcut a să renaşte şi populul roman, prin năvălirea barbarilor. Strămutările oamenilor ce lăcuesc spre pol, sînt ca umflarea rîului Nil, ce vine la oare care vreme ca să îngraşă cu al său mâl glodul ţărmurilor celor uscate ale Egipetului. — Eŭ am găsit, pe Rosia un părăuţ, şi o las un rîŭ mare. Iar moştenitorii mei vor face-o o mare întinsă, hotărâtă de a face să rodiască Evropa cea stârpită, şi valurile ei să vor răvărsa peste toate stavelele ce s'ar ispiti niscaiva mâni slăbănogite a pune în protiva lor, dacă însă urmaşii mei vor şti a îndrepta direcţia lor; pentru aceasta dar Eu le las lor instrucţiile următoare, care li recomânduesc la a lor luare aminte, ca să le păzască cu statornicie.

§ I.

„A ţine pe naţia rosienească neprecurmat întru-o stare de războiŭ, spre a ave

pe soldaţii ei pururea deprinşi la războiŭ, nelăsându-o a să răsufla, de cât numai pe câtă vreme va cere trebuinţa de a aduce în mai bună stare finanţele statului, de a prifface armiile, şi de a alege prilejul favorabil pentru a începe vre-un războiŭ; cu acest chip va face ca pacea să agiute războiului, şi războiul să agiute păcei, în interesul întinderei Rosiei, şi a înaintirei ei în înflorire.“

§ II.

„A chema prin toate putincioasele mijloace de la naţiile cele învăţate ale Evropei, Comandiri în vremi de războiŭ, şi oameni învăţaţi în vreme de pace, spre a face ca naţia rosienească să capete folosuri de la cele lalte naţii, fără a perde nimică din ale sale propriĭ“.

§ III.

„A să amesteca la tot prilejul în toate pricinile şi dizbaterile din Evropa, mai vîrtos în acele din Germania, care fiind mai cu apropiare, o interesază mai cu samă“.

§ IV

„A vârî vrajbă în Polonia, a hrăni în ea tulburări şi necontenite zaluzii, aĭ câş-

tiga cu banĭ pe aceĭ mai puternicĭ a eĭ, a ave înrâuriri la Dieţele* lor, şi a le cumpăra, spre a pute lucra şi eĭ la alegerile Crailor lor; aşĭ face partizani în Polonia, şi aĭ proteja, a vîrî oşti rosieneşti în Polonia, şi a le ţîne vremelniceşte până la prilejul de a rămâne acolo pentru tot-deauna. Dacă puterile mgeieşite s'ar împotrivi, atuncea să le împacĭ vremelniceşte împărţindu-o cu iale, până când va pute lua de la iale înapoĭ ceia ce li va fi dat."

§ V.

„A lua cât s'ar pute mai mult din hotarul Sfezieĭ, şi a şti cum să facă că însuşĭ ea Sfezia să'ĭ deschidă războiŭ, spre aĭ găsi pricină de a o subjuga: pentru de a isprăvi însă aceasta, trebue a dezbina pe Sfezia de Danimarca, şi pe Danimarca de Sfezia, şi cu luare aminte a hrăni rivalităţile lor."

§ VI.

„A să însoţi Prinţiĭ rosieneştĭ tot deauna cu Princese din Germania, spre a înmulţi rudirea cu mai multe familiĭ a eĭ, a apropia interesurile eĭ de a le noastre, şi

*). Adunarea generală a Polonieĭ.

înmulţându-să influenţa noastră acolo, să se uniască ca de la sine la pricina noastră."

§ VII.

„A căuta să câştige alianţa de comerţ a Englitereĭ, mai mult de cât orĭ a căriea alte Puteriĭ, pentru că ea este o putere care are mai multă trebuinţă de Noĭ, la cele trebuitoare marinieĭ eĭ, şi care poate fi şi cea mai folositoare la dezvoltarea marinieĭ noastre, a schimba cheresteaua noastră şi alte producturi a noastre cu aurul eĭ, şi a face ca negutitoriĭ şi matrojiĭ eĭ, să aibă cu aĭ noştri o neprecurmată înclinare, căcĭ eĭ vor deprinde şi pe aceĭ aĭ naţieĭ noastre la navigaţiĭ şi la comerţ."

§ VIII

„A să întinde neîncetat către Nord pe marginea mareĭ Baltice, şi către Sud pe marginea mariĭ Negre."

§ IX.

„A să apropia cât s'ar pute mai mult de Costantinopole, şi de India, că acel ce

va stăpâni acolo, va fi cel adevarat stăpânitoriŭ al lumeĭ, deci trebue a deschide neprecurmate războae, când cu Turcia, și când cu Persia; a face tarsanale pe marea Neagră, pentru a lucra la corăbiĭ. A pune câte puțin stăpânire pe această mare, cum și pe marea Baltică. — Aceste fiind două poziții trebuitoare la izbânda întreprinderei noastre; a grăbi căderea Persieĭ, a străbate până la golful Persic, a restatornici de să poate prin Siria comerțul cel din vechime a Orientuluĭ, și al întinde până la India, care este magazia lumeĭ. — Agiungênd odată acolo, va pute atuncea Rosia a se lipsi de aurul Engliterei.“

§ X

„A căuta să câștige alianța Austrieĭ, și cu băgare de samă a o ține în unire, aĭ sprijini în arătare zădarnicile eĭ închipuiri de a stăpâni ea după vremĭ Germania. Iar prin taină a întărta jaluzia Prinților Germanieĭ, în protiva eĭ. — A să sili să facă sau pe Austria, sau pe Germania ca să ceară agiutorul Rosiei, și a ave apoĭ asupra aceia un felĭŭ de protecție pregătitoare de a o stăpâni după vremĭ“.

§ XI

„A face de a să interesa curtea Austrieĭ, ca să se izgoniască Turciĭ din Evropa, și a nimici zaluziile eĭ, când să va subjuga Constantinopole, întărtându'ĭ eĭ un războiŭ cu Staturile cele vechi din Evropa, saŭ dându'ĭ o părticică din folosul izbândeĭ, care mai târziŭ i să va lua înnapoĭ“.

§ XII

„Aĭ face pe toțĭ Grecii aceĭ dezbinațĭ, sau shizmaticĭ, ce sunt împrăștiațĭ în Ungaria, și Polonia, să se lipsiască de el, aĭ face să i se închine luĭ, a să face sprijinul lor, și așĭ întemeia mai înainte o predomnire universală, prin un feliŭ de autocrație Ierarhică covărșitoare; aceștia vor fi atâța prietinĭ pe care îĭ va avea Rosia în Statul a fiește căruia dușman al eĭ.“

§ XIII.

„După ce Sfezia se va dizmădula, Persia se va birui, Polonia să va subjuga, și Turcia se va supune, apoĭ adunând armiile noastre, și fiind păzită marea Neagră, și

marea Baltică, cu corăbiile noastre, trebue mai întâiŭ a propune în deosebĭ şi foarte tainic la curtea Franţieĭ, apoĭ la aceia a Austrieĭ, de a împărţi cu eă imperia lumeĭ; dacă vre una din aceste două va primi propunerea, (care negreşit să va întâmpla), măgulindulisă ambiţia şi iubirea lor de sine, atunce să se agiute cu eĭ pentru a o desfiinţa în urmă şi pe dânsa ace rămasă, deschizênd cu ea o luptă de a căria izbândă nu să poate îndoi cineva, când Rosia va ave în a sa stăpânire tot Orientul şi o mare parte a Evropeĭ".

§ XIV.

„Dacă amândouă acele curţi vor refuza acea propunere a Rosieĭ, care nu este nicĭ cum de crezut, atunce ar trebui să ştie cum să împarte între ele gâlcevirea, şi a le face să se slăbiască una pe alta, când apoĭ Rosia folosindu-să de un prilej hotărâtoriŭ, va năvăli asupra Germanieĭ cu oştile sale cele pregătite, pornind tot odată şi două flote marĭ, una de la marea Azoĭ, şi alta de la portul Arhanghel, incărcate cu cete de asiaticĭ, şi însoţite spre apărarea lor cu flotele înarmate de la marea Neagră, şi de la marea

Baltică, care trecênd pe la marea Mediterană, şi pe la Ocean, vor năpădi, pe de o parte ele în Franţia, în vreme când pe de altă parte va fi Germania năpădită. — Aceste două ţări biruindu-să. ceialaltă apoĭ parte a Evropeĭ, va trece lesne şi fără nicĭ o împotrivire, sub jugul Rosieĭ. *Aşa să poate şi aşa trebue a să subjuga Evropa*".

PETRU INTĂIŬ.

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

Prețul 50 bani.

URICARUL VOLUMU XX.

URICARU

SAU

COLECȚIUNE DE DIFERITE ACTE

CARE POT SERVI LA

ISTORIA ROMÂNILOR

VOLUM. XX

DE

THEODOR CODRESCU

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

Prețiul acestuĭ volum 8 leĭ.

IAȘI
TIPOGRAFIA BUCIUMULUI ROMÂN
—7 STRADA CODRESCU 7—
1892

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

DISCURSUL D-LUI ALEXANDRU V. BELDIMANŬ

rostit la Iaşi în intrunirea publică din sala Pastia,
In ḑiua de 31 Martie 1891.

Cetăţenĭ Alegătorĭ,

Incep prin a face apel la indulgenţa D-lor voastre. Nu sunt orator, prin urmare nu pretindeţĭ de la mine un discurs. Pentru prima oară vorbesc în public; veţĭ bine voi dar a vă mulţumi cu o simplă convorbire în care voesc a vă arăta cauzele tristei stărĭ în care ne aflăm, şi mijlocul energic prin care ne putem scutura de amorţala care ne-a cuprins.

Mă prezint inaintea D-lor voastre ca un modest candidat la colegiul al 2 lea de Iaşĭ; ḑic modest, căcĭ candidatura mea este independentă de ori-ce partid politic. Candidatura mea nu numaĭ că nu este susţinută de niciun grup politic, care aspiră la putere, dar pot afirma fără exagerare, că toţĭ barbaţiĭ politicĭ din acest oraş, se vor găsi într'un singur gând pentru a o combate.

Vĕ veţĭ întreba de sigur: — Pentru ce această goană contra candidaturei mele?

Voiŭ rĕspunde în douĕ cuvinte la această întrebare: *pentru că sunt antidinastic, pentru că sunt republican.*

Antidinasticismul meŭ are o vrâstă destul de înaintată. El datează de la descălicătoarea luĭ Carol I pe pământul românesc.

Duşmaniĭ meĭ pretind că acest sentiment

de ură pentru dinastia străină este o boală. Câți-va amici bine-voitori se mărginesc a spune că este o manie.

Și știți de unde vin aceste aprecieri puțin măgulitoare pentru mine?

Din faptul că, în țara noastră, statornicia e tot așa de rară ca iarba de leac. Un om care a urmărit timp de 25 de ani o idee fără cea mai mică șovăire, este declarat de bolnav.

In această privință declar sus și tare că toți barbații noștri politici se bucură de o sănătate care nu lasă nimic de dorit. Care din ei nu a fost antidinastic? Care din ei nu a lucrat direct sau indirect la răsturnarea lui Carol I? Liberalii-naționali ca și liberalii conservatori au avut momentele lor de antidinasticism, nu din convicțiune ci din interes.

In opoziție strigătul lor a fost și este: *Jos Carol!*

La guvern: *Trăiască Carol!*

In ultimii ani ai guvernului D-lui I. Brătianu nu mai găsieai nici un almanah de Gotha în librăriile din București. Conservatorii le cumpăraseră pe toate pentru a găsi în ele un succesor lui Carol I. Această conspirațiune era platonică, în adevăr, dar ea arată în destul statornicia convicțiunilor lor politice, căci acești conservatori se află astă-zi consilieri fideli și devotați ai Tronului (fideli și devotați cât vor sta la putere).

Republicanismul meu este mai tînăr, dar tinerețea nu exclude sinceritatea. Vă rog, Domnii mei, a nu vă speria de acest cuvênt *Republica*. Sper că vă voiu convinge că Republica nu are nimica înspăimântător; mai mult încă, sper că ea și numai ea va readuce în această nenorocită țară, liniștea și concordia de care avem nevoe, ea și numai ea va deschide calea reformelor democratice.

Dar să revenim la Carol I, despre care am multe de spus.

Rog pe unul sau doi dinastici, cari din întâmplare se află rătăciți în această întrunire, să se liniștească. Mă voiu sili a nu lovi cu cruzime în sentimentele lor de iubire și de devotament către Dinastia Străină. Nu voiu urma exemplul ce mi l'au dat iluștrii oratori cari, în ultimul an al ministeriului D-lui I. Brăteanu, tunau și fulgerau în contra Regelui în salele de la Bosel și de la Orfeu din București. Mă voiu feri, cât voiu putea, de expresiunile violente pe care le aplaudam, când ele eșau din gura unui Fleva, unui Blaremberg, unui Alex. Lahovary, sau a unui Gheorghe Paladi; promit a fi..... nu respectuos către Regele, respect nu mi se poate pretinde, căci din nenorocire faptele Majestății Sale, nu sunt respectabile; dar promit a fi moderat, cât se poate mai moderat.

Eu am judecat pe Străinul care ocupă și astă-zi tronul Romăniei cu primele acte ale Domniei Sale. El, care părăsise una din cele mai mândre armate din lume, pentru a se urca la o poziție pe care nu o putuse visa, și-a inaugurat Domnia, răsplătind tradarea militară.

După câte-va săptămâni vine în Iași și vĕdĕnd acest oraș, care făcuse marĭ sacrificiĭ pentru îndeplinirea unireĭ, și care, încetând de a fi capitală, perduse din strălucirea sa de odinioară, promite strămutarea Curțeĭ de Casație. D. Gheorghe Mârzescu avu curajul a'și exprima neîncrederea în promisiunea domnească. Atunci Carol I se zburli și adresându-se cătră toțĭ aceĭ cari erau prezențĭ, ḑise: *Când un Hohenzolern își dă parola sa de onoare, nimene nu are dreptul a se îndoi de ea.*

Curtea de Casație stă neclintită în Bucureștĭ; și al 2-lea act, cu care a inaugurat Domnia Sa, a fost calcarea cuvîntuluĭ Său de onoare. Și să nu mi se ḑică că Curtea de Casație a uneĭ țărĭ trebue să fie numaĭ de cât în Capitală. Curtea de Casație a Imperiuluĭ German nu se află la Berlin ci la Leipzig. Curtea de Casație a Regatuluĭ italian nu se află la Roma ci la Turin.

Rea voință din partea unora, nepăsare din partea altora, este o dovadă că Ieșeniĭ nu trebue să conteze de cât pe eĭ. Alegețĭ deputațĭ și senatorĭ, cărora să le impunețĭ voința D-lor voastre.

Trec maĭ departe.

La $^{2}/_{14}$ Iunie după întoarcerea Sa în Bucureștĭ, Carol adresează o scrisoare defunctuluĭ C. A. Rosetti, atunci Ministru al Cultelor; acea scrisoare a fost publicată în *Monit. Oficial* din acel an 1866 cu No. 118.

Iată cuprinderea aceleĭ scrisorĭ.

Ascultațĭ și judecațĭ.

Domnule Ministru,

In suvenirea sosireĭ mele în Bucureștĭ, am hotărât a fonda o instituțiune de bine-facere.

Voiŭ da pentru aceasta, în treĭ anĭ de a rândul, câte patru miĭ galbenĭ pe an.

Te rog, D-le Ministru a'Mĭ face propunere în această privință. Cu simțimintele cele maĭ bine voitoare

Carol.

De 25 de anĭ aceștĭ 12 miĭ de galbenĭ staŭ în punga Suveranuluĭ.—Cum am putea oare califica acest act nedemn de un simplu particular, dar încă din partea unuĭ Domnitor?

În coloanele ḑiaruluĭ *Adevĕrul* am cerut ca Ministrul Cultelor să facă cunoscut Țăreĭ ce s'a făcut cu aceștĭ banĭ. Toțĭ consilieriĭ Tronuluĭ aŭ rĕmas muțĭ. Am rugat pe maĭ mulțĭ deputațĭ a face o interpelare, la care Ministrul va fi silit să rĕspunḑă. Rugămintele mele aŭ rămas fără efect. In fine, în luna Fevruarie, am găsit un deputat care îmĭ promi-sese a interpela pe guvern în această privință. Nu s'a putut ține de cuvênt. căcĭ Camera a fost disolvată.— Trebue să vĕ spun cu mândrie că acel deputat este moldovan, este ieșan; el reprezinta în Cameră pe "valorosul colegiu al 2-lea de Iași", căruia vin a-ĭ solicita voturile. De și el combate candidatura mea, imparțialitatea îmĭ impune datoria de a-l numi. Este D. Nicu Ceaur Aslan.

Până acum v'am citat fapte cari dovedesc josnicia caracteruluĭ, lipsa de demnitate a luĭ Carol.

Voiŭ nara acum fapte mult maĭ grave, care vĕ vor convinge, nu mĕ îndoesc, că pe Tronul Țăreĭ uu avem nu Suveran cu iubire

de țară, ci un Negutitor a căruĭ principală preocupațiune este de a se îmbogăți.

Voiŭ începe cu rușinoasa concesiune a luĭ Strussberg, un gheșeft german, pentru a căruĭ plată vor trebui să muncească maĭ multe generațiunĭ.

Mulțĭ deputațĭ moldovenĭ aŭ stăruit pe lângă ministerul din 1868 pentru ca să renunțe la această înstrăinare a Țăreĭ pe 99 de anĭ. — Defunctul Negură și Alex. D. Holban, membri în fracțiunea independentă din Iași, ambiĭ atuncĭ deputațĭ, aŭ propus ca liniile ferate să le facem noĭ treptat, în limitile slabelor noastre resurse financiare. — Știțĭ care a fost respunsul Ministrilor: *Nu se poate; concesiunea Strussberg este o chestiune dinastică.*

După un an am vĕdut pe def. Costachi Rosetti și pe Ioan Brătianu, într'o întrunire publică la care aŭ asistat peste treĭ miĭ alegătorĭ bucurescenĭ, recunoscând greșeala ce aŭ comis, cerênd ertare, și declarând că Carol a pretins acea concesiune, în capul căreia eraŭ maĭ mulțĭ prinți, grafi și baronĭ prusacĭ, cari voiaŭ a se îmbogăți din munca și sudoarea noastră.

România este considerată în Germania ca un câmp de exploatare. Ceia ce Indienii sunt pentru Englezĭ, noĭ Românii am ajuns a fi pentru Germanĭ.

Cunoașteți cu toțiĭ, Domniĭ meĭ, fazele rușinoase, umilitoare pentru noĭ, prin care a trecut acest gheșeft german. Voesc astădĭ numaĭ a vĕ arăta cifre care sunt maĭ elocvente de

cât orĭ ce aș spune.—Extrag aceste cifre din o interpelare făcută de Prințul Gr. Sturdza, Senator ieșan, în ședința Senatuluĭ de la 3 Decemvrie 1888, cifre cari nu au fost desmințite.

Știțĭ D-lor, ce pagubă ne-a cauzat nouĕ, pagubă ireparabilă, concesiunea Strusberg? A cauzat țăreĭ noastre o pagubă de 837 milioane, pagubă care înspăimîntă pe o putere bogată și mare ca Franța, și care pe noĭ ne strivește.

Acum, sunt dator să vĕ arăt cu cifre, cum ne-a cauzat guvernul nostru această pagubă.

Iată cifrele: când Strusberg cerea să'ĭ se dea acea concesiune, compania Brassey, care a făcut cele maĭ multe drumurĭ de fer din Europa, ne a propus să ne facă drumurile noastre de fer cu 130 miĭ leĭ Kilometrul, dând noĭ pămîntul; pămîntul pentru un kilometru de drum de fer costă șapte orĭ opt miĭ de leĭ de kilometru; să punem cel mult 10,000, ceia ce ar face 140 miĭ leĭ kilometrul, și ne maĭ cerea ca condițiе să-ĭ plătim pe tot anul, pentru câte kilometre ne vor face.

Apoĭ noĭ am plătit luĭ *Strussberg* până la rescumpărare în curs de 9 anĭ, câte 18 milioane șase sute miĭ leĭ în aur pe fie-care an.

Prin urmare, 18,000,000 leĭ, împărțit cu 140000 leĭ kilometru, făcea 132 kilometri pe an, cari i-am fi putut avea.

Apoĭ toată linia luĭ Strusberg până în Vârciorova e numaĭ de 1,110 și jumătate kilometri, prin urmare, după nouĕ anĭ, am fi avut acea linie a noastră de vecĭ, fără să fi avut trebuință a o rescumpăra, ba încă, trec vr'o 77 kilometri, cu capitalul plătit. In loc de aceasta s'a dat concesiunea luĭ Strusberg, cu 270,000 leĭ kilometrul, plătindu-ĭ pe an 18,600,000 leĭ, și în loc să fim stăpânĭ pe linia noastră, trebue să plătim 337 milioane, adică câte 18,600,000 pe fie-care an, în curs de 45 anĭ.

837 milioane de francĭ! Te apucă amețeală pronunțând numaĭ această colosală cifră.

Un gheşeft atât de murdar ar fi de ajuns pentru a discredita o Domnie. Un popor viguros, conscient de drepturile sale, ar fi resturnat pe acest Suveran, care s'a făcut complice unor speculatorĭ germanĭ fără scrupul.

La noĭ totul este permis. Carol I continuă a domni în liniște, şi politicianiĭ noştri s'aŭ grăbit a vîrî în Senat pe un pretins moştenitor al Tronuluĭ Românieĭ.

Oare Carol I este El sigur că va muri în România? Eŭ nu o cred, şi credinţa mea se razemă pe deşteptarea poporuluĭ român, într'un viitor foarte apropiat.

Să vĕ maĭ vorbesc oare de oneroasa concesiune Crawley, dată sub guvernul conservator? Cine nu'şĭ aduce aminte de *sultan-mezat* ce se deschisese atât în Cameră cât şi în Senat? Ţara a plătit linia ferată Ploeştĭ-Predeal cu maĭ multe milioane peste adevĕrata eĭ valoare. (*)

Dar culmea scandaluluĭ şi a nerușinăreĭ este rescumpărarea linieĭ ferate Cernavoda-Constanţa.

Camera a votat suma de 12 milioane, pentru ca ţara să devie proprietară uneĭ căĭ ferate construită, în cele maĭ rele condiţiunĭ. Legea este trimeasă la Senat care o respinge pe laudabilul motiv că preţul rĕscumpărăreĭ este prea exagerat. Guvernul trimite din noŭ acest

(*) In acest obiectŭ să se vadă broşura întitulată: Dialog politicŭ între D-nu Alexandru N. ... şi D-nu General Tell, publicată în Bucureşcĭ, Tipografia Naţională, strada Academieĭ No. 24. 1875. Th. C.

proiect de lege Camereĭ, care nu menţine măcar cifra de 12 milioane deja votată, ci votează suma de 17 milioane. Cinci milioane maĭ mult de cât la prima votare.

Şi Senatul fără pic de rușine votează această scandaloasă sumă de 17 milioane, pe când respinsăse acea de 12 milioane ca exagerată.

Ce să maĭ zic de Suveranul căruĭ i se prezintă spre sancţionare această lege, votată în asemenea ruşinoase condiţiunĭ, şi care nu s-a sfiit a acorda semnătura Sa?

Am asistat în Bucureştĭ la o întrunire conservatoare. D. Ioan Lahovary tuna şi fulgera contra D-luĭ Ioan Brătianu, care a tolerat ca Corpurile legiuitoare să se dedea la operaţiunĭ financiare atât de murdare; dar, ca orator guvernamental în acel moment (şi când zic guvernamental se înţelege şi dinastic) D. Ioan Lahovary s'a ferit de a vorbi de Acela care acordase sancţiunea Sa acestuĭ *murdar gheşeft*. (Cu aceste cuvinte a stigmatizat D-sa această lege). Indignat de o aşa flagrantă părtinire, am întrerupt pe orator, rugându'l să nu ne vorbească numaĭ de D. Ion Brătianu, ci şi de Acela fără isc'litura căruia acest *murdar gheşeft* nu ar fi fost sĕvârşit. Am fost dat afară din sala întrunireĭ de conservatorĭ, pentru că îmĭ permisesem a ataca persoana Suveranuluĭ, fără a se gândi că cu un an înainte, chiar eĭ insultaŭ cu violenţă pe Carol I, înaintea căruĭ se prosternă astă zĭ cu slugărnicie.

Până aicĭ v'am arătat partea negustoreas-

că a Domniei lui Carol I. Permiteți'mi a vi'L arăta ca agent german, apărător intereselor germane, supus orbește ordinelor primite din Berlin.

La 1868, guvernul D-lui I. Brătianu a căzut, fiind-că cabinetul din Berlin începuse a menaja pe Austro Ungaria în prevederea rĕzboiului pe care îl plănuiaŭ contra Franciei, și nu voia să permită ca România să neliniștească Monarhia Habsburgilor, prin revendicarea Transilvaniei.

La 1871, guvernul D-lui Ion Ghika a căzut, fiind-că nu a voit a vĕrsa sângele unor tineri studenți cu inimile generoase, cari nu puteaŭ suferi în tăcere îngâmfarea germană, care celebra într'un mod zgomotos înfrenunchiarea Franciei, insultând durerea Românilor.

Tot la 1871 guvernul conservator fu silit să impuie Corpurilor legiuitoare afacerea Bleichröder (urmașul lui Strussberg) și Germania ne-a amenințat cu intervenția turcească, dacă nu vom despăgubi pe prinții, grafii și baronii germani, trași pe sfoară de Strussberg și de Ambron. Acest din urmă era omul de casă și de încredere al familiei Hohenzollern-Sigmaringen. Acest Ambron a fugit din Berlin lăsând goală lada de fier, în care eraŭ acțiunile garantate de guvernul român.

La 1876, guvernul conservator a căzut fiind-că nu a voit să urmeze politica ce se stabilise în întrevederea de la Reichstadt, unde Germania și Austro-Ungaria se obligaseră a lăsa Rusiei libertatea sa de acțiune cuntra

Turciei și a-i permite să redobîndească partea Basarabiei anexată României la 1857.

La 1877, Carol I, după ordinul din Berlin, a luat parte la rezbelul ruso-turc, sacrificând 10 mii de Români pentru ca lingușitorii curtezani să 'l zică *Mare Căpitan (?)* și a împins ipocrizia până a se preface că nu știe nimica despre perderea Basarabiei. Cine nu știe că retrocedarea acestei provincii era hotărîtă la Livadia, cu un an înaintea începerei ostilităților? — In luna lui Iunie 1877, guvernul englez, fiind interpelat în privința intențiunilor Impĕratului Alexandru al II, în caz de izbândă, a rĕspuns în ședința publică a parlamentului, că una din condițiunile pe care le va impune Rusia, va fi retrocedarea Basarabiei Române.

Poate oare cine-va să susție că Carol I nu știa că Basarabia ni se va lua?

La 1878, avênd un Hohenzollern pe tron, am fi fost în drept să sperăm că Germania va pleda dreapta noastră cauză la Congresul din Berlin. Din contra, ca a fost dușmana noastră, a făcut ca plenipotențiarii noștri să joace un rol ridicol. In loc de a ne folosi cu ceva, ne-am pomenit cu perderea Basarabiei, fără despăgubire de rĕzboiŭ și cu chestiunea jidovilor în spinare.

La 1883 tot Germania ne a împiedicat de a lua parte la conferința din Londra, unde cestiunea Dunărei a fost rezolvată contra noastră, și în folosul Austro-Ungariei. Tot la 1883 D. I. Brătianu a fost silit să alipească Statul

Român de politica puterilor centrale, pentru a obține ca deciziunile conferinței din Londra în privința Dunărei, să nu fie executate. Chiar în acelaș an Germania, prin Agentul sĕŭ Carol I, a silit pe guvern a cere Camerilor suprimarea porturilor libere din Galați și Brăila, închidênd ast-fel occidentului debușeurile noastre fluviale, în folosul exclusiv al traficului german.

La 1885 Agentul Strein care stă pe tronul Țărei a împins, după ordine primite din Berlin, pe România într'un războiŭ vamal cu Austro-Ungaria, numaĭ și numaĭ pentru a favoriza exportul industriei germane pe valea Dunărei.

In fine la 1886, Carol I, se încearcă a ne impune faimoasa convențiune consulară contra căreĭ Țara întreagă s'a ridicat.

Aceste fapte, care nu se pot tăgădui, nu sunt ele oare suficiente pentru a convinge pe orĭ ce Român, în pieptul căruia bate o inimă românească, de urmările fatale ce a avut pentru noĭ această nefastă Domnie ?

Politicianiĭ de la 1866 ne-aŭ dat pe Carol I, locotenent în armata prusacă. De atunci Prusia a devenit Germania a tot puternică în Europa, și din Berlin nu ne aŭ venit de cât umiliri și jertfe.

Sub Domnia luĭ Carol I, Țara românească e tratată, ca un câmp de exploatare, și privită cu dispreț de înseșĭ Germaniĭ.

Mi s'a spus și poate mi se va spune încă, că toate aceste nenorociri, toate aceste jertfe,

toate aceste umiliri nu ni le a impus numaĭ Carol I. – El a avut miniștri, Cameră, Senat.— Cu cea maĭ adâncă durere sunt silit să recunosc că așa este.—Am ḑis și nu voiŭ înceta de a o repeta : – Puterea luĭ Carol I constă în lipsa de caracter, era să ḑic ticăloșia politicianilor noștri : fără complicĭ, Carol nu ar fi putut face nimic.—Dar de când oare corupțiĭ absolvă pe corupător ? Și am strigat și o strig și astăḑi cu cea maĭ adâncă convicțiune, că *Marele corupĕtor stă pe tronul Românieĭ.*

Acest Mare Corupĕtor rĕsplătește în toate ḑilele trădarea politică, precum a răsplătit la 1866 trădarea militară.

Să vin acum la Independența Românieĭ și la Regalitate, cu care lingușitoriĭ trîmbitează gloria Prusaculuĭ Incoronat. Aceștĭ curtezanĭ merg cu nerușinarea până a pretinde că Lui i le datorim. In puține cuvinte vĕ voiŭ dovedi că acestuĭ Strĕin, nuĭ datorim nimic. Dacă îi datorim ceva, este numaĭ jertfe și umiliri.

Independența :—Acest cuvênt ar trebui să mândrească toate inimile românești. Cu durere sunt silit să mărturisesc că această independență nu reprezintă astă zĭ de cât înlocuirea desinteresateĭ suzeranităței otomane, prin precupețeasca suzeranitate austro-germană. Nu trebue să uităm că, avênd un Hohenzollern pe Tron, această independență, cimentată cu sângele a ḑece miĭ de Românĭ, căzuți pe câmpiile bulgare, nu a fost recunoscută de Impĕratul Germanieĭ, de cât cu douĕ umilitoare

condițiuni. Ne-am angajat a rĕscumpĕra murdăriile concesiuneĭ Strusberg, concesiune în care erau compromise nume ilustre din Prusia. Ne-am angajat a modifica art. 7 al Constituțiuneĭ noastre.

Regalitatea : Cuvênt deșert, care a satisfăcut vanitatea Strĕinuluĭ Incoronat, dar pe care l'am plătit foarte scump. Am perdut drepturile noastre strămoșeștĭ asupra Dunăreĭ ; am perdut, în folosul exclusiv al Germanieĭ, toate relațiunile noastre comerciale cu Occidentul, desființând porturile franco ale orașelor Galați și Brăila. Tremur când mĕ gândesc că pentru onoarea de a fi un Regat, maĭ avem o poliță de achitat față cu Germania. Doresc din toată inima ca viitorul să'mĭ dea o desmințire. Acea poliță la care nu a renunțat Germania, și la care Se gândește încă Agentul Strein de pe Tron este: *Convențiunea consulară cu Germania.*

Vĕ jur că sub Domnia acestuĭ Suveran Strein, în pieptul căruia bate o inimă nemțască, putem șterge din dicționarul românesc: *Mândria Națională.*

Această regalitate cu care ne asurzesc curtezaniĭ, este înfierată cu stigmatul uneĭ rușinoase negustoriĭ. Acest Rege, după ce a ochit și ales 12 din cele maĭ frumoase moșiĭ ale Statuluĭ, a pretins să i se dea pe vecie venitul acestor moșiĭ. Românĭ ! Aveți un Rege, trebue să-l plătiți—și s'a găsit o Cameră, un Senat care să consimtă a satisface scârboasa lăcomie a acestuĭ Străin.

Să pretindeți de la aceĭ pe care îĭ veți alege ca deputați ca, din inițiativa parlamentară, să presinte un proect de lege pentru reluarea acestor 12 moșiĭ din mânile Regeluĭ — Să înțeleagă acest Străin că nu țara a înființat Domeniul Coroaneĭ, ci o turmă de lingușitorĭ, cari voiaŭ a se menține cu orĭ ce preț la putere. Două puternice motive vĕ impune datoria de a da, în această privință, mandat imperativ alegĭlor voștri.

1 Aceste moșiĭ, trebue împărțite la sătenĭ, și cu venitul secularelor păduri ce se află pe ele, să se clădească prin comune rurale scoliĭ, spitale, biserici care cad în ruină.

2 Pe aceste moșiĭ. care formează Domeniul Coroaneĭ, Carol I aduce străinĭ și ĭ instalează pe ele. Intr'un cuvênt, Negutitorul încoronat voește încetul cu încetul a înființa colonii germane. Dacă nu veți desființa legea din 10 Iunie 1884, peste 10, cel mult peste 15 anĭ, veți vedea pe aceste 12 moșiĭ, râdicându-se biserici și scoliĭ nemțeștĭ. Pe aceste 12 moșiĭ nu veți maĭ auzi vorbindu-se românește, ci numaĭ nemțește.

Conservatoriĭ și liberaliĭ independenți, când eraŭ în opoziție, aŭ protestat cu energie contra acesteĭ instituțiunĭ, care amintește tristele timpurĭ ale feodalităței, contra acesteĭ murdare spoliațiunĭ, impodobită cu pomposul nume de **Apanage.**

Comitetul central al partideĭ liberal-conservatoare, întrunit în sara de 19 Iunie 1884, și deliberând, a votat în unanimitate—bagați

bine de samă, *în unanimitate* - următoarea rezoluțiune :

Partidul liberal-conservator credincios Constituțiunei, consideră **darea Apanagiului** *ca o violare a Pactului fondamental și* **ia angajamentul de a lucra pentru reintrarea in legalitate.**

Această resoluțiune, dictată de un patriotism demn de toată laudă, a apărut mai multe săptămâni în capul ziarului *România*, organul partidului liberal-conservator.

Liberalii-conservatori au venit la putere, și au uitat angajamentul ce au luat față cu țara, într'un mod atât de solemn.

Liberalii-independenți au întrat în Cameră și în Senat, și au uitat angajamentul ce l'au luat, în mai multe întruniri publice, că vor desființa *Domeniul Coroanei.*

Toți au uitat - și știți de ce ? Pentru că toți voesc a ajunge la putere. Portofoliile ministeriale se distribue de Rege, și El nu le va da acelora, care ar da cel mai mic semn de ostilitate contra *Apanagiului*, cu alte cuvinte, contra *pungei regale.*

De aceia, încă o dată, vă rog, siliți pe aceia care vă cerù voturile de a se pronunța într'un mod categoric, în privința desființărei Domeniului Coroanei.

Iertați-mă dacă vă intrețin așa de mult de această scârboasă afacere, dar trebue se vă arăt repeziciunea cu care s'a votat acest jaf rușinos în averea Statului.

La 5 Iunie s'a votat de Cameră ; la 6 lunie s'a votat de Senat ; sancțiunea regală s'a dat la 8 lunie și la 10 lunie s'a publicat în *Monitorul oficial* ; 5 și 6 lunie 1884 vor fi două zile de umilire și de rușine, în analele vieței noastre parlamentare.

Am asistat la ședința Camerei în care s'a votat Apanagiul. Primul ministru împingea cu mânie pe deputați la vot. Câți-va deputați au voit să fugă din Cameră pentru a nu vota, dar cheia ușei era în buzunarul Primului ministru. Am vĕzut un deputat care voia să se abție, luat cu sila de Primul-ministru și dus la vot.

Și să notați un lucru caracteristic : când a fost vorba să se jefuiască țara pentru a da lui Carol I, 12 moșii, treaba s'a făcut în mai puțin de o săptămână. Când e vorba de a se aplica legea vînzărei moșiilor Statului la țĕranii muritori de foame, lucrul se trăgănează de *trei ani*, și nici un țĕran n'a fost încă pus în posesiunea pămêntului, ce de drept i se cuvine și de care atîrnă existența sa nenorocită.

Faptul acesta vĕ arată durerea de inimă ce au pentru popor partidele noastre de guvernământ.

In zadar D-nii Petre Cernătescu și Nicolae Ionescu în Cameră și Vasile Maniu în Senat, au combătut lăcomia regală, arătând cât este de inconstituțională această lege ce se cerea Corpurilor legiuitoare. Primul-Ministru nu a găsit alt argument pentru a zmulge voturile acelor nedemni reprezentanți ai Țărei

de cât spuindu le că voește a face din Carol I. *cel întâiŭ moșnean român.*

Moșnean Român!—Ce derîdere! Cel întâiŭ moșnean român, care pretinde Corpurilor Legiuitoare ca să fie scutit de imposite cătră Stat.

Legea ḑice:— **că se dă Regelui folosința asupra suprafeței și subfeței a 12 moșii, fără a fi supuse la v-ro dare de cauțiune. Aceste 12 moșii nu sunt supuse la imposite cătrĕ Stat.**

Iată moșneanul creat de D. Ion Brăteanu, în toată goliciunea lăcomiei și a zgărceniei sale.

Trebue să vĕ vorbesc acum de fortificațiĭ. Declarația de alalta erĭ a D luĭ Ţony cum că nu a votat creditul pentru fortificațiĭ m'a bucurat. Imĭ place a crede că nicĭ unul din reprezentanțiĭ colegiuluĭ al 2-lea de Iași, nu a dat votul sĕŭ acestor fortificărĭ care reprezintă o *afacere comercială și o tradare națională.*

Când Corpurile Legiuitoare aŭ votat 30 milioane pentru înarmarea Ţărei, Carol I a pretins de la Primul Seŭ ministru, ca să facă un viriment de fonduri. Din aceste 30 milioane, s'a dat într'un mod abuziv, 8 milioane Caseĭ Grüsson din Magdeburg, care era în ajunul de a da faliment, pentru o comandă de cupole și tunurĭ destinate fortificațiilor care abia eraŭ începute.

Banĭ noștri destinați a scăpa de faliment o uzină nemțască!

Permiteți-mĭ acum să vă povestesc fazele prin care au trecut aceste fortificărĭ, saŭ, maĭ

bine ḑis, planul acestor fortificărĭ. Carol I invită pe Generalul Brialmont să vie în Bucureștĭ, și îl însărcinează a face un plan de fortificărĭ pentru apărarea întregeĭ Românieĭ. Generalul belgian primește a face această lucrare.

Cine nu'și aduce aminte de notele diplomatice preschimbate atunce între cabinetul din Viena cu acel din Bruxelle·. Ministerul austro-ungar întreba pe acel belgian cum a permis unuĭ ofițer superior, care face parte activă din armată, să primească însărcinarea de a face un plan de fortificărĭ, pentru apărarea teritoriuluĭ român, care este vecin cu Imperiul austro-ungar?

In fine, Generalul Brialmont a remis luĭ Carol I planul elaborat de el, un plan de fortificărĭ pentru apărarea, precum am ḑis, a întregeĭ Românieĭ.

Nimenĭ, absolut nimenĭ nu a vĕḑut acel plan. Nicĭ marele Stat major al armateĭ române, nicĭ chiar Generalul Berendey, designat de pe atunce pentru diriguirea și supraveghierea acestor lucrărĭ de fortificare. Am rugat în coloanele ḑiaruluĭ *Adevĕrul*, pe Generalul Berendei să-mĭ dee o dezmințire, dacă afirmațiunea nu este exactă. Generalul Berendei a tăcut și nicĭ putea face almintrelea.

Carol I, în mânile căruia Generalul Brialmont remisese planul elaborat de el, l-a încredințat Maioruluĭ Schuman, ofițer in Statul major prusian, care s'a dus cu el la Berlin. Acolo marele Stat major al armateĭ germane a modificat cu totul acel plan, și dintr'un plan

de fortificări elaborat pentru apărarea întregeĭ Țări, a făcut un plan de fortificări menit numaĭ a apăra aripa dreaptă a armatelor austro-ungare în viitorul rezbel cu Rusia.

Să cheltuim sutimĭ de milioane stoarse din sudoarea întregeĭ țĕrĭ pentru ca să înlesnim victoria unuĭ vecin, dușman neamuluĭ nostru—pentru ce? Fiind-că Austro-Ungaria este astădĭ aliata Germanieĭ, fiind-că nu maĭ suntem astădĭ vasali Turcieĭ, dar vasali politiceĭ puterilor centrale, și fiind-că nu avem pe Tronul Țăreĭ un Român cu iubire de Țară, ci un străin, un Agent care e dator, după ordinele din Berlin a fi în România, apărătorul intereselor politiceĭ austro-germane.

Dacă acest act, ce nu se poate tăgădui, nu este o *trădare națională*, atuncea voiŭ ruga pe unul din D-voastre să-ĭ dea o altă denumire.

Spre convingerea D-voastre, vĕ prezint o schiță de planul primitiv al Generaluluĭ Brialmont, nemodificat încă de Maiorul prusac Schumann. Am scos această schiță din planul alăturat la o scriere a Generaluluĭ Brialmont, apărută sunt câte-va lunĭ, și în care tratează de fortificări rădicate de curând în Belgia, și de fortificările menite a se rădica în Romania.

Vedețĭ o cetate la Pașcanĭ, care trebue să apere Moldova spre Nord. Vedețĭ Câmpina și Slatina cu puternice forturĭ, chemate a ne apara despre Austro-Ungaria.

Vețĭ recunoaște cu mine, nu mĕ îndoesc, că expunerea ce v'am făcut este înspăimântătoare. Ne ducem de râpă, ne ducem spre peire

* * *

Suntem datorĭ pe piața Berlinuluĭ peste **un miliard**. Cugetațĭ bine: **un miliard**— și din budgetul Statuluĭ, care este de *165 milioane*, pe an, trimetem pe fie-care an la Berlin *60 milioane*, dobândile acesteĭ îngrozitoare datoriĭ. Aproape jumătate din veniturile Statuluĭ.

Ce e de făcut?

La boale marĭ, remediĭ energice.

Să tăem în carne vie. Să suprimăm fără întârziere cangrena care ne roade.

Să suprimăm pe Regele Străin, să suprimăm Monarhia și să înlocuim totul cu Republica.

Ce este Republica? O formă de guvernământ prin care un popor se cârmuește el însușĭ. Mĭ se va spune de sigur că Constituțiunea noastră liberală, dă poporuluĭ dreptul a se guverna el însușĭ. Așa este. Dar acest drept ce mĭ'l acordă Constituțiunea este iluzoriu, căcĭ avem un Rege, și încă un Rege străin cu prerogative întinse, care impedică mersul regulat al instituțiunelor noastre democratice.

D. Gh. Panu, în coloanele ziaruluĭ *Lupta*, a zis cu drept cuvînt, că în acest secol de constituționalism, un Rege nu poate fi de cât saŭ un *Tiran*, saŭ o *Păpușă*. Dacă natura a dat Suveranuluĭ inteligență, El, vrênd nevrênd, incalcă drepturile ce-I acordă Constituțiunea, trece peste prerogativele Sale, și devine în scurt timp un tiran odios. Dacă Suveranul este imbecil, El este o păpușă, un instrument incons-

cient în mânile unei camarile ce se formează imprejurul Seŭ.

Intr'un caz saŭ într'altul, voința poporuluĭ e nesocotită, el nu are alt rol de cât de a plăti imposite, și dintr'un guvern constituțional, țara cade într'un guvern personal.

D. Țoni v'a mărturisit alaltă ieri că de treĭ anĭ, guvernul personal al Regeluĭ se impune Țăreĭ. Domnia-sa ar fi putut să ne spună că acest sistem durează de 25 anĭ. Nu Corpurile legiuitoare, representanțĭ legalĭ aĭ Țăreĭ, daŭ Majestățeĭ Sale miniștri; ci Carol I dă Țăreĭ miniștri, pe care îĭ alege după chipul și asămănarea Sa, și odată instalați pe fotoliurile ministeriale, le ₫ice: *Ei! acum v'am numit. Rămâne să vĕ faceți majorități atât în Cameră cât și în Senat.*

De 25 de anĭ, am vĕzut un singur minister care s'a impus Regeluĭ, și care a venit la putere având la spatele sale marea majoritate a Țăreĭ. Acest minister este acela din Aprilie 1876, ministerul liberal.

Scump a plătit partidul liberal cutezanța de a se impune Majestățeĭ Sale. Carol I are memorie, și la 1888, partidul liberal a căzut sub povoara greșalelor comise de el în complicitate cu Acela. care a ținut a compromite în ochiĭ Țăreĭ drapelul liberalismuluĭ român.

Suprimarea Regeluĭ cu primejdioasele Sale prerogative, câte-va modificărĭ într'un sens maĭ democratic în Constituțiunea noastră de astăzĭ, și iată Republica proclamată, fără cea maĭ mică zguduire.

Cine va urca treptele palatuluĭ național, va găsi în el pe cel maĭ înalt funcționar al Statuluĭ, căruia în loc de a-ĭ ₫ice—*Sire*! saŭ *Măria Ta*: îĭ va zice *Domnule Președinte*! Nu va găsi în acel palat un om vanitos, care crede că prin mila luĭ Dumnezeu să află acolo; ci un bărbat care va ști că numaĭ prin voința poporuluĭ, el ocupă timporal cea maĭ înaltă funcțiune a Statuluĭ.

Ce este oare îngrozitor, înspăimântător în această schimbare impusă de progresul timpuluĭ?

In alte țărĭ, unde familiele domnitoare aŭ un trecut istoric, unde istoria țăreĭ este strâns legată cu istoria Dinastieĭ, acolo se vorbește deja de suprimarea regalităței. Partide republicane există și propoveduesc cu succes ideile lor

Dar în România, ce legăturĭ avem noĭ cu Carol I? Ce trecut îl leagă cu noĭ? — Nimic, absolut nimic!—

El este nu numaĭ inutil, dar primejdios viitoruluĭ nostru.—Suprimarea Luĭ și proclamarea Republiceĭ se impune.

Sunt convins că, afară de un mic numĕr de oamenĭ cari trag foloase din sistemul de guvernământ monarhic în paguba celor-lalțĭ, marea majoritate a poporuluĭ român, pusă în posițiune a alege în deplină libertate, se va rosti cu entusiasm pentru o republică onestă, liniștită, care prin firea eĭ însă, și favorizează ridicarea democrațieĭ și realizarea aspirațiunelor acesteia.

Poporul român nu poate să dorească pr

lungirea Domnieĭ unuĭ Rege Străin, unuĭ Rege Cioclu, care sapă mormîntul României.

* * *

Să vin acum, la chestiunea Iaşilor, la chestiunea Moldoveĭ, pe care am apărat'o cu căldură în coloanele ziaruluĭ *Adevĕrul*. Nu voesc a mĕ opri la alianţa electorală ce s'a făcut în acest oraş. Alegĕtoriĭ vor judeca. Voiŭ spune numaĭ că consider ca un act regretabil, ca un act pe care îl desaprobă chiar Mihail Kogălniceanu, care figurează în capul listeĭ guvernamentale de aicĭ, unul din şefiĭ partiduluĭ liberal. Precedent foarte trist pentru corectitudinea ce trebue să domnească în purtarea partidelor noastre politice. La Iaşi poliţia conservatoare pusă la ordinile liberalilor. La Bucureştĭ aceiaşĭ poliţie ameninţând pe alegĕtoriĭ carĭ vor vota pentru liberalĭ.

Dar ceia ce nu pot admite, şi ceia ce cu greŭ vor înţelege alegĕtoriĭ, este faptul de a justifica această monstruoasă alianţă electorală, încălecând pe chestiunea *Moldovenismuluĭ*, şi plângênd pe ruinele *Iaşilor*.

Ce a făcut partidul liberal-naţional pentru Moldova, pentru Iaşĭ?—Nimica.

Ce a făcut partidul liberal-conservator pentru Moldova, pentru Iaşi?—Nimica.

Şi astăzĭ aceste douĕ partide se unesc într'un scop electoral, pentru a face din Moldova şi din Iaşĭ, raiul promis de Mahomet.

Ce aŭ a face alegerile, cestiune eminamente politică—cu suferinţele şi durerile Moldoveĭ şi ale Iaşilor,—cestiune eminamente economică şi socială?

Să nu mi se zică că astăzĭ, vorbesc de Iaşĭ pentru că am venit să solicit sufragiile D-voastre. In Septembrie 1888 sunt aproape treĭ anĭ, am venit în Iaşĭ şi decadenţa vecheĭ Capitale a Moldoveĭ, m'a întristat, m'a înspăimêntat.

Iată ce scriam din Iaşĭ ziaruluĭ *Adevĕrul* la 23 Septembrie 1888:

De la suirea Sa pe Tronul României, Regele Carol în discursurile ce a rostit, adese-orĭ a vorbit de oraşul Iaşi. Nicĭ odată nu a lipsit de a da acestuĭ oraş măgulitoarea denumire de a doua Capitală a României.

După 22 de anĭ, ieşeniĭ aŭ tot dreptul de a pune M. Sale următoarea întrebare: *Sire! ce aĭ făcut pentru a doua Capitală a României?*

Iaşul, leagănul Unirei, a suferit cu bărbăţie, pentru realizarea acesteĭ marĭ ideĭ, pagube simţitoare. De aceea are dreptul să ceară, să pretindă chiar, compensaţiunĭ care să-ĭ redea o mică parte a vecheĭ luĭ splendorĭ.

Voesc a arĕta aicĭ aceste compensaţiunĭ, carĭ singure ar zmulge acest oraş din letargia în care zace:

I) *Strămutarea Curţeĭ de Casaţie;*

II) *Strămutarea Curţeĭ de Comptuă;*

III) *Strămutarea şcoleĭ superioare militare şi complectarea desĕvêrşită a cursurilor Universităţeĭ de aicĭ.*

Suntem în ajunul alegerilor generale (28 Septembrie 1888). In întrunirile publice ce de sigur se vor ţinea, daʻoria ieşenilor e de a provoca o discuţiune serioasă asupra compensaţiunilor de care am vorbit maĭ sus.

Sunt, convins că deputaţiĭ şi senatoriĭ carĭ vor obţine încrederea ieşenilor, vor lua angajamentul de a propune, şi de a susţine proiectele de legĭ, carĭ să dea o satisfacţiune acestuĭ oraş, uitat de toţĭ barbaţiĭ de Stat, carĭ s'aŭ succedat la putere, în aceştĭ din urmă 22 de anĭ.

Chestiunea nu este de partid. De aceia mĕ adresez catrĕ junimiştĭ ca şi către conservatorĭ; către liberalĭ ca şi către radicalĭ şi îĭ rog a fi uniţĭ împrejurul acestor modeste revendicărĭ.

Cetăţenĭ Aleyătorĭ! Să nu daţĭ voturile voastre de cât acelor carĭ vĕ vor promite într'un mod solemn că vor stărui din toate puterile lor pen ru obţinerea acestor micĭ şi sla-

be compensaţiunĭ. Aceste compensaţiunĭ se pot obţinea repede, şi dacă ele nu vor reda Iaşilor vechea splendoare, dar cel puţin îĭ vor da viaţa, care astă-zĭ îĭ lipseşte.

Cât despre mine, ca fiŭ al Iaşilor, vĕ promit, vĕ jur, că nu voiŭ avea un moment de odihnă până nu voiŭ vedea îndeplinit ceea ce am scris, sunt aproape treĭ anĭ, la 28 Septembrie 1888.

Inainte de a termina, permiteţi'mĭ a repeta punctele principale ale programuluĭ, la îndeplinirea căruia, voiŭ lucra cu toată ardoarea, care îşĭ găseşte izvorul numaĭ în adânca convicţiune ce le-a dictat :

Desfiinţarea Monarhieĭ şi înlocuirea eĭ printr'o Republică democratică ;

Votul Universal ;

Intoarcerea domeniuluĭ Coroaneĭ la Stat. Trecerea moşiilor Statuluĭ la ţĕranĭ. Cumpărarea moşiilor marĭ particulare, tot pentru acelaşĭ scop ;

Desfiinţarea armateĭ permanente, şi înlocuirea eĭ prin naţiunea înarmată ;

O întinsă descentralizare şi autonomia comunală ;

Garantarea libertăţeĭ individuale ;

Organizarea instrucţieĭ în aşa fel, ca să fie în adevĕr cu putinţă pentru muncitorĭ. Copiĭ săracĭ vor primi la şcoală hrană, haine şi cărţĭ fără plată ;

Inbunătăţirea soarteĭ cleruluĭ mirean ;

Legea pentru primirea în toate funcţiile publice, şi inamovibilitatea funcţionarilor de toate gradele.

Desfiinţarea Senatuluĭ ;

Un şir întreg de mĕsurĭ pentru rîdicarea rodnicieĭ munceĭ. Darea maşinelor trebuitoare pe credit comunelor rurale, producĕtorilor ţăranĭ.

Toate lucrările Statuluĭ şi comunelor date cu preferinţă asociaţiilor de lucrătorĭ ce se vor forma ;

Ajutorul Statuluĭ pentru asociaţiile de lucrătorĭ industriaĭ orĭ agricoli, ce s'ar forma pentru a lucra în comun pămêntul, orĭ pentru a lucra în comun în fabricĭ ale acestor asociaţiĭ ;

Desfiinţarea dărilor directe şi înlocuirea lor printr'un impozit progresiv, scutind însă cu desĕvĕrşire un minimum de venit absolut trebuitor pentru traiŭ ;

Proteguirea munceĭ :

a) O lege pentru proteguirea muncitorilor în ateliere şi fabricĭ ; regulamentarea repausuluĭ Duminicile şi serbătorile ; inspecţia sanitară a condiţiilor în carĭ se face munca ; oprirea munceĭ copiilor până la 14 anĭ ; regulamentarea munceĭ femeilor ; asigurarea în protiva accidentelor ; asigurarea pentru vremea bĕtrâneţelor.

b) O lege pentru tocmelile agricole, aşa ca să garanteze toate interesele. Intinderea măsurilor de protecţia munceĭ şi la muncitorĭi agricoli.

Desfiinţarea ţilelor de prestaţie.

Proteguirea industrieĭ întru cât nu vatĕmă interesele muncitorilor.

Doresc a vedea acest program realizat înnainte de a închide ochiĭ pentru vecie.

Voiŭ şti atunceĭ că scumpa noastră Românie 'şĭ-a recăpătat liberul sĕŭ arbitru.

Voiŭ şti atunci că clasele, până aḑi dezmoştenite, îşi vor deschide calea spre un traiŭ mai fericit.

* * *

Un cuvînt încă, vĕ rog, şi am terminat.

Cetăţeni alegĕtori,

Nu uitaţi că în acest an, în ḑiua de 10 Maiŭ, poporul Român serbează nunta sa de argint cu dinastia Strĕină.

Colegiul al 2 lea de Iaşi, nu poate face, pentru nunta sa de argint cu Carol I, un cadoŭ mai nemerit, mai semnificativ Majestăţeĭ Sale, de cât trimiţênd pe Directorul ziarului „**Adevĕrul**“ *în Parlamentul Românieĭ.*

Din excelentul ḑiar *Adevĕrul* No. 789 Mercuri 3 Aprilie 1891, am reprodus acestŭ articul. Cu această ocasiune, trebue să arăt şi eŭ ideea mea în privirea Regalităţeĭ şi Independenţeĭ Românieĭ. Eu credŭ că interesul Puterilor marĭ a le Europeĭ aŭ cerut, ca să înalţă pe România la Regat, maĭ ales că ea aŭ roşit câmpiile Bulgarieĭ cu sângele a ḑecimĭ de miĭ de soldaţi românĭ. Cari aŭ fost oare mobilul Puterilor de aŭ înălţat şi pe Serbia la Rangul de Regat? poate fi numaĭ că Milan era nepotul luĭ Miloş Obrenovicĭ negustorul de porci? Nime n'ar trebui să se făliască cu această înalţiare norocită, dacă nu era Europa interesată de a face, ceia ce aŭ făcut în Orient.

Th C.

ALOCUŢIUNEA DOCTORULUI Gh. A. ASAKI.

Inalt Prea Sfinte Părinte,

Domnilor,

De la un capăt la cela-lalt al ţăreĭ, vedem rîdicându se de un timpŭ încoace, evocaţia splendidă a trecutuluĭ, în chip de bronz şi de marmoră. Este tributul pe care generaţia actuală, plăteşte celor ce aŭ luptat pentru libertate şi cultură, şi mie un semn de mică vitalitate pentru un popor, tăria cu care'şĭ manifestă această recunoştinţă.

Aceste serbărĭ ne daŭ mĕsura conştiinţeĭ noastre naţionale. Admiraţia ce avem pentru trecutul nostru, ne arată ceia ce putem spera în viitor. Ele ne fac în acelaş timp să ne dăm seamă, că ceia ce avem astăḑĭ, achisiţiunile de care ne bucurăm în toate ramurile de activitate, nu ni se datoresc numaĭ nouĕ, ci în mare parte altor luptătorĭ, cari aŭ muncit şi s'aŭ jertfit. Opera lor este admirabilă, căcĭ ştiaŭ că giganticile lor sforţărĭ nu puteaŭ isbuti, că alţiĭ vor asista la realisarea idealuluĭ. Dar aveaŭ pentru a-ĭ susţine flacăra sfântă a iubireĭ ţereĭ, a iubireĭ adâncĭ, nestrămutate a neamuluĭ român.

Am moştenit, cu toţiĭ munca şi inimile lor. Ceia ce vedem astăḑĭ întăreşte sufletele. Acest monument este rîdicat de întreg poporul românesc, care a dovedit înc'odată că orĭ ce sacrificiu făcut pentru dênsul este. cu timpul răsplătit. Şi adîncĭ trebue să fie mulţumirile

noastre, Inalt Prea Sfinte Părinte, pentru toți aceĭ cari aŭ luat inițiava acesteĭ serbărĭ naționale, amintindu-ne mărimea morală a datoriilor noaste.

Cu ocazia inaugurăreĭ Statueĭ veteranuluĭ Gh. Asaki, nepotul seŭ, eminentul D-tor Gh. A. Asaki, a rostit cuvintele de maĭ sus, pe care noĭ le reproducem din „Curierul de Iași“ No. 111. din 17 Octombrie 1890. Th C.

ARHIEREUL NEOFIT SCRIBAN.

Cu mâhnire sufletească aflăm că unul din ceĭ maĭ de frunte luptătorĭ pentru propagarea Unireĭ Moldoveĭ cu Muntenia, Arhiereul Neofit Scriban au reposat în 9 Octomvrie 1884, la Burdujeni, loculuĭ seŭ natal, nu departe de Suceava, în adâncĭ bătrâneţe, foarte amare.

Neofit Scriban, au fost unul dintr'acei dintîiŭ care au sorbit ideea concepută de reposatul Domn al Moldovei Grigorie Al. Ghica, și emisă în ofisul seu cătră Divanul Obștesc, prin care îi recomânda cu căldură ideea Unirei.

El au predicat Unirea de pe amvonă și în public. Ziarul Zimbru i-au deschis coloanele sale; Tipografia Buciumului Român au împrăștiat gratis miimi de broșurĭ din naționalele articule: Unirea și Foloasele Unirei. Aceste scrierĭ i-au atras multe supărărĭ și prigonirĭ din partea Kiriarhiei Moldovei. Neofit Scriban au ramas necuținat ca o stâncă din Pion.

Rudele reposatului și învĕțăceiĭ sei sunt obligați moralminte a descrie pe larg întreaga sa viață. Noi îi îndemnăm în numele Moldovei Recunoscătoare, ca macar ei să nu remâie indiferenți la faptele sale cele românești, căci ar fi un sacrilegiu ca viitorimea să nu cunoască toate lucrările sale, cum și toate păsurile și neajunsurile sale, până la ușa mormântului.

Neofit Scriban figura în mijlocul Tabloului litografiat de Buciumul Român, a fruntașilor deputați ai Divanului Ad Hoc aĭ Moldoveĭ din 1857. Din acea grupă astăzi au maĭ remas în picioare încă trei: Kogălniceanu, Mavrogeni și D. Sturza.

Th. Codrescu.

Această schițare am reprodus o din „Gazeta de Iași“ No. 123, diua Mercurĭ 17 Octomvrie 1884.

Th. C.

MINISTERIUL AGRICULTUREI, INDUSTRIEI,

COMERCIULUI ȘI DOMENIILOR

Cabinetul Secretarului General.

Domnul meu !

Colecțiunea Domniei voastre de documente, URICARUL, este pentru Ministerul nostru, una din cele mai prețioase. Ea cuprinde, pe lângă o mulțime de materiĭ politice, și documente relative la comerciul, industria, agricul-

tura şi domeniile ţărei; materiĭ ce după legile organice, cad in competinţa acestui minister.

Astfel, înţelegeţi, D-nul meu, că biblioteca acestui minister, nu se poate priva de o astfel de publicaţiune, care, alăturea cu marea colecţiune de documente ale Academiei, este unŭ adevaratŭ tesaurŭ: *Economic-Naţional.*

Sub semnatul, luând şi aprobarea d lui Ministru Ilariu Isvoreanu, are onoare a vĕ ruga se bine voiţi a trimite, la adresa Ministerului domeniilor, trei colecţiuni complecte de URICARU, incepênd de la primul volum şi terminând cu al XVII-lea.

Comptabilitatea noastră, se va grăbi a achita costul operei indată după primire.

Vĕ rog, domnul meu, a agrea, cu această ocasiune, asigurarea sentimentelor mele de stimă, şi inaltă consideraţiune.

Secretar G-ral, **G. Misail.**
In 30 April 1891. Bucureşti.

Domniei Sale
Domnului Th. Codrescu, membru corespondent al Academiei Române.

Reprodus din Gazeta de Iaşi No. 50 din 3 Maiŭ anul 1891. Th. C.

MAJORITATEA DE LA ACADEMIA ROMÂNA.

Corporaţiunile savante aŭ fost adese-orĭ invinuite că prin ele inşile nu produc nimic, şi că se pun de a curmezişul progresuluĭ, nevoind să recunoască măcar meritele altora. Se citează exemple ilustre, cazul luĭ Harvey de o pildă, pentru a se arăta cum academiile s'aŭ sculat pururea încontra cugetătorilor de sine stătători, căutând să înăduşe orce manifestaţie originală a spiritului omenesc. Şi fiind-că asemene cazuri se pot afla nenumarate în istoria propăşirei, apoi uşor alunecă unĭi şi alţiĭ până a tăgădui chiar dreptul de existenţă acestor corporaţiĭ de invăţaţi, a căror desfiinţare se cere cu insistenţă.

Şi se înţelege că este logic de a desfiinţa o instituţie vătămătoare progresului, şi care nu ar corespunde menirei sale. Se naşte numaĭ întrebarea dacă academiile, cu spiritul conservator care le caracterizează, nu sînt şi ele de oare-care folos, şi dacă menirea lor este numai de a imbogăţi ştiinţa şi literatura, după cum se pretinde.

Mi se pare însă că o academie, precum este academia francesă, şi academia noastră, prin firea lucrurilor nu poate să aibă altă menire mai ales, de cît acea de a sluji de adăpost acelora, cari aŭ lucrat o viaţă întreagă, sporind învăţăturile şi pentru cari admiterea in sinul acestor societăţi savante, este o răsplătire bine meritată. Şi mĕ întreb, cum ar putea să fie altfel? Căci pentru a avea dreptul să faci parte dintr'un asemene institut de cultură, mi se pare că trebue maĭ întăĭ să'ţĭ fi dat întreaga măsură a talentuluĭ, să fii cu desăvîrşire format, ceea ce nu se întâmplă de

cît foarte tîrziŭ, adică tocmaĭ atunce cînd puterile productive încep a se săcătui. In asemene condiţiĭ, a-ĭ cere unuĭ om ca să maĭ producă, este aĭ cere ca să întinerească, este a pretinde pomului să înflorească, şi să dee roadă de a doua oară. Aceasta cu escepţiile cuvenite.

Din acest mod natural de a se alcătui academiile însă, se esplică firește şi cauza pentru care academicianiĭ, se deosebesc prin duşmănia ce o arată, de obiceiu tuturor încercărilor de înoire, fie în domeniul arteĭ, fie în ştiinţă. Afara de micele escepţiĭ ale unor oameni cari îşi păstrează până la adâncĭ bătrîneţe, elasticitatea şi neatîrnarea cugetăreĭ lor, faţă cu autoritatea teoriilor o dată stabilite, este evident că majoritatea inteligenţilor trebue să obosască de la o vreme, şi să nu maĭ fie primitoare de cit pentru formele cu carĭ s'aŭ obişnuit. Orĭ-ce strămutare a noţiunilor dobîndite, orĭ-ce primenire în modul de a privi lucrurile, trebue să supere şi să nemulţămească adînc, nişte organizme slăbite, cari nu maĭ aŭ vitalitatea trebuitoare, pentru a'şi asimila formele nouă de alcătuire, sub care se înfăţoşază fenomenele. Din această pricină, academiile aŭ privit maĭ în tot deauna cu duşmănie, şi cu neîncredere orĭ-ce teoriĭ şi născociri, cari răsturnaŭ acele admise şi susţinute de dînsele, luptîndu se din răsputeri în contra curentelor nouă.

Aceasta este un răŭ poate, dar este desigur şi un bine uneorĭ. Căcĭ adevĕrul sfîrşeşte în tot-deauna prin a rămînea biruitor, dar el

are nevoe de a se stabili prin luptă, care singură dovedeşte vitalitatea sa. Din acest punct de vedere însă, spiritul firește conservator al corporaţiilor de învăţaţĭ, este încă de folos ştiinţeĭ, căutînd să împedice ori ce generalizare pripită, şi să potolească avîntul prea mare a spiritului de înoire.

Aşa dar şi academiile îşĭ aŭ raţiunea lor de a fi, chiar în afară de lucrările pozitive carĭ pot eşĭ din sinul lor, căcĭ ele răsplătesc stăruinţa şi talentul unor oameni cari aŭ muncit toată viaţa, prin recunoaşterea publică a meritelor lor şi apoĭ, mulţămită mijloacelor de tot soiul de care dispun, ele slujesc de regulator al mişcăreĭ intelectuale a unui popor.

Acest scop indoit, nu se poate atinge însă — şi aceasta ne va servi de transiţie. pentru a vorbi mai în special de academia noastră— de cît sub două anume condiţiĭ: maĭ întâĭ onoarea de a fi membru al uneĭ academiĭ fiind răsplata merituluĭ, n'ar trebui să se primească în sinul academieĭ, de cît aceia care în adevĕr aŭ merite vrednice de răsplătit şi apoĭ, această instituţiune fiind regulatorul mişcăreĭ intelectuale, academicianiĭ ast fel aleşĭ, n'ar trebuĭ să se călăuzască pururea de cît după motive de ordin curat intelectual, în afară de ori-ce pasiune, şi de orĭ ce indemn altul de cît acel al sporireĭ învăţăturilor.

Ce se întîmplă însă la noĭ în ţară?

Maĭ întâĭ, sub diferite pretexte se strecoară în sinul academieĭ noastre, oameni pe cari nimene nuĭ cunoaşte, şi carĭ sînt cu desăvîr-

şire lipsiţi de merite reale. In schimb, alţi oameni de litere şi de ştiinţă, cunoscuţi de toată lumea, se văd lasaţi la o parte, sau sînt admişi numai să facă anticameră, ca membri corespondenţi ai savantei societăţi. Cu cît însă numărul acelor nechemaţi sporeşte, cu atît trebue să-i fie mai greu, se înţelege, adevăratului merit de a răsbate prin pătura din ce în ce mai groasă, a unor mediocrităţi invidioase, care imprimă de la o vreme, întregei activităţi a corporaţiunei caracterul propriu de ingustime, şi de neputinţă pretenţioase şi ridiculă. Inteligenţa fiind exclusă din sinul unor asemene corpuri, zise savante, cu timpul numai funcţionează de cît patemile mici şi poftele lacome.

Pentru a ne convinge că aceasta este cazul asociaţiunei noastre academice, şi pentru a arăta că nu motive de ordin intelectual inriuresc hatîrurile onorabililor de la academie, ci motive curat materiale de cîştig, va fi de ajuns să citäm cîte-va exemple despre modul cum academia înţelege să împartă premiile sale anuale.

Mai întăi, şi aceasta este cu totul caracteristic, majoritatea formată în sinul academiei, în tot deauna aceiaş, nu ţine nici o socoteală, de raporturile făcute asupra operilor ce concurează pentru dobîndirea premiilor. Raportul este cîte o dată foarte elogios, şi opera se respinge, şi altă dată din potrivă, se premiază lucrări în contra căror raportorii, se pronunţă cu cea mai mare energie. Aşa de o pil-

dă, chiar în sesiunea actuală, eminentul nostru geolog d. Cobălcescu, a combătut într'un lung raport, cartea d-luĭ Stefănescu: *Elemente de Geologie*, ceĭa ce n'a împedecat academia de a'ĭ acoarda premiul Nasturel de 4000 de leĭ, pe cînd volumul d-luĭ Nenițescu *Pui de leĭ*, susţinut de d. Quintescu, prin raportul seu, şi operele d-luĭ A. Naum *Versuri* şi *Traduceri*, asupra cărora d. Tocilescu făcuse o dare de samă foarte elogioasă, şi încontra cărora nimene nu se ridicase, aŭ căzut la votul secret. Ceea ce dovedeşte că academicianiĭ noştrĭ, nicĭ nu aŭ macar curajul convingerilor lor, dacă aşa ceva se poate numi convingerĭ.

O altă dovadă tot atît de strălucită, că majoritatea de la academie, nu lucrează cu crierul ci cu stomachul, este faptul că ea recunoaşte meritele fără părtinire, cînd interesele sale curat materiale, nu sînt în joc. Astfel vedem că d. Naum, a cărui opere aŭ fost respinse de academie, este numit membru corespondente al aceleiaş academiĭ *pentru meritele sale literare*. Acelaş lucru s'a întîmplat cu d. Th. Codrescu, a căruĭ lucrare de căpetenie *Uricarul*, a fost înlăturată „fiind pur şi simplu, „glăsuesc *Analele*, o colecţie fără exegesă, de„sordonată şi fără esplicaţie ştiinţifică. Intr'un „cuvînt o publicaţie rea, pe care autorul ra„portuluĭ d. Hasdeu, n'a putut ceti nici consulta.“ Cu doi ani mai înainte, aceeaş academie însă, din iniţiativa maĭ multor membri, între carĭ figura şi d. B. P. Hasdeu, *apreciind activitatea ce a desvoltat pentru înaintarea stu-*

diilor istorice, îl numește pe d. Codrescu, membru corespodent al seu pentru secțiunea istorică.

Dacă operele complecte, tot ce a scris d. A. Naum, nu sînt vrednice de a fi premiate, cum poate să fie vrednic autorul să participe la onoarea cu mult mai mare, de a fi unul din mădularele academiei? Și dacă lucrarea cea mai meritoasă a d-luĭ Codrescu, este o lucrare rea, fără exegesă, desordonată, și fără esplicație „științifică", prin ce mijloace anume a contribuit d-sa la înaintarea studiilor istorice în așa fel, în cît să atragă luarea aminte a învățaților de la academie, carĭ'și fac o cinste deosebită de a'l primi în sinul lor? Aice este evident o lacună, dacă ne punem din punctul de vedere al uneĭ motivărĭ serioase și logice.

S'ar putea crede poate că pricina pentru care lucrările de mai sus, nu aŭ fost premiate, este valoarea cu mult mai mare a operelor, cu care se aflaŭ în concurență, și pe care Academia a trebuit să le prefere, fără ca prin aceasta să fi voit a atinge întru nimic meritele în sine a scrierilor. Dar care aŭ fost operile premiate?

Cele zece volume *Uricarul* d-luĭ Codrescu, aŭ fost eliminate în folosul ediției a doua a cărței d-lui Bacaloglu, *Elemente de sfică*. Poesiile lui Vlahuță asupra cărora d. Hasdeu se pronunțase cu multă căldură de convicțiune, cerînd premiarea lor, se elimineză în favoarea manualuluĭ d-lui Popescu *Psihologia empirică*, asupra căreia d. Maiorescu, un om de sigur competent în materie. cerînd premiarea sa, se pronunță totuș în următorul mod:

„Cartea D-luĭ Popescu este în esență o „compilare din cîți-va autori germani ale că„ror scrierĭ psichologice, sînt recunoscute de „bune și lăudate pentru claritatea lor metodică."

„D. I. Popescu a cetit aceste scrierĭ cu „luare aminte, s'a pătruns de cuprinsul lor, „l'a contopit într'o lucrare aproape unitară, și'l „expune acum școlarilor romînĭ, alegînd din autorĭ cetițĭ cînd pe unul, cînd pe altul . . ."

Iar în sesiunea din urmă, scrierile de Teatru ale luĭ Caragiale, operele luĭ A. Naum, și studiile critice ale luĭ Gherea, pentru a nu cita de cît pe cele mai de frunte, sînt eliminate în favoarea cărțeĭ d luĭ Ștefănescu *Elemente de Geologie*, combătută de d. Cobîlcescu, și a scrierei d-luĭ Meitani, asupra constituțiuneĭ, susținută, este drept cu multă ardoare, dar cu mai puțină competență, mi se pare, de către *savantul* academician G. Barițiu, unul din membrĭ majorității de care vorbim, și din a cărui raport, nu ne putem opri de a cita următorul argument, ce ni se pare tipic. Vorbind despre scrierea prietenuluĭ d-sale Meitani d. Barițiu zice:

„Intre acestea publicul competent în ma„terie, în curs de atîția anĭ încă a apucat a-șĭ „forma opiniunea sa. ceea ce se poate combi„na și din împrejurarea, că după cum sîntem „informațĭ, fasciculele mai vechi s'aŭ trecut „așa, în cît este în posițiune de a scoate din „tr'însele a doua edițiune". (Vezi: *Analele Academieĭ* Vol. X, Ser. II. Pag. 151.)

Vrea se zică marfa *s'a trecut*, marfa e bu-

nă! Nicĭ negustorul din colţ care vinde masline nu'şĭ face alt-fel de socoteală.

De însămnat este că operile premiate aparţin saŭ membrilor academieĭ, saŭ prietinilor lor, recunoscuţi, şi că cele maĭ multe din trînsele, sînt opere didactice.

Cum că academicianii n'ar trebui să se premieze pe eĭ înşişĭ, academia singură a recunoscut'o în sesiunea actuală. Rămîne numaĭ de a se şti, întru cît premiarea cărţilor didactice, poate să fie de folos ştiinţeĭ şi literilor romîne. Nu sîntem din aciea, de sigur, cari cred că premiile încurajază direct pe autori, îndemnîndu'ĭ să producă. Adevăratul om de ştiinţă şi adevăratul artist, nu are nevoe de alt indemn, de cît de înboldirea proprie a ideilor de cari este stăpânit, şi cari nu'ĭ daŭ rĕgaz până nu le realizază. Dar tocmaĭ pentru aceasta, şi maĭ ales într'o ţară unde mişcarea intelectuală este aşa de slabă. şi unde a tipări un volum, este a face un sacrificiu adevarat, a da un premiu unui autor, este a'ĭ da mijloace pentru a scoate nouă lucrărĭ la lumină. In asemene condiţiunĭ, a premia cărţĭ didactice. adecă tocmaĭ acele lucrărĭ carĭ se susţin prin ele înşile, avênd un debit constant în şcoală, este a lucra în contra intereselor bine înţălese ale ştiinţeĭ şi ale literelor, lăsînd a zice că nicĭ nu este încă bine stabilit, până la ce grad anume academia, şi maĭ ales o academie, care nu ţine socoteală de raporturile oamenilor speciali în materie, poate să fie chemată de a se pronunţa asupra cărţilor de învăţămînt.

In toate aceste presupunem încă buna credinţă. Cînd vezi însă că toate lucrările originale se elimineză în mod sistematic. dîndu-se preferinţe compilaţiilor de o valoare foarte relativă, cînd munca de zecimi de ani a domnuluĭ Codrescu, este sacrificată compilaţieĭ d-luĭ Bacaloglu, cînd poesiile frumoase ale luĭ Vlăhuţă, sînt date la o parte pentru prosa rece pentru lucrarea *aproape unitară* a d-luĭ Popescu, şi cînd versurile poetuluĭ Naum sînt jertfite uneĭ lucrărĭ dubioase, ca valoarea a *geologului* Stefănescu, sau a *sociologului* Meitani, nu maĭ poate fi vorba, nicĭ de sinceritate, nicĭ de bună credinţă.

In alte ţărĭ, după cum s'a vĕzut maĭ sus, academiile sînt invinuite că nu produc nimic, şi că se opun cu îndărătnicie la orĭ ce încercare de înoire, fie în domeniul ştiinţeĭ, fie în domeniul artelor. Cînd e vorba de a da o direcţie nouă spiritului omenesc, când vre-o teorie genială strămută de o dată toate noţiunile de până atunce, într'o ramură oare-care a activităţeĭ, când un Victor Hugo, un Balzac, saŭ un Manet aduc o formulă nouă, sau când un Darvin, se încearcă să înoiască ştiinţa, atuncĭ corpurile gîrbovite ale academiilor îşĭ incordează toate puterile, bătrâniĭ se trezesc ca prin farmec, şi opun o rezistenţă desnădăjduită, apărând cu bărbăţie cetatea sfintă a învăţăturilor clasice, în contra unor înoirĭ pe care eĭ le cred greşite şi primejdioase.

Intre cele douĕ tabere opuse, nu se încape nicĭ o apropiere. Academia se apără cu

înverşunare, şi loveşte pe or cine nu se pleacă unor dogme sfinţite, la care ea se închină. Ereticii nu aŭ dreptul să trăiască, şi persecutările in contra lor, poate că trec uneorĭ de marginile ertate. Toate aceste se fac însă din convingere şi după motive curat ideale. Şi este oare care mărire în priveliştea acesteĭ lupte desperate pe care o daŭ, la anumite epoce, bătrâniĭ, cărora li se pare că se apropie sfirşitul lumeĭ, atunce când nu e vorba de cît de sfîrşitul unor forme firește trecătoare.

Şi la noĭ există o luptă între oameniĭ de ştiinţă şi de litere şi academia, însă lupta aceasta nu să dă pe terenul ideilor, ci în domeniul maĭ strâmt al intereselor materiale.

Eĭ nu lovesc şi nu persecută pe nimene din cauza convingerilor heterodoxe, în ştiinţă saŭ în artă, ce ar avea. In sinul academieĭ însă, s'a format o majoritate de mediocrităţĭ care exclud meritul din interese de câştig. De când există Academia, această majoritate a pastrat maĭ toate premiile pentru dânsa, şi abia acuma s'a trezit că aceasta ar putea să nu fie tocmaĭ corect, şi a admis, însfîrşit, propunerea făcută cu mulţĭ anĭ maĭ înainte, de către d-niĭ Maiorescu, Ureche, Negruzzi de a nu se maĭ acorda vre un premiu nicĭ unui membru al Academieĭ.

Aceasta este un progres de sigur. Cu toate acestea, nu trebue să ne aşteptăm la rezultate maĭ bune pentru ştiinţa şi literatura adevarată, întru cît majoritatea actuală va rămânea stăpîn pe situaţie, lovind meritul, în

întunericul votuluĭ secret. Aceiaşĭ oameni cari s'aŭ premiat până acuma între dînşiĭ, se vor înţelege de acuma înainte, pentru a'şĭ premia favoriţiĭ, pe aceĭ cari ştiu să'ĭ măguleasc̆ă, şi să le spue că's oameni marĭ. Pentru a se curma o dată aceste abuzuri, ar trebui să se introducă votarea pe faţă, ca şi lumea să'ĭ cunoască pe aceĭ carĭ se slujesc de baniĭ publicĭ, satisfăcându-şĭ numaĭ poftele lor lacome, saŭ slăbăciunile lor prostatice, pentru tot soiul de nulităţĭ fără valoare. Atunci oameni ca Eminescu, Vlăhuţă, Naum, Caragiali şi Codrescu vor putea să lupte poate cu oare care sorţĭ de izbindă, în contra Ştefăneştilor, a Meitanilor şi a Bacaloglilor academieĭ.

Dar ce trist lucru să fiĭ silit de a te gîndi la mijloace de îngrădire, în contra apetiturilor lacome, a unor oameni carĭ staŭ prin poziţiunea lor, pe treapta cea maĭ de sus a desvoltăreĭ unuĭ popor! Şi cum ţi se strînge inima să vezĭ că aspiraţiunele cele maĭ ideale a unora, slujesc numaĭ de pradă lăcomieĭ acelora, care ar trebui să fie depositariĭ neprihăniţĭ aĭ însuşirilor celor maĭ alese ale naţieĭ!

Şi dacă asemene sentimente vulgare, se pot manifesta în pătura cea maĭ cultă a societăţeĭ, dacă inteligenţa oamenilor noştrĭ celor maĭ învaţaţĭ, se poate întuneca periodic de către niște interese grosolane şi meschine, la ce ne maĭ putem aştepta, de la pătura lipsită de luminele uneĭ învăţături îngrijite?

Şi unde vom maĭ găsi acea desinteresare, acea cinste nebănuită, acea făclie de idealita-

te, care trebue pururea să lumineze în calea unui popor, pentru a'l călăuzi către bine şi către frumos, şi pentru a'l impedica de a se perde cu totul, în întunericul îndeletnicirilor sale curat materiale şi strimt utilitare ?

Acest articol l'am reprodus din ziarul : **Era Nouă** No. 83 din 4 Maiŭ 1891. El este eşit din măieastra pănă a distinsuluĭ şi june poetŭ A. C. Cuza, autorul a căt or va broşurĭ în prosă şi versurĭ. Noĭ predicem talentatuluĭ poet un viitor măreţŭ, care va face onoare Românieĭ, lucrând însă necontenit în viea Domnuluĭ.

Th. C.

ESTRAS DIN TESTAMENTUL VOIEVODULUI MIHAI GRIGORIŬ STURZA, DOMNŬ MOLDOVEĬ.

„In virtutea Hrisovuluĭ Domnesc al Principelui Grigorie Ghica, cel bătrăn, de gloriósă memorie, am căutat cu insistenţă in anul 1813, când am inceput cariera mea politică, de a desrobi locuitorii din Vrăncea mici proprietari a intregului district al Vrăncei, situat in Munţiĭ Karpaţĭ, de uzurpaţiunea periculoasă de care sufereau mii de suflete. După o luptă de căţi-va ani, ĭ am scăpat de opresiune, in timpul Domniei Principelui Scarlat Alexandru Kalimah.

„Am avut acĭeaşĭ satisfacţiune, după suirea mea pe tronul Principatului Moldovei, cu locuitorii din Dorna, cari au putut să se rescumpere, prin avansurile de banĭ daţĭ de mine, şi prin silinţele mele, ĭam pus în poziţiune de a'şĭ stă

pîni în plină proprietate casele şi pămînturile ce li se cuvinea din vechime, în virtutea Hrisovuluĭ Domnesc, ce li am dat.

„Este generalmente cunoscut că înaintea anuluĭ 1817, am lucrat la confecţionarea Coduluĭ Civil al Principatuluĭ Moldoveĭ : Că după această epocă, în cursul anilor 1829—1830 am fost chiemat de Monarhul Rusieĭ pentru redactarea Regulamentuluĭ organic, acăruĭ dispoziţiunĭ aŭ făcut să progreseze, şi se prospereze ambele Principate, un timp destul de îndelungat.

„De altmintrelea convins că nu convine Creştinilor de a ave sclavi, şi cu ajutorul Prea Putinteluĭ, am reuşit a reda la libertate Ţiganiĭ din Moldova, aceĭ a'ĭ Statuluĭ, a'ĭ Episcopiilor şi a'ĭ Monastirelor. Condus de aceleaşĭ ideĭ, am disrobit pe toţĭ Ţiganiĭ meĭ, fără vr'o indemnitate din partea Statuluĭ, dând un exemplu demn, de a fi urmat de toţĭ particulariĭ, urmând principiul religios de iubirea aproapeluĭ.

„Astfeliŭ, conform voinţeĭ Providinţeĭ aceleaşĭ dispoziţiunĭ aŭ fost de asemene adoptate în Principatul vecin al Valahieĭ.

„Am relatat aice mai sus numaĭ de aceste fapte, fiind că reamintirea unor asemenea acte, precum şi bine cuvîntările a cel puţin 40,000 de suflete liberate de durerĭ de opresiune şi de sclăvie, mĕ vor însoţi ca o mîngîere în ultimele mele momente.

„Ca numele Domnuluĭ să fie sfinţit în veciniciе, acordîndu-mĭ favoarea de a mĕ fi putut

întrebuința în execuțiunea unor asemenea acte, și dându-mĭ prin grația sa, tronul Patrieĭ mele, pe care l'am ocupat maĭ bine de 15 anĭ, îndurând multiple și teribile încercări, ce mi le-a trimes, prin voința sa supremă, spre salvarea sufletuluĭ meŭ.

„Nu voesc să desvolt aci, tot ceea ce am făcut în timpul Domnieĭ mele, relativ la așezările publice, la instituțiunĭ, la legislațiune și la îmbunătățirile introduse la diferitele ramure ale administrațiuneĭ. Toate aceste sunt evidente, și să găsesc în actele publice. Se va vorbi în istoria Principatuluĭ, și mĕ prezint dinaintea viitoruluĭ imparțial, cu titlu onorabil de bine făcĕtorul și tatăl Moldoveĭ, titlu care mi-a fost acordat din partea țereĭ, de către Adunarea Generală, în virtutea căruia se va scrie pe mormîntul meŭ. „Servitorul luĭ Dumnezeŭ Mihail Grigorie Sturdza Woewod. bine făcĕtorul și Tatăl Moldoveĭ.“

Am reprodus acest estract, din broșura ce aŭ apărut în Iași, la 1890, într'o tipografie jidovească, plină de erorĭ, a Testamentuluĭ și Codicilelor Voevoduluĭ Mihaĭ Gr. Sturza. Buna cuviință nu-mĭ permite a face aprecierĭ asupra acesteĭ domniĭ. Viitorimea îl va judeca dupre faptele seale. Voiŭ zice numaĭ că urmașul seŭ Vodă Gr. A. Ghica, aŭ întrat în domnie cu avere ; dar după o scurtă domnire, aŭ eșit, cum aŭ dat Dumnezeŭ, lăsînd pe urma sa fapte care în vecĭ vor amintĭ pomenirea sa cu osanale de laudă.

Th. C.

NOȚIUNI DE UNELE DOCUMENTE DISCOPERITE IN ITALIA.

V.

Dar să părăsim Veneția și să ne transportăm la Milan.

Pintre manuscrisele bibliotecheĭ Ambrosiane, am descoperit un manuscris purtând titlul :

Relazione di Fra Bernardino Quirini osservante di S-to Franco Vescovo Argensis nelle Provintia di Moldavia et Valachia, intorno le cose del suo vescovato fatta alla S-tà di Nro S-te l'Anno 1599.

Această relațiune este importantă prin notițele ce conține asupra catolicizmuluĭ în Moldavia, asupra numĕruluĭ bisericelor, starea în care ele se află, inventariul principalelor obiecte ce se găsesc într'nsele, numĕrul catolicilor ce există în oraș e și în sate, numĕrul preoților, condițiunea lor etc. etc.

Dar ea conține încă prețioase date geografice și istorice.

Moldova e o țeară, începe Fra Bernardino, *una terra molto grande (era în anul 1599) piena, fertile e habitata di molti citta e ville con pochi monti, e molti boschi et abondante d'ogni sorte di animali. Dal Levante confina con la Turchia e la Tartaria ; da Tramontana confina con la Podolia e Polonia ; da Ponente con l'Ungaria superiore e da Mezzo-giorno con Transilvania et Valachia.*

Fr. Bernardino visitează și descrie principalele orașe precum și maĭ multe sate ale Moldavieĭ. Giassi (Iașiĭ), Bachau, Bagna (Baia), Nemisi (Neamțu), Tetrussi (Trotusiu), Ghussi (Hușiĭ), Cotunari (Cotnari), Roman, Sabograni, Berendesti, Tomasiani, Giudiani etc. etc., în fine Suchiava, unde cântă de maĭ multe orĭ messa pontificala, fiind presenți Principele (care este Ieremia Movilă) cu mitropolitul Gheorghe Movilă, frate maĭ mare a luĭ Ieremia, și alțĭ episcopĭ greci din Moldavia.

Fra Bernardino arată bunele dispozițiunĭ, ale prințuluĭ, și însușĭ ale episcopilor către catolicism.

După zisele seale, biserica Moldoviĭ este autocefală, și mitropolitul nu recunoasce, spune el Papei, supremația patriarchuluĭ din Constantinopoli, precum a nicĭ unuĭ patriarh din orient, și cu multă facilitate s'ar putea reduce *alla dovuta obedienza di V. S. B-ne della sede apostolica.*

Fra Bernardino roagă pe Papa a scrie Principeluĭ, spuindu'ĭ că fratele luĭ, mitropolitul, 'ĭ a promis să se înțeleagă cu dînsul și cu episcopiĭ și prelațiĭ sĕĭ, ca să facă un sinod provincial, și să îndrepteze abuzurile și erorile ce domnesc printre grecĭ și însușĭ printre latinĭ.

Rezultă din relațiunea luĭ Fra Bernardino, că episcopul catolic avea un fel de jurisdicțiune timporală asupra catolicilor, *„et ho esercitato la giurisditione vescovile etiam in temporibus „che tal privilegio ha el vescovo latino in Moldavia verso gli suoi „latini.“*

Este important a nota modul şi formula cu care Ieremia Movilă a primit în audiinţa publică pe acest trimis al Papeĭ. Recepţiunea se face cu aceleaşi forme, cu care suveranii Europeĭ primesc pe *nunţiĭ* saŭ *legaţiĭ* pontificalĭ, adică pe trimişiĭ diplomaticĭ aĭ Marelui Pontefice. Scrisorile de creanţă nu lipsesc, precum nicĭ discursurile obicĭnuite dintr'o parte şi dintr'alta.

„*Fui chemato dei Principe, dice Fra Bernardino, in audienza sua publica facendomi accompagnar da multi suoi baroni e gentil-huomini. Giunto alla sua presenza e fatta da me la debita orazione li presentai il Breve. . . la mia Bolla del Vescovato et il brere delle mie facoltà, quali prese in mano si lero in piedi. . . et retenendosi solamente il suo Breve, mi restituì l'altro con dirmi ch'ero il ben venuto, mi darà ogni aggiunto et favore*“ etc.

In urma descripţiuniĭ Moldoviĭ de Fra Bernardino permiteţi'mĭ, Domniĭ meĭ, a vĕ resuma o descripţiune a Valachieĭ de un autor necunoscut. Ea este foarte importantă prin notiţele economice, comerciale şi militare ce conţine.

Nu are dată dar pare a fi scrisă pe la începutul secululuĭ 17.

Autorul acesteĭ piese arată că bogăţia Valachieĭ consistă maĭ întĭiŭ în grîne, cu care se face comerciŭ însemnat prin Dunubiu şi marea Neagră, cu Constantinopoli.

Există asemenea o mare cuantitate de boĭ şi berbecĭ, care sunt transportaţi prin neguţătorĭ turcĭ şi grecĭ în Constantinopoli, şi prin neguţătorĭ albanezĭ la Zara şi de acolo în Veneţia.

Este extraordinară, dice acest document, marea cuantitate de miere, ce se produce în această ţeară, şi care se poate considera, împreună cu ceara care ease dintr'însa, ca una din sorginţele de avuţie cele maĭ solide ale acesteĭ provinciĭ. Graţie acestuĭ comerciŭ ce se face cu Constantinopoli, întru cea ce privesce mierea, şi cu Veneţia, întru cea ce privesce ceara, maĭ poate să se uşureze sermana provinţiă de nenumĕratele dăjdiĭ şi cheltueli anuale ce face către Poarta. Veneţia da Valachieĭ în schimb mătăsării, lînurĭ şi aur.

Principele de un an încoace, a transportat reşedinţa sa din Cîmpul-Lung, la Tîrgovişte unde are un palat înconjurat cu zidurĭ şi ţine, pentru guardia sa personală, o sută de archebusierĭ. El alege drept consilierĭ aĭ sĕĭ doĭ-spre-ḑece boierĭ pentru a guverna ţeara.

Mărimea acestuĭ principe consistă în a avea, pentru orĭ-ce eventualitate de rĕsboiŭ, opt miĭ boerĭ saŭ gentil-oameni, după aceştia alţĭ patru miĭ de condiţiune maĭ joasă numiţĭ *spătareĭ*, şi aceştia sunt ţinuţĭ a merge în răsboiŭ cu cheltuiala lor. Pe lîngă aceştia principele maĭ plătesce alţĭ patru miĭ simpli soldaţĭ călărĭ numiţĭ *lefegiĭ*, adică stipendiaţĭ, şi pe lîngă dînşiĭ încă patru miĭ pedestrĭ scutiţĭ de orĭ-ce dajdiĭ şi plătiţĭ de principe, în timp de rĕsboiŭ, cu un taler şi jumătate unul pe lună ; sunt foarte bravĭ, apţĭ a mănui orĭ-ce armă. Are încă şease tunurĭ marĭ şi maĭ multe micĭ numite *organi*.

Această descriere a Valachieĭ se termină printr'un budget al Statuluĭ, care mi se pare de o mare şi curioasă importanţă. Îl reproduc aci ast-feliŭ precum îl găsesc în sus numita descriere:

INTRADE		USSIDA	
Tributi che leva il principe al paese, due volta all mese cinque millia talleri per volta ad ogni capo di casa per portione del loro potere.	120,000	Quattro mille soldati a cavallo stipendiati No. 3 al mese p. uno ma li stanza tre mesi del hano portan doll tempo havanti	105,000
Datij de'tre saline .	40,000	Tributo al gran Signore	132,000
Datij de'valle e dentro nelle terre. . . .	70,000	Presenti all D-to nel med-mo tempo	10,000
Gabella detto del melle p. Il gran Signore. Il melle di Settembre ogni casa p. portione .	130,000	Presenti alli ministri grandi di Porta nel med-mo tempo	20,000
Gabella deta il fumo ogni casa di lochi grossi eccetuata li bojari e soldati e altri che è in servitio del Principe p. 1. p. casa	40,000	Presenti alli med-mi e ad altri in piu volte nel anno	50,000
Gabella detta erba fresca.	10,000	Presenti alli bassa di Gretia e di Silistria . .	20,000
Talleri	470,000	Spese della corte del principe e donativi a piu qualita di persone. . .	10,000
		Talleri	437,000

Cea maĭ mare parte din sumele prevĕḑute în acest budget trec, cum vedeţĭ, la Turcĭ.

VI

Unul din documentele cele maĭ importante ce am descoperit în arhivele Milanuluĭ este fără îndoială o epistolă circulară a luĭ Ştefan cel Mare, datată din Suceava 1475 Ianuarie 25, către toţĭ principiĭ creştinĭ, anunţându-le victoria sea „graţie spadeĭ şi luĭ D-zeŭ“ asupra 120,000 Turcĭ sub conducerea beglerbeiuluĭ Suliman-Paşa pe care „'l-a călcat sub picioare“ şi rugându'ĭ de a'ĭ veni în ajutor „pe uscat şi pe mare“, contra uneĭ noĭ invasiunĭ în Moldova, pe care sultanul o prepară pentru luna luĭ Maĭ (în cutia : sezione storica militare-guerre Turchia).

Stefan termină circulara sa, puind în vedere Principilor creştinĭ, că interesele Europeĭ sunt strîns legate cu ale Moldoveĭ, care este „poarta creştinătăţiĭ.“

Vĕ rog, domniĭ meĭ, a opri un moment atenţiunea d-voastră asupra acesteĭ din urmă ideĭ, căcĭ ea va fi ideia fundamentală a uneia din concluziunile conferinţeĭ mele de astă-sară.

Fama victorieĭ luĭ Stefan, care este victoria de la Racova, a fost mare şi a avut mult resunet în Italia.

Intr'adevĕr iată o epistolă a unuĭ particular Leonardo da Oretona către un amic al sĕŭ Roseto da Ferrara, datată din Buda 1475 Fevruarie 13.

După ce'ĭ amintesce o altă epistolă unde descrie strălucita victorie a domnuluĭ moldovenesc Stefan, care—cu o armată compusă în majoritate din ţăranĭ răŭ armaţĭ—reuşise a înfrînge aproape 120,000 de Turcĭ, floarea lor perind în luptă, iar din ceĭ rămaşĭ căzînd prinşĭ în mînile Moldovenilor o seamă de căpitanĭ atît de bogaţĭ, în cît propun a se rescumpĕra cu cîte 80,000 ducaţĭ de cap, ceea ce Stefan a refuzat pănă se va înţelege cu Ungaria, Leonardo da Oretona adaogă că Sultanul se prepară acum în persoană a începe un noŭ resboiŭ, în care însă va fi bătut şi maĭ răŭ, căcĭ atunceĭ va merge contra luĭ în persoană şi regele Mateiŭ Corvin cu elita armateĭ ungare şi cu 50,000 Moldovenĭ.

Maĭ iată, domnilor, asupra aceluiaşĭ subiect şi o altă epistolă ce un anonim scrie din Turda 1475, Ianuarie 23, regeluĭ Mateiŭ Corvin, şi'ĭ comunică detaliile invasiuniĭ Turcilor în Moldova în numĕr de 100,000 ostaşĭ şi 20,000 ţăranĭ din Bulgaria, cu securĭ, meniţĭ pentru curăţirea drumurilor şi asediul cetăţilor, contra cărora eşind Stefan-Vodă cu 50,000 Moldovenĭ şi 1,800 Unguri, d'intêiŭ a ars toate în calea Turcilor, pentru a'ĭ lipsi de provisiunĭ; ba încă a maĭ surprins şi pe cele ce le venia din Muntenia, apoĭ apucîndu'ĭ într'o vale îngustă, după o luptă de două ţile, 'ĭ a înfrînt cu desăvîrşire, prinţînd pe beglerbeiul, pe fiul Sultanuluĭ şi altĭ căpitanĭ, iar restul Turcilor aŭ fost sdrobiţĭ de Basarab (Vlad-Ţepeş) care a năvălit asupră-le dintr'o cetate unde pînă atunceĭ el fusese asediat de către dînşiĭ, toate acestea producînd o mare veselie în Transilvania.

VII.

Din Milan să trecem la Florenţa.

In arhivul de stat medicean din Florenţa am descoperit o serie de documente de o mare importanţă, toate relative la Mihaiŭ Viteazul.

Ceea ce constitue importanţa excepţională a acestor documente este, că ele sunt scrise de contimporaniĭ ce aŭ cunoscut pe Principele nostru, care aŭ fost în tabăra luĭ, care l'aŭ văţut, şi aŭ stat cu dînsul la vorbă.

Iată maĭ întîiŭ o relaţiune de tot ce s'a întîmplat între armata Principeluĭ Mihaiŭ şi Sinan-Paşa începînd de la 16 Octomvrie pînă la 1 Noemvrie 1595.

Relatione di tutto il successo seguito tra l'esercito del Principe e Sinan-Bassa commincian-do dalli 16 di Ottobre sino al 1 Novembre.

Acéstă relaţiune cuprinde descrierea ḑi cu ḑi a tutulor mişcărilor, atacurilor, asalturi-lor armateĭ luĭ Mihaiŭ din ḑiua de 16 Octom-brie 1595, când se presintă înaintea Tîrgo-viştеĭ ca să găsească pe Sinan-Paşa, până când aruncă pe Turcĭ, dincolo de Dunăre, 1 Noemvrie.

Acest raport e de natură a interesa în cel maĭ înalt grad pe militarĭ şi pe oamenĭ de meserie.

Noĭ nu putem a'l analisa aci, caracterul seŭ refuzându-se analiseĭ. Sunt însă într'însul câte-va puncte asupra cărora atrag atenţiunea d-voastre.

Resultă din raportul nostru, că în tabera luĭ Mihaiŭ se afla, în această companie, o tru-pă de Italienĭ, *tutta de personne di comando*, condusă de un toscan din Siena, Silvio Pic-colomini.

„La înconjurarea cetăţueĭ Giurgiuluĭ, Prin-cipele (Mihaiŭ-Vodă), ḑice documentul, trime-se să roage pe D. Silvio Piccolomini, ca să meargă la bateria . . . şi să îngrijască, îm-preună cu Italianiĭ seĭ, ca să fie bine condu-să; ceea ce făcu îndată. Examinând bateria şi constatând ceea ce'ĭ lipsesce, D. Silvio Piccolomini înscliinţă despre aceasta pe Princi-pe, care se transferise şi el acolo aproape în persoană; îndată totul fu regulat şi începu a se trage cu maĭ mult ordin . . . noaptea se

dete un viguros asalt *un gagliardo assalto* etc. . , şi maĭ departe: „din Italianĭ nu a murit niciĭ unul, pentru că toţĭ eraŭ îmbrăcaţĭ *all'usanza de Italia*, aŭ fost însă maĭ mulţĭ răniţĭ!"

„Principele, adaogă documentul, s'a pur-tat în tot timpul cu mare vitejie, şi e chemat a avea mare isbândă în meseria armelor, dân-du'ĭ D-ḑeŭ o putere corporală extra-ordinariă pentru a resista ostenelilor, precum şi pruden-ţă şi îndrăsneală pentru a începe şi conduce bine o întreprindere."

„Il Principe si é portato sempre con gran valore et é per far gran riuscita nel mestiero delle armi, havendogli data la Maestà di Dio estraordinaria fortezza di corpo per resistere alle fatiche, et prudenza et ardir per incomminciare e guider bene l'imprese."

Raportul acesta, de care ne ocupăm, pa-re a fi făcut de către unul din militariĭ ce însoţea pe Silvio Piccolomini şi trimes în Flo-renţa vre unuĭ general sau ministru al mare-luĭ Duce de Toscana.

Pe lângă acest raport militar am găsit un memoriu foarte lung de vre o ḑece coale, avênd un caracter maĭ mult politic şĭ diplo-matic, care cată a esplica şi a justifica întra-rea mareluĭ Cancelar al Polonieĭ, Zamoiski în Moldova.

Veţĭ dori poate, Domniilor, să sciţĭ cum şi de unde a venit în tabăra luĭ Mihai Silvio Piccolomini cu trupa sa.

Aceasta se poate vedea dintr'o scrisoare ce am aci a luĭ Sigismund prinţul Transilva-

niei, către marele duce al Toscaneĭ (Di Corona 20 Noembrie 1595).

„După ce D. Silvio Piccolomini, scrie Sigismund mareluĭ Duca, a îndeplinit cu marea mea satisfacţiune sarcina de orator şi ambasador al Alteţeĭ Voastre Serenissime felicitându mĕ pentru nunta mea, „nella congratulatione delle mie nozze“ mi se presintă ca cavaler şi şef al foarteĭ onorate trupe ce a plăcut A. V. Serenissime de a'mĭ trimete . . *mi s'appresentó come cavaliero e capo dell'honoratissima truppa che piaque all' A. V. Serenissima di mandarmi, con la quale e nell'ocassione di combattere in campagna e nell' espugnationi che si fecero della fortezza*“ *di Giorgiu ed altre come si scrisse si portò cosi egregiamente con tutt'i suoi, che non senza meraviglia e laude de tutta la natione e gloria dell' A. V. ne sarà sempre tenuto qua memoria.*“

Sigismond ar fi dorit ca Piccolomini să maĭ remăe cât-va timp la curtea sa, căcĭ apreţiază foarte mult qualităţile sale, o aşa de mare experienţă ce arată în arta militară precum şi talentele seale de orator.

Dar să trecem la alt subiect.

Eată, D-lor, un document foarte interesant, datat din Albagiulia 4 Ianuarie 1597.

In el se vĕd tratativele şi negoţiaţiunile ce se fac între Mihai pe de o parte, şi de alta între representanţiĭ Papeĭ, Imperatuluĭ şi Principeluĭ Transilvanieĭ.

Prima propunere a Principeluĭ fu de a sci daca era a se face resboiŭ saŭ pace cu Turcĭ.

„*La prima proposta del Voivoda fu che desiderava saper se aveva da esser guerra o pace con Turchi.*

I se respunse din partea Santităţeĭ Seale, a M. S. Imperatoruluĭ şi a Principeluĭ Transilvanieĭ, că se dorea continuarea resbeluluĭ cu cea maĭ mare vigoare.

„*Fu risposto per parte di S. S-ta, della M-ta dell'Imperatore e del Principe di Transilvania che si doveva continuar la guerre con piu animo che mai.*

2 ⁰ Intreabă dacă n'ar fi bine a dissimula cu Turcii, până când se vor aduna forţele creştinătăţeĭ.

Se conchise că aceasta era oportun şi maĭ cu seamă pentru Voivodă care are ţara sa vecină şi deschisă inamiculuĭ.

3. Întrebă dacă resboiul din partea creştinătăţeĭ se va transferi în Valachia sau în Ungaria saŭ în ambele părţĭ etc. etc. . . .

Continua stipulaţiunile şi se stabilesce câtă forţă armată trebue să dea fie-care din părţile contractante.

Banĭ pentru a întreţine armatele vor fi daţĭ de către marele Pontefice, Impĕratul şi Regele Spanieĭ. Se prevede încă miḍloacele de a trece Dunărea, ast-fel în cât se vede că se proiecta un mare rĕsboiŭ în contra Turcilor, cu marĭ armate aliate a căror comandă pare a fi fost destinată principeluĭ nostru romîn.

Un document foarte important, ce am descoperit în archivul medicean din Florenţa, este o lungă epistolă a monsignoruluĭ Malas-

pina datată din Alba Iulia 14 Noembre, în care acesta narează, între altele, conversaţiunile ce a avut cu Mihaiŭ, în maĭ multe întrevederĭ ce a obţinut de la dânsul.

Mihai întrase în Transilvania şi se afla în vecinătatea Sibiuluĭ, amerinţând cu resboiŭ pe Andreĭ Bathorĭ. Era în anul 1599, câteva ḑile maĭ nainte de sângeroasa bătălie de la Şelimberg.

„Merseiŭ pe câmpul de luptă, ḑice monsignorul Malespina, împins de ideea de a nu se ḑice că, în momentul când se pregătea a se vĕrsa atâta sânge creştin, un ministru apostolic nu 'şĭ-a dat toate silinţele ca să eviteze o asemenea eventualitate. Găsiiŭ armatele departe de o legă de oraşul Sibiiŭ, şi aproape una de alta de o milă italiană. Merseiŭ maĭ întâiŭ la III-mul Cardinal (Andreĭ Bathori) şi îĭ expuseiŭ causa venireĭ mele. Il îndemnăiŭ să dea maĭ mult creḑĕmênt relaţiuniĭ ce dă familiarul meu despre forţele inimiculuĭ. Cardinalul îmĭ rĕspunse: Acesta meditează de a fugi, dar eŭ nu voiŭ permite şi nu mĕ îndoesc că voiŭ devora pe acest câine. *Iste nebulo meditatur fugam, sed ego non permitttam et non dubito, me devoraturum istum canem*, şi nu înceta de a provoca pe Mihai ḑicênd că de n'ar fi fiul uneĭ meretrice, ar trebui să vie la bătălie cu dînsul, saŭ la o luptă singulară, *ad singulare certamen.*“

Cardinalul era foarte belicos. Contrariŭ opiniuneĭ celor maĭ mulţĭ din istoricĭ, care pretind că Bathori a voit să trimeaţă la Mihai

pe Malaspina pentru a negoţia pacea, Malaspina, în epistola sa, ne spune din contra, că cardinalul Bathori nu maĭ era de părere ca să se facă luĭ Mihai nicĭ o propunere de înţelegere. *Il cardinale si confirmava nella sua opinione, che non fosse bene che io proponessi alcun accordo.* Tocmaĭ maĭ tărḑiŭ şi cu anevoinţă se uni şi Bathori cu Malaspina pentru o încercare de înţelegere cu Mihai.

Malaspina trece în tabăra luĭ Mihai şi are cu dânsul prima întrevedere.

Iĭ espuseiŭ, ḑice prelatul italian, tot ce creḑuiŭ necesariŭ ca să 'l conving a se întoarce îndărăt, asigurându'l că nu putea face un maĭ mare serviciŭ creştinătăţeĭ. El 'mĭ respunse că nu prin dorinţa de a domina, nicĭ prin setea de a vĕrsa sînge creştin, neavênd el altă intenţiune de cât de a vĕrsa sânge turcesc, a venit el în Transilvania, că lui îĭ era destul de a trăi în linişte în Valachia, în care cu o singură arătură rĕspêndindu-se semînţa crescea grâul, *nella qualle con una tola aratura spargendosi il seme, nasceva il fromento*, dar e imperatorul creştinilor care, cu 14 scrisorĭ 'l a îndemnat să rĕsbune înjuriile ce Maiestatea Sa Cesarea primise de la Cardinal şi de la această naţiune.“

Malaspina nu pare a crede că Mihai spune adevĕrul, şi'ĭ şi ḑice că aceasta nu pare probabil, fiind că cu consimţimêntul Majestăţeĭ Sale Cesareă, Papa tratează unirea sufletelor şi forţelor *tratativa la congiunzione degli animi e delle forze*, şi că Cardinalul a consimţit la acea

unire. El esprimă luĭ Mihai dorința de a'ĭ arĕta acele scrisori.

„Mihai nu rĕspunse de cât jurând că cea ce spuse este adevĕrat ; Mihai arată în urmă, *con molte imprecationi*, că el a fost foarte vesel când a auḑit de suirea Cardinaluluĭ pe tronul Transilvanieĭ, căcĭ spera a trăi în bună armonie cu dênsul, interesele Valachieĭ și Transilvanieĭ fiind în strînse legăturĭ unele cu altele, dar auḑind că Cardinalul este hotărît a se apropia de Turcĭ *accostarsi al Turco*, el care este hotărît pe de o parte de a trăi și muri inimicul Turculuĭ, iar pe de alta vĕḑênd că nu poate pune încredere din partea Transilvanieĭ, din acea oră a început să se prepare ca să ia această provincie Cardinaluluĭ, saŭ, în cas când nu va putea învinge, să treacă în Ungaria în ajutorul Impĕratuluĭ, cu hotărîrea de a nu se maĭ întoarce în Valachia, și pentru aceasta a adus cu sine mumă, nevastă, fiĭ și toată suita sa.

Mihai demonstră încă necesitatea ce'l împinse de a intra în Transilvania, arĕtând că a interceptat scrisorĭ din care resultă că cancelarul Polonieĭ Zamoiski, Eremia Movilă, prinţul Moldoveĭ și Cardinalul, s'aŭ înțeles între dânșiĭ ca să întruneascâ împreună Polonia, Moldavia, Valachia și Transilvania și că, pentru aceasta, eĭ eraŭ hotărîțĭ a 'l detrona pe dênsul.“

Urmează o discuțiune foarte interesantă între Mihai și Malaspina, în urma căreia Prinţul nostru învită pe prelatul catolic a formu-

la propunerile de înțelegere, dându'ĭ *rendez-vous* pentru a doua ḑi la oarele 7 de dimineața. A doua ḑi Malaspina nu putu obține audiență, Mihai dând diferite pretexte. Malaspina era de părere să maĭ aștepte pentru a obține de la Mihai o înțelegere, dar Cardinalul „care se guverna cu consiliu de tinerĭ“ *che si governava con consiglio de giovani*, îndată ce se apropiă armata luĭ Mihai, începu cu treĭ piese de artilerie a da într'însa, producênd multe perderĭ, ast-fel în cât Mihai provocat începu lupta.

Malaspina descrie peripețiile lupteĭ, care sunt la început favorabile Cardinaluluĭ, dar în cele din urmă Mihai cu o foarte mare valoare și temeritate, pentru pericolul la care se espuse, *con grandissima valore e temerita per il pericolo a che egli s'espose*, schimbă destinele bătălieĭ, făcu prisonier pe Cornish, generalul Cardinaluluĭ, și luă toate stindardele.

Cardinalul se trase atunci cu armata sa la zidurile Sibiiuluĭ și luă, cu artileria sa, o posițiune ast-fel în cât să nu poată fi cu înlesnire atacat de inamic. Mihai vĕḑênd că nu va putea causa marĭ perderĭ oștireĭ Transilvanene, merse, când sosi noaptea, de găsi pe Malaspina, îndemnându'l de a găsi vre un temperament, pentru a nu se vĕrsa atâta sânge, „*me 'esorta a voler trovare qualche temperamento che non si spargesse tanto sangue*, și rĕmaserăm înțeleșĭ, ca dimineața următoare eŭ să merg foarte de vreme să întâlnesc pe cardinal, și să tractăm despre acordul de stabilit.

Dar în ziorĭ de zi, Mihai fu care veni la mine ḑicêndu'mĭ, că nu maĭ este necesar fiind că Cardinalul a fugit.

Monsignorul Malaspina continuă espunerea evenimentelor întâmplate în urmă, îmbrăcând narațiunea sa cu acea formă ce'ĭ da un caracter de o palpitantă actualitate.

Nu voiŭ continua, domniĭ meĭ, a analisa importantul document despre care vĕ vorbiiŭ, deși el conține unele puncte necunoscute de niciĭ un istoric până acum. Aceasta m'ar conduce prea departe. M'am mulțumit a vĕ da o idee despre natura acestuĭ prețios isvor istoric, care nareazĕ evenimentele sĕvêrșite în Transilvania, maĭ zi cu zi până la 14 Noembre 1599.

Totuși nu mĕ pot opri de a vĕ cita pasagiul în care Malaspina descrie pe Michai Viteazul.

„Palatinul (Michai) este un om fără literatură, ast-fel în cât abia scie să'și iscălească numele; nu scie altă limbă de cât valacă și turcească, dar este foarte viclean și foarte artificios, e ilegitim, inconstant de natura sa, crud, libidinos, despreţuitor al consiliilor ce i se dă, precipitat și, după cât spune mitropolitul din Tormon, avênd puțină temere de D-ḑeŭ."

„E il Palatino huomo senza lettere, di modo che appena sa scrivere il suo nome, nè sa altra lingua che la Valacca e la Turchesca, ma e astutíssimo e artifitiosissimo, è illegitimo, inconstante di sua natura, crudele, libidinoso, sprezzator

de consigli, precipitoso e, per quanto dice il metropolitano di Tormon, poco timoratod Iddio.„

La această schițare a principalelor trăsurĭ morale ale luĭ Mihai, voiŭ adăoga următoarele liniĭ, trase dintr'un document ce l'am găsit în Roma, care resumă principalele trăsurĭ ale exterioruluĭ săŭ fisic:

Este asemenea o mărturie oculară, care vede pe Mihai în momentul când dă nu scim ce notă Cardinaluluĭ Bathori:

„Când dete nota și . . . . Cardinaluluĭ Bathori, în anul 1599, era în vărstă de vre-o 36 ani, cu părul crăpuiŭ, cu carnațiunea brună, cu statura înaltă dar uscățivă, cu ochĭ afundațĭ, cu privirea oblică, taciturn și pe gânduriĭ."

Quando diede la nota et la (nu se poate descifra) *al Cardinal Bathori del 1599, era di età di circa 36 anni*[1]*), di pelo arso, di carnagione bruna, di statura alta ma asciuta, di occhi foschi, incavati, di guardatura torva, taciturno e pensieroso.*

Printre documentele ce maĭ am aici, Domniĭ meĭ, relativ la Mihai-Viteazul, voiŭ maĭ aminti o relațiune despre cele sevĕrșite în Transilvania, în urma bătălieĭ de la Goroslav, scrisă în însușĭ quartierul general a luĭ Basta, de un oare-care Vincenzo Zaccoul.

Aci găsesc amărunte asupra morțiĭ luĭ Mihai în câmpia de la Torda, amărunte care aŭ interesul de a fi date de o mărturie oculară.

Pe lângă faptele cunoscute și relatate de

[1]) Aci este o eroare. Mihai Viteazul avea atunci 43 de anĭ.

toţĭ istoricĭi, autorul relaţiuneĭ noastre ne face să asistăm la o conversaţiune între Basta şi Mihai, din care se vede disenţiunile ce esistaŭ între aceste două personage.

Mihai insciinţază pe Basta că a doa ḑi de dimineaţă va pleca cu vre o treĭ saŭ patru sute dintr'aĭ seĭ spre Fagaraşi, ca să 'şĭ ia nevasta şi copiiĭ. Basta se încercă să'l desconsilieze, Mihai însă părăsesce pe Basta cu hotărîrea de a pleca a doua ḑi de dimineaţă.

I se atribue luĭ Mihai intenţiunea de a lua posesiune de Transilvania în numele seŭ.

Basta chiamă pe colonelul Zachel, cu care se concertă de a face prisonier pe Mihai, şi dă ordin colonelului Pez, de a chema a doua ḑi de dimineaţă în consiliŭ pe prinţul român, şi în urmă a'l face prisonier în numele Maestăţiĭ Sale.

A doua ḑi, vĕḑênd pe Mihai că strânge mulţĭ soldaţĭ împrejurul seŭ, Basta luă altă resoluţiune şi chemă pe Schorfstein, locotenent-colonel al infanterieĭ valoane, şi 'ĭ dete ordin de a merge cu o mănă din oameniĭ seĭ, la pavilionul luĭ Mihai şi, a'l face acolo prisonier în numele Imperatuluĭ, şi în caz când se va opune, să 'l omoare. Urmează descripţiunea omoririi luĭ Mihai, ast-fel precum o narează toţĭ istoricĭi.

Autorul relaţiuneĭ noastre vorbesce de nisce hârtiĭ ce s'ar fi găsit asupra luĭ Mihai, şi pe care el pretinde că le-ar fi citit, şi din care resultă că Mihai avea planuri perverse, contrariĭ intereselor Imperatuluĭ. Asemenea

hârtiĭ compromiţătoare s'ar fi găsit şi asupra banuluĭ Mihalcea. Se vede însă că toate acestea sunt invenţiunĭ, ca să justifice asasinatul luĭ Basta.

Nu voi maĭ nota din lunga relaţiune ce analisez, de cît faptul nerelatat, dacă nu mĕ înşel, de niciĭ un istoric adică că Basta, după moartea luĭ Mihai a espedat în Valachia o anume persoană, ca să propue boerilor alegerea luĭ Marcu, fiul luĭ Petru Cercel, care se afla lângă dênsul.

Aceste noţiunĭ istorice le-am estras din Broşura împrimată în Bucureşci anul 1878 în tipografia Naţională a luĭ C. N. Rădulescul, strada Academieĭ, împărtăşite publiculuĭ de C. Esarcu într'o conferinţa ţinută la Atheneul Român. Th. C.

Zapis de mărturie din Scobinţeni.

Iată noĭ Dumitraşcu Stefan vel Logofĕt, şi Ghenghea vel Vornic, şi Nicoară hatman, şi Lupul vel Vist. şi Savin vel spatar, şi Apostol vel Armaş, şi Patraşco Başotă Logofĕt, şi Neagoe Postelnic, şi Dumitru Buhuş Logofĕt, şi Arsenie Vorn. de gloată, facem arătare precum au venit înaintea noastră Ţoanţă şi sorusa Dumitra, fetele luĭ Patraşcu, nepoatele luĭ Ion Scobinţu din Scobinţeni, şi de bună voia lor, de nime silite niciĭ asuprite ş-au vîndut dreaptă ocina lor şi moşie din sat din Scobinţenĭ, ce'ĭ în ţinutul Cărligăturieĭ, dintr'o a şesea parte, jumătate cu o a şeptea parte din heleşteu, şi cu o a şesea parte din moară, şi cu partea ce au în două heleştee

stricate, partea ce li se va alege, și cu tot venitul, și acestea le-aŭ vîndut luĭ Gheorghe Roșca Vist. drept 60 talerĭ de argint.

Și aŭ maĭ venit înaintea noastră Cornea ficioru Gahieĭ și Verdeneseĭ, și de bună voiea luĭ, de nime silit, nicĭ asuprit ș-aŭ vîndut dreaptă ocina luĭ, și cumpărătură dintr'acel sat, din jumătate de sat din a treia parte a cincea parte, și dintr'o a șeptea parte din heleșteŭ jumătate, și din a șesea parte din moară jumătate, și cu partea în două heleștee, partea luĭ ce se va alege, din ispisoc de cumpărătură de la Ieremia Voevod, și acestea leaŭ vîndut maĭ sus numituluĭ luĭ Georgie Roșca Visternic, drept 35 talerĭ de argint. Și vĕdĕnd și noĭ această de bună voie tocmală și deplină plată ĭ-am făcut dumisale, zapisul acesta de mărturie pentru ca să'ĭ fie de credință, pănă când îșĭ va face și deres de la Măria sa Vodă, și spre maĭ mare credință, ne-am pus și pecețile pe această adivĕrată cartea noastră.

(Iscălit) *Dumitrașcu Stefan Vel Logof.* (*L. P*). *Ghenghea vel Vorn.* (*L. P.*) *Nicoară Hatm.* (*L. P*). *și toți ceĭ lalțĭ boierĭ câțĭ sunt numițĭ la începutul zapisuluĭ, împreună cu pecețile lor.*

De pe Sîrbie pe limba moldovenească am tălmăcit la anul 1811 Fev. 16.

Clucerul Pavăl Dobrin.

Suretul acestuĭ document-mărturie, este în dispositiunea mea. Th. C.

Zapis de mărturie.

Iată noĭ Dumitrașc Stefan vel Logofĕt și Ghenghea vel Vornic și Nicoară hatman și părcălab Suceveĭ și Lupul vel Vist. și Șavin vel Spatar, și Apostol vel Armașŭ, și Patrașco Bașotă Logofĕt, și Neagoie Posteln. și Dumitru Buhuș Logofĕt, și Arsenie Vornic de gloată, facem arătare precum aŭ venit înaintea noastră, Stefana fata luĭ Drăgan, strenepoata luĭ Ivașcu, și de a eĭ bună voie de nime silită nicĭ asuprită, ș-aŭ vîndut dreaptă ocina sa și moșie, din a șesea parte din Scobințenĭ, a patra parte ce'i în ținutul Cărligătureĭ, și cu loc de heleșteŭ în părăul satuluĭ cât se va alege, aceea o aŭ vîndut luĭ Gheorghie Roșca Vistern. drept 20 talerĭ banĭ gata. Apoĭ noĭ vĕdĕnd această de bună voia lor tocmală și deplină plată, am făcut și de la noĭ maĭ sus numituluĭ luĭ Gheorghie Roșca Vister. acest zapis de mărturie, pentru ca să'șĭ facă și deres de la Măria sa Vodă; și spre maĭ mare credință ne-am pus și pecețile pe acest adivĕrat zapisul nostru.

în Iași vlet 7136 (1627) Decemvrie 18.

(Iscălit) *Dumitrașc Stefan Vel Logofĕt* (*L. P*). *Ghenghea vel Vorn.* (*L. P*). *Necoară hatman* (*L. P*). *și toți ceĭlalțĭ boierĭ câțĭ sunt numițĭ la începutul zapisuluĭ, împreună cu pecețile lor.*

De pe sîrbie pe limba moldovenească am tălmăcit la anul 1811 Fev. 16.

Clucerul Pavăl Debrin.

Acest document este în dispositiunea mea. Th. C.

NOĬ MIRON BARNOVSKI MOVILA VOEVOD.

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscoĭ.

Iată viind înaintea noastră şi înaintea boerilor noştrĭ Stefana fata luĭ Dragan, strănepoata luĭ Ivaşcu, şi de a eĭ bună voie de nime silită nici asuprită, ş-aŭ vîndut dreaptă ocina sa şi moşie din sat din Scobinţenĭ, ce'ĭ în ţinutul Cărligăturei, dintr'o a şesea parte din sat a patra parte, şi cu loc de heleşteŭ în părăul satuluĭ, însă partea ce i se va alege. şi le-aŭ vîndut acestea boieruluĭ nostru luĭ Gheorghie Roşca Visternic drept 20 talerĭ de argint; şi sculându-se boierul nostru Gheorghie Roşca Visternic i-au plătit eĭ tot deplin de înaintea noastră. Drept aceia să'ĭ fie luĭ şi de la noi, dreaptă ocină şi cumpărătură şi danie şi întăritură; cu tot venitul nestrămutat nicĭ odinioară în veci. Scris de Vlasie diac.

In laşĭ let 7136 (1627) Decem. 19.

Insuşĭ Domnul aŭ poroncit. (L. P). *Gospod Dumitraşc Stefan vel Logofĕt.*

De pe sîrbie pe limba moldovenească am tălmăcit la anul 1811 Fevr. 16.

Clucerul Pavăl Debrin.

Acest suret este în dispositiunea mea.

Th. C.

ZAPIS DE VÎNZARE

Adecă eu Ionaşco Moga feciorul luĭ Toader Moga, nepotul Mogâeĭ Sulgearul, însumĭ mĕ mărturisescu cu estu zapis al meŭ, de nime nevoit, nice asuprit, şi am vîndut a mea

direaptă ocinină şi moşie, din satu din Brăleşti de la Bahluiŭ, din jumătate de satu, a treia parte, luĭ Dumitru Buhuş visternic, dreptă 40 de taleri, cu totŭ venitu din tot locul, ca să-ĭ hie luĭ direaptă cumpărătură, şi la a noastră tocmală aŭ fost oamenĭ buni anume: Constantin Hăbiaş, i Căzan Pohmat din Mulcel, şi Tănasie din Verăşanĭ şi Nicoară Vintelescul de Covurluĭ, şi dinaintea a mulţĭ oamenĭ buni, şi eŭ însumĭ Gligorie Musteaţă am scris cu a nostră mână, printr-acea noĭ toţĭ mărturisim cum am vĕdut această dare şi plată, ce maĭ sus scrie, ca să aibă dumealuĭ şi zapis a face domnesc, pre maĭ mare credinţă, ne-am pus şi peceţĭ; adeverez. Pis ot triveş.

veleat 7137 (1628) Noemvrie 15.

(L. P.)

Pecetea Căzan Pohmat

* * *

Insă direasă ce am avut pre cea ocină aŭ pierit cându aŭ venit Hanul din ţara leşască în ţară; decĭ de să vor găsĭ cându vrudeva, să n-aibă a să creade la sămenţia mea, saŭ la alţĭ oamenĭ. — (Nicoară Vintelescul, şi alte douĕ iscălĭturĭ încurcate, şi o pecete mică).

Acest zapis este scris pe hârtie, şi să află în dispositiunea mea.

Th. C.

ZAPIS DE VÎNZARE

Adecă eŭ Toader diaconul de Bârleştĭ şi cu soru mea Mărica, fecioră Zahariĭ Beneĭ, nepoţĭ Stancăĭ, strănepoţĭ Mogăĭ, aşijderea şi

sămenția noastră Anton feciorul luĭ Feteon nepotul Frăsineĭ, strănepotul Mogăĭ, și eu Florea și cu fraţiĭ meĭ Cozma și Vasilie, și soru noastră Palaghia, fecioriĭ Tudoreĭ, nepot Drăghineĭ Păşcoae, strănepoţiĭ Mogăĭ, și eŭ Vasilie și cu fraţiĭ meĭ Gligorie și Ionaşco Burki și Benea și Isaĭco și surorile noastre Ana și Alba, fecioriĭ Alexandreĭ nepotŭ Stancăĭ, strănepoţiĭ Mogăĭ, toţiĭ nepoţiĭ și strănepoţiĭ Mogăĭ, mărturisim cu cestu zapis al nostru, cum noĭ de bună voea noastră de nimene nevoiţiĭ nicĭ asupriţiĭ, ce de bună voe a noastră, ne-am tocmit cu dumnealuĭ visternicul Buhuș, de ĭ-am dat a nostră ocină și moșie din giumătate de sat de Bârleștĭ, ce să împarte în patru părţiĭ, treĭ părţiĭ din vatra satuluĭ și din tr'apă și din ţarină și din fînaţ, cu tot venitul ce va fi, și dumnealuĭ ne-aŭ dat din giumătate de sat de siliștea Căcărăzenilor, giumătate cu tot venitul ce va fi, ocină direpţ ocină, și banĭ 50 de zloţiĭ bătuţiĭ. Și ne-am tocmit cu dumnealuĭ direpţ aceia, ca să'ĭ fie dumisale ocină și moșie și cuconilor și nepoţilor dumisale neclătită nicĭ dănăoară în veacĭ, și nime din seminția noastră, ca să n'aibă a să amesteca la această adevarată a nostră schimbare, prilejitu-s-aŭ întocmala noastră Ionaşco Moldovan și Gheorghie Dondăș și Costîn, și Sava, și Vasilie și mulţiĭ oamenĭ bunĭ. De aceasta mărturisim cu această scrisore a noastră, și pre maĭ mare mărturie pusu-ne-am și peceţile, și eu Savin am scris, să se știe ; let 7147 (1639) Fevruarie 27.

(Urmează treĭ peceţiĭ puse din fum).

Pecetea Anton i Toader diaconul. Pecetea Floareĭ, urmează 8 punerĭ de deget.

Cozma, Vasilie, Gligorie, Ionașco, Isaĭco.

Acest zapis în original scris pe hârtie, este în propietatea mea.

Th. C.

NOI ION VASILIE VOEVOD.

Cu mila luĭ Dumnezeŭ domn ţereĭ Moldoveĭ.

Viind înaintea noastră, și înaintea a lor noștri boerĭ marĭ și micĭ aĭ Moldoveĭ, sluga noastră Iftimie cu un zapis de mărturie de la Ursul Vartic, vornic, și de la Pan Șoltuzŭ din Iașĭ, și de la Gheorghie din Bărgăoanĭ, și de la Macsim, și de la Onciul ot Prăjeștĭ, și alţiĭ oamenĭ bunĭ și bătrînĭ, așa scrie și mărturisie într'acestu zapis, precum aŭ venit înaintea noastră Mateiŭ ficiorul luĭ Stoian din Găneștĭ, de a lor bună voie, de nime silită nicĭ asuprită și aŭ vîndut a sa dreaptă ocină și moșie a patra parte din sat Drăcșenĭ, cu tot venitul și cu iazŭ ce s'aŭ alesŭ, și aŭ vîndut slugiĭ noastre luĭ Iftimie, în patru ḑecĭ de galbenĭ, și s'aŭ sculat sluga noastră Iftimie, și aŭ plătit deplin aceștĭ banĭ, patru ḑecĭ de galbenĭ în mânile luĭ Mateiŭ ficioru luĭ Stoian, care s'aŭ scris maĭ sus.

Așijderea aŭ arătat înaintea noastră și alt zapis cu mărturia de la Ursul din Sireţenĭ, și de la Statie cupeţŭ ot Iașĭ, și de la Gheorghie Boţul, și de la Gavril Siminiceanul, și de la Ionașcu Bălici vătau, și de la Stefan

Bârcă, și de la alți oameni buni și bătrîni. Așijderea scrie și mărturisie întră cestu zapis, precum au venit înaintea noastră Iurașco ficiorul popei lui Gavril din Gănești, de a lor bună voie de nime silitu nici asupritu, și au vîndut a sa dreaptă ocină și moșie, a patra parte tij d'intr'acest sat Dracseni, cu tot venitu și cu partea din iazu, și cu loc de prisacă și au vîndut slugei noastre lui Iftimie pentru un cal bun, și alt cal bun, și un cal murg in patru deci de galbeni, și s'au sculat sluga noastră Iftimie, și au plătit acești cai deplin 40 de galbeni în mâna lui Iurașco fecior popii lui Gavril carii s'au scris mai sus.

Așijderea ne-au arătat înaintea noastră și alt zapis și cu mărturie de la Ionașco Avram biv vornic, și de la Ursul Vărtic vornic, și de la Andrei stolnic din Politeni, și de la Andonie ot tam, și de la Ionașco Băncovici, și de la Ionașcu Zupcul, și de la Gavriliță, și de la Constantin și de la alți oameni buni și bătrâni, așa scrie și mărturisie întră acest zapis, precum au venit înaintea noastră Nicolae ficiorul Bălțatului biv pitar, de a lor bună voie de nime silitu nici asupritu, și au vîndut a sa dreaptă ocină și moșie, fratelui seu Grigorie și lui Toader ce s'au ales dintra acest sat Dracseni pentru nouă deci zloți bătuți, și au vîndut Toader și Grigorie, partea lor din Lehăceani, și s'au sculat sluga noastră Iftimie, și au plătit deplin acești bani, nouă deci zloți bătuți, în mâna lui Necolai ficiorul Bălțatului, biv pitar, și noi Domni cu tot sfatul nostru, precum am

vědut adevărat zapis, și cu mărturia acestor oameni buni, așa am scris, și cu mărturia domnească, precum am credut, și de la noi încă am dat și am întărit slugii noastre lui Iftimie, părțile cele sus numite de ocină din satu Drăcseni, să fie și de la Domni, dreaptă ocină și rescumpărătură, și uric și întăritură, cu tot venitul neclătit să fie, până în veciu vecilor amin.

Veleat 7147 (1639) Mai 10.

Acest suret scos de pe cel sîrbescu, scris pe hârtie, se află în dispositiunea mea. Th. C.

UN ȚIGAN VÎNDUT PE UN POLOBOC CU MIERE.

Adecă noi Ioan Focea Uricar cu femeia mea Mărica, strănepoată Petrei Ezereanului, scriem și mărturisim cu scrisoarea noastră, cum noi de a noastră bună voie am vîndut al nostru derept țigan anume, Ionașcu fecior lui Ursu Piscoae. Acesta l'am vîndut dumisale Vorniculuĭ Savin derept un polobocu de miare, prețuit derept dece galbeni, cu feciorii lui, ce va avea. Ce, acest țigan, este mie dare și miluire de la Măria Sa, Domnul nostru Vasilie Voevod, pentru slujba noastră, ce am slujit Măriei Sale. Altă s'au tras și de moșie de pre Tulea.

Deci să'i fie dumisale țigan și rob cu feciorii lui ce va avea, și să'și facă dumnealui direase domnesci, că și eu direase ce am avut

de dare și de miluire de la Măria sa Vodă, încă le-am dat pre mâna dumisale, și în tocmala noastră fost-au Ghearghel de Brăgăoani. și Constantin Buhuș, și Arhip de Prăjăsci, și Mafteiŭ Stiian, și mai pre mare credință scris-am eŭ cu mâna mea, și am iscălit: să se scie.

u Prăjesci velet 7149 (1641) Ghenarie 17

Mafteiŭ (L. P.) (L. P.)

Gherghel.

Ion Focea uricar, Constantin Buhuș, iscăl.

Acest document în original, scris pe hârtie; se află în dispoziţiunea mea.

Th. C.

NOĬ IOAN VASILIE VOEVOD.

Cu mila luĭ Dumnedeu domn țĕreĭ Moldoveĭ.

Viindu înaintea noastră și înaintea aĭ noștri boerĭ aĭ Moldoveĭ marĭ și micĭ, boerul nostru Dumitru Gheuca biv Vornic și popa Grigorie și alte neamurĭ lor, și s'aŭ tras față înaintea noastră cu sluga noastră Mateiŭ Stoian și cu Nicolaĭ și cu alt neam al lor, pentru satul Drăcsiniĭ, ce este în ținutul Tutoveĭ, dicêndu-re Dumitru Gheuca și popa Grigorie și alte neamurile lor, precum este acest sat dreaptă ocină și moșie a lor, dar Mateĭ Stoian și Nicolaĭ s'aŭ sculat și aŭ arătat uric înaintea noastră de la alțĭ domnĭ bătrînĭ, și iară Mateĭ Stoian și Nicolaĭ aŭ rĕspuns înaintea noastră, precum aŭ cumpărat tatăl lor Ursul Bălțatul biv Pitar, și aŭ arătat că este cumpărătură de la alțĭ Domnĭ, și Noĭ Domniĭ cu tot sfatul nostru nu le-am crecut lor, și am trimes cu carte Domnească la oamenĭ bunĭ, precum ca să o-ia cu sufletele seale, și carĭ aŭ ținut din bătrêniĭ lor, așa se cade să ție și de acu înainte: și aceștĭ oamenĭ bunĭ din ceĭ de aproape i megiașĭ, așa aŭ luat cu sufletele seale: precum n'are nimică Dumitru Gheuca biv Vornic și cu popa Grigorie și cu alt neam a lor la acest sat Drăcsiniĭ că aŭ luat fără de cale. După aceia Dumitru Gheuca cu popa Grigorie și cu alțĭ oamenĭ aĭ lor, n'aŭ vrut să le lase lor după leage, precum aŭ dis aceĭ oamenĭ bunĭ; apoĭ aŭ făcut să jure Mateĭ Stoian și Nicolaĭ cu: 24 de oamenĭ bunĭ în sfînta biserică pe sfînta Evanghelie, precum n'are nicĭ o treabă Dumitru Gheuca și cu popa Grigorie și cu alt neamul lor într'acest sat ce s'aŭ scris mai sus, Dracsiniĭ, anume bojilniĭ: Ionașcu din Oneștĭ și Zaharia și Rauca ot Ghergheștĭ și Țarină ot Țifeștĭ și Andonie din Poliţenĭ și Grigorie Ciosul din Bălițeștĭ și Maxim ot Călămeneștĭ și Antanasie ot tam și Costin și Ioan Drăsălia și Ștefan Bârsan și Vasilie ot Florinteștĭ și Jilțul ot Miceștĭ și altul Vasilie ot tam și Neania ot Obîrșie și Gheorghie ot tam și Dumitru și Constantin ot Voineștĭ și Ignatu Cociobă și Mateĭ ot tam și Ursul ot Gălțeștĭ și slugile noastre, Mateĭ Stoian și Nicolaĭ și alt neamul lor, s'aŭ îndreptat și s'aŭ *pus și cu condeiŭ* în visteria domnească cu 54 de zloțĭ tătărescĭ, precum ca să aibă a ți-

nea a sa dreaptă ocină şi moşie, satul Dracsinĭ cu tot venitu; dar Dumitru Gheuca şi popa Grigorie şi alt neamul lor, s'aŭ rĕmas înaintea noastră, şi înaintea aĭ noştrĭ boerĭ, să n'aibă a trage Dumitru Gheuca biv Vornic şi cu popa Grigorie şi cu alt neamul lor pe slugile noastre, pe Mateĭ Stoian şi pe Nicolaĭ şi pe tot neamul lor, pentru ca să iaie pănă în veaciĭ veacilor, şi niminea ca să nu se mestice înaintea acesteĭ cărţĭ a noastră, că singur Domnul aŭ poroncit.

Veleat 7149 (1641) Fevruarie 3.

Acest document tradus de pe Sîrbie se află în proprietatea mea. Th. C.

NOĬ IOAN VASILIE VOEVOD.

Cu mila luĭ Dumnezĕŭ domn ţereĭ Moldoveĭ.

Viind înaintea noastră şi înaintea aĭ noştri boierĭ marĭ şi micĭ sluga noastră Iftimie vătaŭ şi aŭ aratat înaintea noastră din zapis şi mărturie de la slugile noastre Isac Ureadnic din Bîrlad şi Răcliş curtean, şi de la Iopul cupeţu şi de la Ionaşco Băltag, şi de la Ursul Aprod de la Zmianĭ, şi de la mulţĭ oamenĭ bunĭ slugĭ domnesci, scrie şi mărturisie întru cestu zapis, precum aŭ fost cumpărat sluga noastră Dumitraşcu Gheuca, unele părţĭ de ocină din satul Dracsini, ce este pe pîrăul Studeneţ, în ţinutul Tutoveĭ, şi el aŭ fost cumpărat de la Oprina soacra Stancăi, şi de la alţĭ fraţĭ a Stancăĭ, de la Dokia, şi de

la Toader Bălţatul, şi de la Nicolaĭ, ficior Ursuluĭ pitar, toată partea lor ce se alege, jumătate dintru acesta sat; dar sluga noastră sus numit Iftimie aŭ întorsu toţĭ banii luĭ Dumitraşco Gheuca, toţĭ câţĭ aŭ fost dat el pentru acea parte; că Iftimie aŭ avut ceea-l-altă jumătate de sat, dreaptă cumpărătură maĭ înainte; dar slugeĭ noastre luĭ Dumitraşco Gheuca nu s'aŭ căḑut luĭ să cumpere dintru acest sat Drăcsinĭ, că aŭ cumpărat sluga noastră Iftimie maĭ înainte ceealaltă jumătate sat din Drăcsinĭ; şi-aŭ luat Dumitraşco Gheuca aĭ luĭ drepţĭ banĭ câţĭ aŭ fost el dat, de la Iftimie şepte-ḑecĭ şi cincĭ galbenĭ ungurescĭ, banĭ gata, şi noĭ Domnul cu tot sfatul nostru, precum am vĕḑut acestu adivĕrat zapis, şi mărturie, şi întoarcere, am creḑut, şi de la noĭ încă am dat şi am întărit slugeĭ noastre sus numit luĭ Iftimie vătaŭ, la aceste sus numite părţĭ de ocină din satu Dracsinĭ, ce s'aŭ alesŭ jumătate sat din vatra satuluĭ, şi din câmpŭ, şi din făneţe, şi cu vad de moară pe pîrăul Studeneţ, şi cu locŭ de prisacă, şi cu tot venitul ce este a luĭ dreaptă cumpărătură şi întoarcere, precum este luĭ şi de la noĭ dreaptă ocină şi cumpărătură şi întărire şi uric, cu tot venitul, neclătit pănă în veaci, şi nimene să nu să scoale înaintea cărţiĭ noastre, că singur Domnul aŭ poroncit.

Veleat (7153) 1645 Iunie 11.

Acest suret scosŭ de pe Sîrbie, este în proprietatea mea. Th. C.

NOI GHEORGHIE STEFAN VOEVOD

Bojiĭ Milostiu Gospodar Zemli Moldavscoi

Datam cartea domnieĭ meale slugiĭ noastre Grumaziĭ căpitanul, ca să fie tare şi puternic cu cartea domnieĭ meale, să aibă a ţinea şi a opri toată parte de loc din sat din Mânzeşti ot volost (ţinut) laşi, care parte de loc aŭ fostu dat uneĭ femeĭ anume Sohiicăĭ de doamna luĭ Vasilie Vodă, căcĭ i-aŭ slujit. Pentru aceea ca să aibă a o ţinea, şi alt nimea să n'aibă treabă; pentru aceea ca să aibă a'şĭ kiema şi oameni streinĭ din alte ţĕrĭ, fie ce limbă vor fi, să vie să se aşează acolea la acea silişte; iar dacă vor veni şi se vor aşeza acolea, de la domnia mea vor avea slobozenie în şese aĭ, şi vor fi în pace de dajde şi de zloţĭ, şi de leĭ, şi de taleră şi de galbeni, şi de orţi, şi de iliş, şi de sulgiu, şi de alte dărĭ şi angăriĭ, ce vor fi, pre alţĭ mişeĭ în ţeara domnieĭ mele, nice lucru vor lucra, ce de toate vor fi în pace. Aşijderea şi voĭ părcălabĭ de acel ţinut şi olăcarĭ, şi podvodarĭ şi . . . . . şi deşugubinarĭ întru nimică să nu-ĭ învăluiţĭ. Iar cine'ĭ va învăluĭ, bine să scie că va fi de mare certare. Toe pişem (Aceasta scriem).

Saam gospodin veleal.

în laşi let 7164 (1656) Martie 12.

(Iscălit) *Gheorghie Stefan Voevod* (*L. P. mici*).

Această carte domniască în original scrisă pe hârtie este în dispositiunea mea. Th. C.

Vînzare a trei rozoare.

Iată Ila fratele luĭ Gheorghie, am vîndut partea unuĭ rozor în moară; aşijderea şi Solofia fata Munteancăĭ, ĭar partea a unuĭ rozor în moară; pre aceste douĕ rozoare 4 ughi.

Aşijderea şi altu rozor care l'aŭ vîndut Toader Răul, cu vărul seu Iarul şi cu văru seŭ Gonţea, cum am dat prea cel rozor 6 ughi din naintea a mulţĭ oamenĭ bunĭ, anume Isailă şi Gavril dea-colea, şi Tarsiţa de a colea şi Andreiŭ ot tam, şi Stan ot tam. Decĭ noĭ aceştĭ oamenĭ bunĭ ce maĭ sus scriem vĕdênd noĭ tocmala de bună voie şi plată deplin, neam pusŭ şi degetele.

Să se scie de când foametea de era merţa în 68 ughi.

Veleat 7169 (1661).

Acest zapis este scris cu slove colţurate, anevoie de citit. Originalul este în proprietatea mea. Rozorul este pămîntul cuprins între canalul prin care se aduce apă la moară. Th. C.

ZAPIS DE VIE.

Adecă eŭ Anghel sin Obrejie ot Focşianĭ scriu şi mărturisescu cu acestaş al mieŭ zapis, ca să fie de mare credinţă la mâna că e Osasul, cum să se scie că ĭ-am vîndutu un pogon de vie în dealul în Odobesci, direptŭ ţece ughi banĭ gata, şi l'am vîndut de a mea bună voe, de nime silit, de nime nevoitu, ci

de bună voia mea am vîndut acestu pogon de vie, ca să-ĭ fie luĭ moşie în veci, luĭ şi ficiorilor luĭ şi nepoţilor luĭ, câţi Dumneḑeŭ ĭ-ar dărui, şi la tocmala noastră fost-aŭ mulţĭ oamenĭ buni din prejurul loculuĭ, şi din sus şi din jos, şi cu ştirea tuturor fraţilor noştri, şi a toată ruda noastră, şi mărturie aŭ fostu mulţĭ oamenĭ buni, anume Ion Bilăiŭ ot Focşiani, i Bejan sin Bilăiŭ, i Istratie Ivan Bilăiŭ, i Albul sin ot tam, i Fătul ot tam, i Tătar sin Condrea ot tam, şi s'aŭ făcut în casa Kirei acesta zapis în tîrgu în Focşani.

Measeţu Martie denĭ 20. Leat 7170 (1662.)

Şi am scris eŭ Vasilie Vărnecul.

(Urmează şese semne de deget).

Acest zapis interesant în privinţa ortografieĭ, este scris pe hârtie, şi se află în proprietatea mea.

Th. C.

ZAPIS DE PĂMÎNT DIN MICEŞTĬ.

Adecă eŭ Mirca şi Măria, fetele Zarieĭ, nepoatele luĭ Drăgoş, strănepoatele luĭ Marcu din Miceştĭ, scriem şi mărturisim cu cestu zapis al nostru, cum noĭ de bună voia noastră, de nime silite nice nevoite, am vîndut a noastră direaptă ocină şi moşie din sat din Miceştĭ, din partea Zarieĭ a cincea parte; am vîndut dumisale luĭ Constantin sin Iftimie drept ḑece leĭ bite (bătuţĭ) din vatra satuluĭ, şi din câmpu şi din pădure şi din pomăt, şi cu vaḑurĭ de moară, şi din iazurĭ, şi din tot locul cu tot venitul ce se va alege din partea Za-

rie a cincea parte, să'ĭ fie dumisale direaptă ocină şi moşie de veaci; şi această tocmală s'aŭ făcut denaintea a mulţi oameni buni răzeşi ce s'aŭ prilejit, anume: Irimia de Miceştĭ, şi Ioan Călugărul de Miceştĭ şi Constantin ot Miceştĭ, şi Ioan Meşterul, şi Kiriac ot Ghergheştĭ, şi alţĭ oamenĭ mulţĭ ce s'aŭ prilejit la aceasta tocmală. Şi pentru credinţă ne-am pus şi degetele, să se scie.

Let 1662 (7170). Mart 27.

●

Constantin.

● ● ● ●

Iri●mia. Ion. Kiriac. Mirca. Măria.

Acest original este în proprietatea mea.

Th. C.

Zapis de la Mânăstirea Bărnovski ce vinde o vie paragină de la Copoŭ lângă Iaşĭ.

Adecă noĭ ermonah Iosafu egumenul, şi monahul Gavrilie bătrânul, şi popa Partenie bătrânu, şi alţĭ călugărĭ, tot soborul den sfînta monastire, ce se kiamă a luĭ Bărnoski în trigu în Iaşĭ, undeĭ hramul Adormirea Preacisteĭ, scriem şi noĭ toţĭ mărturisim cu tot soborul, cum noĭ de nime nevoiţĭ, nicĭ siliţĭ, ce de bună voiea noastră am vîndut o paragină de vie, ce aŭ fost dreaptă a mânăstireĭ, în dealul de la Copoŭ; care vie este pre lîngă Măricuţa fata luĭ Procop, şi între Dămi-

an; această vie paragină o am vîndut'o noĭ tot soborul acestora ce scriem maĭ sus, Măricuţeĭ fata luĭ Procopie şi vecinuluĭ eĭ luĭ Dămian drept cincĭ ḑecĭ vedre mustu, şi să aibă a ne da vinul, acmu în toamnă, să nu maĭ treacă; însă această vie paragină n'aŭ avut garduri nicĭ în deal nici în vale; ce vĕḑênd că se strică bucatele acestor oamenĭ, pre gardurile paragineĭ noastre, o am vîndut lor, fiind pre lîngă viile lor, şi neîncăpênd alţiĭ; pentru aceia ca să le fie lor dreaptă moşie în veacĭ această paragină, şi nime dintru fraţiĭ noştrĭ călugăriĭ să n'aibă a strica această a noastră vînḑare, iar pentru maĭ mare credinţă am pusŭ pecetea Sfinteĭ mânăstiriĭ, şi am şi iscălitu cu mânule noastre, către acestŭ adivăratŭ zapis al nostru, ca să fie de credinţă. Şi eŭ Apostolŭ uricariu Tecuceanu am scrisŭ.

u Eaş (1664) 7172 lunie 28 dni.

Iscălitura egumenuluĭ Iosaf, în greceşte. (L. P. biserieeĭ)

Originalul este în dispositiunea mea.
Th. C.

NOI ILIAŞ ALEXANDRU VOEVOD.

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscoi.

Scriem domnia mea la sluga noastră la Apostol din Simeani, dămu-vĕ ştire, deacă veţi vedea cartea domnieĭ meale; ĭară tu să mergi la sat la Gănguresci ce ĭaste pre Prut, şi să strîngi oamenĭ buni de prin prejur megieşĭ,

şi să alegi o parte de moşie de acolo din satŭ din Găngureştĭ, ce se va alege partea luĭ Andronic, care parte ĭaste vîndută socruluĭ Rusuluĭ hotnogul, precum are şi zapis pre aceea parte de moşie; deci precum iĭ scrie zapisul să'ĭ alegeţĭ, despre alţĭ răzăşĭ, şi precum veţĭ socoti cu oamenĭ buni, şi va alege, să faceţi o mărturie; să ne daţĭ ştire. Za toe pisem. (Aşa scriem).

u Iaşi veleato 7176 (1668) Mart 4.

Saam Gospodin reci (*L. P. mari*). *Iară de va hi povesteu într'alt kip să vie de faţă.*

Solomon Bîrlădeanu Vel Logofĕt.

Originalul acesteĭ cărţĭ domnesci este în proprietatea mea. Th. C.

NOĬ ŞTEFAN PETRU VOEVOD.

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscoi.

Dat-am cartea domnieĭ meale slugiĭ noastre Mîrzaculuĭ hotnoguluĭ de călăraşĭ, să fie tare şi puternic cu cartea domnieĭ mele a ţinea şi a opri a luĭ direapte moşiĭ, şi cumpărăturĭ ce are pre zapise de cumpărăturĭ din sat din Scorţenĭ, partea luĭ Lohănaş, şi din sat din Copăceana, şi din Faur, şi din Vâtcanĭ, şi din Lungeani, şi din Voroveani să aibă a le lua de a zăcea din pâne, şi din fîn şi din tot venitul ce se va aleage prea aceale hotarĕ, şi din vin de la Vîtcanĭ. Aşîşderilea să aibă

a opri pre Vîrnă din sat din Lungeani despre partea Stratuluĭ, și să aibă a spune rezêșilor, pentru un vad de moară ce iaste la Scorțeni, anume luĭ Ivan și luĭ Vîrnă să ezască acolo acel vad de preună cu Mîrzacul, cine cât îĭ va fi partea, într'o lună : ĭar carele nu va vrea, să ezască până la zi, să aibă Mărzacul a ezi și părțile lor ; ĭar cuĭ va părea cu strîmbul, să vie de față înaintea domnieĭ meale, și să'șĭ aducă și direasele cele ce va avea să'șĭ întreabe.

Saam Gospodin veleal.

u Iași 7181 (1673) Maĭ 20.

(L. P. marĭ).

Așijderea să aĭbă a lua și luĭ Văscan și fraților seĭ . . . . . vor hi . . . .la Voroveni.

Acest actŭ în original de la Ștefan Petriceicu Vodă, este în proprietatea mea. Th. C.

ION ANTONIE RUSET VOEVOD.

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscoĭ.

Data cartea domnieĭ meale slugeĭ noastre Mârzaculuĭ hotnoguluĭ, spră cea (спрѣма) să fie tare și puternic cu cartea domnieĭ meale a ținea și a opri toate moșiile luĭ ce are, și cumpărăturĭ pre unde vor spune zapisele, din sat din Scorțenĭ și din Voroveanĭ, și din Vîtcanĭ partea. . . . . și din Fauri și din Copăceana, și din Lungeani, aceale moșiĭ să le ție părțile luĭ ce i să (vor veni) pre aceale

hotare, cu tot vinitul, și să le zăciuiască din pâne, și din fîn și din vin, și din tot ce se va alege în partea noastră Mârzacul. Așîjderea să aibă a spune la aceĭ răzeșĭ aleșĭ, care au moșiĭ cumpărăturĭ în Scorțenĭ anume: . . . . . luĭ Ivan și . . . . . frați aĭ Vârna, să ezască cu toțiĭ, ceneș părțile unuĭ eazŭ ce este la sat la Scorțenĭ, și să li să puie ḑi dinaintea oamenĭ bunĭ și bătrâni. — To e pișet. (Aceasta scriem).

u Iași, leat 7184 (1676) Mart.

Saam Gospodin recĭ (însușĭ Domnul aŭ ḑis).

(L. P. marĭ)

Acest original este deteriorat, în cât lipsesc cîteva cuvinte. El este în proprietatea mea.

Th. C.

Scrisoare de mărturie a moșieĭ Mircești.

Seubo mê Antiohie Jora vel Logofĕt, i Ion Buhuș biv vel Logofĕt, i Lupul Costake vel Vornic, dolni zemli, i Neculaĭ Costin biv vel Vornic, i Manolache Ruset vel Vornic vișneai zemli i Pavĕl Ciocârlan biv vel Vornic, i Dumitrașcu Racoviță Hatman, i Părcălab Suciavski, i Neculaĭ Ruset vel Postelnic, i Maxut biv vel Postelnic, i Deadiul vel Spătar, i Savin vel Ban, i Ion Sturza vel Paharnic, i Dabija biv vel Paharnic, i Gavril Miclescul biv vel Paharnic, i Ion Paladi vel Visternic, i Gheorghie Apostol biv vel Vister-

nic, i Ilie Catargiu biv vel Visternic, i Freda Palade vel Stolnic, i Constantin Costache vel Comis, i Ionașco Isăcescu vel Medelniceriŭ, i Solomon Costake vel Cluceriŭ, i Ștefan Luca treti Logofĕt și alți boerĭ de Curtea mărieĭ sale luĭ Vodă: scriem și dăm scire cu această scrisoare de mărturie a noastră. Precum aŭ venit înaintea noastră a tuturor, cinstit fratele nostru Dumnealuĭ Iordake Ruset ce aŭ fost Vornic mare de țara de jos, și aŭ jĕluit la noĭ cu mare jalobă, precum i-aŭ perit toate dreasele a unuĭ sat întreg, anume Mirceaștiĭ de la ținutul Suceveĭ. Care acest sat iaste de lîngă altu sat a Dumisale, anume Șcheia peste Siretiŭ, care acel sat Mirceaștiĭ și cu vecinĭ cu tot îĭ iaste cumpărătură dumisale de la . . . . . fata Prăjesculuĭ, ce aŭ ținut-o Neculaĭ Stîrcea, drept 500 leĭ, banĭ de argint, și câte drease și zapise aŭ fost aceluĭ sat și nouĕ și vechĭ, toate s-aŭ *răsărit*, fiind legate la un loc, și aŭ lipsit din mâna Dumisale, avênd și Dumnealuĭ multe tulburărĭ, și strămutându-se dreasele din locŭ în locŭ, i-aŭ perit dreasele acestuĭ sat care scriem maĭ sus, anume Mirceaștiĭ de la ținutul Suceveĭ.

De care vĕzênd și noĭ adevĕrat și marea jalobă Dumisale cătră noĭ, am crezut și am socotit împreună cu toțiĭ, de i-am făcut Dumisale această scrisoare a noastră de mărturie și întăriturĭ pe aceal sat de maĭ sus numit, anume Mirceaștiĭ de la ținutul Suceaveĭ cu vecinĭ cu tot și cu tot hotarul satuluĭ, carele și-aŭ cumpărat Dumnealuĭ pre aĭ seĭ drepțĭ banĭ

500 leĭ, banĭ de argint, de la . . . . . fata Prăjesculuĭ, ce aŭ ținut-o Neculaĭ Stîrcea, ca să aibă credință, cum că este dreaptă moșia și cumpărătură a dumisale. Pentru aceea și de la noĭ, ca să'ĭ fie dreaptă ocină și moșie și cumpărătură și jupîneseĭ D-sale și ficiorilor și nepoților dumisale în vecĭ. Și să aĭbă dumnealuĭ a-și face și ispisoc domnescŭ den tăriturĭ. Iară aceale drease și zapise ce ĭ-aŭ perit, de s'ar tîmpla von tr-o vreame ca să ĭasă cineva cu dînsele la ivală, orĭ la ce județŭ s-ar tîmpla, să nu se ție în samă, ce să aibă a se lua, și să se dea la mâna dumisale, luĭ Iordaki Ruset vornicul, saŭ la fiiĭ dumisale, într'alt kip să nu fie. Și pentru maĭ mare încredințare și întăritură ni-am iscălit cu toțiĭ. Și eŭ Acsinte Uricarul am scris ca să se scie.

u Iași velet 7216 (1708) Fevruari 20 dni.

(Iscăliți toțĭ boerĭ de maĭ sus pomeniți).

In ḑilele luĭ Mihaĭ Racoviță Vodă într'a doua Domnie.

Această mărturie dată de 21 boerĭ însemnați, subscrișĭ cu toțiĭ în ea; aceste iscăliturĭ ar putea servi la paleografie. Dacă voiŭ fi înlesnitŭ, voiŭ căuta a le litografia, spre serviciul public. Originalul scris pe hârtie groasă și mare este în dispoșițiunea mea.

Th. C.

Io Mihaĭ Racoviță Voevod,

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscoĭ,

Adecă aŭ venit din naintea noastră, și din naintea tuturor a lor noștri moldovenesci boiarĭ a marĭ și a micĭ, credincios și cin-

stit boiarinul nostru, dumnealuĭ Iordaki Ruset biv vel vornic dolneĭ zemli, şi aŭ făcut mare jalobă la Domnia mea, pe cum ĭ-aŭ perit nişte drease a unuĭ sat întreg, anume Mirceaştiĭ la ţinutul Sucevеĭ, care acestu sat Mirceaştiĭ iaste lângă altŭ sat a dumisale anume Skeea prea Siretiu, care acest sat Mirceaştiĭ şi cu veciniĭ cu tot îĭ iaste cumpărătură de la . . . . fata Prăjăsculuĭ, ce aŭ ţinut-o Nicolae Stîrcea, dreptŭ 500 leĭ banĭ de argint; şi câte drease aŭ avut de la vînĝătorul aceluĭ sat Mirceaştilor şi veki şi nouĕ toate s'aŭ *răsărit*, fiind legate la un locŭ, şi aŭ lipsit din mâna dumisale, avênd şi dumnealuĭ multe tulburărĭ, şi strămutându-se dreasele din locŭ în locŭ, ĭ-aŭ perit toate dresele aceluĭ sat, care scrie maĭ sus anume Mirceaştiĭ de la ţinutul Sucevеĭ.

Decĭ vĕdênd domnia mea adevĕrată şi mare jalobă a dumisale, am socotit împreună cu tot sfatul nostru, şi m'am milostivit şi ĭ-am dat şi ĭ-am întărit prea acel sat întreg ce s'aŭ numit maĭ sus anume Mirceaştiĭ de la ţinutul Sucevеĭ, cu veciniĭ cu tot, şi cu tot hotarul satuluĭ carele şi'aŭ cumpărat dumnealuĭ pre aĭ seĭ drepţĭ banĭ 500 leĭ banĭ de argint de la . . . . . fata Prăjăsculuĭ, ce aŭ ţinut-o Neculaĭ Stîrcea, ca să ĭ fie şi de la domnia mea dreaptă ocină şi moşie şi cumpărătură, şi jupîneseĭ dumisale, şi fiilor şi nepoţilor dumisale, şi uric şi întăritură cu tot venitul stătător în veaci, căci ş'aŭ cumpărat pre aĭ seĭ banĭ drepţĭ. Iară aceale drease şi zapise ce ĭ-aŭ perit, de s'ar tîmpla vontr'o vreame, ca să iasă cineva cu

dînsele la ivală, orĭ la ce judeţ s'ar tîmpla să nu se ţie în samă, ce să aibă a se lua şi să se dea la mâna dumisale, luĭ Iordaki Vornicul, saŭ la fiiĭ dumisale; şi altul nimea să nu se amestece.

Pread sim listomi gospodvamî, taco potvreadihomi da znaetsea.

u Iaşi vleto 7216 (1708) Fevr. 21 în a doua Domnie.

Noĭ Mihai Racoviţă Voevod (*L. P.*)

(Iscălitura cea mare)

Acsintie Uricaru.

Acest hrisov scris pe hârtie groasă, pronumită turcească, este în păstrarea mea. Th. C.

ZAPISŬ DE PRISACĂ.

Adică eŭ Lupa femeia lui Ştefan, nora luĭ Gligoraş Bădie, şi copiiĭ meĭ, anume: Mihalache şi surorile, făcut-am zapisul nostru la mâna luĭ Stamatie, precum să se ştie că i-am datŭ un loc de prisacă pe cât ţine cu pomiĭ, nucĭ, perji, din Gârceni, din partea luĭ Tecman, să se ştie, că i-amŭ datŭ danie pentru sufletu soţuluĭ meu şi a socruluĭ meŭ, să'ĭ fie ia dreaptă moşie şi ocină dumisale luĭ Stamatie, cuconilor dumisale, în vecĭ de vecĭ. Si întrebaĭ şi pe fraţiĭ socruluĭ meu, şi pe Neculaĭ diaconul, şi dideiu cu voiea tuturorŭ, ear cine a maĭ întoarce din fraţiĭ meĭ, saŭ ficiorii meĭ, se fie blestemaţĭ ca Iuda, pentru căcĭ aŭ fost cu voiea tuturor. Şi pentru credinţă ne-am

pusŭ şi degitele. Această scrisoare s-aŭ făcut dinaintea a mulţi oameni buni care mai josŭ s-aŭ iscălit.

u let (1712) 7220 August 23 dni.

Lupa sin Ion Vasile.

* * *

Această copie s'aŭ prescris de mine, de pe cel adivărat orighinal întocma, pe cât s'aŭ pututŭ înţelege, şi am iscălit.

Gheorghe Roiu Sardariu.

1828 Septemvrie 5 satul Todireşti.

Originalul acestuĭ zapis este în proprietatea mea.

Th. C.

Zapis pentru un pogon şi jumătate de vie.

Adecă eŭ Stefan Okiul şi cu femeea mea Ioana şi cu ficiorii noştri, făcut-am zapisul nostru, la mâna dumisale jupînuluĭ Costakie logofĕtului, precum de nime silitŭ nicĭ asupritŭ, ce de a noastră bună voie, am vîndut a noastră dreaptă ocină şi moşie un pogon şi jumătate cu treĭ prăjini, ce am lăsat de căsoe în deal la Deoketi, care aŭ fostu moşie şi mie cumpărătură de la un frate al nostru Bejan Hrăţegan, şi via am făcut-o noĭ, ca să avem a da dumisale şi zapisele cele veki; şi am vîndut dumisale dreptu . . . . . leĭ, şi ne-aŭ făcut dumnealuĭ plată deplin. Decĭ şi noĭ am făcut adivĕrat zapis al nostru, la mâna dumisale ca să-ĭ fie dumisale dreaptă ocină şi moşie

dumisale şi Jupîneseĭ dumisale şi cuconilor dumisale, căcĭ noĭ am întrebat toate rudele noastre, şi nime nu s'aŭ aflat să o *sprijinească*, şi cându s'aŭ făcut acestu zapis s'aŭ făcut de naintea a boerĭ şi a preoţĭ, şi mulţĭ oameni buni şi bătrînĭ, şi pentru încredinţare ne-am pus şi numele.

\velet 7227 (1718) Noembrie 24.

Eu Stefan vînzător, şi Ioana, femeea mea.

Erei Vlasie am scris zapisul (două iscăliturĭ încurcate).

Pătrăşcan Veveriţă. Sandul Moldi martur, *Gligorie* martur.

Acest document scris destul de lămurit pe hârtie ½ de coală, este în proprietatea mea. Th. C.

NOI GRIGORIE GHICA VOEVOD.

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscoi

Facem ştire cu această carte a Domnieĭ meale, precum aŭ avut pîră de faţă la divanul Domnieĭ meale, cinstit şi credincios boiariul nostru Dumnealuĭ Andreĭ Ruset vel Spătar, cu a dumisale vecinĭ, anume Gheorghe a Cîrsteĭ şi fraţiĭ luĭ, şi ficiorĭ luĭ, şi ficiorĭ luĭ Gheorghiţă a Alexandreĭ, şi Pavăl şi Vasilie Necoară, şi ficiorĭ luĭ Dănăilă, ţicând aceştĭ oameni mai sus numiţĭ, că-ĭ asupreşte dumnealuĭ vel Spătariul, trăgêndu-ĭ vecinĭ de Mirceştiĭ de la ţinutul Sucevei, şi eĭ vecinĭ

— nu se ştiu, şi sînt oamenĭ de moşia de Mărişeştĭ de la ţinutul Neamţuluĭ, şi osebit aŭ dis înaintea Divanuluĭ, că când aŭ cumpĕrat rĕposatul Iordache Vornic părintele dumisale — Spătariuluĭ, satul Mirceştiĭ, l'aŭ cumpĕrat fără vecinĭ. Iar dumnealuĭ vel Spătariul aŭ răspuns că părintele dumisale, rĕposatul Iordake Vornic, aŭ cumpĕrat satul Mirceştiĭ cu vecinĭ, arătând şi dovadă un ispisoc de la Domnia Sa Mihai Vodă, şi aŭ maĭ rĕspuns vel Spătariul, că în vremile trecute, pre când ţinea prea puternica împărăţie Cameniţa, fiind tulburărĭ, neputênd să trăiască oamenii cu odihnă în partea de sus, aŭ mutat părintele dumisale pe toţĭ vecinĭĭ de Mirceaştĭ, câţĭ s-aŭ aflat atuncea în sat, şi i-aŭ dus de i-aŭ aşezat la satul seu Pribeştiĭ în ţinutul Vasluiuluĭ, şi aŭ şedut acolo câtă-va vreme, iară după ce s'aŭ aşezat tulburările, iarăşĭ i-aŭ mutat pe vecinĭĭ seĭ la sîlişte la Mirceaştĭ, de unde era. — Numaĭ unĭĭ dintre vecinĭĭ de Mirceaştĭ ce se însurase acolo la Pribeştiĭ, s-aŭ cerşut să-ĭ lase să rămîe în Pribeştĭ şi ĭ-aŭ lăsat. La care şi dovadă aŭ arătat vel Spătariŭ diata părinteluĭ dumisale, în care arată câţĭ vecinĭ de Mirceaştĭ aŭ rĕmas în Pribeştĭ la acea vreme; ĭ-aŭ dat cu satul Pribeştiĭ fiuluĭ seu Stefan Roset biv vel Cluceriŭ; ĭar satul Mirceaştiĭ cu toţĭ vecinĭĭ fără ceĭ rĕmaşĭ la Pribeştĭ l'aŭ dat fiuluĭ seŭ Andreĭ Ruset vel Spătariŭ. Şi aceştĭ oamenĭ de maĭ sus numiţĭ, moşiĭ şi părinţiĭ lor şi eĭ nicĭ o dată din Mirceaştĭ n'aŭ lipsit, nicĭ aŭ rĕspuns că nu sunt vecinĭ, la

care nicĭ eĭ n-aŭ putut tăgăduĭ că părinţiĭ lor şi eĭ la Mirceaştĭ aŭ trăit şi ĭ-aŭ mutat în Pribeştĭ şi iarăşĭ din Pribeştĭ în Mirceaştĭ, şi ne-aŭ maĭ arĕtat vel Spătariul un ispisoc din domnia noastră întîia, în care arată că ĭ-aŭ fost rĭdicat o samă de oamenĭ din vecinĭĭ de Mirceaştĭ, care aŭ rĕmas la Pribeştĭ în partea luĭ Ştefăniţă Cluceriul, dicênd că nu sunt vecinĭ, şi cercându-se la acea vreme judecata lor cu Divanul, s'aŭ dovedit şi s'aŭ dat rĕmaşĭ precum arată ispisocul, şi aceştia sunt neam de pe partea bărbătească cu aceia, la care eĭ aŭ tăgăduit că nu sunt rude de pe partea bărbătească, ce sunt de pe mumele lor.

Dar vel Spătariul aŭ dovedit înaintea Divanuluĭ cu Ianole moşinaş de Muncel şi cu rudele lor vecinĭĭ ce aŭ rĕmas în Pribeştĭ, că sunt neam de pe partea bărbătească. Pentru care stând Domnia mea a lua sama împreună cu tot sfatul nostru, aceştĭ oamenĭ de maĭ sus numiţĭ, nicĭ o dovadă n-aŭ adus, că sunt moşenĭ de pe partea bărbătească, de Mărişeştĭ, de la ţinutul Neamţuluĭ, nicĭ neam de a lor de pe partea bărbătească, unki, verĭ, nepoţĭ care să fie trăitorĭ la altă sîlişte, şi să nu fie vecinĭ n-aŭ avut să arăte nicĭ alte doveḑĭ carele să poată arăta să se îndrepteze, că nu sunt vecinĭ n-aŭ avut. — Iară dumnealuĭ vel spătariul avênd doveḑile ce arătăm maĭ sus, ĭ-am dat rămaşĭ cu dreaptă judecata Divanuluĭ Domnieĭ mele, să fie vecini împreună cu ceilalţĭ vecinĭ de Mirceaştĭ, şi această pîră să nu se maĭ pîrască peste cartea Domnieĭ mele.

Şi s'aŭ scris ispisocul acesta în scaunul Domnieĭ mele în Iaşi de Tanasie Măcărescul logofĕt de tainĕ.

Velet 7249 (1741) mesăţa Iulie 8 dni.

(Iscălit) *Noi Grigorie Ghica Voevod.*

(L. P. micĭ)

Acest hrisov scris pe hârtie turcească e în dispoziţiunea mea. Th. C.

Zapis de vînzare.

Adecă eŭ Nicolae biv Postelnic împreună cu fiiĭ mieĭ Ioniţă Comis, şi Ştefan şi Constantin, mărturisim cu acestu adivărat zapis al nostru la mâna dumisale Toader Paladi vel Visternic, să se scie că de nime siliţĭ nicĭ asupriţĭ, ce de a noastră bună voie am vîndut a noastră dreaptă ocină şi moşie douĕ sate întregĭ, anume satul Bîrleştiĭ cu vad de moară în apa Bahluiuluĭ şi cu morĭ gata, ce iaste la ţinutul Hârlăuluĭ, şi satul Gârţeştiĭ la ţinutul Cărligăturеĭ, care jumătate de satu de Bîrleştĭ, şi jumătaate de satu de Gîrţeştĭ, mi-aŭ fost mie date zestre de la soacră-mea Aniţa, ce aŭ fost nepoată de fată luĭ Bucioc Stolnicul, ĭar jumătate de sat de Bîrleştĭ mi-au fost mie cumpărătură de la Constantin sin Scărlet Comis, care şi luĭ Scărlet ĭ-aŭ fost această moşie de pre maicăsa Safta, ce au fost sor cu muma soacră-mea fata luĭ Bucioc Stolnicul. Iară jumătate de satu de Gârţeştĭ îmĭ

ĭaste cumpărătură de la Acsinia Hăbăşasca ce aŭ fost soră cu soacră-mea Aniţa; care satul Bîrleştiĭ pre din sus se hotăresce cu Irghiceniĭ până la un locŭ, şi de la un locŭ purcede a se hotărî cu Spinoasa; ĭar despre Jijioara sacă se hotărăsce cu Belceştiĭ; ĭar din jos se hotărăsce cu Tutoesci; ĭar satul Gîrţeştiĭ se hotărăsce pre din sus cu Tălhărescіĭ, şi merge hotarul păn în drumul Kicereĭ, şi pe din jos cu hotarul Podul-Leloaieĭ, şi se bate în cap cu Bîrleştiĭ în apa Bahluiuluĭ.

Aceste moşiĭ sate întregĭ cu casă gata în Bîrleştĭ, şi cu vad de moară, şi morĭ gata în apa Bahluiuluĭ, şi cu vecinĭ, le-am vîndut noĭ dumisale Toader Palade vel Visternic drept . . . . . leĭ banĭ gata, pentru căcĭ dumisale i s'au căḑut a le cumpăra de pe neamul dumisale fiind jupîneasa luĭ Bucioc fată Tăutuluĭ, sor cu moaşa dumisale, muma repăosatuluĭ Vorniculuĭ Paladi, şi de pe neamu ce i s'au căḑut dumisale, le-am vîndut, şi ni-au făcutu plată deplin întru mânile noastre. Dreptu aceea de acum înainte aceste sate întregĭ, cu morĭ gata şi cu vecini, şi cu casă gata, şi cu toate hotarele, şi cu toate venitурile să'ĭ fie dumisale şi jupîneseĭ dumisale, şi fiilor seĭ drepte ocine şi moşiĭ stătătoare în vecĭ. Şi pe zapisul nostru să'şĭ facă dumnealuĭ şi ispisoc domnesc, şi scrisorile cele veki a acestor moşiĭ încă le am dat toate la mâna dumisale, şi pentru credinţă am iscălit şi noĭ şi alţĭ boierĭ marĭ şi micĭ ce s'au întîmplat, ca să se crează.

Din Iași let 7253 (1745) Ianuarie 5.

(Iscăliți) Sturza vel Logof. martur, Nicolae Postelnic, Costaki Razu vel Logofĕt. Ioniță biv Comis. Stefan Constantin. Iordaki Rusu biv Vornic. Manolaki vel Vornic. Aristarh vel Spatar. Ion Neculcea biv Vornic. Lupul vel Stolnic. Stefan Sturza biv vel stolnic. Toader Kostaki Stolnic Toader Jora, Moisaki Ranet biv vel Pitar. Mihalaki Keșco biv Medelnic.

Vasile Buhăescu biv vel Pitar, am scris cu ḑisa luĭ Neculaĭ și a fiilor seĭ, și am fost la tocmeală.

Din dos se vede scris:

Dintre aceste 2 moșii, adecă două moșii, anume Bîrlești și Gîrcești care le aŭ fost vîndut Neculaĭ Feștilă Dumisale reposatuluĭ Thoader Palade visternic, după judecata ce aŭ avut Stefan și Konstantin ficiorii luĭ Neculaĭ Feștilă cu D-luĭ stolnicul Konstantin Palade, iaŭ întors baniĭ cîte pe a patra parte din sat, atîta din Bîrlești cît și din Gîrcești 425 leĭ adică patru sute două-deci și cinci leĭ, și dîndu-se baniĭ, am iscălit și eŭ.

Ion Kostaki vel Log. let 1765 Mart.

Acest act în original este în dispoșițiunea mea.

Th. C.

NOI IOAN FEODOR VOEVOD.

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscoĭ.

Dat-am cartea domnieĭ mele luĭ Gheorghe Șiverdeanu mazâl și fraților luĭ, și altor verĭ și nepoțĭ aĭ luĭ, anume preotuluĭ Dumitru și fraților luĭ, slugile noastre Sava și Simion Burghelea diecĭ, și fraților lor și altor verĭ aĭ lor. Să fie volnicĭ cu cartea domnieĭ mele a-șĭ stăpâni și a șĭ zăciui a lor drepte ocine și moșiĭ, ce ziseră că au de pe moșul lor Mârzac căpitanul, și de pe moașa lor Nastasia Mârzăcița, pe apa Elanului, și pe aiurea la ținutul Fălcĭuluĭ, anume: Răpceniĭ și Lungeniĭ și Hănășeniĭ și Scorțeniĭ și Copceana, și

Stefeniĭ și Voroveniĭ și Țipeniĭ și Gusățeniĭ și Deleni și Căpsăștiĭ, și partea din Vâtcani și Fauriĭ și alte părțĭ ce maĭ ziseră că aŭ, și după diresuri și scrisorĭ ce vor fi avênd, să aibă a lua de a zăcea din toate sămănăturile, din țarinĭ cu pâne, și din fânațe, și din priseci cu stupi, însă din 50 unul, eară fiind maĭ puținĭ, vorŭ lua câte o para de stup; și din grădinĭ cu legume, și din helești și din livezi și din tot locul, cu tot venitul moșieĭ, după obiceiŭ. Așijderea și oameniĭ ceĭ ce vor fi ședătorĭ cu casă pe moșiile ce s-aŭ zisŭ maĭ sus, să aibă a lucra de boeresc stăpânilor moșieĭ câte 12 zile pe an, însă 6 zile de vară, și 6 ḑile de earnă.

Iară care n'arŭ vra să lucreze să dea de totŭ *căzariul* câte un leu după hotărârea Testamentuluĭ.

Și poroncim domniea me și dumilor-sale ispravnici aĭ ținutuluĭ, pentru aceia care nu s-ar supune a-șĭ da venitul moșieĭ după obiceiŭ, se le faci zapt, supuindu-ĭ și împlinind de la dânșiĭ tot venitul moșieĭ, după obiceiŭ. Și niminea să nu stea în potriva cărțiĭ domnieĭ mele.

Iar cine ar avea a rĕspunde cu doveḑĭ ce vor avea, să vie la Divan. Intr'alt chip să nu fie, căcĭ așa este poronca Domnieĭ mele.

Veleat 7268 (1760) Iunie 8 zile.

(L. P. micĭ).

Procitoh Vel Logofĕt.

Acest original se află în dispoșițiunea mea.

Th. C.

Cu mila lui Dumnezeu noĭ (мы) Ilia Voevoda Domn in ţăra Moldoveĭ.

Facem sciut şi cu această foaie a noastră cine va privi la ea, saŭ o va auḑi citindu-se. Că acea adevĕrată slugă şi boiar al nostru credincios, panul Dan dvornicul, ne-a slujit cu dreaptă şi credincioasă slujbă. Pentru aceea noĭ vĕḑênd a luĭ dreaptă şi credincioasă slujbă cătră noĭ, l'am gratificat cu o deosebită milă a noastră, *şi 'iam dat în ţara noastră un sat la Tamaşŭ, unde a fost Petriţă, ca să fie luĭ uric* cu tot venitul, şi femeea luĭ Maruşca, şi fraţeluĭ eĭ lonul şi copiilor lor şi nepoţilor lor, şi strănepoţilor lor, şi restrănepoţilor lor, şi tot neamul lor, nestricat nicĭ o dată în veacĭ. Eară hotarul aceluĭ sat după hotarăle cele vechĭ, pe unde din **veac** aŭ apucat. Eară la aceasta este credinţa Domnieĭ noastre maĭ sus scrisuluĭ Ilie Voevod, şi credinţa iubituluĭ fiŭ al Domnieĭ mele Roman, şi credinţa tuturor copiilor noştri. Şi credinţa boerilor noştrĭ: credinţa panului Mihail şi a copiilor luĭ. Credinţa panuluĭ Vâlcea şi a copiilor luĭ. Credinţa panuluĭ Giurgea (Jurja) Fratovski (frătescu) şi a copiilor luĭ. Credinţa panului Giurgea Jumĕtate (Jomotatev) şi a copiilor luĭ. Credinţa panuluĭ Cupcicĭ şi a copiilor luĭ. Credinţa panuluĭ Isaia şi a copiilor luĭ. Credinţa panuluĭ Stan visternicul, şi credinţa panuluĭ Damacuş Stolnicul şi a copiilor luĭ. Credinţa panuluĭ Lazor şi a fraţeluĭ seŭ panuluĭ Stanciul. Credinţa panuluĭ

Stan Brăliciŭ (брълича) şi a copiilor luĭ. Credinţa panuluĭ Ştefal şi a fraţeluĭ săŭ panuluĭ Mândrea şi a copiilor lor. Credinţa panuluĭ Mihail Uricel (оу ичела). Credinţa panuluĭ Băloşŭ paharnicul, şi credinţa tuturor boiarilor noştri şi marĭ şi micĭ. Iară după viaţa noastră cine va fi Domn ţăreĭ noastre a Moldoveĭ, saŭ dintre copiiĭ noştri, *saŭ din neamul nostru, sau fie pre carele Dumneḑeŭ îl va alege* (1) acela să nu strice dania noastră, ci maĭ vîrtos să o confirme şi întărească, pentru că noĭ i-am dat-o pentru dreapta şi credincioasa luĭ slujbă. Eară pentru maĭ mare tărie la toate cele maĭ sus scrise, poroncit-am slugeĭ noastre ceĭ credincioase panuluĭ Neagoe mareluĭ Logofĕt să scrie şi să atârne pecetea noastră, la această foaie a noastră. Scris-a Oancea în anul 6941 (ѕ҃ѳ҃ц҃ма) Fevr. 26 (к҃ѕ). — (Iscălitura Domnească dedesupt nu este, pecetea lipseşte fiind ruptă şi remasă numaĭ o parte din şnurul roşu de matasă împletită în uric).

(1). Cuvintele substrase în traducere, cad în original pe îndoiturile pergamentuluĭ original şi sînt cam uzate. Dar cu atenţiune şi prin comparaţiune cu alte documente se pot sigur restabili.

NB. Uricul original pe pergament, s'a păstrat între rezeşiĭ de la Tamaşŭ, ţinutul Bacăŭ, anume în familia *Tatu,* descendinte de la Danu.

La mine a venit prin preotul Dăscălescul de acolo, carele a exprimat dorinţa sa de a avea o traducere de pe originalul Slavon; iară originalul să se depună în o casă publică a ţăreĭ spre păstrare, dându-se luĭ o quitanţă de primire de la locul unde se va depune.

Eŭ am decis a depune acest document la Academie, iară dăruitoriului să-ĭ daŭ o copie de pe traducerea mea, precum şi chitanţa de la Academie.

Episcopul Melhisedec.

Cu mila luĭ Dumneḑeu noi Alexandru Voevod domn ţĕrei Moldovei.

Facem cunoscut şi cu această foaie a noastră tuturor, cari o vor vedea saŭ o vor auḑi cetindu-se. Cum că am binevoit Domnia mea cu a noastră bună voinţă şi cu curată şi luminată inimă, şi am făcut pentru pomenirea sufletelor celor întru sântitate reposaţĭ, părinţilor noştri şi pentru sănătatea noastră, şi am dat monastireĭ noastre, care este lângă Suceava, a luĭ Iaţĭcu, unde este templul Adormirea sînteĭ Născătoareĭ de Dumneḑeŭ, unde este Stariţă Fevronia, ca să aşeze sat la hotarul monastireĭ lângă monastire, unde va voi, şi orĭ pre cine să chieme saŭ din ţară streină, saŭ din ţara noastră. Eară acelor oameni toţĭ câţĭ vor fi la acea monăstire, le dăm slobozenie să-şĭ are, şi să samene săcară şi fin să cosască în ţarina târguluĭ Suceveĭ, ca şi oameniĭ târgoveţĭ. De aseminea aceĭ oameni să aibă slobozie, saŭ meşteriĭ de vor fi, saŭ cojocariĭ, saŭ orĭ de ce meşteşug, saŭ rus, saŭ grec, saŭ orĭ de ce limbă, să nu dea aceĭ oameni nicĭ dare, nicĭ posadă (1), nicĭ ilişŭ (2), nicĭ la morile noastre să nu lucreze, nicĭ la cetate, nicĭ zeciuială din albine să nu dea, nicĭ din vie,

nicĭ nimica alta să nu dea nicĭ-o-dată în veacĭ. De aseminea acelor oameni să le fie slobod şi învoit a umbla cu oale, saŭ cu sare, saŭ după peşte, saŭ cu marfă vie de vor âmbla saŭ cu moartă, cu ce vor putea trăi, pretutindinea în ţara noastră vînḑênd şi cumpărând, şi prin tîrguri şi prin sate; iară vamă nicăiurea să nu dea nicĭ un groşŭ, fie vama vîndută orĭ ne vîndută (3). De aseminea nicĭ dvornicilĭ de Suceava şi nicĭ altul nimene să nu aibă treabă cu aceĭ oameni, nicĭ să-ĭ judece, şi a nu lua de la eĭ nimica. Iară cine va vedea vre-o strâmbătate la aceĭ oameni, să-şĭ cate cu dênşiĭ la Stariţa, saŭ la Domnia mea, dar alt judeţŭ să nu aibă, ci tot venitul acela să fie monăstireĭ noastre ceĭ maĭ sus scrise, şi să fie monastireĭ noastre uric şi cu tot venitul nestricat în veacĭ. Iară la aceasta este credinţa domnieĭ noastre maĭ sus scrisuluĭ Alexandru Voevod, şi credinţa boiarilor noştrĭ. Credinţa panuluĭ Duma Dvornicul, credinţa panuluĭ Manoil, credinţa panuluĭ Nastasă, şi credinţa panuluĭ Costea părcălabul şi a fratelui seŭ panuluĭ Nistor, şi credinţa panuluĭ Blaceanul, credinţa panuluĭ Julicĭ, credinţa panuluĭ Cosmişa, credinţa panuluĭ Duma Vistearnicul, credinţa panuluĭ Petrica postelnicul, credinţa panuluĭ Jurja comisul, şi credinţa tuturor boiarilor noştri moldoveneşci marĭ şi micĭ. Iară după viaţa noastră cine va fi domn ţăreĭ noastre, acela să nu strice monăstireĭ noastre dania noastră. Iară cine îĭ va strica această danie a noastră, să fie blestemat de

Domnul Dumneḑeu şi mântuitoriul nostru Isus Christos, şi de pre curata luĭ mumă şi de ceĭ 318 părinţĭ de la Nikea (4), şi aŭ strigat sîngele luĭ asupra lor şi asupra fiilor lor. Iară spre maĭ mare tărie poroncit-am credinciosuluĭ nostru panuluĭ Mihail, să scrie şi să atârne pecetea noastră la această foaie a noastră. Scrisaŭ Dobrul la Suceava, în anul 6961 (1453) Fevr. 23.

(1). Veḑĭ cronica Romanuluĭ p. 1.—129.
(2). Acelaşĭ p. 121.
(3). Dată în antrepriză de Domnie.
(4). Aicĭ este omisiune în original. Precum se vede din alte documente, aicĭ lipseşte fraza: „şi să fie aseminea jidovilor, carii aŭ restignit pe Christos şi aŭ strigat: sângele luĭ asupra lor şi asupra fiilor lor.“

Cu mila luĭ D zeŭ noĭ Stefan Voevod Domn ţăreĭ Moldoveĭ.

Ştiut facem şi cu această foaie a noastră tuturor celor ce o vor vedea saŭ o vor auḑi cetindu-se. Că aŭ venit înaintea noastră şi a boerilor noştrĭ, sluga noastră Holovatie şi cu fiicele sale vitrige Fedora şi Nastea, nepoatele Panuluĭ Coruĭ şi de a lor bună-voe şi de nime siliţĭ nicĭ nevoiţĭ, aŭ vîndut dreptul lor patrimoniŭ, şi care le era de hrană şi cumpărat de moşul lor Panul Coruĭ, un locŭ de moară pe Brădăţel, lângă vechile chiliĭ, unde

ese Brădăţelul din pădure (1) şi aŭ vîndut acel loc de moară slugeĭ noastre Stanciul — Aurariul cu 50 galbenĭ tătărescĭ. Şi sculându se sluga noastră Stanciul aŭ plătit toţĭ şi deplin aceĭ banĭ maĭ sus scrişĭ 50 de galbenĭ, în mânile slugeĭ noastre Holovatie, şi în mînile fiicelor luĭ Fedora şi Nastea nepoatele Panuluĭ Coruĭ. Şi documentele ce aŭ avut Panul Coruĭ pe acel loc de moară din cumpărătură, ce cumpărase Pan Coruĭ acel loc de moară de la Jurjea Rotimpanu, şi de la sora luĭ de la Malea, cu 50 galbenĭ tătărăscĭ, de asemine le-aŭ dat în mânile slugei noastre Stanciul Aurariul înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri. Decĭ noĭ veḑênd tocmeala lor cea de bună voie şi plata deplină, şi noĭ aşijderea am întărit slugeĭ noastre Stanciul Aurariul acel înainte dis loc de moară pe Brădăţel, ca să fie luĭ de la noĭ uric şi cu tot venitul, luĭ şi copiilor luĭ şi nepoţilor luĭ şi răsnepoţilor luĭ, şi la tot neamul luĭ cine i se va alege maĭ de aproape nestricat nicĭ o-dată în vecĭ. Iară la aceasta este credinţa Domnieĭ noastre maĭ sus scrisul Stefan Voevod, şi credinţa prea iubiţilor noştri copiĭ Alexandru şi Bogdan-Vlad şi credinţa boerilor noştrĭ moldovenescĭ, credinţa panuluĭ Vlaĭcul Părcalabul de Orheiŭ, şi credinţa fiuluĭ seŭ Panul Duma, credinţa panuluĭ Sbiarea, credinţa pa-

(1) Locul acesta; „Brădăţelul din pădure“ se ceteşte cu greŭ, fiind pergamentul uzat. La capătul din urmă al frazeĭ se pot ceti silabele :„ЦЕЛ ѠТ ЛИСА“.

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

nului Hrană dvornicul, credința panului Iuga, credința panului Neagu, credința panului Gangur, credința panului Hrăman, credința panului Gherman, și credința panului Oană Parcălabiĭ Cetățeĭ Albe, credința panului Ivașcu și credința panului Maxin Părcălabii de Chilia, credința panului Dajbog Părcălabul de Neamțŭ și credința panului Fetegotcă, credința panului Drăgan, credința panului Micot Parcalabul Cetățeĭ nouă, credința panului Ștefu l de la Hotin, credința panului Jațcu Hudici, credința panului Dragoș spătariul, credința panului Kiracol Vistiarnicul, credința panului Erimia Postelnicul, credința panului Ioan Paharnicul, credința panului Petrea Stolnicul, credința panului Grozea comisul și credința tuturor boerilor noștrĭ Moldovenești marĭ și micĭ. Iară după viața noastră cine va fi Domn țĕreĭ noastre moldovenești, din copiiĭ noștrĭ saŭ din neamul nostru, saŭ iarăși orĭ cine va fi pe carele îlŭ va alege D-ḑeŭ, să fie Domn țăreĭ Moldoveĭ, acela să nu strice întăritura noastră, ci să o confirme și să întărească ceea ce noĭ i-am dat și-am întărit pentru slujba luĭ, și pentru că el a cumpărat ție cu baniĭ seĭ. Iară pentru maĭ multă tărie și împuternicire a celor maĭ sus scrise, poroncit-am credinciosuluĭ nostru pan Tăutul logofĕtul, să scrie și pecetea noastră să atârne la această foaie a noastră. Scris-a Costea, în Suceava, în anul 6972, (1464) luna Maiŭ 29.

NB In uricul anterior între boierii țăreĭ se pomenesce numaĭ un părcălab, negreșit acel de la Suceava. Dar în acest uric al mareluĭ Stefan se pomenesc mulțĭ părcălabi saŭ administratorĭ de cetățĭ, anume: unul la Orheiŭ, doĭ la cetatea-Albă (Akermanul), doĭ la Kilia, unul la Neamț, unul la Cetatea-nouă (Roman), unul la Hotin. De aicĭ deducem, că marele Stefan a fortificat țara prin cetățĭ și a organizato milităresce. Aceste posturĭ și forturĭ militarescĭ se amintesc încă și în uricul următoriŭ, de la Ieremia Moghilă, din anul 1597, afară de cele ocupate de Turcĭ: Kilia și Akermanul. *Ep. M.*

Cu mila luĭ Dumnezeu Ion Radu Voevoda și Domn a toată țara Ungro-Vlahieĭ.

Nepot al reposatuluĭ și prea milostivuluĭ Ion Basarab Voevoda.

Dat-am Domnia mea această poroncă a Domnieĭ mele cinstituluĭ și diregătoriuluĭ domnieĭ mele jupanuluĭ Stanciu Marele paharnic, și cu fiiĭ luĭ câțĭ i-aŭ dăruit D-zeŭ, ca să'ĭ fie otcină la valea Prăcicoveniĭ, jumătate din vale din satul numit Funia Bivoliței, însă partea luĭ Stoïcheț u și cu fraților seĭ, anume Luca și Radul și Stoïea și Nicoară și Vasilie și popa Luca cu toate părțile lor orĭ cât se va alege, din câmp și din pădure, și din apă cu vaduri de moară, și din vatra satuluĭ și de prin tot hotarul, pentru că aceĭ oameni maĭ sus numițĭ aŭ fost toțĭ **knejĭ,** apoĭ eĭ înșiĭ de bună voia lor și fără nicĭ o silnicie s'aŭ vîndut cinstituluĭ Diregătoriuluĭ Domnieĭ mele, maĭ sus zisuluĭ jupînuluĭ Stanciul, mareluĭ paharnic, cu toate părțile lor de otcină, ca să'ĭ fie vecinĭ pentru 17600 aspri gata. Și apoĭ

iarăşĭ a fost avut Stoea şi altă cumpărătură de otcină, de aseminea iarăşĭ aŭ vîndut-o Diregătoriuluĭ Domnieĭ mele maĭ sus numit, pentru 1400 aspri gata. Şi iarăşĭ a cumpăratŭ cinstitul Diregătoriŭ al Domnieĭ mele maĭ sus numit jupânul Stanciul, marele paharnic, de la Nodabul şi de la fraţiĭ seĭ, anume Voĭco şi Stanciul şi Iscrul şi Muşa şi Voĭca şi Şerban şi Lepădatul şi de la Leaul toate părţile lor de otcină din Prăcĭcovenĭĭ şi de prin tot hotarul, pentru 20300 aspri gata, şi eĭ toţĭ s'aŭ vîndut să fie vecinĭ. Şi iarăşĭ să fie cinstituluĭ şi Diregătoriuluĭ Domnieĭ mele jupânuluĭ Stanciu, Marele Paharnic, otcină la Prăcĭcovenĭ, partea luĭ Ghiurdun toată, şi moşia şi cumpărătura, şi a fraţilor săĭ anume: Stan şi Duca şi partea fiilor luĭ Ghiurdun anume Neagoe şi Tudoru. Fiindcă aŭ cumpărat diregătoriul Domnieĭ mele maĭ sus numitul de la Ghiurdun toată partea luĭ şi moşie şi cumpărătura şi de la fraţiĭ luĭ de la Stan şi de la Duca, şi de la fiiĭ luĭ Ghiurdun de la Neagoe şi de la Tudoru, pentru 4000 aspri gata, şi eĭ toţĭ s'aŭ făcut vecinĭ. Şi iarăşĭ aŭ cumpărat Diregătoriul Domnieĭ mele maĭ sus ḑis otcina la Prăcĭcovenĭĭ, partea luĭ Stan toată şi de la fiiĭ luĭ Stan, de la Rătivoea şi de la Nicola, pentru 4000 aspri gata, şi eĭ să fie vecinĭ. Şi iarăşĭ să fie a cinstituluĭ Diregătoriuluĭ Domnieĭ mele jupânuluĭ Stanciuluĭ Mareluĭ paharnic otcina la Prăcĭcovenĭĭ partea luĭ Bobe toată, pentru că aŭ cumpărat'o şi pe aceasta Diregătoriul Domnieĭ mele de la Boba, pentru 500 aspri gata, şi iarăşĭ să fie cinstituluĭ Diregătoriuluĭ domnieĭ mele jupânuluĭ Stanciu mareluĭ paharnic otcină la Prăcĭcovenĭ din partea luĭ Nicola jumătate, şi din moşie şi din cumpărătură, şi de prin tot hotarul, pentru că însuşĭ Necola a venit înaintea Domnieĭ mele ca să dea şi să înfrăţească pe cinstitul şi diregătoriul Domnieĭ mele maĭ sus zis, asupra a toată partea sa de otcină şi moşie şi cumpărătură. ca să fie doĭ fraţĭ nedispărţiţĭ asupra a toată otcina a luĭ maĭ sus ḑisă. Apoĭ diregătoriul domnieĭ mele maĭ sus zis, pentru frăţie mult aŭ miluit pe Necula şi aŭ avut cinste multă şi aŭ fost căutat, şi bir nimică n'aŭ dat în viaţa luĭ, ci tot a cheltuit diregătoriul domnieĭ mele maĭ sus zis. După ce aŭ vĕḑut Necula atâta cinste şi căutare şi miluire despre diregătoriul domnieĭ mele, cum s'aŭ zis maĭ sus, el a pus şi blestem, că după moartea luĭ, nicĭ un om dintre rudeniĭ saŭ din sîngele luĭ nicĭ un amestec şi treabă să nu aibă. Iară dacă vre un om din sîngele luĭ s'ar încerca să strice această orînduire, acel om să fie de treĭ orĭ blestemat şi afurisit de ceĭ 318 sfinţĭ părinţĭ ce sîntŭ în Nicheea. Şi iarăşĭ aŭ cumpărat cinstitul şi diregătoriul domnieĭ mele maĭ sus numit jupânul Stanciu marele paharnic otcină la Prăcĭcoveanii, din funia Popeştilor, toată partea Mogoşilor, şi moşia şi cumpărătura, pentru 2000 aspri gata, şi să fie vecinĭ, şi iarăşĭ a cumpĕrat diregătorul domnieĭ mele maĭ sus numit de la Prăv şi fraţiĭ, fiiĭ Mogoşilor, anume

Vlad şi Dabul şi Voichiţa,toată partea lor de otcină şi moşie şi cumpărătură, pentru 1400 aspri gata, ĭară eĭ să nu fie vecinĭ pentru că aşa aŭ fost aşĕzarea. Şi iarăşĭ a cumpărat diregătorul domnieĭ mele maĭ sus ḑis otcină la Prăcĭcoveanĭ, însă partea soţiei luĭ Datcu, fata luĭ Bade de la Vlăsăneşti, şi a luĭ Prăvu fiiĭ soţieĭ sale Vlădae, toată din câmp şi din pădure şi din apă, şi din vatra satuluĭ şi de preste tot hotarul, şi cu vecinii, însă otcina şi moşia, şi cumpărătura toată, câtă a cumpărat de la Radu fiul Goguluĭ partea Neacşuleascĕ, pentru 2230 aspri, şi de la Necoară partea luĭ toată, din partea Neacşuleaşcă pentru 2200 aspri. Şi iarăşĭ toată partea luĭ Căzan, pentru 2000 aspri, şi cu vecinii anume Cazan şi Badea şi alţĭ vecinĭ câţĭ vor fi, pentru că a cumpărat cinstitul diregătorul domnieĭ mele, maĭ sus ḑisul Jupan Stanciul marele paharnic, toată această otcină de la soţia Deatca, şi de la Prăvu fiul sĕu maĭ sus ḑis, pentru 16000 aspri gata. Şi aŭ fost acolo la preţăluire mulţĭ boerĭ, anume : Lepădatu de la Bradişanĭ şi Ursul logofĕtul de la Stanomireştĭ şi Ivan postelnicul fiul jupânuluĭ Dragomir Pitaru, şi Crăciun Vat şi Iştfan logofĕtul de la Keae, şi Hriză logofĕtul, şi încă mulţĭ boerĭ, carĭ nu s'aŭ scris aicĭ. Şi iarăşĭ să fie cinstituluĭ şi diregătoriuluĭ domnieĭ mele maĭ sus ḑisuluĭ Jupânuluĭ Stanciu mareluĭ Paharnic, otcină la Rusineştĭ lângă Olteţ, însă partea cinstituluĭ şi reposatuluĭ diregător al domnieĭ mele, Jupan Radu clucearul Buzăscul şi a fraţilor seĭ. Jupanul Preda fost mare Ban al-Craleveĭ (Craiova) şi a jupanuluĭ Stroe fost mare stolnic, toată orĭ cât se va alege, şi din apă şi din vaduri de moară şi din câmp şi din pădure şi de prin tot hotarul, fiind că această maĭ sus ḑisă otcină aŭ fost de moşie cinstiţilor, şi răposaţilor diregătorĭ aĭ domnieĭ mele, tuturor maĭ sus ḑişilor fraţĭ. Apoĭ aŭ miluit însuşĭ cinstitul şi reposatul diregătorul domnieĭ mele jupanul Radul Clucearĭul pe cinstitul şi diregătoriul domnieĭ mele, jupanul Stanciu marele paharnic, cu această maĭ sus ḑisă otcină, ca să fie luĭ otcină în ohabă, ĭară cinstituluĭ şi răposatuluĭ diregătoruluĭ domnieĭ mele, jupanuluĭ Radu Clucearul şi părinţilor şi fraţilor luĭ întru veşnică pomenire. Şi am vĕḑut domnia mea şi cartea cinstituluĭ şi reposatuluĭ diregătoruluĭ domnieĭ mele jupanuluĭ Radu Clucerul, în mâna cinstituluĭ şi diregătoruluĭ domnieĭ mele, jupanuluĭ Stanciu, mareluĭ paharnic, făcută cu mare blestem, că dacă s'ar încerca cine-va să iae, saŭ să strice această miluire, saŭ din rudele luĭ saŭ din rodul inimiĭ luĭ, sau alt cine-va dintre creştiniĭ pravoslavnicĭ, acel om să fie de treĭ orĭ blestemat şi afurisit de 318 sfinţi părinţĭ, care sunt în Nicheae, şi să aibă parte cu Iuda, şi cu Arie şi cu alţĭ necredincioşĭ Iudeaĭ. Pentru aceia dat-am şi domnia mea cinstituluĭ şi diregătoruluĭ domnieĭ mele eĭ este maĭ sus ḑis jupanuluĭ Stanciu marele paharnic, ca să fie luĭ toate cele maĭ sus ḑise ocine şi vecinĭ, şi moşiĭ şi o-

habe luĭ şi fiilor luĭ şi nepoţilor luĭ şi strănepoţilor luĭ, şi de nimenĭ neclătite după hotărârea domnieĭ mele. Iată am pus şi martur domnia mea pe jupanul Cernica marele Dvornic, şi jupanul Lupu marele logofĕt, şi jupanul Neca, marele vistiar, şi jupanul Mrăzea marele spătar şi jupanul Bărcan marele stolnic, şi jupanul Costea marele Comis, şi jupanul Stanciu marele paharnic, şi jupanul Leca marele postelnic, şi cu jupanul Lupu marele logofĕt. Şi eu Neagoe Logofĕtul am scris la Trăgovişte, luna Maiu 4 ḑile, în anul 7100 (1592).

(Subscris) *Ioan Radul Voevoda.*

In numele Tatăluĭ şi al Fiuluĭ şi al Sf. Duh Treimea cea Sântă de ofiinţă şi nedespărţită amin.

Iată eŭ robul stăpânuluĭ meŭ, Domnuluĭ Dumneḑeu şi Mântuitoriuluĭ nostru Isus Christos, închinătoriŭ al Treimeĭ, Io Eremia Moghilă Voevod, cu mila luĭ Dumneḑeŭ Domn ţăreĭ Moldoveĭ.

Facem sciut şi cu această foaie a noastră, tuturor celor ce o vor vedea, saŭ cetindu-se vor auḑi, cum că Domnia mea am bine voit cu a noastră bună voinţă, şi cu inimă luminată şi curată, din tot sufletul nostru şi cu tot cugetul şi cu ajutorul de la D-ḑeŭ, şi cu bine-cuvintarea a treĭ Ierarhĭ aĭ Moldavieĭ Părinţiĭ noştrĭ: Kir Georgie Moghilă Archiepiscop a toată ţara Moldavieĭ şi Mitropolit al Sucevei, şi a luĭ Kir Agathon Episcopul Romanuluĭ, şi a luĭ Kir Amfilohiu Episcopul Rădăuţuluĭ, şi cu tot sfatul domnieĭ mele. Âm răvnit domnilor celor maĭ dinnainte, cariĭ aŭ dat şi aŭ miluit. Aşa şi domnia mea dat-am în cinstea şi slava Domnuluĭ D-ḑeŭ făcĕtoriul ceriuluĭ şi al pământuluĭ, şi pentru mântuirea sufletească a reposaţilor întru santitate moşilor şi părinţilor noştri şi pentru sănătatea noastră şi a doamneĭ domnieĭ mele, şi a toată casa noastră. Şi dat am şi întărit-am şi miluit-am ruga noastră mănastirea luĭ Iaţĭcu ce este lângă Suceava, unde este templul Adormirea presânteĭ şi curateĭ şi prea bine cuvîntateĭ Stăpâneĭ noastre Născătoareĭ de D-ḑeŭ şi pururea Fecioareĭ Marieĭ. Cu tot locul şi cu toţĭ oamenii ce sînt aşeḑaţĭ în satul de lângă Monastirea Iaţĭcu, la hotarul monastireĭ, până unde aŭ dat şi aŭ întărit Stefan Voevod cel bătrân unde le va plăcea, şi pe care vor chema ei în acel sat, oamenĭ din alte ţărĭ saŭ din ţara noastră, leah, saŭ rus, saŭ sêrb, saŭ grec, saŭ fie orĭ de ce limbă va fi. Iară acelor oamenĭ tuturor orĭ câţĭ vor fi în acel sat monastiresc, li dăm slobozenie, să are pentru sine şi să samene sacară şi fên, să cosască în ţarina târguluĭ Sucevei, ca şi oamenii târgoveţi. Şi de asemine aceĭ oamenĭ să aibă de la noĭ slobozenie mare, saŭ meşterĭ de vor fi, saŭ cojocarĭ, saŭ ciobotarĭ, saŭ curălarĭ, saŭ orĭ ce feliŭ de meşterĭ vor fi, să nu aibă aceĭ oamenĭ monastiresci

a da, nicĭ dare, nicĭ iliș, nicĭ podvoade să dee, nicĭ la morele noastre să nu lucreze, nice la cetate (1), dar nicĭ deseatină din albinele lor să nu aibă a da, nicĭ din vinul din viile lor. Și nicĭ o robotă de ale noastre saŭ dabilă să nu aibă a da nicĭ o-dată în vecĭ. De asemine acelor oamenĭ mănăstirescĭ, li dăm slobozenie și învoire fără de nicĭ o zăbavă să umble cu oale (2), și cu sare și după pește saŭ cu marfă vie de vor umbla saŭ cu moartă, saŭ orĭ cu ce vor putea trăi vînzând și cumpărând prin târguri și prin sate, și pretutindenea în țara noastră. Iară vamă nicăirĭ să nu aibă a da. Și de asemine nicĭ un boĭariŭ, nicĭ urednic, nicĭ dvornicilĭ Suceveĭ, nicĭ șoltujiĭ, nicĭ pârgariĭ, și nicĭ unŭ suflet să nu aibă nicĭ o treabă cu aceștĭ oamenĭ, nicĭ cu copiiĭ lor, și nicĭ gloabă să nu eie de la eĭ, nicĭ pentru faptă mare și nicĭ pentru mică. Iară cuĭ se va părea strâmbătate la aceĭ oamenĭ, acela să se judece cu dênșiĭ înaintea Stariței saŭ înaintea Domnieĭ mele. Iară alt județiŭ asupra lor să nu aibă: Ci tot acel venit să fie și să asculte din ruga noastră maĭ sus scrisă monastirea luĭ Iațicu. Toate cele maĭ sus scrise să fie aceĭ sânte mânăstirĭ uric și cu tot venitul nestricat nicĭ o dată în veacĭ.

1). In documentul de față în slavonește este scris хородъ: „nu nahorodu", în loc de городъ.

2). Slavonește: „съ ворници", în loc de „горници", saŭ cum este scris în documentul de la 1453: „съ хорицом", pentru „горицом", de la „горницъ" oală.

Iară hotar aceluĭ loc și sat lângă Suceava să fie pe vechiul hotar pe unde din veac aŭ apucat. Iară la aceasta este credința domnieĭ noastre maĭ sus scrisuluĭ, noĭ Io Ieremia Moghilă Voevod, și credința prea iubituluĭ fiŭ al domnieĭ mele Io Constantin Voevod, și credința boiarilor noștri. Credința Panuluĭ Ureke dvornicul țăreĭ de jos. Credința panuluĭ Gligorcea dvornicul țăreĭ de sus. Credința panuluĭ Georgie părcălabul de Hotin. Credința panuluĭ Moglâdea și credința panuluĭ Dumitru părcălabiĭ de Neamț. Credința panuluĭ Ioader și credința panuluĭ Georghie părcălabiĭ Cetățeĭ noue. Credința panuluĭ Simeon Hetmanul și părcălabul Suceveĭ. Credința panuluĭ Drăgan postelnicul. Credința panuluĭ Simion visternicul. Credința panuluĭ Bâcioc spătariul. Credința panuluĭ Preda păharnicul. Credința panuluĭ Gligorie Stolnicul. Credința panuluĭ Bogza logofătul. Credința panuluĭ Cărăĭman Comisul, și credința tuturor boerilor noștri moldovinescĭ marĭ și micĭ. Iară după viața noastră cine va fi Domn dintre copiiĭ noștrĭ, saŭ din neamul nostru, saŭ fie orĭ pe carele va alege Dumnedeŭ să fie Domn în țara noastră a Moldavieĭ, acela să nu le strice dania noastră și miluirea aceĭ sînte monastirĭ, ci să dea și să întărească. Iară cine va voi să strice, acela să fie blestemat de Domnul D-zeŭ și Mântuitoriul nostru Isus Christos, și de toțĭ sînțiĭ. Iară spre maĭ mare tărie și putere la toate cele maĭ sus scrise, poroncit'am credinciosuluĭ și cins-

tituluĭ nostru boiar panuluĭ Stroicĕ, marele logofĕt, să scrie şi să atârne pecetea noastră la aceasta foae a noastră. Scris'aŭ Patraşcu Boreanul, la Suceava, în anul 7106 (1597) Septembrie 19.

(Iscălit) *Eremia Voevod.*

Originalele acestor documente s'aŭ depus de mine la Academia română spre păstrare. Dănuitorilor D-luĭ Şmidt de la Suceava şi familieĭ Tatu de la Tamaşu, li s'aŭ dat copiĭ de pe traducerea făcută de mine, după dorinţa lor.

Episcop Melhisedec.

Cu mila luĭ D-zeŭ Ion Alecsandru Voevod, Domnŭ a toată ţara Ungro-Vlahieĭ,

fiŭ al Mareluĭ şi prea bunuluĭ reposatuluĭ Ion Iliaş Voevod.

Dă domniea mea această poroncă a Domnieĭ mele boiarinuluĭ Domnieĭ mele Mihaĭ cluceriul dela Coţofeanĭ, şi jupaniţeĭ sale Hrăseĭ şi cu fiiĭ lor, câţĭ D-zeŭ le a dăruit, ca să le fie lor otcină şi vecinĭ în satul Caraula din judeţul *M*ehedinţĭ.. Insă partea **Cnejilor** din Caraula, cariĭ s'aŭ vîndut vecinĭ cu fiiĭ lor, şi cu părţile lor de otcină boearinuluĭ Domnieĭ mele, luĭ *M*ihaĭ Clucerul, din cămp şi din pădure şi din apă şi din vie, cu vecinĭĭ şi cu tot venitul, şi din vatra satuluĭ şi de pretutindenea, orĭ cât se va alege, din tot hotarul, dupre vechile hotară şi semne, şi vecinĭĭ să se ştie anume: Filip cu fiiĭ luĭ şi cu partea luĭ de otcină,

pentru 2925 aspri, şi Coca cu fiiĭ luĭ şi cu partea luĭ de otcină, pentru 3000 aspri, şi Crăstian cu fiiĭ seĭ şi cu partea luĭ de otcină, pentru 2250 aspri, şi Freja cu fiiĭ luĭ pentru 2000 aspri gata, şi Gĭurca cu fiiĭ seĭ, pentru 2000 aspri, şi Stroe al luĭ Realea cu fiiĭ seĭ pentru 2300 aspri gata, şi *M*ănilă cu fiiĭ seĭ, pentru 2335 aspri gata, şi Tudor cu fiiĭ seĭ, pentru 2000 aspri, şi Pîrţe Pătru cu fiiĭ seĭ, pentru 2250 aspri, şi Vlădan cu fiiĭ seĭ, pentru 2000 aspri, şi Lupu Ţiganu cu fiiĭ seĭ, pentru 2000 aspri, şi Stoica *M*inciună cu fiiĭ luĭ, pentru 2060 aspri, şi Stan al luĭ *M*oţoc cu fiiĭ seĭ, pentru 2000 aspri, şi Ilie al luĭ Bâcarin cu fiiĭ seĭ, pentru 2000 aspri, şi Lazor a luĭ Drăgăligă, cu fiiĭ seĭ, pentru 2000 aspri, şi Crăstea a luĭ Nicoară cu fiiĭ seĭ, pentru 2000 aspri, şi Nistor al luĭ Nicoară cu fiiĭ seĭ, pentru 2450 aspri gata, şi Stan Mecĭca cu fiiĭ seĭ, pentru 2000 aspri, şi Borurul Cimpoearul cu fiiĭ seĭ, pentru 2000 aspri, şi Barneş Cimpoearul cu fiiĭ seĭ pentru 1800 aspri, şi Mircea al luĭ Beşină cu fiiĭ seĭ, pentru 2000 aspri, şi Stan Prihodea cu fiiĭ seĭ, pentru 1700 aspri, şi Bărbuceanu cu fiiĭ seĭ, pentru 2000 aspri, şi Ciacalin cu fiiĭ seĭ, pentru 2360 aspri gata, şi Stan Dihonie cu fiiĭ seĭ, penru 2100 aspri, şi Stan Pală-Roşie cu fiiĭ luĭ, pentru 2000 aspri, şi Danăiaţu cu fiiĭ seĭ pentru 2200 aspri, şi Dumitru Pîrţul cu fiiĭ luĭ, pentru 2000 aspri, şi Radul Băldaciul cu fiiĭ luĭ, pentru 2000 aspri gata, şi Radul al luĭ Nicoară cu fiiĭ luĭ, şi cu partea luĭ de

otcină, pentru 4400 aspri gata, și Nistor al luĭ Țițeĭ, pentru 2000 aspri, cu fiiĭ luĭ, și Radul al luĭ Dolofan cu fiiĭ luĭ, pentru 2000 aspri gata, și Crăciun Bărbăligă cu fiiĭ luĭ, pentru 3000 aspri gata, și Ursul al luĭ Minciună cu fiiĭ luĭ, pentru 2000 aspri gata, și Dan al Mogăĭ cu fiiĭ luĭ pentru 2000 aspri gata, și Sava al luĭ Vodiiŭ cu fiiĭ luĭ pentru 2000 aspri gata, și Stan Epure cu fiiĭ seĭ, pentru 1800 aspri gata, și Lazar al Popiĭ cu fiiĭ luĭ, și cu partea luĭ de otcină pentru 1800 aspri gata, și Bindea cu fiiĭ seĭ, pentru 2200 aspri gata, și Tărăță cu fiiĭ luĭ, pentru 2000 aspri gata, și Dan Murgul cu fiiĭ seĭ, pentru 2000 aspri gata, și Toader Bărăvu cu fiiĭ luĭ, pentru 2000 aspri gata, și Neagoe Bărnești, pentru 1850 aspri gata, și Stanciul Buzăianul, cu fiiĭ luĭ, pentru 1846 aspri gata și Hrănbăŭ cu fiiĭ seĭ, pentru 2000 aspri gata, și Grueț cu fiiĭ luĭ, pentru 1800 aspri gata, si Țuea cu fiiĭ seĭ, pentru 2050 aspri gata, și Dumitru al luĭ Grueț cu fiiĭ seĭ, pentru 2000 aspri, și Oprea al luĭ Bilahan cu fiiĭ seĭ și cu toată partea de otcină pentru 2000 aspri gata, și Stroea al luĭ Stăitu cu fiiĭ luĭ, pentru 2000 aspri gata, și Stanciul Mogoiașul cu fiiĭ luĭ, pentru 2000 aspri gata, și Bucur cu fiiĭ seĭ, pentru 2000 aspri, și Ion al Mândreĭ cu fiiĭ luĭ, pentru 4250 aspri gata, și Neagoe al Nanuluĭ și cu fiiĭ luĭ, pentru 2000 aspri gata, și Ciuture cu fiiĭ seĭ pentru 1800 aspri gata, și Giurea al luĭ Minciună cu fiiĭ seĭ pentru 2000 aspri gata, și Gociul cu fiiĭ seĭ pentru 2000 aspri, și Oprea Rață al luĭ Giurgiu cu fiiĭ seĭ

pentru 2070 aspri gata, și Gugul cu fiiĭ seĭ, pentru 2000 aspri, și Coman al luĭ Stănilă cu fiiĭ luĭ și cu partea luĭ de otcină, pentru 2000 aspri gata, și Barbul al Murguluĭ cu fiiĭ seĭ pentru 2000 aspri gata, și Freamghi al luĭ Bacarin cu fiiĭ luĭ, pentru 2200 aspri, și Sava al luĭ Crudilă cu fiiĭ seĭ, pentru 2000 aspri gata, și Bumbre cu fii luĭ, pentru 2000 aspri gata, și Drăgoțel cu fiiĭ seĭ, și cu partea luĭ de otcină pentru 2400 aspri gata, și Rețea și cu fiiĭ seĭ. pentru 2000 aspri gata, și Oprea cu fratele seŭ Stan cu fiiĭ lor, pentru 2000 aspri gata, și Dragotă cu fratele seŭ Stanciŭ cu fiiĭ lor, pentru 2000 aspri gata, și Dragomir nepotul luĭ Toader cu fiiĭ luĭ, pentru 2000 aspri, și Cojocarul cu fiiĭ seĭ, pentru 2600 aspri gata, și Stănilă fiiul Cojocariuluĭ cu fiiĭ luĭ, pentru 2000 aspri gata, și Oța cu fiiĭ seĭ, pentru 2200 aspri gata, și Gărgeatea cu fiiĭ seĭ, pentru 2400 aspri gata, și Pătru al Ilcăĭ cu fiiĭ luĭ și cu partea luĭ de otcină pentru 3000 aspri gata, și Radu luĭ Manea cu fiiĭ seĭ, pentru 2000 aspri gata. Fiindcă satul Caraula aŭ fost maĭ dinainte vreme tot din oameni knejĭ, cu otcinile lor din moșĭ din strămoșĭ, iară apoĭ când aŭ fost în zilele Domnieĭ mele, în al doilea rând de Domnie, în luna Noemvrie 20 zile, în anul 7137, acești maĭ sus numiți pe nume oameni de la Caraula, câți sînt pe rând maĭ sus numiți, iĭ toți înșiĭ, s'aŭ dus de bună voea lor, fără nicĭ o silnicie de-la cineva, ca să se vîndă vecinĭ cu fiiĭ lor și cu toate părțile lor de

otcină din Caraula, și ca moșie și cumpărătură boiarinuluĭ Domnieĭ mele luĭ Mihaĭ Cluceriul de la Coțofanĭ, pentru 100060 aspri gata, cu știrea tuturor megiașilor din sus și din gios și din locurile învecinate. Și cu zapis de la mănile lor de cumpărare, cu mulțĭ boerĭ marturĭ înscrișĭ în zapis, anume: Jupan Aslan fostul mare Dvornicul, și de la Cepturoae Tudosie spatariul, și de la Vordeniţu Stamati Aga, și de la Filiaș Dumitru căpitan și de la Ivancoțĭ, Barbul Paharnicul, și de la Smrădeștețu Alde postelnicul, și de la Meveade Giurca postelnicul, și de la Pleșoĭ Iani postelnicul, și Drăghicĭ și de la Corni Ionașcu postelnicul, și de la Spinenĭ Dumitrașco, și de la Malaeștĭ Radul, și de la Șitoaĭa Mihaĭ Răpos, și mulțĭ boiarĭ, carĭĭ nu sînt scrișĭ în cartea aceasta. Și de atuncĭ din luna Noemvrie până acum în luna August în 5 zile, toțĭ aŭ fost vecinĭ, cu bună smerenie. Iară apoĭ când aŭ fost acum, aceștĭ maĭ sus numițĭ vecinĭ de la Caraula, aŭ rîdicat pîră, și aŭ venit înaintea Domnieĭ mele la marele Divan, să se părască de față cu boiarinul Domnieĭ mele Mihaĭ Cluceriul, și așa aŭ părît eĭ la Divan înaintea Domnieĭ mele, că nu s'aŭ vîndut vecinĭ de bună voe, ci li s'aŭ făcut silnicie și asuprire fără dreptate cu dea sila. Decĭ Domnia mea am observat aceasta și am judecat după dreptate și după lege, împreună cu toțĭ cinstițiĭ dregătoriĭ Domnieĭ mele, și am vĕzut Domnia mea și zapise de vănzare, de la mînile lor și cu boerĭ marturĭ, carĭĭ sînt pe

rând maĭ sus numițĭ, la mâna boerinuluĭ Domnieĭ mele a luĭ Mihaĭ Clucerul. Și bine am adeverit că aceștĭ vecinĭ numaĭ cu minciunĭ umbla, ca să poată scăpa de vecinie. Și s'aŭ pus și marturĭ înaintea Domnieĭ mele, și boiarĭ din locurile învecinate. Și încă și alțĭ setenĭ de la Caraula, câțĭ aŭ remas ne vînduțĭ în satul cnezesc Caraula. Și uniĭ vecinĭ din aciĭ ce s'aŭ vândut încă aŭ spus, că s'aŭ vîndut înșiĭ vecinĭ de bună voe, fără niciĭ o silnicie. De aceea aŭ remas vecinițĭ de la Caraula din lege și din judecată dinaintea Domnieĭ mele. Aŭ eșit din Divan cu mare rușine, ca niște oamenĭ mincinoșĭ. Să fie eĭ iarăși vecinĭ precum s'aŭ vândut. Pentru aceea am dat Domnia mea boerinuluĭ Domnieĭ mele luĭ Mihaĭ Clucearĭul și Jupanițeĭ luĭ Hrăsa, ca să fie luĭ aceștĭ vecini și otcină de la Caraula, moșie și chabă fiilor și nepoților și strănepoților, și de niminea clintită după hotărîrea Domnieĭ mele. La aceasta și marturĭ am pus Domnia mea pe jupanul Hriza Marele Dvornic și jupanul Papa vel logofăt, și jupanul Dumitrașco Mare logofăt, și jupanul Miho Mare Spătar și Dumitrache mare stolnic, și Diamandi mare Comis, și Jupan Costandin marepaharnic, și Jupan Candilo Marele postelnic, și Ispravnic Papa mare logofăt. Și am scris eŭ Lepadatu logofat în cetatea capitală Bucureștĭ luna August 16 zile, și de la Adam până la această scrisoare, curgerea anilor 7137, iară de la nașterea luĭ Hristos 1629.

(Subscris) Ion Alexandru Voevod.

(Locul Peceții)

Cu mila luĭ D-zeŭ Ion Mateĭ Voevod şi domn a toată ţara Ungro Vlahiei,

Nepot al mareluĭ şi prea bunuluĭ reposatuluĭ şi bătrînuluĭ Ion Basărab Voevod.

Dat-am domnia mea această poroncă a domnieĭ mele, slugiĭ domnieĭ mele Stanciuluĭ postelnicul din Paraianĭ din judeţul Gorjiĭ, ca să fie luĭ otcină la satul Băeştiĭ din judeţul Vîlcea, însă jumătate de funie. Fiind că a cumpărat Stanciu postelnicul această sus zisă otcină, jumătate de funie de la Dumitru şi de la fraţiĭ luĭ, Pătru şi Marco, fiiĭ Rêdeĭ din Băeştĭ cu triĭ miĭ două sute aspri gata, din cîmp şi din pădure, şi din apă, şi cu parte de vad de moară, şi cu vie şi cu împrejmuirea şi cu livezĭ, şi din vatra satuluĭ şi de pretutindenea orĭ cât se va alege, şi din tot hotarul. Însă numaĭ otcina fără vecinĭ. Şi când aŭ cumpărat Stanciul postelnicul această sus zisă otcină, el a întrebat pe toate rudele vînd̦ătorilor şi pe toţĭ părtaşiĭ, câţĭ avea otcină împreună, şi nimenea n'aŭ voit să cumpere.

Şi aŭ fost marturĭ la tocmeala lor anume, din Ceorteştĭ Monahul Misail, şi din Şerbăneştĭ, Paisie Monahul, şi din Şeşceoara Anghel, şi Lâudatul şi popa Constandin de la Roşiĭ, şi Lupul Jardeĭ de la Obîrşia şi Vucea şi Bâlan din Rădineştĭ. Şi iarăşĭ a cumpărat Stanciul postelnicul o familie de ţiganĭ, anume Florea ţiganul şi cu un fiĭu al luĭ, anume Lupul, şi cu o fiĭcă anume . . . . . de la Hamza din Pade şi de la fratele seŭ Stanciul, pentru şese miĭ

aspri gata şi pentru un cal bun. Şi aŭ fost martur la tocmeala lor, anume din Zetreanĭ Stanciul postelnicul, şi din Cornet Ionaşco postelnicul şi Vlaicul, şi din Mălăeştiĭ Preda şi din Spineanĭ Dumitraşco postelnicul, şi Săva, şi Deodiul Ceauşul, şi din Căpreanĭ Stama, şi din Rogojina Barbul, şi din Popeştĭ Dragu, şi mulţĭ oamenĭ bunĭ, care nu sînt scrişĭ în această carte. Şi aŭ vîndut eĭ de bună voea lor, fără nicĭ o siluire şi cu ştiinţa tuturor fraţilor şi a boearilor, din sus şi din jos şi din locurile învecinate şi dinaintea domnieĭ mele. Şi am vĕd̦ut domnia mea şi zapisul de vînzare de la mâna lor, şi cu boearĭ marturĭ, cum s'a scris maĭ sus. De aceea dat-am şi domnia mea slugiĭ domnieĭ mele Stanciuluĭ postelnicul, ca să fie luĭ această maĭ sus zisă otcină, şi acea familie de ţiganĭ, de moşie şi ohabă, luĭ şi fiilor şi nepoţilor şi strănepoţilor, şi de nimine să nu fie clătită hotărârea domnieĭ mele. Iată şi marturĭ punem domnia mea pe jupanul Ivaşco marele dvornic, şi jupanul Radul Năsturel marele logofĕtŭ, şi jupanul Grigorie marele Visternic, şi jupanul Tudosie marele spătar şi jupanul Mihaĭu marele stolnic, şi Buzinca marele comis, şi jupan Vucina marele paharnic, şi Costandin marele postelnic, şi cu jupanul Radu marele logofăt. Şi am scris eŭ Tudor gramaticul în cĕtatea capitală Bucureştiĭ, luna Martie în 18 zile, şi de la zidirea lumeĭ până la această scrisoare, de la Adam curgerea anilor 7141. (1633)

(Subscris) Ioan Mateĭ Voevod.

(Locul peceţiĭ)

Cu mila luĭ Dumnezeu Ion Mateiu Basarab Voevod şĭ domn a toată ţara Ungro-Vlahieĭ.

Dat-am Domnia mea acéstă poroncă a Domnieĭ mele slugeĭ domnieĭ mele, luĭ Danciul logofĕtul de la Părăiani şi cu fiiĭ, câţĭ i a dăruit D-zeŭ, ca să fie luĭ otcină la Şăşceoară judeţul . . . . . tótă partea luĭ Nanu logofĕtul, fiiul popiĭ Stan, câtă are el de moşie şi de cumpărătură, şi toată partea luĭ din Vălenĭ, ce se chĭamă Homeanĭ, şi toată partea din Ceorteştĭ, câtă are de cumpărătură, şi câtă este hotărîtă şi oprită, şi câtă este amestecată cu megieşiĭ, nehotărîtă, din câmp şi din pădure, şi din apă şi din vad de moară, şi cu loc de vie, şi cu livezĭ şi din tot hotarul, pentru că această maĭ sus scrisă otcină o aŭ fost cumpărată Danciul logofĕtul de la Părăiani, de la Radul Slugeriul, ginerele luĭ Nanu logofĕtul şi de la soţia luĭ Maria, şi de la fiiĭ lor din Frejureanĭ, încă din zilele luĭ Leon Voevod pentru ugri patruzecĭ, gata, şi pe toate el le-aŭ stăpînit cu bună pace. Iar apoĭ cînd a fost acum în zilele domnieĭ mele, Radu Slugeriŭ a rădicat pâră zicând, că el n'ar fi vîndut această otcină maĭ sus scrisă, nicĭ ar fi luat aciĭ banĭ de la Danciul logofĕtul. Şi a venit înaintea domnieĭ mele la marele divan, ca să se părască de faţă. Şi aŭ scos Danciul logofĕtul zapisul luĭ Radu Slugeriu de vînzare, cu mulţĭ marturĭ, şi am adeverit şi domnia mea şi cu tot divanul, că aŭ vîndut Radul Frejureanul acestea maĭ sus scrise de bună voea luĭ, şi că aŭ luat şi banĭĭ deplin de la Danciul logofĕtul. Apoĭ aŭ rĕmas Radul Sulgeriul din lege şi din judecată de la Divan, şi aŭ eşit cu mare ruşine, şi am dat domnia mea luĭ Danciul logofĕtul, ca să fie luĭ acea otcină de moşie statornică, precum o aŭ cumpărat cu banĭ gata. Apoĭ s'aŭ sculat moşneniĭ satuluĭ carĭĭ aŭ fost vîndut luĭ Nanu logofĕtul maĭ dinainte vreme, cu pâră asupra luĭ Radu Slugeriu şi asupra luĭ Danciu Logofĕtul, şi cu alţĭ pîrîşĭ, că n-ar fi vîndut eĭ luĭ Nanu logofĕtul această otcină, ci o ar fi pus zălog. Radu Slugeriu aŭ scos la divan cartea luĭ Mihnea Voivod, de cumpărătură asupra acestiĭ otcinĭ; apoĭ şi întru aceasta domnia mea, iarăşĭ m'am uitat şi am judecat după pravilă şi după lege, cu toţĭ cinstiţiĭ dregătoriĭ domnieĭ mele. Şi am aflat domnia mea că aŭ fost cumpărătură a luĭ Nanu logofătul maĭ dinainte vreme, şi fiind-că am vĕzut domnia mea şi cărţĭ vechĭ de cumpărătură, precum s'aŭ scris maĭ sus. De aceea aŭ remas şi megieşiĭ din lege. Iară după aceea eĭ nu s'aŭ lasat; ci iarăşĭ aŭ venit cu pîră la divan, că, când a vîndut Radul Slugeriul această otcină, n'aŭ fost şi eĭ întrebaţĭ. Iar Radu Slugeriu a mărturisit cu gura luĭ în Divan, că aŭ întrebat întîiŭ pe eĭ şi n'aŭ voit să cumpere. Apoĭ atuncea a vîndut luĭ Danciu logofĕtul, şi a trecut de atuncĭ până astăzĭ 70 de anĭ. Şi aŭ remas megieşiĭ din lege şi al doilea rând, şi aŭ eşit şi aceia cu mare ruşine, ca niştе oamenĭ răĭ şi mincinoşĭ. Pentru aceasta am dat domnia mea slugiĭ domnieĭ mele, luĭ Danciul logofĕtul, ca

să fie luĭ această otcină maĭ sus scrisă, moşie şi ohabă, fiilor luĭ şi nepoţilor şi strănepoţilor şi de nimine să nu fie clătită hotărîrea domnieĭ mele. La această am pus domnia mea şi marturĭ pe Panul Theodosie marele Ban al Craleveĭ. (Craiova) şi Panul Hriza marele dvornic, şi panul Gligorie marele logofĕt, şi Radul marele Visternic, şi Preda marele Spatariŭ, şi Puzinca marele Clucer, şi Socol marele Stolnic, şi Radul marele comis, şi Vucina Sîrbul marele paharnic, şi Costandin marele postelnic, şi Gligorie marele logofăt. Şi am scris eŭ Părvul Spud în cetatea capitală la Bucureştĭ, luna Iunie 22 zile şi de la Adam pînă acum curgerea anilor 7147 (1639).

(Subscris) Ion Mateĭ Voivod cu mila luĭ Dumnezeŭ domn.

(Locul Peceţiĭ.)

Cu mila luĭ Dumneḑeŭ Ion Matei Voevoda şi Domn a toată ţara Ungro-Vlahieĭ

nepot (ВНУКЪ) *al mareluĭ şi prea bunuluĭ bătrănuluĭ reposatuluĭ Ion Basarab Voevoda.*

Dă domnia mea această poroncă a Domnieĭ mele cinstituluĭ Diregătoriŭ al Domnieĭ mele, jupînuluĭ Vucină marele pah. şi jupăneseĭ luĭ Neaga, şi fiilor lor câţĭ le va da Dumneḑeŭ. Ca să fie al luĭ tot satul Brădăşeştiĭ de la judeţul Argeş, cu tot hotarul şi cu toţĭ veciniĭ şi cu tot venitul din câmp şi din pădure şi din apă şi din vatra satuluĭ de pre-

tutindinea orĭ câte s'ar alege, dupre vechile hotare şi semne. Şi veciniĭ să se ştie, anume Radu cu fiiĭ, şi Tudor cu fiiĭ, şi Mihailă cu fiiĭ, şi Tatul cu fiiĭ, şi Mihailă fiiul luĭ Neacşu cu fiiĭ seĭ, şi Sîn cu fiiĭ luĭ. Pentru că a cumpărat jupânul Vucina Marele paharnic acel sat Brădăşeştiĭ maĭ sus scris de la Badea logofătul din Argeş, şi de la fiiĭ luĭ Radu şi Preda şi Stanciul pentru 220 ugri aspri gata, cu zapis de la mâna lor în anul 7144, şi cu boerĭ marturĭ scrişĭ în zapis. Şi iarăşĭ să fie luĭ Vucină Mareluĭ păh. ocină şi veciniĭ în sat la Brăteştĭ, din câmp şi din pădure şi din apă, şi de prin tot hotarul, cât se va alege. Şi veciniĭ să se ştie: Dumitru şi Neagoe, şi Albul; şi Voĭna fiiĭ luĭ Oprea cu fiiĭ lor, şi cu delniţa lor şi cu stupina de la Tuia, şi aseminea cea de la Brăteştĭ, pentru că a cumpărat jupânul Vucina marele păh. otcină şi aceĭ veciniĭ cu delniţile lor de la Badea logofĕt din Argeş, şi de la fiiĭ luĭ Radu şi Preda şi Stanciul pentru 30 ugri aspri (banĭ) gata, cu zapis din anul 7143, şi cu mulţĭ boiarĭ marturĭ. Şi iarăşĭ a cumpĕrat Vucina marele păh. un vecin în satul Brăteştĭ anume Albul cu fiiĭ seĭ şi cu muierea sa Stana şi cu toate părţile luĭ de otcină din Brăteştĭ, de pretutindenea şi de prin tot hotarul, pentru că aŭ căḑut Albul într'o nevoe, şi n'aŭ avut să dea ca să se plătească, ci s'aŭ vêndut vecin cu toate părţile luĭ de otcină luĭ Vucina mare paharnic, pentru 17 ugri, aspri gata, cu zapis de la mână luĭ din anul 7144 şi cu boerĭ marturĭ, şi aŭ fost puşĭ

chizeşĭ Radu Armaşu fiiul luĭ Bratul Comis şi Deatco păh. că dacă ar fugi Albul atuncĭ chizăşiĭ acestia să aibă a da de la dînşiĭ alt vecin în locul luĭ Albul. Şi iarăş să fie cinstituluĭ dregătoriŭ al domnieĭ mele, jupânuluĭ Vucina mareluĭ paharnic otcină şi vecinĭ în sat la Vălsăneşti, judeţiul Argeş din cămp şi din pădure şi din apă, şi cu vecinii şi din vatra satuluĭ de pretutindene, orĭ câte s-ar alege din tot hotarul. Şi veciniĭ să se deie pe nume: Bejan cu fiiĭ, şi Badea cu fiiĭ, şi Stan cu fiiĭ, şi Dobrot cu fiiĭ, şi Neacşul cu fiiĭ, şi Stan grecul cu fiiĭ, şi Stan Boroiul cu fiiĭ, şi Stănimir cu fiiĭ, şi Neaniul cu fiiĭ, şi Manea cu fiiĭ şi Stanciul cu fiiĭ, şi Ivan cu fiiĭ, şi Giurca cu fiiĭ, şi Stan fratele luĭ Giurcă cu fiiĭ, şi Voĭco cu fiiĭ, şi Neagoe cu fiiĭ, şi Stan al Stoĭchiţoiuluĭ cu fiiĭ, şi Dan cu fratele seŭ Oncea şi cu fiiĭ lor, şi Albu. cu fiiĭ seĭ, şi Sarul cu fiiĭ seĭ, şi Mihnea cu fiiĭ seĭ, şi Stan fiiul Iugăĭ cu fiiĭ seĭ, şi Stoean cu fiiĭ seĭ, şi Stanciul Veaveriţă cu fiiĭ. Pentru că aceştĭ maĭ sus numiţĭ oamenĭ din Vlăsăneştĭ s'aŭ vândut toţĭ vecinĭ, cu fiiĭ lor şi cu toate părţile lor de otcină, jupânuluĭ Vucina mareluĭ Paharnic de bună voea lor, fără de nicĭ o silnicie, pentru ugri 623 aspri gata, cu zapis de la mâinile lor de vânzare, în anul 7147. şi cu mulţĭ boerĭ marturĭ scrişĭ în zapis. Şi ĭarăş să fie cinstituluĭ diregătoriŭ al Domnieĭ mele Jupanuluĭ Vucina mareluĭ Paharnic un vecin în satul Buşcănescĭ, judeţul Argeş anume Vidat cu fiiĭ şi cu toată partea luĭ de ocină din Buş-

cănescĭ, pre cât i se va alege, fiind că s'aŭ vĕndut Vidat pre sine vecin de bună voea luĭ jupanuluĭ Vucina marele Paharnic pentru ugri 13 aspri gata, cu zapis şi cu marturĭ. Şi iarăş să fie jupanuluĭ Vucina mareluĭ paharnic un vecin în satul Cervureani, anume Muşat cu fiiĭ şi cu toată partea luĭ de ocină cătă va fi avênd la Cervureanĭ, din tot hotarul, fiind că aŭ cumpărat-o jupanul Vucina marele paharnic de la Stoica Zărnescul pentru 20 ugri aspri gata, cu zapis de la măna luĭ şi cu marturĭ boerĭ în anul 7144. Şi iarăşĭ să fie jupanuluĭ Vucina mareluĭ paharnic un vecin în satul Cătun, judeţul Vlaşca, anume Stan fiiul luĭ Pasturscu Pătrov şi cu fiiĭ luĭ, fiind că s'aŭ vîndut insuşĭ Stan vecin de voea luĭ, şi cu partea luĭ de ocină jupanuluĭ Vucina mareluĭ Paharnic, pentru ugri 9 aspri gata, cu zapis şi cu marturĭ. Şi ĭarăşĭ să fie cinstituluĭ Diregătoriŭ al Domnieĭ mele jupanuluĭ Vucina mareluĭ Paharnic, ocină şi vecinĭ la satul Berendescĭ judeţul Argeş, din cămp şi din pădure şi di apă şi cu veciniĭ şi din vatra satuluĭ de pretutindenea, orĭ unde se va alege, de prin tot hotarul. Şi veciniĭ să se scie, cari s'aŭ vîndut, anume: Oprea Boldescul şi cu fiiĭ şi cu partea luĭ de ocină, pentru ugri 26 – aspri gata, şi Vlaicu cu fiiĭ pentru ugri 31, şi Stanciul fiiul luĭ Crăstea cu fiiĭ, pentru ugri 26, şi Necula cu fiiĭ, pentru ugri 26, şi Cristea cu fiiĭ luĭ, pentru ugri 26, şi Ioan cu fiiĭ luĭ, pentru ugri 22. aspri gata, carele fusese vecin lui Neagoe Logofăt de la Cordianĭ, şi Crîstea

de la Berendescĭ cu fiiĭ luĭ şi cu toată partea luĭ de ocină pentru 26 de ugri, şi Necula cu fiiĭ luĭ, pentru 26 ugri, ceea ce face peste tot, ugri 209. Şi iarăşĭ să fie jupanuluĭ Vucina mareluĭ Paharnic ocina la Berendescĭ toată partea Oprişeĭ fata luĭ Capotea din câmp şi din pădure şi din apă şi din munte şi din vatra satuluĭ de pretutindenea orĭ cât s'ar alege, din tot hotarul, pentru-că aŭ cumpărat jupanul Vucina marele paharnic, această parte de ocină de la Oprişa fata luĭ Capotea din Berendescĭ pentru ugri 5, aspri gata, cu zapis şi cu marturĭ. Şi iarăşĭ aŭ cumpărat jupanul Vucina marele paharnic de la Pavel din Berendescĭ o casă cu loc şi cu vie lângă casă, şi cu pomĭ în prejur şi cu toată delniţa de lângă casă cât se va alege, pentru 2500 aspri gata, şi cu zapis de la mâna luĭ în anul 7147 şi cu marturĭ. Şi iarăşĭ să fie cinstituluĭ Diregătoriŭ al Domnieĭ mele jupanuluĭ Vucina mareluĭ paharnic ocină şi vecinĭ în satul Parapaĭ în judeţul Vlaşca din câmp şi din pădure şi din apă şi cu vecinĭĭ şi din vatra satuluĭ de pretutindenea or cât s'ar alege de prin tot hotarul. Şi vecinĭĭ să se scie cari s'aŭ vêndut pre sine cu fiiĭ şi cu partea lor de otcină şi anume: Ţigul cu fiĭ luĭ, pentru 6400 aspri gata, şi Stoica Lalov cu fiiĭ luĭ, pentru 7600 aspri gata. Şi Pătru cu fiiĭ luĭ pentru 6,000 aspri gata, şi Andreĭ cu fiiĭ seĭ, pentru. . ,aspri gata. Şi Şerbul şi Neacşul fiiĭ luĭ Stan şi cu fiiĭ lor, pentru . . , aspri gata, şi Tudor Robul cu fiiĭ seĭ, pentru 2,400 aspri gata, şi Stamatie cu fiiĭ seĭ, pentru 7,000 aspri gata, şi Vladul cu fiiĭ seĭ, pentru 5,400 aspri gata, şi Albul cu fiiul seŭ, Candac, pentru 2,800 aspri gata, şi Cristian cu fiiĭ seĭ pentru 4,000 aspri gata, şi Văsiiŭ cu fiiul seŭ Guţul pentru 4,000 aspri gata, şi Lepădatu fiul luĭ. Pătru pentru 1,800 aspri gata, care Lepădatu era de la Purani. Şi iarăşĭ să fie cinstituluĭ Diregătoriŭ al Domnieĭ mele, jupanuluĭ Vucina mareluĭ Paharnic ocină la Curota din judeţul Elh (?). Iară partea luĭ Neagoe Dorobanţul toată de 70 stînjenĭ, din câmp şi de pretutindenea, cât se va alege de prin tot hotarul în lungiş şi'n curmeziş din hotar în hotar, fiind că aŭ cumpărat jupanul Vucina marele Paharnic aceĭ 70 stinjenĭ de ocină maĭ sus dişĭ de la Neagoe Dorobanţul partea luĭ de prin tot hotarul, a cincea parte pentru 1,750 aspri stinjenul, câte 25—aspri noĭ. Şi i-a vêndut Neagoe Dorobanţul de bună voea sa, dar numaĭ ţarina fără vecinĭ, cu zapis de vêndare din anul 7145 şi cu marturĭ scrişĭ în zapis. Şi iarăşĭ să fie cinstituluĭ Diregătoriŭ al Domnieĭ mele jupanuluĭ Vucina mareluĭ Paharnic ocină la Curota, însă partea luĭ Stan fiiul Raduluĭ, şi iară partea altuĭ Radu fiiul luĭ Dragnea, părţile lor toate din câmp şi din pădure şi din vatra satuluĭ de pretutindenea, orĭ cât se va alege de prin tot hotarul, fiind că aŭ cumpărat jupanul Vucina marele paharnic de la Stan şi de la Radul pentru 5,000 aspri gata cu zapis de la mâna lor de vêndare în anul 7144, şi cu mulţĭ oamenĭ buniĭ marturĭ scrişĭ în zapis. Şi iarăşĭ

să fie cinstituluĭ Diregătoriŭ al Domnieĭ mele jupanuluĭ Vucina, mareluĭ paharnic, ocină la Bălescĭ și Crăsticea și la Prăcescĭ în județul Elh. Anume partea luĭ Crăstea fratele luĭ Neagoe Portariul și toată partea luĭ Dragnea din câmp și din pădure și din apă și din vatra satuluĭ și de pretutindenea, și din tot hotarul, din sus și din jos și din mijlocul ocineĭ, orĭ cât se va alege, pentru că aŭ cumparat jupanul Vucina marele paharnic această ocină maĭ sus scrisă de la Crăstea fratele luĭ Neagoe Portariu și de la Dragnea, toată partea luĭ Crăstea pentru 4,400 aspri gata, cu zapis de vêndare de la mâna luĭ, în anul 7,144 și cu marturĭ toțĭ boeriĭ Divanuluĭ scrișĭ în zapis. Și iarăș să fie cinstituluĭ diregătoriŭ al Domnieĭ mele jupanuluĭ Vucina mareluĭ paharnic ocina la Cristicea, anume: partea luĭ Neculea slugeriu 150 stinjenĭ de ocină de pretutindenea de prin tot hotarul orĭ cât se va alege, care este ocină hotărîtă și oprită, fiind-că aŭ cumpărat jupanul Vucina marele paharnic această maĭ sus ḑisă ocină de la Neagul din Negoescĭ, ginerele luĭ Neculea slugeriul, și de la fiiĭ luĭ Neagu anume: Neculea și Gherghea și Mircan, nepoțiĭ luĭ Neculea slugerul de pe fată, pentru 10,000 aspri gata ce aŭ fost dați *zestre* fiiceĭ sale Zaica soția luĭ Neagu. Și s'aŭ vêndut eĭ de bună voea lor cu zapis de la mâna lor și cu marturĭ scrișĭ în zapis. Și iarăș să fie jupanuluĭ Vucina mareluĭ paharnic ocina la Gălețeștĭ din județul Argeș. Anume de prin tot satul 150 stinjenĭ de ocină, în lung

și în lat, din câmp și din pădure și din apă de pretutindenea și de prin tot hotarul orĭ cât se va alege cu tot venitul. Și cu un vad de moară în apa Argeș, unde este moara luĭ Ivan Postelnicul de la Gălețescĭ, fiind că această ocină și cu vadul de moară maĭ sus scris, aŭ fost moșiĭ a sătenilor din Gălășescĭ și încă din timpurile maĭ dinainte s'aŭ ținut megiașiĭ din Gălășesci patrimonul lor cu bună pace. Apoĭ aŭ fost judecată în zilele Domnieĭ mele: s'au întâmplat de s'aŭ ucis un om din sat pe moșia Gălășeștilor; de aceasta când am auzit și am înțeles cum s'aŭ ucis acel om din sat, iară Domnia mea, cât maĭ îngrabă am trimes armașĭ ca să ĭa deșugubina Domnească de la satele din prejur și din satul Gălășescĭĭ, precum este obiceĭul loculuĭ, fiind că tălhariĭ și hoțiĭ nu s'aŭ putut nicăire afla, apoĭ aŭ venit și partea satuluĭ Gălășescĭ pentru deșugubină ugri 27. Apoĭ megiașiĭ n'aŭ avut banĭ (новцн) ca să dea să-și plătească capul lor de acea deșugubină Domnească, ce s'aŭ sculat moșneniĭ din Gălășești, anume Radu și Toma și Neagoe și Aldea și Stan și Voĭna și Badea și Stoĭca și Oprea și Palea și Neagu și Luca și Stanciul și Stefan și alt Oprea, ca să vie înaintea Domnieĭ mele în marele Divan, ca să vêndă aceĭ stînjenĭ de moșiĭ 150 maĭ sus scrișĭ, și cu vadul de moară cinstituluĭ diregătoriŭ al Domnieĭ mele, jupanuluĭ Vucina, mareluĭ paharnic pentru acel preț de ugri 27, și aŭ dat lor în mănĭ toțĭ ba-

nii (новцн)' ca să se plătească de deșugubina Domnească. Și aŭ vîndut eĭ de bună voea lor fără de-nicĭ o silă cu știrea tuturor boerilor celor marĭ și a megieșilor de prin prejur și dinaintea Domnieĭ mele. Am vĕdut Domnia mea adevĕrul megieșilor die Gălășescĭ pentru vîndare în anul 7144 și cu boeriĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele. Iară apoĭ jupanul *V*ucina marele paharnic s'aŭ dus ca să oprească și să împetrească îndeosebĭ aceĭ 150 de stinjenĭ despre satul Gălășeștĭ, cu oamenĭ buniș și cu om domnesc hotarnic, Stoica Paharnicul de la Zărnescĭ, și megiașiĭ, care să oprească ocina, și anume din Borulescĭ: Dușca și Stanciul, și din Dobrogostea: Pătru și Badea, și din Zerneștĭ: *V*ladul și Oprea, și din Păpușenĭ: Roman. Și am vĕdut Domnia mea cartea acestor megieșĭ, care aŭ oprit aceĭ 150 stinjenĭ, cum s'aŭ scris maĭ sus, și iarăși să fie cinstituluĭ diregătoriŭ al Domnieĭ mele, jupanuluĭ *V*ucina mareluĭ Paharnic la dealul Trăgoviștеĭ 6 pogoane de vie și cu livadă și cu pomĭ, cât se va alege, care sunt iarăși lânga viea luĭ *V*ucina marele paharnic, — fiind-că le-aŭ cumpărat de la Enachi din Trăgovește pentru 5000 aspri gata, cu zapis și cu marturĭ *varoșanĭ* (orășenĭ) scrișĭ în zapis; și iarăși a cumpărat jupanul *V*ucina marele paharnic de la Baldovin Diaconul și de la Papadia (diaconița) luĭ Ilca, la dialul Trăgoviștеĭ, toate viile lor căte aŭ eĭ de moșie și cu două bucățĭ de vie, ce le-aŭ avut de cumpărătură de la Monahiea, soacra popeĭ Oprea, pentru ugri 120 aspri gata, cu zapis de la

mână lor de vêndare în anul 7143, și cu multĭ boerĭ și varoșenĭ marturĭ scrișĭ în zapis; și iarăși să fie cinstituluĭ diregătoriŭ al Domnieĭ mele, jupanuluĭ Vucina mareluĭ paharnic, un aținan anume Mateiŭ, fiiul Surduluĭ Țiganul și cu un fiiŭ a luĭ Mateiŭ Țiganul și a aținanceĭ luĭ anume Stoiea, fiind că acel aținan Mateiŭ aŭ fost din moșie a luĭ *P*araschiv și a luĭ Stănilă fiiul luĭ *P*răvul de la Vlăsinești, pe care l'aŭ fost cumpărat Pătrașco cluceriul din Dlăga (Lungul) de la nepoțiĭ (anepsii) luĭ Paraschiv și aĭ luĭ Stănilă maĭ sus scrișĭ, în zilele luĭ Leon Voevod.. Apoĭ când aŭ fost acum în ḑilele Domnieĭ mele, jupanul Vucina marele paharnic aŭ cumpărat pe Mateiŭ Țiganu și pe fiiul seŭ Stoica, de la Pătrașcu Cluceriul pentru 5,800 aspri gata, cu zapis din anul 7145 și cu boeri marturĭ. Și aŭ vĕndut acești maĭ sus scrișĭ anume oamenĭ părțile lor de ocină, și viĭ, și aținanĭ, de a lor bună voe și cu știința a tuturor boerilor și a megieșilor din locurile de prin prejur, și dinaintea Domnieĭ mele. Pentru aceasta dat-am Domnia mea cinstituluĭ Vucina marele Paharnic și soțieĭ luĭ Neaga, ca să fie lor ocină și vecinĭ și lozii și aținanĭ, ocina moșie și ohab fiilor și nepoților și strănepoților și de nime clătită după poronca Domnieĭ mele. De asemenea punem Domnia mea și marturĭ pe jupanul Teodosie marele ban al Craioveĭ (Cralevskiĭ) și pe jupanul Hrizea marele vornic, și pe jupanul Gligorie marele Logofĕt, și pe jupanul Radu marele visternic, și pe jupanul Preda

marele spătariŭ, şi pre jupanul Buzinca marele cluceriŭ, şi pe Socol marele Stolnic, şi pe Radul, marele Comis, şi pe Vucina marele păharnic, şi pe jupanul Constandin marele postelnic, şi cu Gligorie marele Logofăt. Şi am scris eŭ Lepădatu logofĕt în cetatea capitală numită Bucurescĭ. Luna Iulie 6 ţile şi de la zidirea lumeĭ, de la Adam, până acum al toateĭ scripturĭ, anul curgătoriŭ 7147; anul Domnuluĭ 1639,

(Iscălit) Io Matei Voevod.

NB. Tradus de **Episcopul Melhisedec.**
Bucureşti 1890 Mart. 4.

Ion Vasile Voevod cu mila luĭ Dumnezeŭ Domnitor ţereĭ Moldoveĭ.

Că aŭ venit înaintea noastră şi înaintea a toţĭ boearilor noştri marĭ şi micĭ, Marica Kneaghina luĭ Toader Bosnicĭ, fostul stolnic şi cu fiiul eĭ Alexa Diacul, dupre a lor bună voe, de nime nevoiţĭ nicĭ siliţĭ, şi aŭ vîndut a lor drept patrimoniŭ (otcină) şi danie ce aŭ avut de la vechiĭ Domnitorĭ: — a patra parte din satul Plopeaniĭ, ce este pe rîul Suceveĭ, şi cu vecinii, anume: Sauca şi Gherman, şi cu fiiul seŭ Micul, şi cu tot venitul. Aceea o aŭ vîndut credinciosuluĭ şi cinstituluĭ nostru boearin Panuluĭ Iorga mareluĭ Postelnic, pentru o sută şi treĭ ţecĭ ughi banĭ buni. Şi s'aŭ sculat graţia luĭ de aŭ plătit toţĭ deplin aceĭ banĭ

maĭ sus scrişĭ 130 ughĭ banĭ buni în mîna Maricăĭ Kneaghineĭ luĭ Bosnicĭ fostuluĭ Stolnic, şi a fiiuluĭ eĭ Alexeĭ Diacul, dinaintea noastră şi dinaintea boerilor noştriĭ. Decĭ noĭ vĕdĕnd a lor de bună voe tocmală şi deplină plată, încă şi de la noĭ am dat şi am întărit credinciosuluĭ şi cinstituluĭ nostru boiarin Panulu, Iorga Mareluĭ Postelnic acea maĭ sus zisă a patra parte din satul Plopeaniĭ, cu loc de eaz şi de moară pe riul Suceava, şi cu vecinii şi cu tot venitul. Ca să fie graţieĭ sale dreaptă ocină şi cumpărătură cu tot venitul, nestricată nicĭ odată în vecĭ. Şi documentele ce iĭ aŭ avut pe acel sat Plopeaniĭ, încă leaŭ dat în mîna graţieĭ luĭ. Altul să nu se amestice înaintea acesteĭ cărţĭ a Domnieĭ mele. Scris la *Sévsté* (сѣвѣтѣ) în anul 7154 (1646) luna Iulie 7 zile.

Insuşĭ Domnul aŭ poroncit.
(Locul peceţiĭ Domneştĭ)
Todiraşcu vel logofĕt.
Dumitraşco.

NB. Pecetea este pusă pe o bucăţică de hărtie pătrată. Ea represintă o coroană, sub coroană — bourul cu stea în frunte, maĭ jos soarele şi luna, şi pe de lăturĭ două făclĭ. Jungĭ In prejiur, aceste cuvinte:

„Ion Vasile Voevod, Bojio Milostio gospodar Zemli Moldavscoĭ. 7142. (1634).

Izvod de ispisoace de moşiĭ şi cărţi de întărituri, şi de scuteală a Mănăstireĭ Iţcanilor ot Suceava, let 7238 (1730) August 13.

Un uricŭ serbesc de la Alexandru. Vodă cel Bun cu veleat 6901 (1454) fev-

ruarie scriind pentru câţi oameni, străini saŭ de ţară, s-ar strînge pe hotarul monăstireĭ Iţcanilor, să fie volnicĭ a cosi şi a ara şi a se hrăni pe locul şi pe ţarina Sucevei ca şi Tîrgoveţiĭ de Suceavă, şi aceĭ oameni să fie de treaba mănăstireĭ, şi desetină să nu dea, nicĭ de alte angăriĭ orĭ câte ar fi pe ţară.

Un ispisoc de la Ştefan cel Bun din let 6992 (1484) Maĭ, scriind precum Holovat şi cu neamul seŭ Fedor şi Naste, nepoţiĭ dumnisale luĭ Coruiŭ, au vîndut un loc de moară la Brădiţeni sub Kiliile cele bătrîne, pre unde aŭ îmblat Brădăţelul la pădurea luĭ Coruiŭ, drept 50 zloţi tătăreşti.

Alt ispisoc de la Irimia Movilă Vodă, pe satul mănăstireĭ Iţcanilor de întăritură, şi oamenilor ce ar avea mănăstirea pe acel loc, să fie volnicĭ a cosi, şi a ara pe locul şi ţarina Tîrguluĭ Sucevei, ca şi Tîrgoveţiĭ de Suceavă, şi desetină să nu dea cum nicĭ alte dări şi angăriĭ orĭ câte ar fi pe alţi, de toate să fie în pace, ca să fie numaĭ de treaba mănăstireĭ Iţcanilor.

Un ispisoc de la Costandin Movilă Vodă, din velet 7118 (1610) pe un vad

de moară în pîrăul Dragomireştilor, pe din jos de Ruşcior, în ţinutul Sucevei, ca să aibă călugăriţele de la Iţcani, a-şi face moară într'acel vad, şi să fie ocină a Mănăstireĭ în vecĭ.

Alt ispisoc de la Alexandru Vodă Ilieş, din velet 7140 (1632) întăritură tij pre acel vad de moară în pîrăul Dragomireştilor, pe din jos de Roşcior în ţinutul Sucevei.

Un ispisoc de la Radul Vodă din let 7124 (1616) August, iarăşi pentru oamenii mănăstireĭ Iţcanilor, să fie în pace de toate dările, nicĭ desetină să nu dea.

O carte de la Stefan Vodă din let 7120 (1612) dată Călugăriţilor şi vătămanuluĭ şi vecinilor de satul Eţcanii, să fie volnicĭ a se apăra de potvoḑi, şi de caĭ de olac, şi de toate beilicurile câte ar fi pe altă ţeară.

Un ispisoc de la Moisi Movilă Vodă din velet 7138 (1630) August, oamenilor ce ar avea mănăstirea Eţcanii, să fie în pace toate dările, nimică nimăruia să nu dea, nicĭ desetină orĭ pe câţi stupĭ ar avea, şi nicĭ să lucreze nimăruĭ, fără mănăstireĭ, şi să fie volnicĭ

a lucra şi a se hrăni pe locul tîrgului Sucevei, ca şi tîrgoveţii de Suceava.

O carte de la Barnovski Vodă din veleat 7136 (1627) Octom., care scrie la dregător şi la Şoltuzul cu pîrgarii de Suceava, să dea pace tuturor oamenilor mănăstirei Eţcanilor, să nu'i supere nici la unele nici, la săŭ, nici la piei, ce de toate să fie în pace, cum şi de alte dări.

Altă carte de la Gaşpar Vodă, pentru poşlusnicii mănăstirei Eţcanii să fie în pace de podvozi, şi de caĭ de olac, şi de altele, căci sunt pentru treaba mănăstirei.

O carte iar de la Gaşpar Vodă pentru vierii mănăstirei Eţcanii, să fie în pace de toate beilicurile şi dările, ca să fie pentru treaba viilor Mănăstirei.

Altă carte de la Dabija Vodă pentru o crâşmă a Mănăstirei Eţcanilor, să fie în pace de camănă, şi de bezmân.

Altă carte de la Simion Movilă Vodă, pentru cât ar fi gostina Mănăstirei Eţcanilor, să aibă pace.

Altă carte de la Radul Vodă, pentru poşlusnicii mănăstirei, să fie în pace de caĭ de olac şi de potvoḑi să fie pentru treaba mănăstirei Eţcanilor.

Altă carte de la Alexandru Vodă Iliaşŭ pentru satul Eţcanii să fie în pace de potvoḑi, de caĭ de olac, şi de alte dări. Aşijderea să li lasă doĭ camini mari şi micĭ, şi un hoştina, să fie în pace.

Un ispisoc de la Vasilie Vodă de întăritură pre o moară a mănăstirei Eţcanilor, de la satu de la Ruşcior ot ţinutul Sucevei, care acea moară aŭ cumpărat-o Doamna Elisafta a răposatului Ieremia Vodă, şi aŭ dat-o danie mănăstirei Eţcanilor

Altă carte de la Gaşpar Vodă pentru vierii mănăstirei Eţcanilor să fie în pace de potvoḑi, şi de alte beilicuri.

Altă carte, de la Vasile Vodă, dată călugăriţilor, de la Eţca, să aibă aşi apăra, un vad de moară, de pre apa Dragomireştilor ot ţinutul Sucevei.

O carte de la Stefan Vodă Tomşa, pentru rotar; şi un morar, să nu'i supere nimene la nimică.

Altă carte de la Alexandru Vodă sîn Radu Vodă, pentru vecinii mănăstirei Iţcanilor, ce şĕdu pe locul mănăstirei, să nu'i învăluiască la nimică cu târgul Sucevei, nici la săŭ, nici la piei, nici la alte angării.

Noĭ Mateiŭ Ghica Voevod.

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscoi.

Dat-am cartea Domnieĭ mele rugătoarelor noastre Iroftieĭ, stariţeĭ împreună şi tuturor călugăriţelor de la mănăstirea Eţcaniĭ ot ţinutul Suceveĭ, să fie volnice cu cartea Domnieĭ mele a stăpîni şi a dejmui a mănăstireĭ dreaptă ocină şi moşie, anume tot hotarul moşieĭ Eţcaniĭ, pe care moşie ḑiseră că are mănăstirea scrisorĭ, hrisoave domneşti, atăta de la ctitoriĭ mănăstireĭ cât şi de la alţiĭ de maĭ înainte luminaţi Domni. Deci dar, după scrisoarea ce are, să aibă a lua de a ḑecea din ţarini cu păine, din fănaţe, din grădinĭ cu legumĭ, şi din prisăcĭ cu stupĭ, şi din liveḑĭ cu pomĭ, şi din tot locul, cu tot venitul moşieĭ după obiceiŭ. Aşijderea de vor fi şeḑênd oamenĭ cu casă pe această moşie să aibă a da de toată casa câte 2 leĭ de anŭ. Orĭ care nu vor vre să dea banĭ, să lucreḑe câte 12 ḑile pe anŭ; însă 6 de vară, şi 6 de iarnă, ca să fie pentru kivernisala călugăriţelor, iar care nu s'ar supune să dea obicinuitul venit al moşieĭ mânăstiriĭ, poroncim Dumitale ispravnice al

ţinutuluĭ, unora ea acelora să le daĭ poroncă, ca să se râdice de pe moşia mânăstireĭ mutându-se pe hotarul târguluĭ Suceveĭ, şi nimenĭ să nu stea în protiva cărţeĭ Domnieĭ mele. Iar avênd cineva a rĕspunde, să vie la Divan. — Aceasta poroncim.

(L. P. micĭ, în care este capul de boŭ şi vulturul).

Let 7263 (1755) Fevruarie 14.

Procitoh vel Logofăt.

HOTARNICA DE LA SIMION KEŞCU.

Facem ştire cu această mărturie a noastră hotarnică, că din poronca măriеĭ Sale luminatuluĭ şi prea înălţatuluĭ Domnuluĭ nostru, Ion Scarlat Ghica Voevod, ne-aŭ orînduit dumnealuĭ Radul Racoviţă vel Logofĕt cu carte gospod, ca să mergem la satu la Dumeştiĭ, ce este peste Prut la ţinutul Eşuluĭ, care acest sat Dumeştiĭ se hotăreşte pe din jos cu Teleneştiĭ, moşie răzăşească, la care are şi mănăstirea Golie, o parte de moşie danie de la un răzeş din partea din sus din Teleneşti, iar pe din sus se

—hotăresc Dumeştii cu satul Toksobenii, moşia Esoviţilor leşeşti şi a răzeşilor, la care avênd multe judecăţi moşenii din Dumeşti cu moşenii din Teleneşti pentru pricina hotarălor, dară fiind aceste moşii toate hotărîte şi stîlpite cu pietre din trecuţii ani, atâta Toksobenii pe din sus cât şi Dumeştii la mijloc şi Teleneştii pe din jos ; cum şi acum mai avênd judecată moşenii din Dumeşti cu moşenii din Teleneşti şi cu Esoviţii leşeşti, fiind partea lor de moşie din Toksobeni hotărîtă din sus din spre Dumeşti cu hotarnica veche în semne de cinci deci de ani, şi avênd judecată la Dumnealui Radu Racoviţă vel Logofĕt, i-aŭ judecat, ca să se îndrepteze hotarul acestor moşii pe hotarele vechi, fiind hotărîţi Toksobenii de 55 de ani şi Dumeştii de 25 ani şi Teleneştii de şese deci de ani, ca să nu se strice nici de cum hotărîturile vechi, fiind pietrele şi hotarnicile vechi, faţă şi după poroncă, mergênd noi la aceste moşii, am strîns pe toţi răzeşii faţă anume : Simion călugărul monahul şi ficiorii sei Vasilie şi Ion şi alţii şi Iacob Furnică, şi Gligoraş Talpă şi Toma Turtă, şi Mariea Piciormăneasă şi alţi fraţi ai lor, moşeni din Dumeşti, şi Sanda fata Sucevanului, femeia Sandului, fecior lui Merăiţă şi feciorul ei Ursachi, fecior Sandului şi alţi fraţi ai lor, moşeni din Teleneşti, din partea din sus, care avênd pod îmblătoriŭ în Prut în partea lor în Teleneşti din sus, şi de la o vreme mutându-se apa Prutului, pe supt deal, şi rĕmâind luncă cu baltă, di iasta parte de Prut, li s'aŭ stricat vadul de pe partea lor, iar ei s'aŭ sculat şi aŭ mutat podul mai sus pe moşia Dumeştii între hotare, şi împresurându-le moşia Dumeştii peste hotarele vechi şi făcêndu-le multă stricăciune, şi avênd ei judecată în anul trecut la Dumnealui Ioan Bogdan vel Logofĕt, le-aŭ orînduit întîiŭ hotarnicul pe Ioan Meleghe vornicul de Poartă, şi cu socoteala lui făcênd împresurarea Dumeştilor, şi apoi mai jeluind Dumeştii, aŭ rînduit Dumnealui vel Logofĕt, pe Ioniţă gramaticul împreună cu Ion Meleghe Vornicul, şi au măsurat Dumeştii pe hotarul vechiŭ pe unde aŭ hotărît Gligor Cucoranul vornic de Poartă, şi cu Vasile Popa Uricariul şi le-aŭ îndreptat, şi le-aŭ pus şi pietre dinspre Prut, şi s'aŭ pri-

mit şi Dumeştii. Dar mai pe urmă s'aŭ sculat un Ursache ficior Sandului ce ţine podul, şi de iznoavă aŭ luat el hotarnic pe Ioan Meleghe vornic şi aŭ mutat hotarul, ce aŭ pus el cu Ioniţă gramaticul pe hotarele vechi, şi aŭ împins pe Dumeştii şi i-aŭ băgat din sus în Toksobeni, luând şi siliştea caselor Esoviţilor leşeşti, şi pe Teleneştii i-aŭ lăţit în Dumeşti numai pe Prut, de aŭ cuprins podul, iar pietrele hotare vechi pe deal staŭ neclătite, şi acum Dumnealui vel Logofĕt, aŭ judecat hotărîtura veche, să nu se strice şi pe acea hotărîtură veche să măsurăm, cu ace măsură, care şi palma este pusă pe hotarnică şi noi după poroncă am mers acolo la aceste moşii şi am strîns oameni buni megieşi de prin prejur, anume preotul Toader moşan din Vrăneşti, şi Ion Picioroman, carii aŭ mărturisit că aŭ fost ei şi la hotărîtura vechie, când aŭ hotărît Dumeştii din jos dinspre Teleneşti, şi din sus dinspre Toksobeni şi Lupul Tetiul, moşan din Toksobeni, şi vechil din partea Esoviţilor leşeşti, şi Alexandru Bănarul, moşan din Iugani, şi s'aŭ întîmplat şi Ursul Căpitan din

tabără, din Oişani, şi Sandul călăraş, şi Neculai Curcoiŭ, moşeni din Onteni, şi cu toţi aceşti oameni aŭ măsurat satul Dumeştii pe deal pe deasupra Prutului pe şleahul Hotinului de peatră veche hotar cu funie de 20 stînjeni, şi stînjenul de opt palme, cu acea palmă de pe hotarnica veche, pe unde aŭ arătat preotul Toader de Vrăneşti, şi dintr-acea piatră în sus până în Movila găunoasă cu spini, ce este hotar vechiŭ despre Toksobeni, s'aŭ aflat 33 funii pol, şi s'aŭ pus acum şi piatră hotar din vale de movilă, într-un pisc, şi s'aŭ mai pus şi altă piatră hotar mai de la vale, în podiş din vale de unde aŭ fost casele Esoviţilor şi de acolo tot la vale în dreptul locului de la Movila găunoasă cu spini, ce este hotar vechiŭ despre Toksobeni şi până în Prut, unde aŭ mărturisit Ion Picioroman şi Lupul Tetiul, moşan din Toksobeni, că aŭ fost piatra veche hotar din jos de o salce, ce s-aŭ făcut dintr-un par de salce de la o grădină, ce aŭ dejmuit toţi Toksobenii, şi aŭ mărturisit şi preutol Toader de Vrăneşti şi Ursul Căpitan, că aŭ vĕdut şi ei acea peatră hotar, unde şi Ioniţă gramaticul aŭ pus

piatră în malul Prutuluĭ, şi s'aŭ mutat acea piatră maĭ la deal, unde este salcea din jos lângă un mĕr pădureţ, unde aŭ arĕtat aceştĭ oamenĭ toţĭ, că aŭ fost piatră hotar vechiŭ; iar unde pusese Meleghe hotar maĭ sus nu bătea drept la Movila găunoasă cu spinĭ, ce bătea maĭ sus de lua siliştea şi temelia caselor Esoviţilor, pe gura uneĭ femeĭ anume Maria Piciormăneasă, care acum aŭ tăgăduit şi aŭ ḑis că n'aŭ mărturisit nicĭ aŭ ḑis să puie hotar acolo, cum şi din jos despre Teleneştĭ, s'aŭ îndreptat Dumeştiĭ şi s'aŭ hotărît pe hotarele vechĭ despre Prut, cum şi despre câmp. Şi li s'aŭ dat şi moşenilor de Dumeştĭ osebită mărturie hotarnică. Iar această mărturie hotarnică s'aŭ dat Esoviţilor leşeştĭ şi altor moşenĭ de Toksobenĭ. Aceasta înştiinţăm.

Velet 7265 (1757) Iunie 6.

(Isc) Stefan Popescul vornic de poartă,

Simion Keşcu, sulgeriŭ.

Palma ce se vede pe această hotarnică este de 13 1/2 fedranţĭ de tipografie. Th. C.

Noĭ Alexandru Constantin Moruz Voievod

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscoĭ.

Făcem ştire cu acest hrisov al domnieĭ mele, că venind înaintea noastră şi a tot sfatul nostru, cinstit şi credincios boerul domnieĭ mele, dumnealuĭ Iordache Ghica biv vel Vornic, ne-aŭ arătat un zapis de învoială şi aşedare ce aŭ făcut cu d-luĭ Mateiŭ Canta biv vel Visternic, în care se cuprinde într-acestaş chip: „că avênd dumnealuĭ Iordache Ghica biv vel Vornic în cordunul Nemţesc, o moşie anume: Viteleuca, danie de la răposata soţia d-sale, pentru multe datoriĭ, ce aŭ plătit a răposateĭ cu scrisorĭ adevărate; cum şi dumnealuĭ Mateiŭ Canta biv vel Visternic, avênd la ţinutul Cărligăturiĭ, moşia Cucuteniĭ, cu casă, i biserică de piatră, şi alte zidirĭ de piatră pin prejur, cu 38 pogoane vie lucrătoare, şi cu siliştile ce sunt pin prejurul Cucutenilor, anume: Coţasca, Scoposenii cu heleşteŭ şi cu moară, i cu 10 pogoane vie lucrătoare şi cu livadă, i Boteştiĭ marĭ, şi Boteştiĭ micĭ, cu o bucată de loc la vîrvul Vosiciĭ la prisaca bătrînă, cu 4 pogoane vie lucrătoare, şi livedĭ, Belceştiĭ şi Drăgăneştiĭ, pol sat Horileştiĭ, i pol satul Bălţaţiĭ, i Cherhana i părţile din Dîrjenĭ, i părţile din Bogdăneştĭ, şi o

parte din Zăborenĭ, i Bărboşiĭ şi Drăgueştiĭ, care moşiĭ şi d-luĭ Mateiŭ Canta biv vel Visternic, le are de baştină i cumpărăturĭ, şi schimburĭ precum arată scrisorile, cu bună primirea dumilorsale, învoindu-se aŭ făcut schimb adică dat-aŭ dumnealuĭ Iordachi Ghica biv vel Vornic, moşia Viteleuca din Cordun, cum şi 44,000 leĭ, însă: 30,000 leĭ banĭ gata care i-aŭ dat acum în mînele dumisale Visterniculuĭ Mateiŭ Canta, şi 14,000 leĭ, i-aŭ dat în socotelile ce aŭ avut dumnealor făcênd exoflisis, şi d-luĭ Visternicul Mateiŭ Canta, încă aŭ dat schimb dumisale Iordache Ghica biv vel Vornic, moşia Cucutenĭ, cu toate siliştile de prin prejur, asemenea şi toate acareturile şi zidirile ce sunt pe aceste moşiĭ, cum maĭ sus să arată.

Asupra căreia învoială şi aşădare cerşind dumnealuĭ Iordache Ghica biv vel Vornic şi de la domnia mea întăritură. Am orînduit la cinstit şi credincios boeriul domnieĭ mele dumnealuĭ Neculaĭ Roset vel Logofĕt. . . . şi după cercetarea ce aŭ făcut, vĕdînd zapis de la d-luĭ Mateiŭ Canta biv vel Visternic şi învoială şi aşedare, şi că aŭ dat moşia Cucutenĭ, cu casă i biserică de piatră, şi alte zidirĭ de piatră prin prejur, şi cu siliştile de sus numite, încredinţat şi cu iscăliturile altor boerĭ, şi încredinţînd şi pe

domnia mea; iată dar prin acest hrisov al domnieĭ mele, întărind dumisale Iordache Ghica biv vel Vornic, ca de acum înainte să aibă a stăpâni moşia Cucutenĭ de la ţinutul Cîrligăturiĭ, cu toate cele de maĭ sus arătate, în pace şi fără niciĭ o supărare, despre nimenea ca pe o dreaptă moşie a dumisale întărindu-să hrisovul acesta, şi cu a noastră domnească iscălitură şi pecete.

1792 Septemvrie 8.

(Isc). *Alexandru Constantin Moruz Voevod.*
Constantin vel Logofĕt procitoh.

(L. P. ceĭ marĭ.)

Neculaĭ Hristea Vtori logofĕt.

Acest suret de hrisov este în parte deteriorat.

Toate documentele publicate în acest volum al XX-lea de la pagina 96 şi pînă aicea, p. 147,le-am reprodus dupre manuscrisele şi originalele ce aŭ bine voit a mi le procura vechiul meŭ amic P. S. S. Episcopul Melhisedec de Roman, care încă pe la 1853 mi-aŭ dat maĭ multe documente în volumul al III-lea de Uricar. In volumul al XVIII-lea am publicat şase documente în slavonă şi română tot de la S. S. Episcopul Melhisedec. Rog pe vechiul meŭ amic să bine voiască a primi în public deplina mea mulţămire pentru ajutorul ce-aŭ dat Colecţiuneĭ Uricaruluĭ.

Th. C.

NOTICES SUR LES PRINCES DE LA FAMILLE CHICA.

La famille Ghika dont un des membres est en possession du pouvoir souverain à Iassi, capitale de la Moldavie, mérite, en dehors même des circonstances actuelles, une attention toute particulière. Originaire de l'Al-

banie, elle compte dix hospodars qui, du milieu du dix-septième siècle jusqu'à nos jours, ont occupé la chaise hospodarale des deux Principautés. L'un d'eux a été prince du saint empire; et, en 1835, le sultan Mahmoud, sur les insistances de l'hospodar Alexandre Ghika, lui a concédé l'hérédité du titre de prince.

En 1656, Georges Ghika Ier, chargé d'affaires de Mihnea, hospodar de la Valaquie, ayant réussi à le supplanter, dans la faveur du divan, se présente à la tête d'un corps de Turks et le chasse du pays dont il était le fléau, comme l'indique son nom turk. Appelé à l'hospodarat de la Moldavie, l'année suivante, il en reçoit l'investiture, le 20 novembre 1657, des mains de Ghazi-Ghéraï, khan de Crimée.

Grégoire Ghika II le remplace de 1660 à 1664 et, après un délai de huit ans, est réintégré le 20 mars 1672. Doué de cet esprit belliqueux et entreprenant qui distingue encore les hommes de sa race, et fils de Basile le Loup l'un des plus grands princes de la Moldavie, il se fait, comme lui, un jeu de la guerre et un plaisir de la vie des camps. Il se distingua plus particulièrement au siège de Lemberg, capitale de la Gallicie, le 18 novembre 1672; moins heureux l'année suivante, obligé qu'il fut de lever le siège de Hotin devant l'armée de Sobiesky, il jugea à propos de se retirer à Vienne, en Autriche, pour se mettre à l'abri de la disgrâce, en ces temps, si dangereuse de la Porte. Comblé des faveurs de la cour,

et nommé prince du saint empire, mais gardé à vue, il lui fallut feindre, pour sortir de cette position gênante, de tourner au catholicisme. Ce n'est, en effet, qu'à cette considération qu'il dut de pouvoir se rendre à Rome. Arrivé là, il fait sa révérence au saint Père et lui baise les pieds. Après l'avoir séduit par cet acte de feinte soumission, il en obtient, avec des dispenses de mariage pour épouser une dame Justiniani de Venise, l'autorisation d'aller en cette ville, afin d'y contracter son union. Mais tout ceci n'était que ruse. Aussi, après quelques semaines d'assiduité auprès de cette dame, à laquelle, en effet il avait fait autrefois la cour, il se déguise, monte à bord d'un vaisseau cypriote en partance pour Constantinople et, après une heureuse traversée, descend au phanar dans la maison de son ami Panaiotaki Nicosias, premier drogman de la Porte, qui s'était fait fort de lui obtenir son pardon. En effet, il ne tarde pas à rentrer en grâce. Depuis longtemps, il avait regagné les faveurs du divan; déjà même il se voyait à la veille d'être réintégré dans l'une ou l'autre principauté, lorsque, le 20 décembre 1679, il mourut empoisonné.

Grégoire Ghika III premier drogman de la Porte, remplace en 1727, Michel Racovitz, hospodar de Moldavie. C'est un homme intelligent et instruit, intègre et d'une activité sans égale. Cependant il ne dut qu'à un fatal hasard de n'être pas supplanté en 1730 par

le boucher grec Ianaké qui s'était fait son rival. Il fut maintenu; et celui-ci paya de sa tête de n'avoir pu compter, dans les trente jours convenus, les cinq cents bourses dont son ambition avait renchéri sur le prix de l'hospodarat.

Dans la guerre de 1737 entre la Turkie d'une part, l'Autriche et la Russie de l'autre, Ghika III redoutant pour son pays la dévastation que les Russes venaient de commettre en Crimée, feint de prendre intérêt à leur cause, en occupant le général *M*unich au siège d'Otschakof, avec l'assurance qu'il peut compter sur lui, quant à Bender, clef de la *M*oldavie. Cependant la Moldavie est menacée au nord par les impériaux. Le lieutenant colonel Ursetti de Ferrare vient de déboucher par la passe de Prisécany, à la tête de huit cents hommes. A cette nouvelle, Ghika court à sa rencontre, l'atteint l'invite à se retirer, et sur son refus le charge avec sa cavalerie et le culbute audelà des frontières. Pendant ce temps, *C*onstantin Ghika, son cousin, d'intelligence avec le phanariote Ianaké Hypsilanti, prèvôt des fourreurs de Constantinople, travaillait à ouvrir la Moldavie aux Russes et la Valaquie aux Impèriaux. Déjà le général *M*unich est maître d'Otchakof, la Bessarabie est occupée par ses troupes et Bendér est menacée; déjà Suciava et Hotin sont au pouvoir des Russes et, sur l'ordre du baron de Tott, le petit-fils de Cantémir s'avance sur Iassi, à la tête de son régiment de l'Ukraïne, ce que voyant, Ghika bat en retraite sur le

Danube. Il l'avait franchi et se dirigeait en toute hâte sur Constantinople, lorsque le jeune Cantimir, à peine entré à Iassi, sommait les boïars de le lui livrer. « Qu'il te suffise, lui fut-il répondu, que nous nous soyons déclarés pour la Russie. »

Réintégré après la paix de Belgrade, Ghika III s'occupa de réformes. Si ces réformes furent rétrécies et égoïstes, comme l'esprit du siècle, il faut néanmoins convenir que, eu égard au temps, son *urbarium* fut plus humain que celui qui, plein de l'esprit russe, détermina, en 1830 les droits et les devoirs du paysan dont il consolida le servage.

Passé, en 1748, à la chaise hospodarale de Valaquie, il y emploie en bienfaits les quatre derniéres années qui lui restent à vivre. Il construit, près de Bucarest, l'hôpital de Pantéléimon et le dote du domaine où il est bâti; il autorise les émigrés protestants, saxons et hongrois à se constuire un temple dans la capitale et, pour encourager l'agriculture, exempte ceux d'entre eux qui s'y livrent, de tout impôt pour l'un ou l'autre de ces capitaux alors équivalents: cinq arpents de terre; 2,800 ceps de vigne; 100 brebis, 100 porcs ou 100 ruches.

Charles Ghika I*V*, son fils aîné, dut à la haute estime que vouaient les bóïars à la mémoire de son père d'être élu par eux pour lui succéder. *M*ais la Porte, qui depuis 1717 ne reconnaissait plus aux Valaques le droit d'élection, lui avait opposé Mathieu, son frère cadet, qu'elle détenait en ôtage.

Mathieu Ghika *V* ne s'est fait connaître que par quelques actes administratifs, qui n'ont guère de remarquable que la formule ordinaire: „ Nous, duc et seigneur de la terre roumaine". ce qui porterait à croire qu'il n'a guère été hospodar que de nom.

Quoi qu'il en soit, les actes de Charles Chika IV ne datent que de 1757. Son administration fut douce; il s'efforça d'alléger les charges du peuple et, pour rendre la levée des impôts moins inique, il nomma dans chaque district deux ispravniks ou préfets; l'un grec, l'autre indigène, mais au lieu de s'inspecter mutuellement, selon le désir du prince et le but de l'institution, ceux-ci s'entendent si bien entre eux, que le peuple ne se ressent guère de la diminution des impôts. Obligé, l'année suivante, de se créer des subsides pour déjouer les intrigues de Ianaké Soutzo qui briguait sa place, il sut si bien en profiter pour obtenir en même temps le rappel des Turks installés dans l'intérieur du pays, pour racheter quelques îles du Danube et le territoire d'Odaïa, ancien domaine des Cantacuzène, devenu tour à tour, depuis la mort d'Etienne III, et le fief du grand-vizir dont il porte encore le titre et l'apanage de la sultane, que le pays lui en sut gré; et que, lorsque la mort le vint surprendre, au printemps de 1766, les boïars, qui le regrettaient. demandèrent son fils à la Porte par une pétition que le sultan daigna agréer.

Alexandre Ghika VI reçut donc les insi-

gnes et l'investiture de sa charge en 1766. C'est sans doute pour avoir manqué d'énergie contre la propagande moscovite qui agitait alors tous les esprits, aussi bien dans les principautés que dans tout l'Orient, que Grégoire, son frère et son chargé d'affaires à la Porte, obtint, par la protection du khan de Crimée, de le remplacer en 1768.

Grégoire Ghika VII, doué en effet de plus d'énergie que son frère, contient les populations égarées par les sourdes menées du moine Germano, et anihile les velléités orthodoxes du patriarche de Jérusalem, qui, séduit par la Russie, s'efforçait de fanatiser le peuple pour le soulever au nom de la patrie et de la liberté.

Après le traité de Kaïnardji, il s'occupe du bien-être matériel des habitants, fonde deux fabriques de drap, l'une à Pipérig, l'autre au Nouveau-Philippeşti; accueille avec bonté une colonie d'horlogers allemands auxquels il donne le terrain et les matériaux nécessaires pour se construire un temple, restaure le collége basilien de Iassi, amène par un aqueduc les eaux de Ciric au monastère de Golia et élève les fontaines qui les distribuent dans la ville.

A cette époque de vaniteux orgueil, où le moindre hobereau eût cru déroger de faire un pas à pied, le feld-maréchal comte Romantzof lui ayant proposé un tour de promenade à pied par la ville:„ Y pensez-vous, lui répon-„dit Ghika, et que diraient mes sujets? Que « Votre Excellence veuille donc bien me dis-«penser de leur donner un pareil spectacle?" Quoi qu'il en soit de cette hauteur qui ca-

ractérise moins l'homme privé que les moeurs publiques du temps et l'esprit du phanar où ces moeurs sont nées ; Ghika VII prouva aux Roumains qu'il était homme à soutenir leurs droits. En effet, comme en 1774, l'Autriche occupait la Bucovine, que le baron de Thugot en avait obtenu la cession de la Porte le 7 mai 1775, et que cette cession avait été ratifiée par les conventions du 12 mai 1776 et du 25 février 1777, Ghika VII protesta énergiquement contre l'illégalité et l'illégitimité de ces actes, prétendant avec juste raison que le suzerain n'est pas plus en droit d'aliéner aucunement les biens du vassal souverain, que ne l'est le tuteur d'aliéner en rien les biens du pupille; (†) et, ne pouvant rien de plus, sans force pour s'opposer à la force, il fit du moins réserve de tous droits, en refusant sa signature à cette monstrueuse iniquité. Il lui tint tant à coeur de la bien faire sentir, qu'il suborna l'intendant de l'agent d'Autriche, et fit vendre par lui les chevaux et les équipages de son maître; en sorte que celui-ci, mis à pied et piqué au vif d'être dupe, ne put s'empêcher de lui dire, à leur première rencontre: „Oui, vous avez raison; mais prenez-y garde! "

Cette réponse était plus qu'un avis, c'était une menace. En effet, le 1-er octobre, Ghika

(†) Dorim din suflet, ca să putem căpăta actul de protestaţie al Domnitoruluĭ Ghica pentru răpirea Bucovineĭ. Noĭ am fost ceĭ dintăiŭ care am publicat tratatul secret din 1774 înkeiat între Poartă şi Austria. (Să se vadă volumul XVI din Uricar paginile 54 – 60).

est déposé. Un capidji bashi lui est expédié avec ordre de l'amener mort ou vif. Arrivé à Iassi, ce capidji prétextant une indisposition résultant de la grande fatigue du voyage, fait un devoir à l'hospodar de l'aller visiter le premier. Ghika se rend donc à son logis. Après les salutations d'usage, il lui offre de son tabac; sous le prétexte qu'il ne lui plaît pas, le capidji ordonne à un janissaire d'en offrir du sien à l'hospodar. Alors, tandis que Ghika s'en sert, le janissaire le frappe violemment dans la poitrine et le renverse. En vain Ghika, se relevant, court-il à la fenêtre pour s'y précipiter, d'autres janissaires sont là qui se jettent sur lui, le terrassent et lui tranchent la tête. Et ce terrible trophée de la vengeance de l'Autriche est cloué à la porte du sérail en épouvantail aux rebelles et aux traîtres! quand il était, au contraire, le plus glorieux témoignage de la fidélité et du dévouement.

Depuis cette époque jusqu'en 1821, la Moldo-Valaquie ne fut plus administrée que par les Phanariotes; mais lorsque, ceux-ci s'étant faits les chefs de l'hétairie grecque, le sultan Mahmoud eut rendu aux Principautés leurs princes nationaux, Grégoire Ghika VIII obtint pour sept ans l'investiture de la Valaquie le 21 septembre 1822, et prit possession du pouvoir souverain le 6 octobre de la même année.

C'est de lui que date l'ère de la Restauration nationale. Il construit, sur les ruines

du monastère de Saint-Sava, le bâtiment du collège actuel et le dispose en salles de classes et en logements de professeurs; il en rend l'enseignement public, et, en exigeant que cet enseignement soit fait en langue roumaine, il remet en honneur cette langue nationale, qui depuis un siècle n'était plus que celle des paysans; il restaure les hôpitaux de la Philanthropie et de Pantéléimon, à demi ruinés par la guerre et le temps, et fait paver le centre et les cinq plus grandes rues de Bucarest. A l'entrée des Russes, en 1828, il se retire un instant à Cronstadt, en Transilvanie, pour n'avoir pas à résigner ses fonctions entre leurs mains et à leur livrer les rènes d'un gouvernement qu'ils lui eussent arrachées avec violence. Il a laissé six enfants : cinq garçons et une fille; ses cinq garçons, issus de son mariage avec la fille du prince Hangerli, sont Constantin, aujord'hui grand ban de Valaquie, Grégoire, Démètre, Charles et Panaiote; sa fille Marie est le fruit de son second mariage avec une dame valaque, aujourd'hui princesse Euphrosine.

Alexandre Ghika IX, son frère était général de la milice nationale, lorsqu'en 1834, il fut nommé hospodar de Valaquie, de gré à gré par la Porte et la Russie. Trop bon pour avoir la force de réprimer les abus en sévissant sur les grands plutôt que sur les petits, il en ouvrit toutes les sources; trop faible pour se défaire de l'entourage que lui avait imposé la Russie, il ne tomba en 1842, que lorsqu'il ne devait plus tomber, lors qu'il était définitivement entré dans la seule voie capable de mener le pays à ses heureuses destinées, lorsque touché des actes de dévouement et du généreux intérêt que lui témoignait l'agent du roi Louis-Philippe, il s'était enfin confié au gouvernement de la France. Mais, hélas! ce gouvernement était alors si peu soucieux de son influence au dehors, que non-seulement il ne fit rien pour le soutenir, mais que quatre ans après, il brisa son agent qui l'avait soutenu. Quoi qu'il en soit, libéral et généreux, sa libéralité ne profita qu'aux courtisans et sa générosité ne fit que des ingrats ; bienveillant pour le peuple, il ne pouvait que regretter les privilèges que s'étaient arrogés les boïars à son détriment; lié par le réglement, il était aussi impuissant contre eux qu'ils étaient forts contre lui; au lieu de refuser sa signature à l'article additionnel par lequel la Russie voulait en 1838, soustraire au pays son autonomie, il se contenta de manifester son désespoir de se voir contraint de la donner, en rejetant deux plumes avant de signer et de jeter, après l'avoir broyée, celle avec laquelle il signa.

Jalousé par Barbou Bibesco, dit Stirbéiu et par Georges Bibescu, son frère, tous deux voués à la Russie, il devait succomber sous le poids de leur calomnieuse brochure, publiée en 1842 à Bruxelles, sous les initiales A. V. et le titre: *De la Situation de la Valachie sous l'administration d'Alexandre Ghika, suivie de l'Adresse de l'Assemblée générale de Valachie.*

Il a été répondu, dès le temps, à cet

infâme libelle, sous les mêmes initiales, par *une page d'histoire* qui en a stigmatisé les auteurs au point que, sans l'influence russe alors toute prédominante et sans le traité de Balta-Liman, témoignage de son omnipoteuce, jamais ni Bibesco ni Stirbéiu, ne se fussent assis sur la chaise hospodarale.

Depuis ce temps, le prince Alexandre Ghika IX vivait rétiré à Vienne, lorsque la question d'Orient, ayant de nouveau surgi à l'horizon politique, il jugea de son devoir de rentrer en Valaquie afin d'en soutenir, en bon citoyen, les intérêts qu'il n'avait pas su defendre en prince. Le pays lui sait gré de s'être refusé' en 1854 de payer l'arrérage de l'impôt consenti et prélevé par Stirbéiu pour rembourser les Russes, moins de leur occupation de 1848 que des frais de leur invasion en Hongrie. Aussi jouit-il en ce moment à Bucarest de la douce satisfaction, que lui ont procurée ses deux successeurs, de se voir regretté par plus d'un, de ceux qui lui avaient fait l'opposition la plus constante et la plus systématique.

C'est pour balancer l'influence de Stirbéiu l'élu de la Russie, auquel elle se voit obligée de donner l'investiture de la Valaquie, que la Porte nomme en Moldavie le prince Grégoire Ghika X.

Né en 1804, le prince Grégoire Ghika X fit de bonnes études à Vienne en Autriche, et fut bientôt appelé à remplir, dans son pays, des emplois considérables. En 1848, il avait le titre civil de hatman, correspondant au grade

de chef de la milice. Trop intelligent pour ne pas comprendre que la suzeraineté était le seul levier capable de renverser le protectorat, il sut se faire si bien apprécier du grand-vizir Reschid-pacha, dans leur mutuel séjour à Paris que, sur sa proposition, il fut nommé hospodar de Moldavie. Il ne tarda pas à se montrer digne de la haute mission qui lui était confiée; grâce à son zèle, l'agriculture fut dégrevée des charges énormes qui l'accablaient, et le pays tout entier s'enrichit d'établissements destinés au soulagement, au bien-être et au progrès de toutes les classes; il créa un corps de gendarmerie, un second bataillon de milice, une batterie d'artillerie, deux nouvelles compagnies de pompiers pour la capitale, et une pour chaque chef-lieu; il fonda une école à Galatz et deux séminaires, l'un à Housh, pour l'enseignement secondaire; l'autre à Niamtz, pour l'enseignement supérieur; il construisit un castel pour les condamnés, et deux prisons modèles, l'une à Iassi, l'autre à Foltichéni; il fit exécuter en granit le pavage de Iassi, et en marbre les quais de Galatz. Iassi lui doit son hôtel de ville, son télégraphe électrique, son service de diligences, son bureau de poste aux lettres, l'amélioration de la poste aux chevaux, la restauration de son palais princier, et cent vingt-cinq lits ajoutés à l'hôpital de Saint-Spiridon; il institua l'internat aux écoles publiques, rédigea et promulgua le Code administratif; il augmenta les revenus de l'Etat de 2 p. % additionnel au 3 p. % du revenu des doua-

nes; et de 10 piastres par 100 okas de sel; enfin, il accrut les revenus municipaux du quart du revenu des biens conventuels et de l'impôt du timbre.

Si, à ces actes, issus autant de son pouvoir princier que de son divan *ad hoc*, l'on ajoute les fruits de ses propres libéralités: l'hôtel de ville de Botoshan, l'aqueduc de Housh, l'école d'Okna, l'institut Grégorien, et l'impression des manuscrits de l'historien Shinkaï, toutes choses faites à ses frais, on comprendra comment, contrairement à tant d'autres, l'hospodarat l'appauvrit au lieu de l'enrichir, et l'on regrettera que les Grecs ou les Russolâtres, en majorité dans la Boïarie, n'aient pas permis à l'Assemblée de répondre comme elles le méritaient, à ses intentions généreuses. Nous le regrettons d'autant plus qu'il se vit dans la pénible nécessité d'accepter de la Russie la continuation du paiement de sa liste civile, alors que, y ayant droit, après s'être retiré à Vienne, en 1853, sans être révoqué et sans avoir abdiqué, il lui eût mieux convenu de ne l'accepter que de la Porte, dont il était de la dignité de le lui offrir.

Cependant les Russes, qui ne perdent jamais de vue les contrées qu'ils ont désignées à l'avance pour en faire leur proie, envahirent les Principautés au mépris de tous les traités et passèrent le Pruth, le 2 juillet 1853. Sommé par le consul de Russie de refuser le tribut au sultan et d'en verser le montant dans la caisse de l'armée russe, le prince Grégoire Ghika

protesta contre cet acte de déloyauté, et en référa immédiatement à la Porte en des termes dont la concision ne témoignait que mieux de sa répugnance à obtempérer à la sommation qui lui était faite. Engagé par elle à quitter provisoirement la Principauté, il se retira à Vienne. Bientôt après, en 1854, à la suite des succès des armées turkes, il rentrait en Moldavie et y reprenait les rènes du gouvernement.

Doué de la meilleure volonté et des plus honorables intentions, le prince Grégoire Ghika n'aurait besoin que de plus d'énergie pour mettre fin aux abus d'exactions et de népotisme, devenus depuis trop longtemps l'état normal du pays. Sans cesse en lutte avec le consulat russe dont il s'efforça constamment de rejeter l'influence, s'il dut la subir malgré lui, il est à espérer qu'il en aura bientôt effacé complètement les impressions qui lui en seraient restées, et que son autorité n'étant plus paralysée par l'influence delétère de la Russie, son énergie n'ayant plus à s'émousser contre ce colosse d'argile, il parviendra à en finir avec les abus qu'encourageaient ses consuls, et que ceux-ci avaient érigés en principes. Quoi qu'il en soît, si l'on considère et la difficulté des circonstances dans lesquelles il prit, quitta et reprit le pouvoir et le peu de temps d'ailleurs, qui s'est écoulé depuis qu'il l'exerce, on doit convenir que, entouré comme il l'est de Grecs du phanar et de boïars voués, à l'envi, à la Russie, il lui était difficile de

faire plus qu'il n'a fait, et lui savoir gré de cet amour irrésistible du bien, qui le lui fait accomplir à ses frais.

Le prince Grégoire Ghika a trois fils de 23 à 26 ans, Constantin, Jean et Alexandre ayant fait tous trois de bonnes études, mais ne possédant guère encore que la téorie des affaires; c'est à lui, en les faisant passer, sans népotisme, par la filière administrative, d'en faire des hommes d'expérience pratique, capables d'occuper un jour honorablement les hautes fonctions auxquelles les appellent naturellement et leur éducation et leur naissance. Le nom de Ghika est encore porté dans les Principautés par deux hommes aussi remarquables par la position qu'ils occupent que par les qualités qui les recommandent à l'estime de leurs concitoyens, ce sont Basile et Jean Ghika.

Jean Ghika, homme du mouvement de 1848, dont il fut le représentant à Constantinople et qui, exilé de Valaquie, est aujourd'hui gouverneur de Samos, joint à beaucoup d'instruction et a l'habileté d'un diplomate, une grande finesse d'esprit et une plus grande fermeté de caractère.

Basile Ghika, ancien gouverneur de Galatz, ancien ministre des finances de Moldavie, n'est pas moins remarquable par son instruction et par son caractère digne et ferme, que par son entente parfaite des besoins et des affaires du pays. Gouverneur de Galatz, c'est à son habileté que le prince Stourdza dut de n'avoir pas à sévir contre l'insurrection bulga-

re fomentée en 1841, par le consul russe; et l'assemblée lui vota des remerciements; ministre des finances, il sut régulariser l'impôt et dégrever le trésor de ses quatre millions de dettes. Enfin par sa sévérité à réprimer les abus de son département, par son activité à établir l'ordre et la ponctualité dans le service, il s'est mérité l'estime publique; que si, depuis 1853, il s'est tenu à l'écart, c'est qu'il ne pouvait lui convenir d'agir avec des hommes, qui lui enviaient moins ses principes que sa position.

Il ne faut donc pas s'étonner si les hautes qualités qui distinguent ces deux hommes, inspirent au premier la noble ambition de se poser en candidat pour l'hospodarat héréditaire, et au second, avec l'appréhension de ne pas trouver dans le système indigène la garantie de ses espérances, le désir plus modeste et que partage les plus honnêtes gens, de voir les deux principautés réunies sous le gouvernement d'un prince étranger.

Tels sont pour le passé et le présent, les Ghika que leur mérite recommande plus particulièrement à l'attention de l'histoire. Les autres, quoique pour la plupart d'un caractère honorable, ne devant généralement leur position qu'à leur naissance ou à leur fortune, ne se sont pas encore assez distingués par des actes d'un mérite réel, pour figurer dans nos biographies, au milieu des célébrités qui leur donnent leur lustre.

J. A. VAILLANT.

Acest opuscul l'am retipărit după o broşură imprimată la Montmartre, Imprimerie Pilloy, Boulevard Pigale 50, din anul 1855.

Iassi le Décembre 1855

Doleanţa Boierilor Moldoveï adresată Ministruluï împărăţieï Franceze.

Excellence !

Les hautes Puissances de l'Europe ont daigné, dans leur magnanimité, prendre sous leur égide tutélaire les destinées des principautés Danubiennes, en garantissant leurs droits et leurs privilèges, tels qu'ils résultent de nos anciennes capitulations avec la sublime Porte. Malheureusement pour nous, les graves événemens politiques qui agitent l'univers, ont retardé l'exécution de ces généreuses intentions à l'égard de notre patrie.

Succombant sous le régime oppressif de la convention de Balta-Liman qui a suspendu la marche de nos institutions politiques, la Moldavie est aujourd'hui privée de toute légalité, de toute garantie ; des impôts établis par une réunion de fonctionnaires incompétents écrasent la population, tandis que des dépenses inutiles ont amené un déficit considérable, et en engageant l'avenir, menacent dès maintenant de tarir les sources même de la prospérité publique. Les lois qui garantissent l'ordre, les droits et la fortune des citoyens, ont été illégalement modifiées, car aucun organe de la nation n'existe plus pour contrôler les actes de l'administration. Aussi, après une longue patience, après des douleurs sans fin, se voyant frappés dans les droits les plus sacrés

de la patrie, le haut clergé et les principaux notables de la Moldavie, se sont vus obligés de s'adresser à la justice suprême de S. M. Jmp-le le Sultan notre auguste Suzérain, et de Lui demander la réalisation des magnanimes promesses, qu'elle a faites l'année passée aux principautés par la voix de Son Commissaire Extraordinaire S. Ex. Dervich Pacha, en établissant dans notre pays, l'état légal tel qu'il résulte de nos anciens droits et immunités.

En communiquant respectueusement à V. Ex. la copie ci jointe de la pétition que nous avons adressée à la Sublime Porte, animés d'une profonde confiance dans les sentimens généreux et chrétiens de S. M. l'Empereur des français pour un peuple chrétien et malheureux, connaissant l'intérêt bienveillant et éclairé que V. Ex. a toujours témoigné en faveur des principautés, les soussignés au nom de leurs compatriotes qui ne les démentiront pas, supplient V. Ex. de vouloir bien accorder à notre pays Votre puissant appui, en intervenant auprès de qui de droit, afin que nos humbles demandes obtiennent une décision prompte et conforme à l'équité et au bon droit.

Nous supplions instamment V. Ex. de ne pas attribuer notre démarche à des intérêts mesquins, à des vues individuelles ou à des sentimens incompatibles avec les grandes idées de morale et de civilisation chrétiennes ; il est possible que le gouvernement local,

veuille représenter notre pétition comme le résultat de l'émancipation des esclaves décretée dernièrement en Moldavie. Nous protestons solennellement et au nom de l'humanité et de la religion contre une pareille imputation, contraire à nos sentimens de chrétiens et aux préceptes que nous ont légués nos ancêtres; car le principe de la liberté humaine n'est pas un sentiment nouveau dans les principautés. A une époque où le servage était encore répandu dans la plupart des Etats de l'Europe, nos pères l'ont aboli dans notre patrie en 1749. En 1844, l'Assemblée générale dûment et légalement convoquée, a prononcé de même l'émancipation des cigains de l'Etat et des couvents, et a établi en même temps le principe de l'affranchissement des esclaves des particuliers en affectant à leur rachat des sommes considérables. Le décret du 28 Novembre qui abolit les dernières traces de l'esclavage en Moldavie, n'admet donc nullement un principe nouveau; bien au contraire, il témoignerait lui-même contre l'administration actuelle; car si les sommes affectées au rachat des cigains, avaient été employées selon leur destination primitive, l'esclavage aurait depuis longtemps été extirpé sur les bords du Danube, et cela sans trouble, sans sécousse et sans obérer le trésor. Aussi, bien loin de voir dans le décret du 28 Novembre autre chose que l'expression de la volonté nationale, de nos moeurs, de notre religion, nous avons été les premiers à le saluer quant au principe, tout en

protestant contre la compétence du Divan ad-hoc et surtout contre l'accusation injuste jetée par le chef du gouvernement et cela à la face du pays, contre la classe des propriétaires, qui après tout représentent le grand élément de l'ordre, de l'intelligence et du veritable progrès en Moldavie.

Pleins de confiance dans les sentimens généreux de S. M. l'Empereur des Français et dans la bienveillance particulière de V. Ex. un des représentants de cette Europe chrétienne vers laquelle nos yeux tournent sans cesse, nous adressons donc à V. Ex. un solennel appel, et au nom de l'humanité et de l'éternelle justice, nous implorons Votre puissant appui, afin qu'après de longues douleurs, après une suprême patience, notre patrie arrive à sortir de l'état d'illégalité intérieure où elle se trouve, et obtienne enfin une organisation stable, légale et basée sur nos anciens droits et privilèges, tels que le veulent la civilisation, notre bon droit et les sentimens magnanimes de l'Europe à notre égard.

(Urmează mai multe iscălituri de boeri mari moldoveni.)

Documentul se află în păstrarea mea.

Th. C.

Necrologul lui Mihail Kogălniceanu.

Acest mare barbat de Stat s'a născut la 1817, Septembre 6. Aceasta e adevărata da

tă. Am arătat în volumul al 12-lea din „Uricarul“ meŭ, la pagina 56, reprodusă după „Albina Românească“. No. 62 din 7 August 1832, darea de seamă despre examenul public al *Institutului din Miroslava*, sub direcţiunea luĭ Lincourt; examen ţinut la 31 Iulie, şi în care Mihail Kogălniceanu este arătat că avea vrâsta de patrusprezece anĭ, şi c'a primit, cu multă laudă, premiul întâiŭ pentru limba franceză.

La 1834, Vodă Mihail Sturdza, după întoarcerea sa de la Constantinopole, a trimis pe ambiĭ seĭ fiĭ, Grigore şi Dimitrie, împreună cu Mihail Kogălniceanu, la Nancy, în Franţa. După cât va timp, el a trecut la Berlin, unde terminând cursurile de învăţăturĭ înalte, a debutat în cariera literară printr'un op atingător de ţiganĭ şi un altul despre istoria Moldoveĭ şi a ţăreĭ Munteneştĭ, scrise în limba franceză.

Intors în Iaşĭ la 1840, el scrise o satiră socială intitulată *Ilusiĭ Perdute*. Maĭ apoĭ, în unire cu Constantin Negruzzi şi Vasile Alecsandri, dădu Românilor „Dacia Literară“; şi după venirea d-luĭ Ioan Ghica în Iaşĭ, unde făcu conferinţe la Academia Mihaileană despre Economia Politică, Mihail Kogălniceanu ţinu şi el o conferinţă despre Istoria Românilor; el fu împedecat d'a continua maĭ departe cu acest studiu, de către Domnitorul Mihail Sturdza, şi fu surgunit din ţară.

Publicaţiunile luĭ Mihail Kogălniceanu şi ale colaboratorilor seĭ fură împrăştiate maĭ

târziŭ publiculuĭ prin „Propăşirea“ *foaie ştiinţifică şi literară* [1]).

Aceste publicaţiunĭ deşteptară în toată tinerimea adevăratul simţ naţional. Cu mare, cu mic, se electrizară la citirea scrierilor din acea epocă; era în toţĭ o fierbere patriotică. In astă stare de lucrurĭ, veni şi anul 1848, care zgudui în Europa toate monarhiile. Moldova avu şi ea frigurile eĭ politice [2]). Intr'aceste frămîntărĭ Mihail Kogălniceanu apăru cu *Dorinţele partideĭ naţionale din Moldova*, cea maĭ de căpitenie lucrare a sa din punct de vedere politic Când maĭ apoĭ, luptătoriĭ partideĭ naţionale aŭ fost izgoniţĭ din ţară, eĭ s'aŭ împrăştiat în toată Europa, şi prin stăruinţĭ şi rugămintĭ aŭ contribuit la îndeplinirea acelor dorinţĭ în ţara noastră.

Nu tîrziŭ veni ca Domnitor Grigorie Alexandru Ghica, care era însufleţit de aceleaşĭ ideĭ; el adună pe toţĭ tinerii cu ideĭ înaintate, îĭ îmbrăţoşâ, cu căldură şi le dădu servicii de ale Statuluĭ. Ideiea măreaţă a Uniriĭ o esprimă Grigorie Alexandru Ghica în Divanul obştesc. De aicĭ tinerii, în frunte cu Mihail Kogălniceanu, rezemaţĭ pe votul unuĭ corp legiuitor, aŭ început a lucra din răsputerĭ până la convocarea *Divanuluĭ ad-hoc*, în sînul căruia s'aŭ dezbătut pe larg toate îmbunătăţirile de care Moldova simţia nevoie. Discursurile luĭ Mihail Kogălniceanu, rostite în Diva-

1) Cenzura, temêndu-se de cuvîntul *Propăşire* l'a suprimat, şi foaia fu tipărită cu locul de titlu în alb, remânând numaĭ sub-titlul de *Foaie ştiinţifică şi literară*.

2) A se vedea „Uricarul“ volumul X de la pag. 1—21.

nul ad-hoc, în zilele de 7 şi 9 Octombre 1857, aŭ remas memorabile, căcĭ prin ele aŭ fanatizat pe ceĭ de faţă, şi toată tinerimea s'aŭ strâns în jurul luĭ, stânduĭ la ordine şi avênd de sfânt tot ce spunea el. Prin organul „Steaua Dunărĭĭ", pe care'l redacta, Mihail Kogălniceanu a ajutat realizarea maĭ curândă a mareluĭ act naţional, **Unirea,** al căreia factor de căpetenie a fost el.

Visul acesta îndeplinit, Kogălniceanu a urmat să fie luceafărul conducător în tot timpul domnieĭ luĭ Cuza Vodă. La 1 Decembre 1863, a făcut secularizarea averilor mănăstireştĭ; prin Statutul de la 2 Maĭ 1864, a împroprietărit ţăraniĭ şi a înzestrat ţara cu maĭ multe legĭ foarte prielnice dezvoltărĭĭ poporuluĭ, pregătind astfel calea către Constituţie, aşa că înevitabil a fost ca ea să se dea Romănieĭ în 1866.

De la căderea luĭ Cuza Vodă, Kogălniceanu nu s'a maĭ vĕzut în fruntea trebilor Statuluĭ, şi aceasta din sistem, o pot spune. Insă la vremĭ grele, sfatul luĭ Kogălniceanu a fost tot-deauna solicitat. Cu ocazia războiuluĭ el fu chemat la ministerul de externe şi la congresul de la Berlin, datorit destoinicieĭ luĭ şi a daruluĭ cuvîntuluĭ, ţara a scăpat în parte de grelele condiţiunĭ ce îĭ impuneaŭ membriĭ aceluĭ congres.

Toată viaţa luĭ a fost consacrată ideilor căpătate din tinereţe, pentru liberalism şi democraţie.

El a murit vĕzênd mare parte din dorinţele sale realizate, şi naţiunea română pe calea propăşireĭ.

El s'a stins din viaţă la Paris, Joi, 20 Iunie, oarele 10 dimineaţă, în vrîstă de 74 anĭ.

Doliul luat de naţiune e semn că dînsa înţelege ce gol mare Kogălniceanu lasă, şi că ea ştie să păstreze recunoştinţă acelora, cari viaţa şi-o consacră mărireĭ sale.

Th. Godrescu.

Necrologul acesta s'aŭ împrimat în fruntea uneĭ foĭ publicată în ziua înmormîntăreĭ 3 Iulie, Mercurĭ anul 1891, întitulată: **Kogălniceanu**, (Numĕr unicŭ).

DIPLOMA MĂRCII BUCOVINEI

Noi *Francisc Iosif I.* din mila lui Dumnezeŭ Imparat al Austrieĭ, Rege al Ungariei şi Boemiei, Rege al Lombardiei şi Veneţiéi, al Dalmaţiei, Croaţiei, Slavoniei, Galiţiei, Lodomirei, şi Illiriei; Archiduce al Austriei, mare duce al Cracoviei,duce al Lotaringei, Salsburgului, Stiriei, Carintiei, Carnioliei, Silesiei de sus şi de jos, şi al *Bucovinei*; mare duce al Ardealului, markgraf al Moraviei, conte de Habsburg şi Tirol; mare voievod al voievodinei-Sêrbia etc. etc. etc.

Am luat cu plăcere la cunoscinţă, că *dieta* credinciosului nostru *Ducat al Bucovinei* 'şi-a înoit rugarea, presentată deja prea umilit în anul 1849 prin comisiunea de încredere, pentru acordarea unei *marce* proprii a ţărăi.

Formând o parte din vechea Dacie, țara aceasta se ținea sub stăpânirea principilor Moldaviei, de așa numita "Țara de sus„. mai tardiu se numea Arboroasa, Plonina și în urmă apoi *Bucovina*, după pădurea de fagi (Buchenwald) dintre Cernăuți și Vijniț. Înainte de Stefan cel mare o mică parte a țerii de dincolo de Prut, aparținea Galiției și vre-o câteva întinderi de munte a le Ardealului.

Astfel hotarile Moldaviei și prin urmare și cele ale *Bucovinei*, după biruințele numitului principe în contra Leșilor și a Ungurilor, fură stabilite prin anumite tractate, în vîrtutea cărora granițile le formaŭ spre Apus și Meadă-noapte Nistrul, părăele Serafinesci, Colacinul și rîul Ceremos, apoi spre Meadă-di isvoarele acestui din urmă, ale Sucevei, Bistriței și Trotușiului până în Milcov. Intru început locuită de Daci și mai tărdiu împopulată prin coloniile lui Trajan, țeara fusese bântuită pe timpul imigrațiunii popoarelor de către Goți, Ghepidi, Huni, Avari, Unguri, Tatari și alte popoare, care au lăsat după sine numai urme de groază și de pustiiri.

Intre asemene înpregiurări critice ce au ținut aproape un veac, *poporul indigen* a fost reținut dela calea spre treptele mai înalte ale culturei, și trebuia sĕ fie mulțumit a-și mântui vieața, obiceiurile și limba, refugiind în întunericul pădurilor sale, dacă nu mai putea se lupte cu armele în mână în contra barbarilor năvălitori.

După-ce numai după împreunarea întru'un stat a districtelor singuratice și împrăsciate, împreunare dusă în deplinire prin domnitorul Dragoș, mai crescuse puterea poporațiunii în ce privesce apărarea de sine în contra popoarelor învecinate, acest stat a ajus sub *eroul Stefan cel mare* la un înalt renume prin biruințele reportate de acesta asupra dușmanilor creștinătății și ai civilisațiunii, despre care dau încă și astădi, dovedi numeroasele biserici și mănăstiri: Putna, Voloveț, Bădeuț, Suceava, Solca, Moldovița, Sucevița, Dragomirna, Prisaca și altele mai multe.

Din momentul, când Bucovina a fost împreunată cu Coroana Noastră prin tractatul dela 7 Maiu 1775, sub binecuvêntările unui regim mai blând, resuflând de certurile, care până aci mereu o neliniștea, țeara începuse a se bucura de un grad de cultură mai înalt. S'aŭ fost construit drumurĭ, care ușuraŭ comunicația comercială, agricultura și industria luară un avînt, pretutindene s'aŭ fost înființat scoale și așa s'a pus temelia pentru un viitor mai bun, în fața căruia Bucovina privesce cu o veselă bizuință.

De la împreunarea eĭ cu Sceptrul Nostru, pusă mai întăiŭ sub administrație militară, țara a fost împreunată la 1786 cu Galiția, la 1790 declarată provincie de sine stătătoare cu propriile eĭ judecătoriĭ locale, la 1804 prevĕdută și cu un *forum nobilium*; la 1817 a devenit din noŭ un district al Galiției, și a rĕmas în această calitate până la anul 1848, subordonată locoțiitorimiĭ din Galiția.

După ce însă în urma experienţelor câştigate s'a arătat, că deosebirea de limbă, de moravurĭ şi de obiceiurĭ nu face de dorit o contopire cu Galiţia, *în anul 1848 am rîdicat graţios Bucovina la rangul unuĭ Ducat* şi i-am acordat *o independenţă* administrativă, care, după ce încercarea de la 1860, de a o împreuna cu Galiţia, a remas zădarnică, scurt după aceea s'a fost restabilit în mod *statornic*.

Prin legea fundamentală de la 26 Fevruarie 1861, Noĭ am garantat această *restabilire a independenţeĭ* administrative a credinciosuluĭ Nostru *ducat al Bucovineĭ*, prin ceea ce el a ajuns la *o reprezentanţă a ţării* şi a fost chemat a participa la *dieta imperială*, şi cu dicisiunea Noastră Impărătească de la douĕdecĭ-şi-cincĭ August o mie opt sute şesă decĭ şi unul Ne-am aflat îndemnaţĭ a'ĭ acorda *o marcă proprie a ţăreĭ*.

Noĭ permitem în special, ca *reprezentanţa ţerii a credinciosuluĭ Nostru ducat al Bucovineĭ şi organele sale* să se servească de *marca ducatuluĭ* în modul următor descrisă

şi concepută în acest patent cu colorile de artă.

Pe o tablă împărţită de alungul în colorile albastru şi roşu, un cap de zimbru natural aşedat în faţă şi însoţit de treĭ stele aurie într'un triunghiŭ drept. Tabla e împrejmuită de o mantie roşie cusută împregiur cu ceapraze de aur, căptuşită cu cacom şi atêrnată de tablă cu ciucurĭ de aur. Deasupra mantieĭ zace un chipiŭ de duce, aurit, pe jumătate căptuşit roşŭ şi decorat cu petre scumpe.

Pentru maĭ marea întărire a tuturor acestora, Am subscris pe această diplomă cu mâna proprie Numele Nostru Impĕrătesc şi Am dispus să-i se adaugă *Sigilul Nostru Impărătesc*.

Dată şi expedată prin iubitul şi credinciosul Nostru *Antoniu cavaler de Schmerling* consilierul intim şi ministrul de stat al Nostru, decorat cu ordinul Nostru Impărătesc Leopoldin şi cu ordinul de credinţă al mareluĭ ducat Baden, Doctor în drepturĭ etc. In capitala şi reşedinţa imperiuluĭ Nostru *Viena*, la a noua ḑi din Decemvrie a anuluĭ o mie opt sute şesădecĭ şi doĭ după naşterea luĭ Christos şi al cinsprezecelea al împărăţieĭ Noastre.

Francisc Iosif m. p.
ministrul de stat:
Antoniu cavaler de **Schmerling** m. p.

La Pre înalta poruncă proprie a Maiestăţiĭ Sale Apostolice Impărătescĭ-Regescĭ.

Carol cavaler de **Reich** m. p.
Consilier ministerial.
(L. P.)

Această diplomă interesantă în maĭ multe privinţĭ, o am reprodus din Gazeta Bucovineĭ „Anul“ I No. 1 din 2 Mai 1891, sub redacţiunea d-luĭ Vasile Marco.

Th. C.

ISPISOC DE DOCUMENTE.

7112 (1604) Iunie 8. Carte de la Irimia Movilă Vodă că Ambrosie sin Gheorghe, nepotul luĭ Ion Rĕspopă, de nimenea silit vinde jumătate dintr-o jerebie din satul Românești, partea Gaftoaneĭ luĭ Lazor, în 30 talerĭ de argint, cu tot venitul.

7251 (1743) August 15. Nastasia femeia Sanduluĭ Fustașu vinde feteĭ sale Marieĭ, 3 stînjenĭ, 6 palme, drept 4 leĭ, care le aŭ fost și lor cumpărătură de la Dumitrașcul sîn Pintelie Banduru, iar luĭ i-aŭ fost baștină din bătrînul luĭ Larion din Românești, din partea de jos, pe apa Bahluiuluĭ, în ținutul Cârligăturiĭ; și i-aŭ luat la grija bărbatuluĭ eĭ, fiind iscăliți Nastasia femeia Sanduluĭ Fustaș, Catrina fata Sanduluĭ Fustaș, Costantin răzeșul i Vasilie Ciolan răzeș.—Toader Diaconul aŭ scris zapisul cu zisa lor.

7254 (1746) Fevruarie 24. Vasilie sîn Crăstian cu soția luĭ Maria vînd o a patra parte de moșie din Românești din ținutul Cîrligăturiĭ, ce cuprinde 7 pol stînjenĭ, din bătrînul luĭ Berdilă, luĭ Grigorie Boghiuluĭ zet Sanduluĭ Fustașu și femeieĭ luĭ, Maria, drept 11 leĭ dându-ĭ și zapisele vechĭ ce aŭ avut de la părinții luĭ de cumpărăturĭ, fiind iscăliți Vasile sîn Cristian, Ion sîn Dumitrașcul, Ion Sucmanariul zet Ioniță Colea Fustaș, eŭ Popa Grigorie Otban, Iereiu Vartolomeiŭ, Vasilie Ciolan. Eŭ Grigorie Rugină am scris zapisul cu zisa luĭ Vasile.

7257 (1749) April 9. Preutul Vartolomeiŭ adiverește luĭ Grigorie Boghiul, că luând eĭ 27 pol stînjănĭ de la Ioan Sucmănaru și de la Anița ficiorĭ luĭ Dumitrașcul Bandur, care moșie este în ținutul Cârligătureĭ, pe apa Bahluiuluĭ, și luând'o cu Grigorie Boghiul și cu Vasilie Ciolan, aŭ făcut'o în douĕ părți, o parte să ție el cât i s'a alege dintr'acești stînjănĭ, iar o parte să ție Grigorie și cu Vasilie 14 stînjănĭ făr 2 palme, adecă 7 stînjănĭ făr o palmă Grigorie Boghiul, și 7 stînjănĭ făr o palmă Vasilie Ciolan, și cumpărătura pe partea unuĭ om s'aŭ venit câte 11 leĭ, care fac pe partea tuturora 44 leĭ, și sunt iscăliți: Ereĭ Vartolomeiŭ, Constantin Fustașu, și protopopu Ioan aŭ scris cu ḑisa preotuluĭ Vartolomeiŭ.

1782, Iulie 6. Conduraki sin Grigorie Boghiul, și a Marieĭ feteĭ Sanduluĭ Fustașu, și cu fiica luĭ Catrina, adeverează că avênd multă facere de bine de la D-luĭ Constandin Paladi biv vel Spătar, s'aŭ socotit cu soția luĭ, aŭ dat și aŭ dăruit dania dumisale 10 stînjănĭ de moșie din satul Românești ot ținutul Cârligăturiĭ, cu parte din siliște, i din câmp cu fânaț și din tot locul cu tot venitul. Și osebit aŭ maĭ vîndut dumisale, opt stînjănĭ și o palmă de moșie, tot din Românești, partea maică-să Maria, ce aŭ lăsat-o cu diată asupra luĭ pentru grija eĭ drept 20 leĭ. Iar aceste părți de moșie aŭ fost cumpărătură părinților luĭ cu 3 zapise ce se arată maĭ sus,

fiind iscăliți Condurake sîn Grigorie Boghiul, Catrina soția lui, Neculaĭ Grosul vornic de Poartă, și răzășĭ de Românești, m'am tîmplat: Constantin Paiul diac za Divan am scris zapisul cu ḑisa lui.

1786 Iulie 28. Ilinca fata lui Grigorie Boghiul și a Marieĭ Boghioaeĭ, cu soțul eĭ Ion Croitoriu vînd dumisale Constantin Palade vel Vornic 4 stînjănĭ din moșia Românești ot ținutul Cârligăturiĭ, drept 4 leĭ, care-ĭ are de pe maică-sa; iară maică sa i-aŭ avut baștină părințască. Arătând prin zapis, că și frate sĕŭ cel maĭ mare Conduraki Boghiul aŭ vîndut maĭ înainte dumisale vel Vornic Constantin Paladi, atât 7 stînjănĭ. partea luĭ, ce o avea dată de maică-sa, cum și patru spre ḑece stînjănĭ ce ș-aŭ fost lăsat maică-sa pentru grija sa, fiind iscăliți Ilinca fata luĭ Grigore Boghiul și a Marieĭ Ion Croitoriu soț eĭ, zet Boghiul, fiind vînḑare cu voea luĭ. Sandu Perjul vornic de Poartă martur. Stefan Ciogolea vornic de Poartă. Ioniță Enea, vornic de Poartă. Gheorghe Costin diac za Divan, aŭ scris zapisul, în Divan cu ḑisa Ilincăĭ.

7235 (1726) Noemvrie 27. Răvașul luĭ Vasilie Popa Uricariul, către Petrea vătaful rĕposateĭ Spătăreseĭ Tofaneĭ, cerênd douĕ ispisoace vechĭ de la Moisi Voevod, ce le-aŭ dat el când aŭ vîndut moșia Spătăreseĭ, unul când s'aŭ pârît unchiul sĕŭ Koșca visternicul. cu răzășiĭ când aŭ cumpărat, și altul ce scrie pe 3 părțĭ din Mircea, ca să-i le trimeată pecetluite și sfîrșind judecata cu răzășiĭ, ce se trag din

Anna, iarâșĭ le va trimite la Spătăreasa. Înștiințând și pentru o jumătate de Hoiești, că iar aŭ eșit la vînḑare.

Jaloba către Divan cu cerere să răscumpere Dumneiĭ Logofeteasa părțile din Românești, ce s'aŭ cumpărat de dumnealuĭ Spătariul Șerban Negel într'acel an 1812 lunie 6.

Originalul acestuĭ ispisoc se află în dispositiunea mea. Th. C.

VÎNZAREA UNEĬ JUMATĂȚI DE ȚIGAN.

Adecă eŭ Kondraki sîn Ursul Ghioneĭ, făcutam zapisul meŭ la mâna dumisale jupîneseĭ Tofaneĭ spătăroaeĭ luĭ Ilie, precum eŭ de bună voiea mea, de nimine silit nicĭ asuprit, ci de a mea bună voie m'am tocmit cu dumneeĭ, și i-am vîndut partea mea și a luĭ Apostol Mihuleț **jumătate** din Ghelemeiŭ țiganul, ficior luĭ Constantin Cârnaț, nepotu luĭ Gligorie Marcoci, și am vîndut și a *treia* parte din ficiorĭĭ luĭ, ce mi s'aŭ venit, de pe țiganĭ, partea mea și a luĭ Mihuleț, și iam vîndut dumisale drept . . . . leĭ, și făcênd și dumneeĭ plata deplin, i-am făcut zapis ca să fie dumisale robĭ în vecĭ. Și la această tocmală s'aŭ tîmplat mulțĭ oamenĭ buni, carii s'aŭ iscălit maĭ jos; și pentru credință m'am iscălit.

U Ciorăști let 7229 (1720) Sept. 4. *Kondraki Ghioneĭ.*

Și eŭ preutul Vidrașcu am scris zapisul.

Acest zapis original se păstrează la mine. Th. C.

DOCUMENT DE LA IOAN STEFAN VODÂ

Intru numele tatăluĭ şi al fiuluĭ, şi al sfîntuluĭ duh, sfinteĭ făcătoareĭ de viaţă, de o fiinţă şi nedespărţiteĭ Troiţe, iată eŭ robul stăpînuluĭ Domnuluĭ Dumnezeŭ şi Mîntuitoruluĭ meŭ Isus Hristos, adevarat închinătorul sfinteĭ Troiţe, **Ioan Stefan Voevod**, cu mila luĭ Dumnezeŭ domn ţăreĭ Moldoveĭ, fiiul blagocestivuluĭ fericit întru răposare Stefan Tomşa Voevod.

Înştiinţare facem cu această carte a noastră tuturora ce vor căuta pre dînsa, s-aŭ citindu-o o vor auḑi, precum aceştia adevăraţĭ slugile noastre: Stefan ot Clija i Ioan Fântîneanul ficiorul Aneĭ şi rudenie luĭ Sofrenie, şi sora eĭ Pietra, fetele Lupeĭ, toţĭ nepoţĭ a luĭ Buzat biv stolnic, aŭ venit înaintea noastră şi a tuturor boerilor noştri moldoveneştĭ a marilor şi micĭ, de a lor bună voe de nimenea siliţĭ nicĭ nevoiţĭ, şi aŭ vîndut a lor dreaptă ocină şi moşie din uricul de danie, şi miluirea ce aŭ avut-o moşul lor Buzatu biv stolnic de la Ioan Voevod, satul Mihăileştiĭ ce este în ţinutul Bacăuluĭ din sus, de lunca cea mare pe Siret, cu bălţile de peşte şi cu loc de moară în Topliţă.

Aceasta aŭ vîndut rugătorilor noştri călugărilor de la a noastră sfîntă rugă, mănăstireĭ din noŭ zidită numindu-se Solca, unde este hramul sfinţilor pre lăudaţilor şi întăĭ şeḑătorĭ şi verhovnicĭ apostolĭ Petru şi Pavel, drept două sute de taleră bană bună de argint, şi leaŭ plătit lor toţĭ deplin maĭ sus numiţiĭ banĭ 200 taleră de argint, în mânile maĭ sus scriselor slugilor noastre Stefan şi Ioan Fântîneanu, dinaintea noastră şi înaintea a tot sfatul nostru. Dar luĭ Stefan de la Clija i-aŭ fost luĭ cumpărătură de la Mărieca fata Buzatuluĭ biv stolnic, şi un zapis de mărturie, şi cumpărătură ce aŭ avut el de la Soltuzul ot Trotuş, încă l-aŭ dat în mânile rugătorilor noştri călugărilor de la sfînta mănăstire Solca; decĭ văḑând noĭ cea de bună voe tocmire între dînşiĭ şi în deplină plată, iar noĭ aşijderea şi de la noĭ am dat şi am întărit rugătorilor noştri călugărilor de la a noastră sfîntă rugă şi mănăstire Solca, acel de maĭ înainte numit sat Mihăileştiĭ din sus de lunca cea mare în ţinutul Bacăuluĭ, pe Siret cu bălţile păscoase, şi cu loc de moară în Topliţă şi cu pomet şi cu finaţe, ca să fie şi de la noĭ sfinteĭ mănăstirĭ uric şi ocină cu tot venitul nestrămutat nicĭ odinioară în vecĭĭ vecilor.

Iar hotarul aceluĭ maĭ sus pomenituluĭ sat ca să fie hotar despre toate părţile din câmp şi din pădure, şi din apă, după al său vechiŭ hotar, pe unde din veac s'aŭ stăpînit.

Suretul acestuĭ hrisov este, fără dată, în proprietatea mea. Th. C.

ANTOFLEA PATIN STAROSTE TOTRUŞULUĬ

Să ubomi Costin Şoltuzul, Idianadeseat pârgar ot tîrgu Totruş, imea Dumitru Kihaĭa, Isoci Mihaĭ, i Condrea tij, i Benea, i Ştion, şi

alţiĭ toţĭ; adecă aŭ venit înaintea noastră Mă-riica fata luĭ Gligorie Buzatu şi cu ficiorii sĕĭ anume Dumitru şi Grigorie, de nimene nevoiţĭ nicĭ asupriţĭ ce din bună voea lor de aŭ mărturisit eĭ cu limbile lor, cum aŭ vîndut a lor dreaptă ocină şi moşie câtă li să va alege, partea Măriicăĭ şi a ficiorilor sĕĭ din sat din Mihăileştĭ din ţinutul Bacăuluĭ, şi aŭ vîndut cu tot venitul şi din câmp şi din pădure şi dintru apă, aŭ vîndut luĭ Stefan din Cleja şi a drepţĭ ficiorilor sĕĭ, fără de fiastre, drept 100 de taleriĭ banĭ buniĭ. Decĭ Stefan din Cleja şi cu ficiorii sĕĭ s'aŭ sculat de le-aŭ dat toţĭ deplin aceştĭ banĭ ce maĭ sus sunt scrişĭ, întru mânile Măriicăĭ şi a ficiorilor sĕĭ.

Decĭ noĭ dacă am vĕḑut de bună voea lor tocmală, şi deplină plată; noĭ încă i-am făcut această mărturie de la noĭ, ca să-ĭ fie luĭ moşie cu tot venitul, şi luĭ şi ficiorilor sĕĭ, şi aŭ fost mulţĭ oamenĭ buniĭ orăşănĭ din Totruş, când s'aŭ făcut acest zapis, anume: Sima Vameşul şi cu Simodeĭ, Istioan şi Drăghicĭ şi Ilisăĭ de Poeană, şi maĭ mare mărturie am pus pecetea oraşuluĭ şi am scris eŭ Dumitru diacu; ca să se ştie.

Pis u Trotuş Maĭ 3,

(Locul uneĭ peceţĭ micĭ)
(Locul tîrguluĭ Totruş).

Acest document foarte însemnat cuprinḑând pecetea stărostieĭ Trotuşuluĭ avênd o mână din umăr cu un ciocan care sfarmă sare, se află în proprietatea mea. Pacat numaĭ că data lipseşte. Să presupune că ar fi chiar de prin vremea luĭ Stefan Tomşa Voevod. Th. C.

Hrisov de la Miron Bârnovschi Movilă Voevod.

Precum aŭ venit înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri aĭ Moldoveĭ a mărĭ şi micĭ, Ţonţa şi sorusa Dumitra fetele lu Patraşcu, — nepoatele luĭ Ioan Scobinţanul şi de bună voea lor de nime silite nicĭ asuprite, ş'aŭ vîndut dreaptă ocină a lor şi moşie din a şesa — parte din satul Scobinţeniĭ jumătate, şi cu a şeptea parte din heleşteŭ, şi cu a şesa parte — din moară, şi cu loc în douĕ heleştee stricate; cât să va alege, şi cu prisacă şi cu casă în sat şi cu tot venitul, ş-aŭ vîndut boeriuluĭ nostru luĭ Gheorghe Roşca visternic, drept şesă ḑecĭ taleriĭ banĭ gata.

Şi iarăşĭ aŭ maĭ venit înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri, Cornea ficiorul Gahieĭ Şuveldeneseĭ, şi de bună voea luĭ de nime silit nicĭ asuprit ş'aŭ vîndut dreaptă ocină a luĭ şi cumpărătură, din giumătatea de sat din Scobinţeniĭ, din a treia parte a cincea parte, şi dintru a şeptea parte din heleşteŭ giumătate, şi dintru a şesa parte din moară giumătate, şi cu loc în douĕ heleştee stricate cât să va alege, din ispisoc de cumpărătură de la Ieremia Voevod, şi o aŭ vîndut iarăşĭ maĭ sus numituluĭ boeruluĭ nostru luĭ Gheorghie Roşca visternic, drept 35 taleriĭ banĭ gata.

Drept aceia aceste părţĭ de ocină din satul Scobinţeniĭ, şi de la noĭ să fie maĭ sus numituluĭ boeruluĭ nostru Gheorghe Roşca visternic, dreaptă ocină şi cumpărătură, şi danie şi uric şi întăritură cu tot venitul nestrămutate

nicĭ odinioară în veci, şi altul să nu se amestice. S-aŭ scris în Iaşĭ de Vlasie diac din leat 1627 (7136) Decemvrie 31.

Insuşĭ domnul aŭ poruncit.

(L. P. G.)

Dumitraşco Stefan vel logofăt.

* * *

De pe Sîrbie pe limba moldovinească am tălmăcit la anul 1811 Fevruarie 11. Clucerul Pavăl Debri.

Acest suret se află în dispoziţia mea. Th. C.

ZAPIS DE MĂRTURIE

Iată noĭ Dumitraşc Stefan vel logofĕt, şi Ghenghea vel vornic şi Nicoară hatman şi Gavrilaş vel vornic de ţara de sus, şi Lupul vel visternic şi Savin vel spatar şi Grama vel stolnic şi Pătraşcu Başotă logofăt şi Vasilie Neagoe postelnic şi Dumitru Buhuş logofăt şi Arsenie vornic de gloată, facem aratare precum aŭ venit înaintea noastră Gavril ficiorul luĭ Nestor Suverdean din Scobinţenĭ şi de bună voea luĭ de nime silit nicĭ asuprit, ş'aŭ vîndut dreapta ocină luĭ şi moşie, dintr'a şesa parte din sat din Scobinţenĭ jumătate, şi altă parte de cumpărătură dintr'acelaş sat a şesa parte din dires de cumpărătură de la Irimia ficior . . din heleşteŭ şi din moară şi din tot locul, acestea le aŭ vîndut luĭ Gheorghie Roşca visternic drept una sută şi douĕ ḑecĭ talerĭ banĭ gata.

Şi aŭ maĭ venit înaintea noastră şi Dochia fata luĭ Drăgan şi a Irineĭ din Scobinţenĭ şi aŭ vîndut dreaptă ocină a eĭ şi cumpărătura, a şesa parte dintr'acelaş sat din Scobinţenĭ, şi altă parte dintr'acelaş sat, din a şesa parte din sat jumătate din vatra satuluĭ, din cîmp, din heleşteŭ, din moară şi din tot venitul, acestea le-aŭ vîndut dinaintea noastră luĭ Gheorghie Roşca visternic drept una sută şi douĕ ḑecĭ talerĭ banĭ bătuţĭ. Apoĭ şi noĭ vĕḑînd această de bună voea lor tocmală şi deplină plată, am făcut acest zapis de mărturie luĭ Gheoghie Roşca visternic pentru ca să-ĭ fie de credinţă pănă cînd ş'a face dires de la măriea sa vodă.

Şi spre maĭ mare credinţă ne-am pus şi peceţile pe zapisul nostru acesta. S'aŭ scris în Iaşĭ leat 1627 (7136) Ghenarie 13.

In cel adivarat sînt iscăliţĭ Dumitraşcu Stefan vel logofăt ● Ghenghea vel vornic ● Necoară hatman ● şi toţĭ ceealalţĭ boerĭ căţĭ sunt numiţĭ la începutul zapisuluĭ, împreună cu peceţile lor.

* * *

De pe sîrbie pe limba moldovinească am tălmăcit la anul 1811 Fevruarie 16. Clucerul Pavăl Debri.

Suretul acestuĭ zapis este în dispoziţia mea. Th. C.

Noĭ Vasilie Vodă, cu mila luĭ Dumneḑeŭ domn ţereĭ Moldoveĭ.

Datam cartea domnieĭ mele rugătorilor

noştri Egumenuluĭ şi a tot soboruluĭ de la sfînta mănăstire de la Solca, spre aceia ca să hie tarĭ şi puternicĭ cu cartea domnieĭ mele, a ţine şi a opri satul Fărăoaniĭ ce sunt în ţinutul Bacăuluĭ cu tot venitul, nime nicĭ o treabă ca să nu aĭbă acolo, nicĭ cu vinul, nicĭ cu alt venit ce va fi acolo, pentru căcĭ este dreaptă dare şi miluire sfinteĭ mănăstirĭ de la Stefan Vodă. Drept aceia, nicĭ din fetele luĭ Stefan Vodă, nicĭ una ca să nu aibă a se amesteca într'acela sat, carele maĭ sus este scris Fărăoaniĭ, nicĭ să aibă nicĭ o treabă cu acela sat, iar de va arăta vre o fată de a luĭ Stefan Vodă niscarĭ zapise saŭ niscarĭ derese pre acel satu, ea va avea treabă cu acel satu, iar altul nime într'o nimică să nu aibă a maĭ învălui, saŭ a se maĭ amesteca, că apoĭ acela de mare certare va fi de la Domnia mea. Drept aceia nime să nu se amestice în protiva acesteĭ cărţĭ a Domnieĭ mele.

In Iaşĭ let 1638 (7146) Oct. 20.

Insuşĭ Domnul aŭ poruncit.

(L. P.)

Noĭ Vasilie Voevod.

* * * Toader

Suretul acesta de pe ispisocul scris moldoveneşte s'aŭ scos de mine după matca eĭ, poslăduinduse din cuvînt în cuvînt.

In Cernăuţĭ let 1787 Fevruarie 11.

Andreĭ Daşkevicĭ.

Şi suretul şi ispisocul în original se află în proprietatea mea. Th. C.

ZAPIS DE VINZARE

Adîcă eŭ Vicol ficiorul luĭ Prîcopie de Hlipceni, scriem şi mărturisim cu cestu adîverat zapis al meŭ, de nimea silitu nice asuprit, ce dî a me bună voe am vîndut a mea dereptî ocină şi moşie luĭ Tănasăî ficiorul Pîtruluĭ din Ghiţăvoeasti, care am avut eŭ cumpărătură de la ФИРИ Aneĭ Toader ţeranu şi de la Ion fratele sĕŭ, din tot locul a patra parte, şi din a patra parte jumătate, care s'aŭ fost ţiind cu Petru, o am vînduto luĭ Tănasă ficiorul Pîtruluĭ dereptu 20 dî taleri dereptu cât o am fostu cumpăratu eŭ acea parte de loc, cu tot venitul în tot locul cu vadu de moară în partea de sus, şi în ţarină şi în vale şi în deal, ca să fie luĭ Tanasă ficiorul Pîtruluĭ şi ficiorilor luĭ şi nepoţilor luĭ dîreaptă ocină şi moşie în vecĭ, şi când o am vîndut acea parte de ocină din Ghiţăvoeşti s-aŭ tîmplat câţĭ va oameni bunĭ anume: Macarie ce aŭ fost căpitani şi Ivan dî Grozăştĭ, şi Stefan Talgir şi pentru credinţă ne-am pus deagitile, să se ştie.

U Huşĭ let (7193) 1685 Aprilie 5.

Iscăliţĭ Macarie martur, Vicol sîn● Pricopie am vîndut, Ivan ● de Grozeştĭ, Stefan ● Talger martur.

Acest zapis scris pe hârtie cu scrisoare încurcată, să află în dsipositia mea. Th. C.

Dania Aftimieĭ Golăe

Adecă eŭ Aftimia vorniceasa reposatuluĭ

Golăe, ce aŭ fostu vornic de poartă, scriŭ şi mărturisesc cu acestu zapis al meŭ la mâna dumisale luĭ Stefan Luca, logofătul al treilea, cum eŭ de nime silită nicĭ asuprită, ce de a mea bună voe am dat dumisale danie, şi iam dăruit a meale dreapte părţĭ de ocină din Bălăneştĭ ce sunt pe apa Bujoruluĭ în ţinutul Fălciuluĭ, o parte de ocină ce easte de moşie de la tatu meŭ Neculaĭ Agărîceĭ, şi un bătrân earăşĭ din Bălăneştĭ carele ne easte cumpărătură de la Pricopie şi de la Stefan ficiorĭ luĭ Nechifor Musteaţă pe de amândouă părţile de Bujor, şi iarăşĭ şi altă parte de ocină Bălăneşti ce easte cumpărătură de la Apostol şi de la Crăciun şi de la Vasilie ficiorĭ luĭ Buzdugan. Aşijderea şi altă parte de ocină din sat din Ţepenĭ ce easte pe apa Sărăţiĭ în ţinutul Fălciuluĭ, care ne easte şi nouă danie de la Tanasie ficiorul Hoceagăĭ. Aceste părţĭ de ocină ce scrie maĭ sus le-am dat danie şi le-am dăruit dumisale luĭ Stefan Luca, logofătul al treilea, şi jupânesăĭ dumisale Mărieĭ pentru mult folos şi bine ce am cunoscut de la dumnealuĭ. Decĭ să le fie dreaptă ocină şi moşie şi danie dumilorsale şi cuconilor şi nepoţilor, şi strănepoţilor în veacĭ să stăpânească precum scriŭ zapisele ceale vechĭ care le am dat la mâna dumisale. Şi la această danie fostaŭ mulţĭ boerĭ care maĭ jos s'aŭ iscălitu, şi pentru maĭ mare credinţă ne-am pus degetu, şi dumnealuĭ să'şĭ facă şi dres domnesc de întăritură.

Şi eŭ Savin Uricariul m'am tîmplat şi am scris zapisul; să se ştie. U Iaş. let 1709 (7217) Iuni 1.

Aftinia ● Golăie

Vasilie Aslan (?) biv vornic. Păladi Gligorie. Misail proin Mitropolit. Lupu biv visternic.

Gheorghi vornic. Vasilie vornic. Eŭ Gheorghie Carp diacul de camară încă sînt martur.

Originalul acesteĭ diete, aurit pe marginiĭ, este în proprietatea mea. Th. C.

Articole din tratatul de Berlin atingĕtoare de Romănia

Art. 40. — Les hautes parties contractantes reconnaissent l'indépendance de la Roumanie en la rattachant aux conditions exposées dans les deux articles suivants.

Art. 41. — En Roumanie, la distinction des croyances religieuses et des confessions ne pourra être opposée à personne comme un motif d'exclusion ou d'incapacité en ce qui concerne la jouissance des droits civils et politiques, l'admission aux emplois publics, fonctions et honneurs, ou l'exercice des différentes professions et industries, dans quelque localité que ce soit. La liberté et la pratique extérieure de tous les cultes seront assurés à tous les ressortissants de l'Etat roumain, aussi bien qu'aux étrangers, et aucune entrave ne sera apportée soit à l'organisation hiérarchique des différentes communions, soit à leurs rapports avec leurs chefs spirituels.

Les nationaux de toutes les puissances, commerçants ou autres, seront traités en Roumanie sans distinction de religion, sur le pied d'une parfaite égalité.

Art. 42. — La principauté de Roumanie rétrocède à S. M. l'empereur de Russie la portion du territoire de la Bessarabie détachée de la Russie en suite du traité de Paris de 1856, limitée à l'ouest par le Thalweg du Pruth, au midi par le Thalweg du bras de Kilia l'embouchure du Sta y Stamboul.

Art. 43. — Les îles formant le delta du Danube, ainsi que l'île des Serpents, le Sandjak de Toultcha, comprenant les districts (caras) de Kilia, Soulina, Mahmoudie, Isakcha, Toultcha, Matchin, Babadagh, Hirsow, Custendje, Medjidié, sont réunis à la Roumanie. La principauté reçoit en outre le territoire situé au sud de la Dobroutcha jusqu'à une ligne ayant son point de départ à l'est de Silistrie et aboutissant à la mer Noire, au sud de Mangalia. Le tracé de la frontière sera fixé sur les lieux par la commission européenne instituée sous la délimitation de la Bulgarie.

Art. 44. — La question du partage des eaux et des pêcheries sera soumise à l'arbitrage de la commission européenne du Danube.

Art. 45. — Aucun droit de transit ne sera prélevé en Roumanie sur les marchandises traversant la principauté.

Art. 46. — Des conventions pouront être conclues par la Roumanie pour régler les priviléges et attributions des consuls en matière de protection dans la principauté.

Les droits acquis resteront en vigueur tant qu'ils n'auront pas été modifiés d'un commun accord entre la principauté et les parties intéressées.

Art. 47. — Jusqu'à la conclusion d'un traité réglant les priviléges et attributions des consuls entre la Turquie et la Roumanie, les sujets roumains voyageant ou séjournant dans l'empire ottoman, et les sujets ottomans voyageant ou séjournant en Roumanie, jouiront des droits garantis aux sujets des autres puissances européennes.

Art. 48. — Le tribut de la principauté de Roumanie sera capitalisé et le taux de cette capitalisation sera fixé par les représentants des puissances à Constantinople, d'accord avec la Sublime Porte.

Art. 49. — En ce qui concerne les entreprises de travaux publics et autres de même nature, la Roumanie sera substituée, pour tout le territoire cédé, aux droits et obligations de la Sublime-Porte.

Art. 50. — Afin d'accroître les garanties assurées à la liberté de la navigation sur le Danube, reconnue comme d'intérêt européen, les hautes parties contractantes décident que toutes les forteresses et fortifications qui se trouvent sur le parcours du fleuve, depuis les Portes de Fer jusqu'à ses embouchures, seront rasées, et qu'il n'en sera pas élevé de nouvelles.

Aucun bâtiment de guerre ne pourra naviguer sur le Danube, en aval des Portes de Fer, à l'exception des bâtiments légers destinés à la police fluviale et au service des douanes. Les stationnaires des puissances, aux embouchures du Danube, pourront toutefois remonter jusqu'á Galatz.

Art. 51. — La commission européenne du Danube, au sein de laquelle la Roumanie sera représentée, est maintenue dans ses fonctions et les exercera dorénavant jusqu'à Galatz, dans une complète indépendance de l'autorité territoriale. Tous les traités, arrangements, actes et décisions relatifs à ses droits, priviléges, prérogatives et obligations sont confirmés.

Art. 52. — Une année avant l'expiration du terme assigné à la durée de la commission européenne, les puissances se mettront d'accord sur la prolongation de ses pouvoirs, ou sur les modifications qu'elles jugeraient nécessaires d'y introduire.

Art. 53. — Les reglements de navigation, de police fluviale et de surveillance, depuis les Portes de Fer jusqu'à Galatz, seront élaborés par la commission européenne, assistée de délégués des Etats riverains et mis en harmonie avec ceux qui ont été ou seraient édictés pour le parcours en aval de Galatz.

Aceste articule le-am reprodus din ziarul *L'Europe Diplomatique* No. 30 anul al treilea, Joi 25 Iulie 1878. Th. C.

Divanul Domnesc în Muntenia.

Divanul domnesc judeca, după cum să ştie, sub preşedinţa Domnuluĭ.

El era compus din doĭ-spre-ḑece marĭ boerĭ, înalţĭ demnitarĭ aĭ ţăreĭ, printre cari şi mitropolitul.

Ceĭ-lalţĭ membri aĭ acestuĭ areopag eraŭ:

Marele ban şi caimacam al Craioveĭ, care guverna cele cincĭ judeţe de peste Olt.

Marele vornic de Ţara-de-Sus, administratore al judeţelor Olt, Argeş, Teleorman, Vlaşca, Ilfov şi Dâmboviţa.

Marele vornic de Ţara-de-Jos, cârmuitor al judeţelor Slam-Râmnic, Sămeni?, Buzĕŭ, Prahova, Muscel şi Ialomiţa.

Marĭĭ vornicĭ al treilea şi al patrulea, judecătorĭ ordinarĭ aĭ divannluĭ, cari aveaŭ dreptul să poarte bastoane de argint.

Marele Logofĕt, păzitorul peceteĭ şi capul cancelarieĭ domnescĭ.

Marele vornic de cutie, care aduna veniturile rênduite pentru mile.

Marele Logofĕt de obiceiurĭ, care ţinea condica de rênduelile şi obiceiurile locale.

Marele vornic de politie, care strângea dările străinilor din Bucurescĭ.

Clucerul cel mare, care, la creaţiunea acesteĭ funcţiĭ, purta, în ceremoniĭ, crucea d'inaintea Domnuluĭ, şi

Hatmanul de divan, demnitate înfiinţată de fanarioţĭ, cu sarcina d'a păzi buna rênduială, în timpul judecăţilor.

Sala în care se urmaŭ judecăţile era, după cum am spus, acea a Tronuluĭ; ea se maĭ numea şi *spătărie*.

Bogat, însă sever decorată, întocmirea eĭ rĕspundea scopuluĭ la care trebuea să slujească, şi era făcută să insufle respectul şi să lo-

vească spiritul prin maiestatea judicăţeĭ ce avea să se petreacă.

O sofa înaltă însemna locul unde Domnul era să se aşeḑe.

Jeţurĭ, în dreapta şi în stânga, arătaŭ că acolo vor sta ceĭ-laltĭ judecătorĭ.

O sabie goală, atârnată de sus, lucea ca simbol al a tot puterniciеĭ şi al neînduratеĭ nestrămutărĭ a hotărîreĭ ce era să se pronunţe.

Insfârşit, masa din mijloc sprijinea topuzul, pecetea domnească şi călimarul, toate atribuţiunĭ ale Suveranuluĭ în îndoitul luĭ rol de stăpânitor al ţăreĭ, şi de împărţitor al dreptăţeĭ.

La oara hotărîtă, străbătênd gloata de zapciĭ, aprodĭ, vătafĭ, ceauşĭ şi altĭ păzitorĭ civilĭ şi militarĭ, cari se îngrămădeaŭ la uşa divanuluĭ, judecătoriĭ păşeaŭ în sala de audienţă.

Eĭ purtaŭ toţĭ bărbĭ, semn distinctiv şi privilegiat pe atuncĭ al nobilimeĭ, şi unĭĭ din eĭ bastoane de argint.

Imbrăcămintea lor era cea turcească, introdusă de fanarioţĭ în ţară şi adoptată de clasele înalte ale societăţiĭ pentru luxul şi scumpătatea eĭ.

Ea se compunea din libadele saŭ anterie de stofă preţioasă, încinse cu brâŭ de şal la mijloc; din feregele de harea, vara; din giubele sau conteşe de pambriŭ, îmblănite, iarna, cu samur şi, toamna, cu singeap saŭ cu rîs; din ceacşirĭ roşiĭ; din meştĭ şi papucĭ galbenĭ, şi din işlice enorme aşeḑate pe fesurĭ microscopice.

Când toţĭ eraŭ adunaţĭ şi rênduiţĭ pe la locurile lor, Măria Sa se înscliinţa că divanul e în fiinţă.

Domnul păşea în sală cu gravitatea dictată de înalta poziţiune ce ocupa, întêmpinat prin manifestaţiunile de profund respect ale demnitarilor şi ale celor de faţă.

Costumul luĭ era aproape acelaşĭ ca al celoraltĭ boerĭ, cu deosebire că în cap purta gugiumanul de samur, împodobit cu pietre scumpe, şi avea papucĭ căptuşiţĭ cu roşŭ.

Judecata se începea invitându-se al treilea mare Logofet să dea citire hotărîreĭ în discuţiune şi întregeĭ proceḑurĭ ce se urmase.

După aceasta se acorda cuvîntul părţilor prigonitoare.

Ele 'şĭ sprijineaŭ dreptăţile une orĭ singure, dar maĭ adesea-orĭ prin vechil saŭ advocat, care se exprima în terminiĭ ceĭ maĭ umilĭ şi maĭ rugătorĭ.

O-dată desbaterile terminate, sala se golea şi divanul rămânea să chibzuiască.

Câţĭ-va membri 'şĭ spuneaŭ părerile, însă toţĭ se uneaŭ cu opinia Domnuluĭ, care hotăra ast-fel ca suprem arbitru.

In materie penală, Domnul cerceta, o-dată pe săptămână, Sâmbăta, hotărîrile date de secţia vinovaţilor, singur, asistat numaĭ de marele armaş, care cumula funcţiunile de preşedinte al tribunaluluĭ criminal şi de îngrijitor al închisorilor.

El întărea saŭ schimba judecăţile date de această instanţă.

Când pedeapsa era moartea, înainte de a se executa, obiceiul cerea ca armaşul să se înfăţişeze de trei ori Domnului, la intervale deosebite, pentru a'l întreba dacă stărueşte să se verse sânge omenesc.

Dacă la a treia oară Domnul răspundea afirmativ, osânditul era condus la supliciu, care, în genere, era spânzurătoarea.

Reprodus după Monitorul Oficial No. 126 din 8 Septemvrie 1891. Th. C.

LA QUESTION DES JUIFS

La Commission nommée par la Chambre des députés de Roumanie, et chargée d'élaborer le texte des dispositions constitutionnelles destinées à remplacer l'article 7 de la Constitution, que les Chambres dissoutes avaient déclaré devoir être révisé, a déposé son rapport, qui est ainsi conçu :

Exposé des motifs.

Considérant que le simple fait de la naissance sur le territoire roumain, d'après nos traditions historiques les plus anciennes, n'a, par lui-même, jamais conféré de plein droit, la nationalité roumaine ;

Considérant que, même dans le cas où la naissance était suivie d'un domicile permanent ou d'une longue résidence, on n'avait

pas le droit à la nationalité roumaine ;

Considérant que la défense constitutionnelle insérée dans le deuxième paragraphe de l'article 7 de notre pacte fondamental, a été dictée par un sentiment de conservation et d'avenir national, et non par esprit d'intolérance religieuse ; car de tous les temps, les Roumains ont reconnu et pratiqué cette vérité philosophique, qui veut que la conscience de l'homme ne soit pas sacrifiée aux convenances sociales :

Considérant qu'il est prouvé de plus que nos prescriptions législatives n'ont pas été toujours basées sur les différences de religion, mais sur des considérations et des raisons purement civiles et politiques ;

Considérant que la liberté complète et entière de tous les cultes est un principe consacré par l'article 21 de notre Constitution, et que les dispositions qui entourent cet article sont conformes aux vrais principes et raisons politiques en honneur chez tous les peuples civilisés ;

Considérant que l'acte de naturalisation est une attribution de la souveraineté, laquelle réside dans l'Assemblée nationale ;

Considérant que si le territoire est nécessaire pour la Constitution d'une nation comme Etat, ce n'est toutefois pas par le territoire que l'on peut caractériser une nation, mais par le génie propre à sa race ;

Considérant que non seulement le sentiment de dignité nationale, mais aussi le su-

prême intérêt de conservation nationale, réclame impérieusement que la Roumanie ne confie point ses destinées à des étrangers qui n'ont pas encore prouvé que par leurs moeurs, leurs usages et leur langue, ils ont des aspirations semblables au génie propre à la nation roumaine;

Considérant qu'une loi de naturalisation, ayant, par sa nature et son essence, la plus intime corrélation avec les bases fondamentales de l'existence de l'Etat, est par conséquent une loi éminemment constitutionnelle ;

Considérant qu'en matière de naturalisation, la faveur personnelle que l'on fait à un étranger ne doit être accordée que sur des garanties que chaque Etat est seul en mesure d'apprécier ;

Considérant que, si le progrès de la civilisation, la facilité des communications, les rapports journaliers du commerce entre nations et les individus, ont fait s'établir entre les peuples modernes des liaisons de sympathie toutes différentes de celles qui existaient entre les peuples de l'ancien temps, toutefois, la saine raison démontre que les distinctions rationnelles entre les nationaux et les étrangers d'un Etat quelconque, alors même que ces derniers seraient nés sur le territoire de cet Etat, ne peuvent être définitivement exclues ;

Considérant que, sans manquer aux traditions d'hospitalité de la Roumanie, les formalités de la naturalisation doivent être en rapport direct avec les idées et les instincts

du pays ; que, dès lors, une trop grande indulgence en semblable matière équivaudrait à une abdication de la nationalité roumaine ;

Considérant que toutes les fois qu'il s'agit d'une transformation sociale quelconque, la sagesse du législateur vraiment éclairé consiste surtout à tenir compte de la conscience nationale éclairant progressivement et sans commotion l'esprit public ;

Considérant que non seulement notre intérêt, mais aussi l'honneur de la naturalisation exigent une étude minitieuse et consciencieuse des antécédents moraux que chaque étranger, désireux d'obtenir la naturalisation, peut posséder tant en Roumanie qu'à l'étranger;

Considérant que les bases de l'Etat roumain se trouveraient ébranlées de fond en comble, si l'on conférait *de plano* et sans aucune autre condition ou formalité, la naturalisation à des étrangers qui, par leurs idées et leurs habitudes cosmopolites, ne lui offriraient aucune garantie ;

Vu le principe fondamental, reconnu de tout le monde, que l'une des conditions essentielles de l'existence d'un Etat, c'est le territoire ; — considérant que la propriété immobilière est intimement liée avec le territoire, avec le domaine national, indivisible et inaliénable selon notre pacte fondamental ;

Considérant que, l'une des bases de notre droit public et constitutionnel étant la propriété immobilière, il ressort de là comme conséquence naturelle que l'intérêt le plus

grand et le plus vital de l'Etat roumain, c'est que la propriété immobilière, au moins la propriété rurale, ne puisse être acquise que par ceux qui jouissent de la plénitude des droits civils et politiques ;

Pour toutes ces considérations, MM. les députés, la majorité de la Commission d'initiave parlamentaire, a l'honneur de vous proposer, par mon organe, de substituer à l'article 7 de notre Constitution, soumis à la révision, les dispositions constitutionnelles contenues dans le projet ci-après :

Projet des dispositions constitutionnelles destinées à remplacer l'article 7 de la Constitution.

Article 7. L'étranger de toute religion, peut acquérir la qualité de citoyen roumain en remplissant les conditions et les formalités suivantes : il adresse au prince une demande de naturalisation dans laquelle il indique sa fortune, son état personnel, sa profession ou, métier, et sa volonté d'établir son domicile sur le territoire roumain. Si l'étranger qui fait sa demande habite le pays depuis dix ans, ou, si par sa conduite et par ses actions, il démontre qu'il a été utile au pays, les Corps législatifs pourront lui accorder la naturalisation. Seront dispensés de la condition de séjour (stage de dix ans) ceux qui auront rendu des services importants au pays ; ceux qui doteraient le pays d'industries, de créations utiles, ou qui possèderaient des talents distingués ; ceux qui établiraient de grands établissments de commerce ou d'industrie. Seront également dis-

pensés de la condition de séjour, les étrangers nés et élevés en Roumanie, et qui, ni les uns ni les autres, n'auront jamais joui d'aucune protection étrangère. La naturalisation ne peut être accordée qu'individuellement, en vertu d'une loi votée à la majorité des deux tiers des Corps législatifs, sanctionnée et promulguée par le prince. La qualité de Roumain se conserve et se perd conformément aux dispositions contenues dans le code civil. Une loi spéciale déterminera le mode par lequel les étrangers pourront établir leur domicile sur le territoire roumain. Ceux qui ne jouissent pas de la plénitude des droits de citoyen roumain, ne peuvent acquérir d'immeubles ruraux en Roumanie, que par suite d'héritage ab-intestat.

Această fatală lege, impusă României de către Congresul de la Berlin, sunt silit a o admite în colecţiunea mea, spre a se vedea de urmaşi, ce folos am avut de la streini, vărsându-se sângele a zecimi de mii de Români,, pe câmpiile Bulgariei.

Reproducere din ziarul : „*L'Europe Diplomatique*“ No. 29 din 20 Iulie anul 1879. Th. C.

Aşadarea adetiului moşiei Faraoanii.

Noi sătenii din satul Faraoanii Cleja şi Valea Mare, ce sîntem sădetori pe moşia dumisale boerului Iordache Roset biv vel visternic, care mai jos ne vom iscăli, încredinţăm cu această scrisoare, că fiind chemaţi la dumnealor boerii ispravnici de ţinutul Bacăului, ne-au arătat cartea măriei sale lui Vodă,

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

prin care ne hotărăşte a lucra şi a da şi noĭ venitul moşieĭ după ponturile gospod ca şi alţĭ locuitorĭ asemine nouă, la care cunoscêndu-ne datorĭ şi neavênd cuvînt de rĕspuns, spre împotrivire la adetiul şi boerescul moşieĭ, ce este obiceiŭ al pămêntuluĭ al da toţĭ locuitoriĭ.

De a noastră bună voe fără vre o împotrivire saŭ judecată, cu alegerea şi sfatul a a tuturor sătenilor, am mers la dumnealuĭ boerul Iordache Roset biv vel visternic, şi din partea a tuturor sătenilor am dat scrisoarea aceasta, prin care ne îndatorim ca de acum înainte cu toată supunerea şi ascultarea să avem a lucra şi a da adetiul moşieĭ din toate după obiceiul pămîntuluĭ şi ponturile gospod, ca şi alţĭ locuitorĭ asemine nouă, adică să lucrăm hotărîtile prin ponturĭ 12 ḑile, să dăm a ḑĕcea dijma din toate sămănăturile i din viĭ şi din liveḑĭ, să păzim rîndueala ce prin ponturĭ să hotărăşte la venitul orînḑeĭ, după cum şi la alte moşiĭ cu sate stăpîneşte neîndrăznind nimene din noĭ a vinde băuturĭ pe la casele noastre, saŭ altă ceva de ale orînḑeĭ, cum nicĭ a ne împotrivi la cât de puţin, din cele ce sîntem datorĭ a urma la adetiul moşieĭ după ponturĭ.

Iar când vre unĭ din noĭ din nesocotinţa saŭ necunoştinţa luĭ să va arăta la cât de puţin următor împotrivă ; pe unul ca acela însuşĭ noĭ ne îndatorim să'l arătăm, ca prin puterea judecăţeĭ să'l supue la datoria sa.

Iar pentru tiscovinele ce vom face din

viile noastre, avem voe a le face rachiŭ şi al vinde cu rîdicata, dar pe cep în satele dumisale nime să nu fie volnic a vinde.

1805 Septemvrie 30.

Petre Kotor judex.
Ioannes Sabo
Ioannes Dobro se
Antok Bulaj judex Petate
Andrios Gorov
Antall Bulali
Petre Barboc
Ioannes Barboc
Georgios Kati judex Kleji
Martin Bence
Ego Petrus Petras scripti si sicot.
Die ferunt supra dicti.

* * *

Numele iscăliţilor latineşte sunt acestea :

Petrea Cotor „vornic ot Faraoanĭ".
Ianăş Sabăŭ ot
Ianăş Dumşa ot
Antal Delaĭ „vornic ot Valea Mare"
Andreĭ Ciurar ot tam, Antal Bulaĭ ot tam.
Petrea Barbosu ot tam.
Ianăş Barbosu ot tam.
Giurgea Cati vornic ot Cleja.
Martin Benghe ot tam.
Petrea Patraşc, dascal ot Faraoanĭ, care cu ḑisa lor i-aŭ iscălit.

La aşadarea aceasta întîmplându-ne şi noĭ am iscălit de marturĭ.

Ioan Sturza Spatarĭ martur. Holban? Ban martur. Serban jîgnicer martur.

Zapisul acesta l'am scris cu ḑisa şi pri-

mirea celor iscăliți și sînt martur Ianachi An? sulger.

* * *

De la isprăvnicia ținutului Bacăului.

Chemându-se și înaintea noastră pe toți sătenii din pomenitele sate care mai sus sunt scriși și întrebându-se câte pe unu de easte acest zapis dat cu a lor bună primire. Cu toții într'un cuvînt au arătat că este dat cu bună voința lor. Pentru aceia s'au încredințat și de către noi. 1805 Octomvrie 3.

Radu Spatar. No. 39.

Acest așăzămînt de adetiul moșiei Faraoanii în original să păstrează de către mine. Th. C.

Prea Inalțate Doamne.

Asupra jalobei ce au dat înălțimei —tale toți lăcuitorii de pe moșia Faraoanii a dumisale Iordache Roset biv vel visternic, cu arătare că strămoșii lor viind din țara Ungurească, și așăzându-se cu locuința pe numita moșie își da birul la visteria domnească; iar adetiurile moșiei le da la Egumenii mănăstirei Solca, din Cordun, fiind moșie a mănăstirei; apoi mai pe urmă cunoscêndu-se de către egumeni, asupriți peste dreptate la adetiurile moșiei, prin jalobile ce au dat luminaților domni din

vremile acelea, iar fi apărat prin domnești cărți ci le au de față; după care tot necontenind egumenii de ai asupri, la domnia răposatului întru fericire părintele înălțimei tale, după jalobele ce au dat părinții lor, prin carte domnească iar fi așeđat cu hotărîre ce au să dea pe an la mănăstire, care carte și în domnia dintâi a înălțimei tale li s'au înoit, și ar fi fost odihniți până acum; ce au trecut moșia aceasta de la mănăstire în cea de veci stăpânire a dumisale visternicului. — Acum dumnealui visternicul le-ar fi strămutat toate obiceiurile și privileghiurile ce au avut ei din veac trăgênd de la dînșii pentru adetiul moșiei câte 12 ḑile pe an, atât de tot omul căsaș, cum și de holtei fără stare, i văduve sărace și moșnegi bătrîni neputincioși ertați de bir, și câte un vas de vin ce fac pentru casă din viile lor, n'ar fi sloboḑi să'l bea pe la casele lor fiind pecetluit; nici ar fi avênd voe să'l cumpere unul de la altul pentru nunți sau pentru grijele morților, cum nici îngăduiți n'ar fi să aducă macar o litră de vin în sat la dînșii de pe alte moșii, pentru aceste arătate trebuințe;

pentru că în cîşlegile trecute însurîndu-se un flăcău sarac ar fi cumparat 6 vedre vin de la altul ca să şi isprăvască nunta, şi aflând vechilul dumisale visternicului l'ar fi certat; dijmă din toate pe obiceiŭ le-ar fi luat din grădini şi din toate câte ave pentru hrana case or lor, şi că ei loc de ajuns pentru arătură nu aŭ şi fînaţ nici ca cum, şi ar fi cumpărând de pe alte moşii străine câte 10 lei falcea, şi că pentru imaşul vitelor pe tot anul ar fi plătind câte 100 lei (lăcuitorii din Valea Mare ce sînt tot pe această moşie) la vechilii dumisale Căminarului Gheorghe Bogdan şi dijmă şi clăci pentru arăturile ce şi fac pe moşia dumisale căminariului şi alţii daŭ dijmă şi clăci dumisale postelnicului Ioan Cantacuzin, pentru arăturile ce fac pe moşia dumisale, şi cerênd ei punere la cale; saŭ rînduit cu jaloba în cercetarea noastră. Deci din luminată poroncă a înălţimei tale înfăţoşându-se înaintea noastră cu jăluitorii însuşi dumnealui visternicul, s'aŭ cercetat şi la mâna jăluitorilor nu s'aŭ vĕdut niscai testamenturi, ispisoace vechi de aşadare pentru adetiul moşiei, fără de cât cea dintăi carte domnească a lor ce aŭ, este din 7271 Iulie 17, (de când sunt trecuţi 42 ani) de la domnul Grigorie Ioan Calimah Vodă, dată lor de apărare despre folari pentru stânele de oi ce vor ave ei pe imaşul satului; iar pre stânele ce vor ave prin munţi să plătească şi ei folărit de stână câte 2 galbeni, şi două pelcele negre, şi doi caşcavali, care carte de adetiul moşiei nimic nu să atinge; aşijderea mai aŭ o carte domnească din anii 1776 Ghenarie 15, de la domnul Grigorie Alexandru Ghica Voevod, prin care să hotărăşte ce aŭ să dea pe an la mănăstirea Solcăi, pentru adetiul moşiei, adică câte un leŭ de casă pentru lucru boerescului şi dijmă din toate pe obiceiŭ, după hotărirea ponturilor, cum şi din stupi iarăşi după ponturi, şi ei să fie volnici a tăe carne în sat din vitele lor şi a vinde unii la alţii, şi pentru stânile ce vor ave lângă sat să nu plătească folărit; iar pentru stânile ce vor ave la munţi să plătească câte 4 lei de stână după hotărîrea condicei. Apoi la anii 1779 Iunie 20, în domnia răposatului întru fericire Domn părintele înăl-

ţimeĭ tale, după judecata ce aŭ avut lăcuitorii din Faraoanĭ cu Metodie egumenul de la mănăstirea Solca, înaintea răposatuluĭ Vasile Razu fiind vel logofăt, sa'ŭ învoit şi s'aŭ aşazat, dând eĭ scrisoare la mănăstire şi egumenul la mâna lor în ponturĭ arătând anume ce aŭ să dea pe tot anu, la mănăstire pentru adetiul moşieĭ.

Insă: de tot omul căsaş să dea pe an câte un leŭ, iar nu maĭ mult.

De tot pogonul de păpuşoĭ să dea câte 3 demerlii grăunţe de păpuşoĭ, şi acea pâne să o ducă cu carele lor la metohul mănăstireĭ, ce are în satul Faraoaniĭ.

Pentru vînţarea vinuluĭ ce vor vinde în sat cu oca să dea câte un leŭ de bute şi câte 20 parale de poloboc.

Pentru morĭ să nu fie volnicĭ nimene aşĭ face moară până ce nu să va tocmi cu egumenul ce are să'ĭ dea.

Pentru dijma stupilor să aibă a da din 50 stupĭ unul, iar fiind maĭ puţinĭ să dea câte una para de stup pe obiceiŭ.

Din liveţile cu pomĭ ce vor ave pe moşia mănăstireĭ să dea din 10 pomĭ unul pe obiceiŭ.

Pentru stânile ce vor ave din drepte bucatele lor, iară nu străine, însuşĭ egumenul s-aŭ primit să nu dea nimică, pentru că le pun pe locul lăsat imaş pentru hrana vitelor lor, şi hotărăşte domnia sa a se urma întocma despre amîndouĕ părţile.

S-aŭ maĭ vĕţut la mâna lor şi alte treĭ cărţĭ domneştĭ asemenea întărind învoeala lor cu mănăstirea, însă, una din 1782 Dechemvrie 4, de la măria sa Alexandru Constantin Voevod; şi alta din 1792 Maĭ 17 din domnia dintâĭ a înălţimeĭ tale, şi alta din 1793 Dechemvrie 10 de la domnia sa Mihail Constantin Suţul Voevod; iar la dumnealuĭ Visternicul din potrivă s-aŭ vĕţut cartea domnească din anii 7243 August 5 (de când sunt trecuţĭ 70 anĭ) de la domnul Constantin Neculaĭ Voevod, prin care volniceşte pe Nectarie egumenul cu tot soborul de la mănăstirea Solca a stăpîni satul Faraoaniĭ din ţinutul Bacăuluĭ, cu toată posluşania obicinuită după vechiul obiceiŭ şi nimene pe moşia mănăstireĭ fără voe şi tocmală de la egumen să nu

fie volnicĭ nicĭ să are, nicĭ să cosiască, nicĭ bucatele să'şĭ păşuneze nicĭ cu altă hrană, nicĭ cu un fel să nu să hrănească, ci numaĭ cari cu voe şi cu tocmală, aciea volnicĭ vor fi; şi pentru împresurarea uneĭ bucăţĭ de loc ce de 5 anĭ face un Ioan Clujan din hotarul mănăstireĭ făcêndu-şĭ şi crâşmă, să aibă a'l trage la un boer mare ce va fi în partea acelui loc, şi judecând să va dovedi, că va fi luat cu strîmbu din venitul moşieĭ, să înplinească, şi crâşma să'ĭ rîdice, dând şi mărturie, cum şi venitul moşieĭ să aibă aşi lua din pâne, din finaţ, din priseci, din grădinĭ, din stânĭ de oĭ, din crâşme, din toate dupa obiceiŭ; şi oamenii care şed pe moşia Faraoanii iarăşi posluşania la mănăstire să o facă, după vechiul obiceiŭ, şi nimene să nu stea înprotiva cărţiĭ domnieĭ sale. Şi altă carte domnească din 1775 Iunie 12 de la domnul Grigorie Alexandru Ghica Voevod, dată egumenului Metodie de la mănăstirea Solca, şi omului ce va trimite la moşia Faraoanii, în ţinutul Bacăului, cu care să fie volnic a strînge venitul moşieĭ de a ḑecea, din ţarinĭ, din fânaţe, din liveḑĭ cu pomĭ, din bălţĭ cu

peşti, din grădinĭ cu legume, din prisăcĭ, şi din tot locul cu tot venitul pe obiceiŭ, cum şi ceĭ ce vor fi şeḑĕtorĭ, cu casele lor pe numita moşie iarăşi să aibă a lucra ḑilele obicinuite, orĭ să dea banĭ după hotărîrea ponturilor; iar care nu s-a supune, să porunceşte ispravnicilor ţinutului să'ĭ supue şi să înplinească de la dînşiĭ. Şi altă carte domnească de la înălţimea ta din trecutul an luna Iulie 10 (după ce aŭ trecut numita moşie de la cliros în cea de veci stăpînire a răposatului biv vel Logofăt Neculaĭ Roset părintele dumisale Visterniculuĭ) poroncitoare către dumnealor ispravnicii de ţinutul Bacăului ca să arăte lăcuitorilor din numitul sat, îndatorirea ce este a să păzî după obiceiul pământului la lucrul hotărîtelor 12 ḑile pe an, ca să urmeze, după care însuşi eĭ, toţi lăcuitoriĭ din numitul sat la 1805 Septemvrie 30, înaintea isprăvnicieĭ aŭ dat zapis dumisale Visterniculuĭ cu această cuprindere: „că fiind „chemaţi la ispravnicie, li s-aŭ arătat lu„minata carte a înălţimeĭ tale, prin ca„rile să hotărăşte a lucra şi a da şi eĭ „venitul moşieĭ, după ponturile domneşti

„ca şi alţi lăcuitorĭ asăminea lor; la „care cunoscêndu-se datorĭ şi neavînd „cuvînt de răspuns spre împrotivire la „adetiul şi boerescul moşieĭ ce este o- „biceiul pămîntuluĭ al da toţi lăcuitoriĭ, „de a lor bună voe fără vre-o împroti- „vire saŭ judecată, cu alegerea şi sfa- „tul tuturor sătenilor, aŭ mers la dum- „nealuĭ Visternicul, şi din partea a tu- „turor sătenilor aŭ dat scrisoarea a- „ceasta prin care să îndatoresc ca de „acum înainte cu toată supunerea şi „ascultarea să aibă a lucra şi a da a- „detiul moşieĭ din toate după obiceiul „pămîntuluĭ şi ponturile domneştĭ, ca şi „alţi lăcuitorĭ asăminea lor; adică să „lucreze hotărîtele prin ponturĭ 12 ţile, „să dea a ţecea dijma din toate sămă- „năturile, i din viĭ şi din liveţĭ, să „păzască rînduiala ce prin ponturĭ să „hotărăşte la venitul orîndeĭ, după cum „şi la alte moşiĭ cu sate stăpâneşte, „neîndrăznind nimene dintre dînşiĭ a „vinde băutură pe la casele lor, saŭ „alt ceva de ale orîndeĭ, cum nicĭ a „să împrotivi la cât de puţin din cele „ce sînt eĭ datorĭ a urma la adetiul „moşieĭ după ponturĭ; iară când vre

„unul dintre dînşiĭ din nesocotinţă saŭ „necunoştinţa luĭ să va arăta la cât de „puţin următorĭ împotrivă, pe unul ca „acela însuşĭ eĭ să îndatoresc, să'l ară- „te, ca prin puterea judecăţiĭ să'l supue „la datoria sa. Iar pentru tescovinele ce „vor face din viile lor, aŭ voe ale fa- „ce rachiŭ şi al vinde cu rîdicata: dar „pe cep în satele dumisale Visterniculuĭ „nimene să nu fie volnicĭ a vinde". Care *zapis să vede iscălit latineşte de săteni*, şi adiverit de boerĭ marturĭ şi încre- dinţat de dumnealor ispravnicĭĭ ţinutuluĭ.

Decĭ după ce s'aŭ vĕţut şi scrisori- le acestea, nu socotim că lăcuitoriĭ ar ave vre uu cuvînt de dreptate la ceri- rele lor, şi numaĭ satul acesta a se a- fla cu osăbite privilegiĭ, afară din rîn- dueala şi obiceiul pămîntuluĭ, şi din ho- tărîrea domneştilor ponturĭ, ce sînt de- obştie pentru toţi lăcuitoriĭ ţărĭĭ aceştia, cu dreptul nu este; şi acele cărţi dom- neştĭ şi învoeală cu mănăstirea aŭ avut tăria lor, şi s-aŭ părît numaĭ în vremea ce s'aŭ aflat numita moşie în stăpînirea monăstireĭ, iar dindată ce moşia aceas- ta aŭ trecut de vecĭ la stăpînirea dumi- sale Visterniculuĭ, tocmelile ce aŭ avut eĭ

cu Metodie egumenul mănăstirei, după dreptate, nu rămîne dumnealuĭ Visternicul îndatorit a le păzi; şi maĭ ales că şi eĭ însăşi cunoscêndu-şi datoria lor prin zapisul ce aŭ dat dumisale Visterniculuĭ, să îndatoresc a urma la toate obiceiurile pămîntuluĭ şi ponturilor domneştĭ, ca şi alţĭ lăcuitorĭ aĭ ţareĭ, asămĭnea lor cu care eĭ însăşi aŭ anerisît ace aşăḑare ce aŭ avut cu Metodie egumenul. Dar dacă dumnealuĭ Visternicul saŭ vechiliĭ dumisale îĭ va fi asuprind la ceva peste hotărîrea ponturilor domneştĭ, i peste obiceiul pămêntuluĭ, şi peste zapisul lor ce aŭ dat cu bună primire înaintea isprăvnicieĭ; de către noĭ s'aŭ socotit (de se va găsi cu cale şi de către înalţimea ta) să se scrie luminată carte domnească către dumnealor ispravnicii de ţinut, ca înfăţoşându-ĭ pre toţĭ lăcuitoriĭ cu vechilul dumisale Visterniculuĭ, şi cercetând cu amăruntul, ce se va dovedi cu bună încredinţare, că i-aŭ asuprit peste obiceiul pămîntuluĭ, şi peste hotărîrea ponturilor saŭ şi a zapisuluĭ ce aŭ dat eĭ, să-ĭ odihnească după dreptate, făcêndu-le şi înplinire până la cel maĭ puţin, şi pururе să fie cu privighere spre

a nu să maĭ asupri de vechilĭ, cum şi pre dînşiĭ de aĭ supune să urmeză la toate întocma după hotărîrea ponturilor domneştĭ, şi după obiceiul pămîntuluĭ, şi după legătura ce aŭ prin zapisul lor ce aŭ dat dumisale Visterniculuĭ; iar pentru că să plîng că nu aŭ în destul loc de hrană pe acea moşie, însuşĭ dumnealuĭ Visternicul ne-aŭ arătat că toată moşia aŭ ḑato să fie pentru trebuinţa şi hrana lor şi a vitelor ce aŭ, fără să oprească cătuşĭ de puţin loc, de fînaţ saŭ de arătură pentru dumnealuĭ, saŭ pentru vechilĭ, la care însuşĭ eĭ n'aŭ tagaduit, arătând că aşa să urmeză. Apoĭ la aceasta nu poate fi îndatorit dumnealuĭ Visternicul a le cumpara moşiĭ cu banĭ, ca să aibă toată îndestularea de arat, de cosât şi de păşunat pentru toate vitele câte vor fi avend eĭ, şi de prisos, şi maĭ ales pentru muguri de oĭ, îndestul că le-aŭ dat dumnealuĭ toată moşia, ca să fie numaĭ pentru a lor trebuinţă, fără să oprească cât de puţin, pentru trebuinţa dumisale, care după tóta dreptatea, un stăpân de moşie are să oprească şi pentru sine loc de hrănă, pre cât va ave trebuinţă după obi-

ceiul pământuluĭ. Şi înştiinţăm.

1806 Ghenarie 21.

Aĭ înălţimeĭ tale plecate slugĭ.

Iordache Canta vel Logofăt. Iordache Baluş biv vel Visternic. Alexandru Baluş vel Visternic.

Originalul acesteĭ anaforale scrisă pe hîrtie mare şi groasă este în dispoziţia mea. Th. C.

NOI ALEXANDRU CONSTANTIN MORUZ V. V.

Cu mila luĭ Dumnezeŭ domn ţăreĭ Moldoveĭ.

Facem ştire cu această carte a domnieĭ mele că viind lăcuitoriĭ din satul Faraoaniĭ de la ţinutul Bacăuluĭ, ci easte moşie a cinstit şi credincios boeruluĭ domnieĭ mele dumnealuĭ Iordache Roset biv vel Visternic, aŭ jăluit precum că după ce aŭ întrat numita moşie în stăpînirea dumisale Visterniculuĭ, le-ar fi strămutat dumnealuĭ obiceiurile vechĭ, făcênd cerere ca nestrămutat să se păzască şi de acum înainte urmarea obicinuită pentru adetiurile moşieĭ, după cărţile domneştĭ ce ar fi avênd. Deci orînduind domnia me pe aĭ noştri cinstiţi şi credincioşĭ boerĭ dumnealuĭ Iordache Canta vel Logofăt a ţăreĭ de jos, dum-

nealuĭ Iordache Baluş biv vel Visternic, dumnealuĭ Alexandru Baluş vel Visternic, ca să cerceteze cu amăruntul atât cărţile domneştĭ cât şi cerirea lor de este dreaptă şi cu rînduială; şi prin anafora facŭ boerĭ rînduiţĭ către domnia me înştiinţare, căcĭ cercetând cărţile ce aŭ arătat jăluitoriĭ, nu ar fi cuprinzătoare pentru vre o învoeală de a pururea şi vecinică, fără numaĭ după o învoeală ce ar fi făcut eĭ cu un Metodie, ce era egumen la mănăstirea Solca, care s-aŭ întărit şi prin cartea fericitului întru pomenire domn, părintele nostru, după care urmează şi alte cărţĭ domneştĭ maĭ încoace. Dar prin osăbită scrisoare ce aŭ dat eĭ în trecutul an la dumnealuĭ visternicul îndatorindu-se a urma la darea adetiului moşieĭ întocma după ponturile domneştĭ, sînguri eĭ aŭ prefăcut pe aceea dintâĭ învoeală cu numitul egumen, cum pre larg arată anaforaua, cu care tot nemulţămiţĭ arătându-se lăcuitoriĭ jăluitorĭ, poruncitam de s-aŭ înfăţoşat şi înaintea domnieĭ mele, unde după cu amăruntul cercetare ce s-aŭ făcut şi de către însuşĭ domnia me, cetindu-se şi cuprinderea cărţilor ce s-aŭ găsit la mâna lor,

ne-am încredinţat că nu să hotăraşte ca să se păzască de veci învoeala ce aŭ făcut ei cu cel de atunci stăpânitor al acestei moşii, nici să pomineşte ca şi trecênd moşia aceasta, or cu vîndare or cu schimb la stăpînirea altuia, sa aibă urmarea sa acea învoeală.

Deci dar fiind că după ce aŭ rămas partea loculuĭ aceluia în stăpînirea austriiceasca, moşia aceasta luându-se din stăpînirea numiteĭ mănăstirĭ de către K. K. Curtea Austrieĭ, şi acum în vremea domnieĭ noastre, trecênd în stăpînirea dumisale biv vel Visternic Iordache Roset cu cumpărătură de veci, după înaltul împărătesc firman, nu s-aŭ socotit că tocmelele şi învoelile între jăluitorĭ şi între stăpînitorĭul din vremea aceia, pot după dreptate să aibă şi acum ţinerea lor, nepomenindu-se după cum s-aŭ dis, ca să se păzască de veci, şi să'şi aiba ţinerea lor într'acuĭ stăpînire să va afla această moşie, nici sînt întemeiete asupra dreptăţiĭ ce aŭ moşiele.

Pentru aceea cerirea ci fac jăluitoriĭ ca să se urmeze şi acum darea adetiuluĭ după acea învoeală, s-aŭ cunos-

cut cu totul înprotiva dreptăţiĭ şi înprotiva a însuşi scrisoriĭ lor de învoeală ce aŭ dăt la mâna dumisale Visterniculuĭ, după ce aŭ trecut moşia aceasta la a dumisale de veci stăpînire.

Drept aceia domneasca noastră voinţă fiind că nici lăcuitoriĭ aceştia să se asuprească, nici dumnealuĭ Visternicul să'şi piarză dreptăţile, ce după legea ţăriĭ aŭ moşiele, întru acest chip găsind cu cale şi cu dreptul hotărîm, adică:

1. Toţi lăcuitoriĭ aceştia să aibă a da de pe numita moşie dijmă din pomĭ, din finaţe şi din toate sămănăturile cum şi din viĭ, după a pămîntuluĭ obiceiŭ şi după ponturile domneştĭ, afară numaĭ din legumile ce vor face în grădinĭ, pentru hrana caselor lor, să nu fie supăraţi.

2. Zilele boeresculuĭ le vor lucra cu 2 ţile mai jos de cât alţĭ lăcuitorĭ aĭ ţăriĭ, după obşteştile domneştĭ ponturĭ.

3. Orînda băuturei sa fie numaĭ a dumisale Visterniculuĭ, neavêndeĭ voe a să amesteca nicĭ de cum ca să vîndă vre un fel de băutură cu oca acolo în sat, după cum aceasta deobştie să păzăşte, afară numaĭ rachiul ce vor face din tescovinele ce vor eşi din viile lor, aŭ voe

al vinde, însă cu de rîdicata, după cum asăminea să cuprinde şi prin învoeala ce aŭ făcut eĭ cu dumnealuĭ Visternicul.

4. La alişverişul doagelor şi a cercurilor ce vor face eĭ să nu fie popriţi, nicĭ despre dumnealuĭ Visternicul, nicĭ despre vechiliĭ dumisale, ce să fie sloboḑi aşi face alişverişul acesta cu or cine vor voi, fără a să amesteca dumnealuĭ Visternicul saŭ vechiliĭ dumisale.

5. Toată iarba ce să face pe moşia Faraoaniĭ fiind că însuşi dumnealuĭ visternicul aŭ făcut domnieĭ mele arătare, că o lasă pentru trebuinţa lăcuĭtorilor, neoprind pentru a dumisale trebuinţă nimic, va rămâne pentru lăcuitorĭ.

6. Pentru ḑilele ce s-aŭ hotărît maĭ sus ca să lucreze jăluitoriĭ lăcuitorĭ, de să vor putea tocmi în banĭ, volnicĭ sînt ca să se învoiască a da banĭ, însă plata să va socoti cu scăderea a celor două ḑile, din ḑilele ce vor lucra alţi lăcuitorĭ, după obşteştile domneştĭ ponturĭ. Iar la altile sînt datorĭ a urma întocma după cuprinderea ponturilor domneştĭ.

Intru acest chip după cum maĭ sus să hotărăşte urmându-se pentru toate, precum de către o parte, aşijderea şi

de către alta. s-aŭ dat şi căte o asemenea carte a domnieĭ mele, atât dumisale Visterniculuĭ cât şi lăcuitorilor din numitul sat Faraoaniĭ. Şi poroncim dumnevoastră ispravnicĭ de ţinutul Bacăuluĭ, ca întocma şi pre deplin, să supuneţi pe lăcuitorĭ a urma, şi pe vechiliĭ dumisale Visterniculuĭ, să nu-ĭ îngăduiţi aĭ supăra maĭ mult peste această a nóstră domnească hotărîre.

(Iscălit) AIex. Constantin Moruz V. V.
(L. P. G.)
1806 Fevruarie 1.
Procito vel Logofăt.
Mateĭ Sturza logofăt procitoh.

Acest aşăzămînt al Faraoanilor, scris pe hîrtie ḑisă Turcească, este în proprietatea mea. Th. C.

MĂRTURIE DE HOTARUL FARAOANILOR.

Adică noĭ sătenii de Faraoanĭ, bătrînii satuluĭ, anume Benke Ianăş, şi Antal Ianăş şi Roca Ghenghel şi Giurgiu Bejan şi Petrea Ciuleĭ şi Mihaĭ Patraş şi Andrieş Stefan şi cu tot satul de Faraoanĭ, făcutam mărturia noastră la mâna egumenuluĭ de Solca şi a tot soborul, precum mărturisim cu sufletele

noastre cum ne-aŭ spus şi nouă părinţii noştri şi ne-aŭ arătat pre unde bate hotarul mănăstirei Solcăi, unde să hotărăşte cu Clujanu, de unde să începe hotarul din drumul ce trece peste pădure spre Cleja, unde să împarte hotarul Solcăi cu a Clejanului, şi apoi în gios pe sub pădure pe drumul cel vechiŭ, şi să pogoară din podiş la vale pe drumul cel vechiŭ, şi ĭea în gios pe sub deal şi loveşte în pădureţ, unde este şi bourul în pădureţ, carile să vede astădi, şi din bour loveşte în gios la capul dealuluĭ între hotară, unde aŭ înţepat omul cel talharĭŭ ; şi de acole trece peste pîrăŭ pe din gios de unde a făcut acmu crîşma Clejanu, şi loveşte în crîşma cea veche ce aŭ fost de mult între hotară, între hotarul Solcăi şi între hotarul luĭ Toderaşcu de Răcăciuni, şi de acole loveşte în ulmu, unde este şi bourul, şi de acole loveşte în piatră, şi din piatră loveşte în Siret, şi precum ştim din părinţii noştri, şi am apucat, aşa şi mărturisim cu sufletele noastre, şi pentru credinţă ne-am pus şi degitele. Let 7242 (1734) Iulie 10.

(Iscăliţi) ● Benke Ianăş ● Roca Ghen-

ghel ● Petru Ciuleĭ ● Mihaĭ Patraş ● Andries Trifaş ● Antal Ianăş ● Giurge Bejan ● Benke Martinaş ● Giurgea Patraş ● şi tot satul.

Acest document este în posesiunea mea. Th. C.

MĂRTURIA LUI CONSTANTIN MÂRGINEANU.

Adică eŭ Constantin Mărgineanu mărturisăsc cum aŭ venit Toader Moţoc cu cinstită cartea măriei sale luĭ Vodă la mine, şi mi se porunce prin cinstita cartea măriei sale, spuind ca să strângu oameni buni şi bătrîni de prin pregiurul aceluĭ loc anume Cleja de sus. Mersam şi am strâns oameni buni şi bătrîni anume Caragi cel bătrîn din Valea Sacă şi Vasilie ot tam, şi Constantin ot tam şi Ianăş ot tam şi Mihaĭ ot tam şi Vasilie Căzacul sluga luĭ Domenică ot Galbăna i Toma de acolo şi Ianăş ot Faraoani, şi Lorică ot tam, şi Farcaş ot tam şi Patraşcu ot tam şi Neştelca ot tam şi Gavril vornicel ot tam, şi Ion Dolhoĭ ot Paşcani.

Deci dacă am strîns aceşti oameni buni, toţi câţi maĭ sus arătaţi, eŭ le-am dis să meargă ei cu sufletele lor să arăte

unde ştiŭ că este vatră de sat, în hotarul Clejăi, unde aŭ lăcuit răzăşii unguri; şi eĭ aŭ mărturisit cu sufletele lor vatră de sat Fântâna Lupului în apa Răcăciunlui mare, şi aŭ mărturisit că aŭ lăcuit ungurii răzăşi; unde am mersu şi eŭ din preună cu dînşii prin hotarul Clejăi la faţa loculuĭ, şi semnele acesteĭ vetre de sat a Fântâneĭ Nuculuĭ în apa Răcăciunuluĭ, ce aŭ mărturisit aceştĭ oameni de sus numiţi că aŭ lăcuit ungurii, am găsit. Deci găsind semnele ḑise, şi vĕḑênd oamenii aceştia buni că mărturisăsc cu sufletele lor cum s-aŭ ḑis, însă mărturisind că Toader Moţoc n-are nici o treabă cu Cleja, nici cu vatra ace de sat a Fântâneĭ Nuculuĭ, ce este în hotarul Clejăi în apa Răcăciunuluĭ mare.

Iar noĭ încă am făcut această mărturie la mâna ungurilor răzăşilor de Cleja, şi pentru credinţă ne-am pus şi peceţile într'acea mărturie, din care am scos aceasta; am găsit iscălit pe acel Constantin şi 9 degete puse cu cerneală. Şi aşa întocma l-am scos cum am găsit scrisŭ.

Procitoh . . . . . ftori logofăt.

Acest suret l-am scos întocmaĭ precum scrie mărturia.

Eŭ Tanasă logofăt de taină.

La veleat 7250 (1742) Maĭ 23.

Această mărturie hotarnică să păstrează de mine.
Th. C.

Prea înalţate Doamne

Cu lăcrămĭ jăluim înălţimeĭ tale că noĭ de locul nostru am fost din ţara Ungurească, şi strîngêndu-ni unul câte unul ca nişte saraci, aŭ făcut strămoşiĭ noştriĭ descălicătoare pe moşia Faraoani ce aŭ fost a mănăstireĭ Solcăĭ din Cordun, şi făcânduse sat intemeiet.

Birul ne dam la cinstita visterie domnească din Moldova, iar adetiurile moşieĭ le dam la egumenii mănăstireĭ din Cordun. Mai pe urmă din vreme în vreme cunoscând că despre Egumenii mănăstireĭ ne asupream peste dreptate la adetiurile moşieĭ; moşii noştri prin jalobĭ ce aŭ dat luminaţilor domni trecuţi; ca pe nişte săraci tot caŭ apărat prin domneştele cărţi ce le avem faţă, pre larg se arată. După care tot ne con-

tenind Egumenii mănăstirei cu asuprelele de asupra noastră, în domnia răposatului întru fericire Constantin Dimitrie Moruz Vodă, părintele înălţimei tale, prin jalobe ce aŭ dat către măria sa părinţii noştri, s'aŭ milostivit şi prin domneasca măriei sale carte ce o avem de faţă, ne-aŭ aşădat să dăm la mănăstire de tot omul căsaşi câte un leu pe an, şi dijma popuşoilor cîte 3 dimerlii grăunţă de pogon; aşişderea şi cari din noi vor vrea să vîndă vin cu oca, să deie de bute câte un leu şi de poloboc câte 20 parale; eară din livedi din 10 pomi unu, şi din stupi din 50 unul; şi aşa aşădîndu-ne prin domneasca carte am fost odihniţi câtă-va vreme; earăşi mai fiind supăraţi preste această hotărâre despre egumenii monastirei, în domnia dintăi a înălţimei tale, prin jalobe ce aŭ dat părinţii noştri, teai milostivit şi întocmai ne'ai întărit şi ne'ai înnoit privileghiul şi mila răposatului întru fericire a părintelui înălţimei tale, precum pre larg arată cartea măriei tale ce o avem de faţă, cu care am fost odihniţi până când acum de când aŭ întrat moşia

aceasta în cea de veci stăpânire a dumisale biv vel visternic Iordache Roset, şi strămutându-ne toate obiceiurile şi privileghiurile ce am avut din vechi, trage de la noi saracii, aceste pentru adetiul moşiei câte 12 ţile pe an, atât de tot omul căsaşi, cum şi de la holtei fără stare i văduve sarace şi moşneni bătrâni neputincioşi ertaţi de bir; câte un vas de vin cel facem pentru casă din viile noastre, nu suntem sloboţi să bem cu gurele noastre macar o litră, fiind pecetluit, nici avem voe să cumpărăm unul de la altul pentru nunţi, sau pentru grija celor ce se duc din viaţă din lumea aceasta, nici suntem îngăduiţi să aducem macar o litră de vin în sat la noi de pe alte moşii pentru treaba aceasta. In câşlegele trecute însurându-se un flăcău sarac, aŭ cumpărat 6 vedre vin de la alt flăcău ca să-şi isprăvească nunta, şi aflând vechilul dumisale visternicului l'aŭ bătut foarte cumplit. Dijmi din toate pe obiceiŭ ne-aŭ luat din grădini şi din tóte câte avem pentru hrana caselor noastre. Şi noi milostive Doamne loc de arat de ajuns nu avem, fânaţ nici ca cum, şi cumpărăm de pe alte moşii

străine câte 10 lei falcea; pentru imaştul vitelor pe tot anul dăm câte 100 lei la vechilul dumisale Ghiorghe Bogdan. Locuitorii din Valea Mare ară satul jumătate tot pe moşia dumisale căminarului Bogdan, unde fac claci şi dau dejmuri din toate. O samă de locuitori din Cleja i din Faraoani ară pe moşia dumisale postelnicului Ioan Cantacuzino, şi Iuraşcu, şi aceştia sunt asemene supăraţi cu cläci şi cu altele. De care o samă dintre noi văzêndu-se într-atâte supărări şi strâmtori, o samă vrea să se împrăştie, eară câţi-va să gătea să vie ca la 100 de oameni să jăluiască măriei tale, şi prinzând noi de veste ne-am strâns şi prin multe voroave, le-am făgăduit că le vom duce mângâere şi punere la cale de la prea înalt scaunul măriei tale, şi aşa rădicându-ne eu vornicelul cu câţi-va săteni de înţălegere, am năzuit la prea bogata mila înălţimei tale, şi ne rugăm cu lacrâmi să te milostiveşti asupra noastră, şi de către însuşi mila înălţimei tale să fim puşi la cale, ca să ne ducem mângâere săracilor, şi a rămâne de veci pomenire măriei tale.

(Iscălit) *Noi toţi locuitori birnici din 3 sate Unguri din satu Faraoani i Valea Mare şi Cleja de la ţinutul Bacăului.*

* * *

Dumneata vel logofăt al ţării de jos, din preună şi dumneata biv vel visternic Iordache Balşi i dumneata vel visternic, puneţ la cale. — 1805 Decemvre 14, (iscălit) vel logofăt.

Aceasta plănsoare în original se păstreadă de mine. Th. C.

NOI MIHAIL RACOVIŢĂ VOEVOD

Cu mila luĭ D-zeŭ Domn ţăreĭ Moldoveĭ

Facem ştire cu această carte a domniei mele tuturor cui să cade a şti pentru sluga noastră Andrei Pisarul carele slujind nouă cu bună credinţă după cum să cade întru toate poroncile domniei mele, socotitam domnia me şi m'am milostivit şi l'am miluit dintru a noastră osăbită, şi iam dat de la domnia me întru a noastră a Moldoveĭ ţară, o bucată de loc, din locul domnesc în Codrul Iaşilor, — care loc am trimes domnia me pe boerul nostru pe Grigoraş Cucoranu vornic — de poartă şi pe sluga noastră Vasilie Popa — uricariul, înpreună cu Ioan vatavul de

cocieri, şi frătele său Pavel, oameni bătrîni şi de folos, de aŭ hotărîto de cătră toate hotarele. Şi să începe hotarul acestui loc din vîrful dealului peste apa Vasluiului, unde aŭ aflat trei buore în trei fagi mari, făcuţi, unde s'aŭ fost înpreunat alte hotare cu hotarul domnesc, şi s'aŭ înnoit alte buore sub dînsele, şi de acole drept la vale pe drumul Bejeniilor pintre Ursoaea cea mare şi pintre Ursoaea cea mică, şi la mijlocul văilor s'aŭ făcut buori într'un fag lângă un teiŭ ci easte cruce întrînsul pe la moara lui Păun în apa Vasluiului, şi peste vad pe de la vale de moară între gîrla Pesteiteĭ la un buor într'un carpăn şi într'un teiŭ, şi drept la deal până la drum unde aŭ fost crucea lui Păun, la un buor într'un stejar de la deal de drum, şi drept la deal între răspintiile drumurilor celor mari, unde să înpreună cu hotarul Golăenilor la un buor într'un carpăn, şi s'aŭ venit până acole locul în curmeziş 1000 stînjeni, şi de acole drept în lungul hotarului, alăturea cu hotarul Golăenilor tot drumul la deal, şi din deal tot zarea dealului prin semne făcute până în drumul şi hotarul Golăenilor, şi tot za-

rea dealului până unde s'aŭ sfîrşit hotarul Golăenilor la un buor într'un fag mare şi de acolo, tot alăturea cu hotarul Socolei în lung până în hotarul Stolniculuĭ, în curmezişul locului tot zarea dealului în jos până în capul văleleĭ la un loc de prisacă, ce aŭ fost cumpărat de Pavăl fratele luĭ Ioan vătavul, şi de acole drept în gios spre apa Vasluiului pe de la vale de unde aŭ fost un zămnic a mănăstireĭ Răşcăi, şi de acole tot zarea dealului la Lozniţa rotarilor, şi de acole tot în gios până la capul unui şanţ ducând la Fîntîna Poezeĭ la un buor, ce easte într'un stejar mare, şi de acole tot în gios până în gura Rupturei pe la nişte buore în nişte copaci ce să înpreună hotarul cu moşia Cârnului, şi de acole drept la vale pe drumul Rupturei până la capul pîrăului Popeĭ la nişte buore, carele s'aŭ făcut în nişte copaci, şi de acole tot la vale pe pîrăŭ până în gemănarea pîrăului popeĭ, şi de acole tot la vale până în drumul cel mare, unde varsă pîrăul popeĭ în sus, carele vine prin luncă la un buor într'un *veniş*, şi de acole într'un stejar, şi de acole drept şesul lunceĭ spre apa Vasluiului pin gura pî-

rãului popeĭ, şi de acole drept peste Vasluĭ pin luncă pănă în buza pisculuĭ, şi drept piscul la deal pe din gios de un izvor pe la fântîna Poezeĭ pănă în muchea dealuluĭ, ce să cheamă piciorul Cârnuluĭ, şi pănă acole i s'aŭ dat iarăşĭ în curmezişŭ 1520 stîjenĭ, şi de acole drept în lungul hotaruluĭ muchea dealuluĭ de la lacu, tot zarea dealuluĭ pănă la prisaca luĭ Sărghie, şi de acole tot zarea dealuluĭ în sus pe piciorul Cârnuluĭ pănă la capul hotaruluĭ, de unde s'aŭ început întăiŭ la cele treĭ buore şi s'aŭ aflat lungul pănă acolo 1600 stînjenĭ, şi stînjenul câte de 8 palme, şi aşa s'aŭ închiet tot hotarul care iam dat domnia me, ca să-ĭ fie de la domnia me dreaptă ocină şi miluire, neclintită nicĭ odinioară în vecĭ. Aşîjderea şi în urma noastră pe cine va milui milostivul Dumneḑeŭ cu domnia ţăreĭ noastre a Moldavieĭ, or din fiĭ noştri, or dintr'alt neam străin, poftim să nu aibă a strica această danie şi miluire, care am miluit pe sluga noastră Andreĭ Pisarul, ci easte numit maĭ sus, precum nicĭ noĭ n'am stricat daniile şi miluirile altor domnĭ, ce maĭ vîrtos să aibă a întări pentru a sa ve-

cinică pomenire. Aceasta scriem.

Let 7226 (1718).

Vasilie Popa uricarĭ.

Grigorie Stamati treti visternicel.

Această hotarnică a luĭ Andriĭ Pisarul saŭ schitul Ducăĭ, să află în dispositia mea. Th. C.

NOI SCARLAT ALEXANDRU CALIMAH V. V.

Cu mila luĭ Dumnezeŭ Domnŭ ţăreĭ Moldoveĭ.

Prin această a noastră domnească carte să face ştire că după necontenitele jalobe a răzăşilor de moşia Popeştiĭ şi Pocreaca de la ţinutul Vasluiuluĭ, anume Gheorghie Folescu vornic de poartă, i Constantin Bogdaprosti şi alţiĭ aĭ lor, cu arătare că în hotarul acesteĭ moşiĭ a lor, avênd şi mănăstirea Galata un loc de prisacă, de la o vreme s'aŭ întins cu stăpînirea, cuprinḑênd o bucată mare de loc din dreaptă moşie a lor, încă din trecutul an 1809 pururea aŭ cerşut giudecată şi înfăţoşare în divan spre îndreptarea înpresurăreĭ ce să urmează din partea numiteĭ mănăstirĭ, şi spre punere la cale a ne dreptеĭ stăpînirĭ ce să face de cătră [illegible] îndatorul mănăstireĭ cu aceiaş înpresu[illegible]re,

când atunce pentru nestatornicia egumeniei la această mănăstire, s'aŭ tot urnit cercetarea acestei pricini. Şi cu toate că în aceiaş epocă a vremei, orîndatorul acelui loc a mănăstirei aŭ cîştigat cărţi, spre a'şi urma stăpânirea pe locul de pricină, până să va da sfîrşit giudecăţei, însă răzăşii n-aŭ contenit prin jalobele lor, a cere înfăţăşare şi giudecată cu mănăstirea spre a să scoate moşia lor, de sub împresurarea ce pătimesc, de care mănăstirea vrînd a să agiuta ca să nu între în giudecată cu răzăşii, cunoscută fiindui asuprirea ce face, aŭ pus pricină că acel loc al mănăstirei dintr'acest hotar fiind vîndut pe câţi-va ani în orîndă, dumisale baronului Herescu prin contractul ce iaŭ dat, s-ar fi îndatorit a nu să amestica mănăstirea în pricinile ce vor fi, însărcinându-se numitul orîndator atât cu hotăritul aceluĭ loc, cum şi cu toate pricinile ce vor urma; şi sub cuvînt ca să nu urmeze orîndatorul vre-o pretenţie de păgubire mănăstirei, aŭ vrut a să apara ca să nu iasă în giudecată cu răzăşii, şi întru toate vadelile ce s'aŭ pus mănăstirei, nici într'un chip n-aŭ

fost următoare a să înfăţoşa, sub noimă că orîndatoriul aflându-se sub protecţia Austriiceascâ, va pute mijloci urmirea vremii cu asuprirea răzăşilor. Insfîrşit după ce mănăstirea nici într'un chip n-aŭ vrut a eşi în giudecată, şi răzăşii pentru aceasta ne lipsit stăruind aice îndestulă vreme, spre cîştigarea dreptului lor, cu îndestulă struncinare şi sărăciea lor, şi neputênd domnia me suferi pătimirea lor, după necontenitele jalobe, la trecuta lună August 20, prin cartea domniei mele s'aŭ cînduit la starea locului pe dumnealui biv vel vornic Andronachi Donici, ca să urmeze pătrunzătoare cercetare, pentru toate semnele cuprinse în scrisori pe acel loc al mănăstirei. Deci dumnealui vornicul prin mărturia de cercetare ce aŭ dat la mâna răzăşilor, arată că după ispisocul domnului Petru Voevod ce are mănăstirea pe acel loc de prisacă, din 7094 August 5, întru aceste hotară, mănăstirea urmează a ave un loc de prisacă între Vaslui şi între Vasluet, în două Săcături, cupriuse cu semne fireşti, adică despre apus Străminosul, despre amează di pîrâul Vasluetului, despre răsărit apa

Vasluiului, şi despre meadă noapte marginea acelor Săcături ce sînt alăturate cu Vasluețul. Care toate aceste semne după cercetarea ce aŭ făcut, le-aŭ aflat întocma în fiinţa lor, însemnându-le şi în harta de starea locului cu numirile lor, şi că mănăstirea peste aceste semne, după însuşi ispisocul mai sus pomenit, nu poate să se întindă mai mult; dar mănăstirea neoprindu-se într'aceste dovedite semne, s'aŭ întinsu cu împresurare în dreaptă moşia răzăşilor, cuprinqênd o poeană mare, Tabăra, peste pîrăul Străminosului cu alte curăţituri ce sînt în preajma ei, şi cu o parte mare de Codru, pără în hotarul stăpînirei poenilor, după linia însămnată pe hartă, cum şi despre răsărit pe Vasluĭ în sus, iarăşi aŭ cuprins cu împresurare o poeană ce se numeşte la Moară, cu alte curăţituri şi cu tot Codrul, iarăşi până în hotarul Poenilor, precum asemenea şi din jos peste Vasluieţ aŭ cuprins poienile Capreĭ şi Bahna, cu tot şesul până la Trestiana, cum pe larg se cuprinde prin aceiaşi mărturie a dumisale vornicului din trecutul an 1817 Decemvrie 5. După care întrând şi însumi domnia

mea în cercetarea semnelor ispisocului domnului Petru Voevod, după harta închipuită de starea locului, s-aŭ cunoscut vederat, că mănăstirea nicĭ într'un chip nu poate să iasă din cuprinderea acestor dovedite semne firești, şi cu întinderea stăpînirei ce urmează, aŭ făcut o mare împresurare în dreaptă moşia răzăşilor, şi cu toate că manăstirea alunecându-se după o hotarnică ce are de la un Simion Keşcu uricariu din 7270 Octomvrie 17, aŭ eşit cu stăpînirea peste semnele ispisocului, dar această hotarnică nefiind următoare semnelor ispisocului, ce altele vorovind de la sine, arată hotarnicul acela, fără de nicĭ o dovadă, nu poate avea nicĭ un temeiŭ saŭ lucrare, cu cât mai vîrtos că mănăstirea, şi peste cuprinderea acesteĭ hotarnice întinqêndu-se aŭ făcut mare împresurare moşiei răzăşilor, cuprinqênd nu puţin loc. Şi după toate aceste urmate cercetări şi dovediri carele şi prin cartea de judecată a divanului cnejieĭ Moldoveĭ în vremea oştirilor la 1810 Iulie 14 se lămuresc, spre a nu mai rămănea nicĭ un cuvînt de nemulţămire şi îndreptare. Nu în puţine rînduri ia-

răşi s-aŭ chemat pe egumenul numitei mănăstiri ca ori însuşi să se înfăţoşeze în judecată, şi de are cu ce se împotrivi să arăte în faţa judecăţei, saŭ să'şi trimeată vechil deplin răspundĕtoriŭ, şi nici cu un chip n'aŭ voit a să înfăţoşa în judecată cu răzăşii, urmând pricina tot asupra orîndatoriului sudet, cu chip iarăşi de prelungire, pe care ca pe un orîndator şi sub protecţie austrie ească, obiceiul pămîntului nu'l primeşte răspundĕtor la judecată pentru lucrul pămîntesc al mănăstirei, ca şi cum ar fi drept al săŭ, ci ca un strein socotindu-se în pricina aceasta a judecăţii rediind el moşinaş. Datoare este mănăstirea prin vechil a se înfăţoşa.

Ci toate acestea domnia mea spre a se curma această pricină aducătoare de sfruncinare răzăşilor, peste obiceiŭ şi rînduială, am slobozit a se înfăţoşa şi numitul baron Herescu în judecată cu răzăşii, căruia nu în puţine rînduri i s'aŭ făcut ştiut şi s'aŭ chemat ca să stea în judecată, şi earăşi nici baronul Herescu nu s'aŭ supus a veni, şi dar toate pricinuirile din partea mănăstirei, şi urnirile de prelungire ce urmează, nevrînd a e-

şi în judecată nici mănăstirea prin vechilul săŭ, dar nici macar baronul Herescul, urnindu unul la altul pricina prin felul de prelungitoare chipuri spre a nu să da sfîrşit pricinei, s'aŭ cunoscut de către domnia me zădarnice şi numai asupritoare răzăşilor ca să rămîe pătimind vederată împresurare şi simţitoare lor pagubiri şi sărăcie cu perderea vremei.

Drept aceia pe temeiul dovedirei scrisorilor şi a stărei locului prin această a noastră domnească carte, înputernicim pe răzăşii de Popeşti şi de Pocreaca, cu deplina stăpînire a tot locul de pricină care s-aŭ dovedit împresurat de către mănăstire, de pe care loc răzăşii stăpînindu fără mai multă suparare saŭ opriţi despre mănăstire, saŭ despre orîndator, îsi vor lua şi tot venitul din toate după obiceiŭ; iar mănăstirea după ispisocul domnului Petru Voevod, să va opri cu stăpînirea numai în acele două Săcături Poene ce sînt alăturate cu Vaslueţul pe semnele ce sînt cuprinse în acelaş ispisoc; fără a să întinde mai mult întru cât de puţin; ce de'i va păre că poate ave vre o dreptate a cere ca să cuprindă mai mult loc, este slo-

bodă aş cerca prin drumul judecăţeĭ; dându-se la mână răzăşilor şi această carte a domnieĭ mele de stăpînire.

Anul 1818 Fevruarie 12.

(L. P. G.)

Vel logofăt.

NOI SCARLAT ALEXANDRU CALIMAH V. V.

Cu mila luĭ Dumnezeŭ Domn ţăreĭ Moldoveĭ.

Cinstiţi credincioşi boerĭ domnieĭ mele dumnevoastră ispravnici de ţinutul Vasluiuluĭ, sănătate.

Veţĭ înţălege aratarea prin jalobă a răzăşilor de Pocreaca de la acel ţinut, deci fiind că lor din 1818 Fevruarie 12 li s-aŭ dat cartea domnieĭ mele de stăpînirea moşieĭ lor Pocreaca, în cuprinḑătoarele hotară arătătoare anume după cum maĭ pre larg vă veţĭ pliroforisi dumnevoastră din aceiaş carte ce este la dînşiĭ, să scrie şi să porunceşte ca întocmaĭ după aceiaş urmare să'ĭ înputerniciţi pe jăluitoriĭ răzăşi a'şi stăpîni moşia lor întru toate hotarele eĭ spre aşĭ lua venitul din toate fără de niciĭ o supărare despre orîndatorul părţeĭ de moşie a mănăstireĭ Galata, supuind dumnevoastră şi pe toţĭ lăcuitoriĭ

străinii ce vor fi lăcuind pe moşia răzăşilor a'şi urma datoria lor către răzăşii moşinaşi; şi puind la cale liniştita stăpănire a jăluitorilor fără de niciĭ o supărare despre nimeni. Să trimeteţi şi către d-luĭ vel Logofăt înştiinţare de urmarea porunceĭ.

1818 Martie 10.

Vel Logofăt.

s'aŭ scos din condică.

1827 Septemvrie.

Documentele de la pagina 229 şi până aice, le am publicat dupre nişce copiĭ autentice, a cărora credinţă o putem adeveri la orĭ şi ce întrebare.

Th. C.

Cu mila luĭ Dumnezeŭ noĭ Mihail Costantin Suţu Voevod, Domn ţăreĭ Moldoveĭ.

Din ceasul ce dumnezeasca pronie bine aŭ voit de ne-am suit la domnescu scaun al acesteĭ ţărĭ a Moldoveĭ, cugetul nostru aŭ fost şi este de-a pururea cu purtare de grijă spre odihna şi liniştita petrecere a tuturor supuşilor locuitorĭ aĭ acești ţărĭ ce ni s'aŭ încredinţat, şi aĭ vedea în cea maĭ întărită şi folositoare pentru dînşiĭ stare, din care este cea maĭ întîia laudă şi fericire a patrieĭ. Drept aceea datam domniea mea milostivnică ascultare şi la jaloba ce ne-aŭ dat locuitoriĭ Botoşănenĭ arătând acea învechită

a lor slobozenie şi ne suparată odihnă ce moştenesc de la strămoşiĭ lor din vremea descălicătureĭ acestuĭ tîrg, ne fiind supăraţi nicĭ cu o dare pentru casele, dughenile şi alte zidirĭ ce aŭ avut şi aŭ pe locul câte fişte carele aŭ avut cuprins supt a sa stăpânire, fiind vatra tîrguluĭ domnească, şi dintr'un început ne dată nimăruĭ. Şi pentru ca nu cumva după vremĭ să se tulbure odihna lor, cu vre-un chip în protiva aceĭ până acum nestrămutată păzită rînduială. Aŭ făcut cerere ca să le întărim şi domnia mea spre în vecĭ, a se păzi privilegiile ce aŭ avut de la strămoşiĭ lor. Care jalubă a lor cercetându-o domnia mea şi încredinţându-ne că tîrgul acesta Botoşeniĭ dintru început domnesc aŭ fost, şi nimăruĭ până acum n'aŭ fost dat, şi fiind că şi privileghiile pământuluĭ întăresc slobozenia acestora, precum condicile divanuluĭ adeveresc, că din întîmplările vremilor de multe orĭ pustiindu-se tîrgurile, şi luminaţiĭ domnĭ ca să se lăcuiască iarăşĭ la loc, aŭ dat cărţĭ deschise de obştie cu hotărîre ca orĭ cine va veni să lăcuiască la tîrgurĭ, să fie volnicĭ a'şĭ face case şi dughene, şi locul să rămăe a luĭ de istov. Şi după puterea acelor luminate cărţĭ ce s'aŭ dat de obştie, aŭ rămas locul al lor, şi rămân şi vînzările de la unul la altul iarăşĭ temeinice şi stătătoare; şi atât vînzătorul cât şi cumpărătorul nu rămîn îndatoriţi cu vr'o dare stăpânuluĭ ţării pentru loc.

Milostivindu-ne dar domnia mea, n'am trecut cu viderea rugămintea tărgoveţilor de

Botoşenĭ; ci iată prin acest al nostru domnesc hrisov îĭ miluim domnia me şi le dăm danie vatra tîrguluĭ Botoşeniĭ, pe care aŭ case i dughenĭ, cum şi locurĭ slobode care din întîmplărĭ aŭ remas fără zidirĭ, câtă până acum nu este dată nimăruĭ, afară de locul ce cu osebite hrisoave de maĭ înainte este lăsat pentru vânzarea vitelor, ce se numeşte tîrgul vitelor, şi afară de locul Mănăstireĭ sf. Neculaĭ din Botoşanĭ, ce este dat acesteĭ mănăstirĭ, fiind loc slobod; şi hotărîm ca după cum până acum aŭ fost nesupăraţĭ nicĭ cu o dare pentru locul caselor i a dughenilor, aseminea şi de acum înainte tîrgoveţiĭ din Botoşenĭ creştinĭ şi alte limbĭ ce vor fi lăcuitorĭ, de către nimine nicĭ cu un fel de chip, orĭ şi sub ce nume, să nu fie supăraţĭ nicĭ cu o dare, pentru locul caselor i a dughenilor, i a locurilor slobode ce va avea fieşte carile, şi să fie slobozĭ şi ne opriţĭ a stăpâni vatra tîrguluĭ, şi a face cu locurile lor orĭ şi ce vor vre, ca cu a lor drepte ocine, asupra căriea danie spre deplină întărire a stăpânireĭ, li s'aŭ dat domnescul nostru hrisov acesta întărit cu a noastră domnească iscălitură şi pecete ca să le fie lor şi urmaşilor lor moştenitorĭ, uric neclintit şi neruşuit nicĭ o dinioară.

Şi spre aceasta este credinţa a însumĭ domnieĭ mele noĭ Mihail Costantin Suţu Voevod, şi credinţa a cinstiţĭ şi credincioşĭ boerilor domnieĭ mele d-lor Ioan Cantacuzino vel Logofĕt de ţara de jos, Iordachi Ghica vel Logofĕt de ţara de sus, Costin Catargiu vel vornic, Costantin Greceanu vel vornic, Iancu Razul vel vornic, Teodor Baluş vel vornic,

Grigoraș Sturza hatman, Anastasie vel postelnic, Iordachi Roset vel visternic, Iordachi Negrea vel agă, Manolachi Dimachi vel spatar, Iordachi Sturza vel ban, Costachi Manu vel comis, Iacovachi Arghiropulu vel camaraș, Iordachi Mavru vel căminar, Vasile Lăcusteanu vel paharnic, . . . vel sardar, . . vel stolnic, și credința tuturor boerilor noștri a marĭ și micĭ.

Poftim dar domnia mea și pe alțĭ frațĭ luminațĭ domnĭ cari în urma noastră vor fi la domniea acesteĭ țărĭ ca asemenea să întărească dania și mila ce am făcut cu locuitoriĭ orășenĭ din Botoșenĭ pentru a domniilor sale vecĭnică pomenire. Scrisus'aŭ hrisovul acesta la scaunul domnieĭ mele în orașul lașiĭ, întru întîia domnie a noastră, la Moldova, la al doilea an a domnieĭ noastre, de boerul nostru Costandin Ursueanu logofĕt de tainĕ.

La anĭ 1794. Noembrie. 8.

(L. P. marĭ).

(Iscălit) Noĭ Mihaĭ Suțul Voevod.

Cantacuzin vel logofăt procitoh. Iordachi Treti logofĕt procitelnom ; s'aŭ trecut în condică : Mateĭ Costin condicar.

Hrisovul acesta scris pe pergament în lungime de 42 centimetre și în lățime de 58 centimetre se află în proprietatea mea. Hrisovul acesta este de observat în privirea privilegiilor vechĭ ale tîrgoveților de Botoșenĭ.

Th. C.

Cătră slăvita obștie a pre cinstiților Boerĭ pământeni.

Strimbătatea ce aŭ făcuto măria sa Vodă fiilor meĭ, luându-le din așezarea lor părințască Pribeștiĭ mai tot locul de hrană, ce prin moștenire de la moșiĭ și pre strămoșiĭ lor, cu drepte cumpărăturĭ din megieșitele moșiĭ Popeștiĭ și Pocreaca, cu bună credință și prin pacinică și îndelungată în vechime stăpînire s'aŭ stăpînit, lipite fiind de hotarul Pribeștilor, și cu parte de codru, aleasă și stălpită, analoghisită fiind către aceleșĭ cumpărături din câmp, supt cuvînt că ar fi moșie domnească. Este într'adevăr o strâmbătate ca aceea care nu s'aŭ pomenit în pămîntul acesta, niciĭ să află o asemine pildă.

Această strâmbătate strigă până la ceriŭ, pentru că s'aŭ călcat cele maĭ sfinte pravile și dreptățiĭ a proprietățiĭ, adică a drepteĭ averĭ a copilașilor meĭ, fiind de baștină a lor strămoșască, pravilele obștieĭ cari de a pururea în toată lumea cu sfințenie s'aŭ păzit. Dreptățiĭ sfinte carile în tot locul și în toate veacurile s'aŭ respectat, apărîndu-se averile oamenilor, și ocrotindu-se baștinile moșinașilor, carile aceste toate le voiŭ dovedi cu cele maĭ luminoase dovedĭ, adunate din giudecățile divanuluĭ pămîntesc, ce după vreme aŭ urmat la asemine pricină.

Să privească slăvita obștie a D-voastră pre cinstiților boerĭ cu sufletească durere către o văduvă care să spală în toate ḑilele cu lacrimele sale, pentru această cumplită strâm-

bătate ce s'aŭ făcut fiilor sĕĭ, şi să dea credare că ca o parte slabă ce sunt, nu pot ave nicĭ îndestulă putere de cuvînt, nicĭ îndestulă isteţime de minte, ca să pot parastisi cu scumpătate pricina, ci pre cât aŭ putut a mă sluji mintea, urmează într'acest chip.

Ştiut este la toată boerimea că casa şi familia copiilor meĭ, este una din vechile familiĭ Rusăteascĕ, şi că moşia lor Pribeştiĭ de la ţînutul Vasluiuluĭ este din vechile vremĭ aşezare rusătească, închegată nu numaĭ din întreg hotarul trupuluĭ moşieĭ Pribeştiĭ, ce şi din alte drepte cumpărăturĭ, părţĭ din megieşitele moşiĭ răzăşeştĭ Popeştiĭ şi Pocreaca, cumpărăturĭ legiuite, prin uricele vechilor domnĭ, a câte-va părţĭ din câmpu, şi cu analogul lor din codru, precum dovedesc vechilĕ documenturĭ, carile să află încă la această casă, pentru că multe, din întâmplările vremurilor, s'aŭ prăpădit, precum să dovedeşte dintr'un uric al domnuluĭ Vasile Vodă din 7148 Sept. 18, când stăpînul de atuncĭ a Pribeştilor anume Fortuna comis aŭ mărturisit prîn giurămînt înaintea domnuluĭ şi a sfatuluĭ sĕŭ, că multe din scrisorĭ s'aŭ prăpădit şi precum iarăşĭ să dovedesc vechile documenturĭ a părţilor din hotarul Popeştiĭ şi Pocreaca, din uricul domnuluĭ Iliaş Alexandru Voevod din 7175 Fevruar 24, când stăpînul de atuncea a Pribeştilor aŭ aratat înaintea domnuluĭ şi a sfatuluĭ sĕŭ, câte-va zapise de cumpărătură din Popeşti şi Pocreaca, de la nepoţiĭ luĭ Isac răzăşĭ de Popeştĭ şi Pocreaca, dintru care

aceste urice desăvirşit să dovedeşte o învechită prin moştenire din neam în neam pacinică şi neclintită ştăpînire, încă din ceĭ maĭ dinainte de Furtuna comis, şi următoriĭ lor stăpînire fără de contenire de la Furtuna comis, ginerile sĕŭ Buhuş, treti logofăt şi în urmă la Darie spatar, şi în urmă la Costul crucer, şi în urmă la vornicul Iordache Roset, şi în urmă la fiul sĕŭ Stefan Roset vel logofat, şi în urmă la fiul sĕŭ Vasile Roset vornic, şi în urmă la fiul sĕŭ Ioan Roset comis, soţul mieŭ de la care aŭ trecut la moştenitoriĭ sĕĭ, fiiĭ meĭ până în anul trecut, când fără de nicĭ o cercetare şi fără nicĭ un cuvînt de dreptate, i s'aŭ luat de pre strămoşasca lor stăpînire, de măria sa Vodă.

Pre slăvită obştie a dv. pre cinstiţĭ boerĭ, cu toate că eŭ socotesc că mie îmĭ este de prisos a arăta încungiurările aceştiĭ cumplite strîmbătăţĭ, pentru că sînt tuturor ştiute şi nu este patriot fără durere, care să nu mă căineze şi pe mine şi pe fiiĭ meĭ, pentru această strîmbătate, dar eu iarăşĭ mă voiŭ îndeletnici a arăta Dv. încungiurările strîmbătăţiĭ pre cît este la putinţa uneĭ văduve, şi pre cît am putut a mă lumina şi eŭ de la alţiĭ.

Pre slăvită obştie a Dv. pre cinstiţĭ boerĭ, este de mare mirare cum măria sa vodă, pe arătarea unuĭ singur boeriŭ din ceĭ maĭ tineri, carile mult s'aŭ strădănuit cu mintea şi cu condeiul, spre a ideisi pre înălţimea sa, că moşiea Popeştiĭ şi cu cele lalte înturlucate hotare a eĭ, ce sînt arătate prin multime de

urice vechĭ aŭ putut da crezare că ar fi moşie domnească, şi cum singur acelaşĭ boeriŭ aŭ putut însuşĭ a înfiinţa în cugetul saŭ o idee c'ar fi acolo moşie domnească, cînd uricile domnilor vechĭ dovidesc, că din cea maĭ învechită vreme, nicĭ odinioară aceasta moşie n'aŭ fost domnească ce aŭ fost a moşinaşilor vechĭ curgătorĭ de pe Ţăutu logofăt, şi în sfîrşit cum acelaşĭ boeriŭ aŭ putut prin ritoricestile sale cuvinte, şi cu multă luptă a cugetuluĭ săŭ, aŭ talmăcit în tot chipul uricile domnilor, şi a prihănit sfinţenica lor, şi a sfărma toate vechile documenturĭ a răzăşilor, şi a alcătui singur feliurĭ de feliurĭ de punerĭ înainte, spre întunecarea răzăşilor, şi în sfîrşit au alcătuit singur anafora, de care eŭ sunt încredinţată, că prin sfială boeriĭ aŭ iscălit, iar cugetile lor, nu mă îndoesc, că sînt neprihănite luĭ Dumnezeŭ.

Decĭ după ce măriea sa vodă aŭ luat moşiea Popeştiĭ şi Pocreaca de la răzeşĭ care de atâta învechită vreme le stăpînesc, au luat şi toate părţile strămoşăştilor cumpărăturĭ a copilaşilor meĭ, pre carile le aŭ din veacurile învechite, din trupurile arătatelor moşiĭ Popeştiĭ şi Pocreaca, ce sînt alăturea cu Pribeştiĭ pe din sus, precum dovedeşte uricile vechĭ din 7148 Sept. 1[illegible] a domnuluĭ Vasile Vodă, cînd la acea epohă urma pricină de hotar între Popeştĭ şi între Pribeştĭ, şi prin mărturiea de oamenĭ bătrînĭ megieşĭ, carĭ rădicând cu sufletele lor s'aŭ îndreptat hotarul între Pribeştĭ şi Popeştĭ, precum dovedeşte uricile din 7175

Fevr. 24 a domnuluĭ Iliaş Alexandru VV. cînd spatarul Darie aŭ arătat multe zapise de două părţĭ, cumparate de la nepoţiĭ luĭ Isac, din hotarul Popeştilor şi Pocreaca, asemine şi alte documenturĭ vechĭ, toate acele părţĭ de cîmp, după ce le aŭ luat măriea sa Vodă de la moşinaşĭ fiiĭ meĭ, le-aŭ luat şi partea analoguluĭ din codru, pe care cu bună primirea răzeşilor şi prin hotărările divanuluĭ pămîntesc, cu căţĭ-va anĭ maĭ înainte, să diosăbise şi să stălpise la fundătura codruluĭ, în capătul moşiilor Popeştiĭ şi Pocreaca, numindu-se locul Poenile, precum şi astăzĭ locul îşĭ are numirea sa întocmaĭ, după cum glăsuesc şi vechile urice a răzăşilor, întăritoare aceĭ din învechime urmată stăpînirea lor, pe satul Popeştiĭ şi cu silește Pocreaca, şi cu Trestieana şi cu Prisăcile, şi Poenile ce sînt la obărşiea Vasluiuluĭ.

Apoĭ după ce măriea sa Vodă, pe lîngă părţile cumpărăturilor din cîmp, aŭ luat şi părţile din codru acele alese şi stălpite cu voea răzeşilor din fundătura codruluĭ, spre a închide toată jalba din partea mea văduveĭ şi din partea copilaşilor meĭ, aŭ dat'o la mănăstirea Rîsca prin îndemnarea, sirguitoriuluĭ boeriu spre a porni jalobă cum-că numita moşie Popestiĭ şi cu siliştea Pocreaca şi cu Trestieana şi cu Prisăcile şi Poenile ar fi acolo înfundătura codruluĭ, toate aceste cuprinse la locul acela unde odinioară era locuinţa dobitoacelor sălbatice. Şi de vro 25 saŭ 30 de anĭ rărindu-se codru s'aŭ făcut oareş care locuinţĭ

de puținí oameni și biserică, pe care loc l'aŭ dat mănăstirei pentru că aŭ arătat egumenul o copie de uric din 7068 Aprilie 13, de la Alexandru W. Lăpușneanul, cum că unul din curgătorii din Tăutul logofăt anume Lupul paharnicu arătîndu se hain cătră stăpînire s'aŭ confiscăluit luându-se moșiea Popești și Pocreaca și Tristiana cu Poenele și Prisăcile de la obîrșiea Vasluiului, pe cari le afierosăște la mănăstirea Rîșca, care acest uric de la epoha luí de aŭ fost bun saŭ de aŭ fost răŭ, poate să giudece slăvita obștie că acel cumplit domn fiind pătimaș la sufletul seŭ, și vărsătoriŭ de singe, aŭ tăet, aŭ înjiunghiat și aŭ omorît 47 de boerí într'o zi, a cărora tuturor trebuea să se confiscăluiască averile, și astăzí să fie orí a coronei orí danie la alțií; însă slavă luí Dumnezeŭ, sistema pămînteníloŕ boerí, astăzí și din nepomenit vechí stăpînesc pe strămoșăștile lor nestrămutate averí; aŭ maí arătat egumenul altă copie de uric din 7078 Iulie 6 de la tînărul Bogdan V V. fiul numituluí Alexandru V. V. carile aŭ domnit fiind în vrîstă de 18 anî, întăritoriŭ uriculuí tătînisăŭ, și alte copií de uric de la Vasile V. V. din 7151 Octomvrie 18, prin cari să cuprinde că la acea epohă saŭ giudecat mănăstirea cu curgătorií din Tăut logofăt, pentru Popești, și domnul Vasile V V. vĕdênd acele două urice maí sus arătate, ḑice că s'aŭ dat remas pe Hermeziŭ cu neamurile și întărește ca mănăstirea să ia în stăpînire satul Popești, cu Tristieana și cu Poenile

fiindule danie și miluire, apoí de la epoha din anul 7068 și pănă la anií 7151 de aŭ stăpînit mănăstirea saŭ n'aŭ stăpînit, maí ales pentru că vremile de la acea epohă, era cumplite și în bătăliile necontenite și vrăjbile domnilor necurmate, precum se arată în hronografurile Moldavieí; iar în urmă că mănăstirea n'aŭ stăpînit este luminoasă dovadă cele din urmă urice a răzășilor, precum uricul însuși a aceluiași domn Vasile Vodă din 7155 Maiŭ 12, dovedește cumpărăturile ce aŭ făcut Isac din Pribeștí, din trupul moșieí Popeștí și Pocreaca, de la curgătorií urmași din Tăutul logofăt, care acest uric la anií 7227 Februar 27, înfățoșându-se de cătră Costul clucer, la giudecata ce aŭ avut înaintea domnuluí Mihaí Racoviță W. și a sfatuluí saŭ, cu un Vasile Darie, pentru părțile din Popeștí și Pocreaca, după ce s'aŭ vĕḑut sfinția luí, a uriculuí, i s-aŭ întărit și i s-aŭ dat toate dreptățile, iară acum tînărul boeriŭ nu numaí celelalte urice a răzășilor, ce și însuși acest uric aŭ vrut al prihăni zicênd că ar fi adaos veleatul și că ar fi fost 7150 și s-ar fi făcut 7155, adăogându-se numărul de 5, însă cum maí înainte de un veac, și maí bine s-aŭ giudecat și s-aŭ vĕḑut sfinția și ne prihănirea veleatuluí acestuí uric adecă la 7227, și osăbit cum să află și în scrisorile Pribeștilor tălmăcirea luí maí veche de 100 de aní cu veleatul asămine, decí acel ce aŭ cutezat aí sminti și al prihăni va da samă înaintea luí dumnezeŭ, iată și altă dovadă la 7148 Septemvrie 18 însuși acelaș

domn Vasile W. giudecă pe Grigorie Hermeziu cu stăpînitorii Pribeştilor pentru dispărţirea hotaruluĭ, şi nimic nu se pomeneşte de mănăstirea Rîşca. Iată şi altă dovadă la 7144 Noembrie, Hermeziu vinde un loc de prisacă din hotarul Popeştilor unuĭ Petrişor aprod. Cum dară mănăstirea dacă era stăpînitoare Popeştilor ar fi putut îngădui căcĭ la 7144 April 14 acelaşĭ domn Vasile W. întăreşte stăpînirea luĭ Petrişor pe locul acel de prisacă ce l'aŭ cumpărat de la Hermeziŭ.

Apoĭ însuşĭ acelaşĭ domn Vasile V V. arată pe Grigorie Hermeziŭ prin uricul maĭ sus arătat din 7155 Maĭ 12, îl arată cu aceste cuvinte, că Grigorie Hermeziŭ cu giupăneasa luĭ Candachia a cărie arată anume spiţa a neamuluĭ că se trage din Tăutu logofătul, zicînd că aŭ vîndut luĭ Isac de Pribeştĭ satul Popeştiĭ şi altă silişte lângă acelaş hotar anume Pocreaca, şi altele, şi unu locu de prisacă din sus de mănăstirea Trestiana în Poiană de asupra Vasluețuluĭ, cu toate aceste măcar că titlul învechiteĭ pacinicеĭ stăpânireĭ întru nimica nu mă îndatoreşte, nicĭ pre mine nicĭ pe fiiĭ meĭ, nicĭ pe megieşiĭ răzăşĭ, a da întimpinare şi dovedĭ. Dară spre pliroforiea slăviteĭ obştiĭ a boerilor pămîntenĭ, am socotit din pont în pont, a anerisi anaforaua şi întărirea eĭ, prin care mă văd osândită.— I-iul temeiŭ prin care întărirea domneascĭ surpă dreptăţile răzăşilor şi a me, este difăimarea scrisoriĭ luĭ Hermeziŭ de la 7152 în cari arată răscumpărătura sa de satul Popeştiĭ

de la mănăstirea Rîşca, ḑicênd că nu are tărie, dacă nu este carte de giudecată domnească prin care să dovedească răscumpărarea aceluĭ sat, saŭ zapis de vînḑare din partea mănăstirĭĭ, şi urmează mărturiea aceasta ce însuşĭ Grigorie Hermeziu face spre favorul săŭ, urmează zice a se socoti ca o hîrtie albă şi netrebnică.

La aceasta cu umilinţă fac întimpinarea următoare, această scrisoare făcută maĭ înainte de 182 anĭ, negreşit că ar fi avut dovedile sale de răscumpărarea Popeştilor de la mănăstirea Rîşca, aŭ prin carte domnească, aŭ prin zapis de vînḑare din partea mănăstireĭ, şi nu'ĭ îndoială că ar fi fost acest fel de documenturĭ, carile urmează a fi perdute precum şi alte multe drese doveditoare dreptăţilor noastre, după cuprinderea unuĭ ispisocu al domnuluĭ Vasile V. V. din 7148 unde zice ritos : că comisul Furtună aŭ giurat înaintea Domnieĭ sale şi a tot sfatul, că aŭ perdut multe din drese, pe carile punctu D-lor velităţilor boerĭ la anaforaua ce fac spre osînda me, arată cuprinderea ispisoculuĭ în alte cuvinte, iar pentru perderea scrisorilor o trece cu tăcere, ca să poată înfiinţa arătările D-sale de adevarate. Iar eu spre maĭ mare încredinţarea dreptăţilor mele strigătoare : fac întrebarea următoare aceasta la 7151 domnul Vasile V. V. giudecând pe Grigorie Hermeziul cu călugărĭĭ de la mănăstirea Rîşca pentru satul Popeştiĭ şi dă rămas pe Hermeziu, şi hotărăşte că mănăstirea Rîşca să aĭbă a stăpîni satul Popeştiĭ cu moară

cu mănăstirea Trestiana şi cu Poenile pentru că le este dreaptă danie şi miluire de la doi domni vechi, şi Hermeziu să nu aibă a se amesteca nici o dinioară în veci; peste doi ani tot acelaşi domn Vasile W. întăreşte stăpînirea lui Pătraşcu aprod pe un loc de prisacă ce au cumpărat de la Hermeziu din hotarul Popeştilor, după glăsuirea ispisoculuĭ din 7153, cum dară putea răpi Hermeziu din mănile domnuluĭ Vasile W. o întărire domnească asupra vînzăreĭ ce făcuse luĭ Pătraşcu aprod, cînd însuşĭ domnul acesta giudecînd cu doi ani maĭ înainte, (precum am zis cu călugăriĭ de la Rîşca) l'aŭ dat rămas, şi stăpînirea Popeştilor şi cu tot locul ce este împregiurul lor o aŭ legiuit a fi dreaptă a mănăstiriĭ ocină. Iată dară că viderat să înţelege, că răscumpărătura luĭ Hermeziu a satuluĭ Popeştiĭ de la mănăstirea Rîşca s'aŭ urmat în cursul acestor doi anĭ, din mijloc prin ştirea şi întărirea înşuşĭ a domnieĭ, că nu putea stăpînirea să uĭte aşa de curînd hotărîrea sa, şi neapărat urma a fi şi zapisele de vînzare, şi întăritura domnească asupra cumpărăturеĭ acestia, carile din răzvrătirea vremilor s'aŭ perdut; această paratirisire ce o fac maĭ sus, socotesc că este temelnică, şi din păcatile mele, s'aŭ trecut cu viderea de către giudecătoriĭ priciniĭ acesteĭa.

„Temeiul al 2-lea în cari la întărirea dom-
„nească razimă osînda mea este aceasta, zicênd
„pentru acest vicleşug urmat prin aceste hir-
„tiĭ de Hermeziŭ şi cu Isac de Pribeşti, ar fi
„luat şi altă descoperire, din dovezile însem-

„nate pentru că la 7154 se văd traşĭ în giu-
„decată, Hermeziu şi Isac cu carte de soroc
„a domnuluĭ Vasile W. după jalba luĭ Patraşc
„aprod ce cumpărase locul de prisacă de la
„ Hermeziu, cu zapis arătat din 71 . . poron-
„cinduĭ luĭ Isac de Pribeştĭ prin soroc arătat maĭ
„sus, să aducă şi ispisocul Popeştilor“ pricina fiind că acel Hermeziŭ maĭ înainte de vîndarea Popeştilor. aŭ fost vîndut acel loc de prisacă luĭ Pătraşc aprod, şi pe urmă împreună cu Popeştiĭ l'aŭ vîndut acel loc de prisacă şi luĭ Isac de Pribeştĭ, cum dovedeşte ispisocul arătat din 71 . . şi pentru aceea se gîlcevea amîndoĭ cumpărătoriĭ aceluĭ loc de prisacă; însă să vede că n'aŭ eşit în giudecată ci aŭ făcut înscris învoeala cari este arătată la numărul, 14 să stăpînească Patraşcu aprodu acel loc de prisacă. Dintr'această învoeală s'ar descoperi şi maĭ mult vicleşug, urmat cu facerea aceluĭ hrisov de vîndarea Popeştilor, căci nicĭ o pricină alta n'ar fi maĭ silit pe Isac de Pribeştĭ să pieardă acel loc de prisacă din cuprinderea ispisoculuĭ, ci numaĭ ca să nu iasă la iveală acel ispisoc, carele prin sorocul arătat se cerea de domnul Vasile W. temîndu-se ca să nu se vădească vicleşugul urmat cu facerea acelui ispisoc, pentru că era apropiată vreme de cînd se giudecase cu mănăstirea pentru satul Popestiĭ, şi ca niştе acolisitorĭ, ĭarăşĭ domnul Vasile W. iaŭ dat rămaşĭ, iar acel vicleşug cu carĭ aŭ apucat acel ispisoc pe pămînt străin, l'ar fi meşteşugit înşălând domnia într'acest chip, că adică acel

sat Popeştii l'ar fi avut de împărţeală din ispisocul de la domnul Petru Vodă cum s'aŭ arătat, fără să pomenească de giudecata ce aŭ avut cu mănăstirea Rişca, saŭ că l'aŭ răscumpărat, precum mărturiseşte prin scrisoarea ce s'aŭ arătat, şi cu acest chip ar fi viclenit domniea. De ar fi apucat acel ispisoc alcătuit între dînşiĭ, adecă unul vînzînd acel sat, şi altul cumpărăndul, ca să apuce document pe pămînt strein, şi iată că o scrisoare pre alta să mărturisesc, şi remăne căzut şi acest ispisoc de toată credinţa luĭ, ca o hărtie cu înşălăciune dată, care vicleşug şi însuşĭ Bogdaprosteştiĭ l'ar fi cunoscut după vreme, şi l'ar fi maĭ adausŭ si eĭ, cu plastografiea ce ar fi făcut veleatuluĭ acestuĭ ispisoc, înmulţindŭ vremea, şi făcîndul în urma judecăţilor urmate, cum s'ar discoperi din soroc şi învoială însămnată, precum se arată pre larg prin anafora, şi că acestŭ putredŭ şi nedreptŭ temeiŭ ar fi stăpânit acea cumpărătură„ a luĭ Isac „de Pribeştĭ pe satul Popeştiĭ a mănăstiriĭ „Bîşca, precum şi aceştiea întemeindu-se pe „aceste nedrepte lucrărĭ, rămăn căzute din „toată dreptatea, nu numaĭ eĭ, ci şi orĭ care „alţiĭ de se vor fi făcut niscaĭva răsluiriĭ a„cestuĭ pămînt, pe temeiul acestor viclene „scrisorĭ, şi orĭ ce hîrtie de vînzare saŭ schim„burĭ şi hotărîturĭ lucrate în numele lor, rămîn surpate, fiind pe nedrept cuvînt, ĭar chi„pul cu care acest neam de oamenĭ. aŭ „stins a lor stăpînire pe drept pămîntul dom„nesc, este aceasta că după ce scrisorile nu„miteĭ mănăstirĭ s'aŭ răzleţit de la casa răposatuluĭ logof. Ştefan Roset, precum se arată prin anafora şi „au pus stăpînire pe nu„mita moşie Popeştiĭ, au poreclit şi locul dom„nesc Popeştiĭ şi Trestiana şi Pocreaca, adică „o parte din capătul din gios Popeştiĭ şi mij„locul pănă la hotarul Popeştilor, mănăstiriĭ l'au „poreclit Trestiana şi Pocreaca, carĭ urmare „este cunoscută pre adivărată dintr'aceasta, în„tăĭ că în mînile lor nu s-aŭ văzut alte hărtiĭ „lucrătoare de cît numaĭ Popeştiĭ mănăstiriĭ pe „care din vremĭ în vremĭ, au păndit nedreptul „chip aşĭ întemeia vecĭnica stăpînire. Al 2-lea „de la ispisocul Domnuluĭ Vasile W. cuprin„zătoriu de giudecata mănăstiriĭ Rişca cu acel „Hermeziu, cînd s'ar fi cunoscut de acolisatoriŭ „de Popeştiĭ mănăstiriĭ, şi pănă la ispisoace„le domnuluĭ Racoviţă W. se văd trecuţĭ 75 „de anĭ, în care vreme acest pămînt ar fi fost „cunoscut domnesc, precum domnul Racoviţă „W. ar fi mărturisind, şi viderat să discopere „ că Isac de Pribeştĭ, de luase cu vicleşug „stăpînirea pe moşiea mănăstiriĭ, dar pe acel „pămînt domnesc n'au cutezat într'acea vreme „a se arăta cu stăpînirea pe dînsul, fiind că ne„apărat era cunoscut domnesc, pentru răşluia„la ce cu danie se făcuse din mărimea acestui „loc cătră numitele mănăstirĭ".

Iată întimpinarea mea şi la al doilea temeiŭ unde au răzămat măriea sa vodă osîndirea mea. De mirare este cum s'au găsit o aşa idee şi tălmăcire ne înfiinţată, spre a mă depărta pe mine şi pe răzăşĭ din ohavnica şi strămoşasca stăpînire a noastră asupra

a tot satul Popeştiĭ. Cartea domnuluĭ Vasile W. de soroc din 7154, prin care soroceşte pe Hermeziu şi pe Isac ca să vie la giudecată după jalba luĭ Pătraşco aprod, ce cumpărase locul de prisacă de la Hermeziu cu zapis arătat din 7145, poroncinduisă luĭ Isac ca să aducă şi ispisocul Popeştilor. Să fiu ertată de cătră măriea sa vodă, nu este precum o tălmăcesc prin anaforaua întărită de cătră măriea sa vodă nicĭ să vede cel maĭ mic vicleşug în aceasta, prin carĭ să ispiteşte a învinovăţi pe mine şi pe răzeşĭ, căcĭ pricina curge într'acestaş chip:

Grigorie Hermeziu vinde la 7145 un loc de prisacă cu poiană de făn, din trupul moşieĭ Popeştiĭ, după ispisocul ce avea de la domnul Petru W., drept 20 galbenĭ; la 7151 Grigorie Hermeziu trage pe călugăriĭ de la mănăstirea Rîşca înaintea domnuluĭ Vasile W., pentru satul Popeştiĭ, pretenderisindu-l ca pe o dreaptă ocină, şi călugăriĭ înfăţoşînd ispisocul domnuluĭ Alexandru şi Bogdan W., că lor le este danie şi miluire; să dă rămas pe Hermeziu, aşa dar să înţelege viderat că mănăstirea Rîşca luînd tot satul Popeştiĭ au luat neapărat şi prisaca ce vînduse Grigorie Hermeziu luĭ Pătraşcu aprod; pe urmă la 7152 răscumpără numitul Hermeziu de la mănăstirea Rîşca satul Popeştiĭ, drept 140 galbenĭ luaţĭ de la Isac împrumut, dîndu-i să stăpînească acel loc până îĭ va da baniĭ; apoi la 7153 tot domnul Vasile W. întăreşte stăpînirea luĭ Pătraşco aprodul, pe locul de prisacă ce cumpărase de la Hermeziu la 7145, şi aceasta să vede că au fost după

cererea luĭ Pătraşcu, privind că Grigorie Hermeziu cu adevărat au răscumpărat de la mănăstirea Rîşca satul Popeştiĭ, şi după tot cuvîntul dreptăţiĭ urma a-şĭ stăpîni locul de prisacă ce cumpărase de la Grigorie Hermeziu, din a căruia stăpănire au fost depărtat din pricina mănăstireĭ Rîşca; aşa dar mergînd Pătraşcu să stăpînească, Isac de Pribeştĭ nu l-au îngăduit, fiinduĭ hotar aceluĭ sat întreg tot zălogit pentru 140 galbenĭ, precum s-au aratat maĭ sus, pentru care pricină jăluindu-se la domnul Vasile W., s-au sorocit ca să vie atît Hermeziu cît şi Isac la giudecată, poruncindui-se ca să aducă şi ispisocul cu carele cumpărase satul Popeştiĭ, cari nicĭ l'aŭ avut, fiind că până atuncĭ nu cumpărase satul Popeştiĭ, ce numaĭ îl stăpănea ca pe un amanet ce îl avea în mână spre siguranţa a 140 galbenĭ, ce împrumutase pe Grigorie Hermeziu, cînd atunce până a nu veni vadeaua puse ca să se judece, încredinţînduse cum că cererea luĭ Pătraşc fiind împuternicită cu toate dreptăţile, ca un adevărat stăpîn şi cumpărătoriu ce au fost, cu nouă anĭ maĭ înainte acestuĭ loc de prisaca şi cu poĭana din fîn din hotarul Popeştiĭ, (precum însuşĭ şi Hermeziu au mărturisit) s'au învoit între dînşiĭ ca să stăpănească acest loc Pătraşcu aprod, după zapisul său de cumpărătură şi dreptăţile sale cele netăgăduite; aşa dar care vicleşug se vede uneltit şi pe ce temeiu atăt anaforaua cât şi întăritura domnească defaimă nevinovăţiea luĭ Grigorie Hermeziu, lui Isac, şi a tot neamul Bogdaprosteştilor, fără

numai cu chip curat a fantasieĭ şi cu o rĕ tălmăcire a ispisoacelor, prihănind sfinţeniea lor, prin care toată averea stătătoare a Moldavieĭ astăzĭ se ocroteşte, cinstindu-se dreptăţile fieşte căruia moşinaş ce are asupra avereĭ sale, în cît ne-aŭ făcut şi plastografĭ la veleatul ispisoculuĭ a domnului Vasile W. din 7155, zicănd că veleatul luĭ fiind din 7150 i-am fi adăugit cu un estu, şi l'am făcut 7155, iară eu spre dovedire netăgăduită a curăţenieĭ noastre, punind înainte următoarele dovezĭ: I-a Dacă ispisocul luĭ Vasile W. ar fi fost cu veleatul 7150 iar nu 7155, negreşit trebue să fie arătat şi anerisit prin ispisocul din 7151, cînd s-au giudecat mărăstirea Rîşca cu Hermeziu şi trebue să se arăte, că cu greşală, s'au dat acel ispisoc, sau să se eie de la răzeşĭ.

2) Iată şi altă luminoasă dovadă, a sfinţenieĭ ispisoculuĭ de la 7148 pănă la 7152 era vel logof. Gavrilaş precum se dovedeşte din toate ispisoacele vremiĭ aceleia, protocolindu-se pe atunce de logofeţiĭ ceĭ marĭ cu numele lor inscris, (iar nu precum acmu numaĭ vel logofĕt) iar de la 7153 – 54 – 55 şi 56 au fost vel logofĕt un Todiraşc, după cum să şi vede într'acest ispidoc din 7155. Decĭ de ar fi fost plastografiea noastră, precum ne invinovăţesc, şi letul ispisoculuĭ ar fi fost numaĭ de 7150, cum de nu se găseşte isvălitura luĭ Gavrilaş ci a luĭ Todiraşc, iată dar că defaimarea ispisoculuĭ şi învinovăţirea noastră izvorăşte numai şi numaĭ de la o răstălmăcire, şi de la o ispitire lacomă spre dezbrăcarea uneĭ văduve şi a tot neamul răzeşilor, de dreaptă ocina lor. — Am şi a 3-a dovadă a sfinţenieĭ ispisoculuĭ acestuia şi a nevinovăţieĭ noastre, asupra pontuluĭ învinovăţiriĭ de plastografie: la 7227 se înfăţoşază acest ispisoc cu veleatul 7155, şi se cunoaşte de bun, şi cum acum zic că am schimbat noĭ veleatul, lucru de mare mirare, adecă înţelepciunea slăviteĭ obştiĭ a *D-voastră* prea cinstiţilor boerĭ, poate să giudece de unde izvorăsc toate acestea; — „temeiul al 3-lea prin care sîntem osăndiţĭ a pierde drepte moşiile noastre, „ar fi împărţeala boerilor Rusăteştĭ din 1765, „prin care însuşi dumneavoastră, ci au apucat a „lua stăpînire pe părţile din Popeştĭ, mărturi„sese că ar fi eşit răĭ, şi se cuprinde atăt „la anafora cum şi la intăritura domnească, „că alte pricini n'ar fi fost de au eşit Popeştiĭ „răĭ, decît numai fiindcă de la ispisoacele dom„nului Racoviţă W. prin care să mărturiseşte „acest pămănt domnesc, şi pănă la impărţeala „Rusăteştilor sunt trecuţi numai 47 de ani. „Negreşit aceasta ar fi fost înpedecarea lor o„priţi fiind de domnie, şi dacă domniea in urmă „ar fi dat-o Rusăteştilor, orĭ aceastui neam de „oamenĭ, ar fi arătat acum documenturi dom„neştĭ, precum megieşiĭ înfăţoşază acum daniĭ „domneştĭ de miluire".

Şi aceasta este un temeiŭ putred şi o cuvîntare ce să închipueşte numai de fantasie, fără a fi umbră de adevăr; nu tăgăduesc că la împărţeala boerilor Rusăteştĭ, Popeştiĭ au eşit răĭ, dar pentru ce urmase, socotesc şi eu a fi intrebată ca să dezlege aporiea şi îndoirea giu-

decăţei, iar nu fără a fi chemată la giudecată şi fără a asculta indreptările mele să fiu desbrăcată, cu depărtarea din dreptele mele moşii păgubind venitul lor de doi ani, şi lăsând a fi cerşitoare pe drumuri, pe o mumă văduvă cu doi copii.

Popeştii au eşit răi, insă nu din pricina ce să zice că adică au fost a mănăstirei Râşca, şi că intre Pribeşti şi Popeşti ar fi fost loc domnesc, şi că boerii Rusăteşti opriţi fiind de domnie a stăpâni Popeştii, *aflându se moşia aceasta zălogită la un Dinu Catargiu*, ar mărturisi împărţeala lor, că Popeştii nu sunt buni, dându'i spre despăgubirea moşiei Todireştii, ci aŭ fost răi cu adivărat, împotriva împărţăleĭ neamuluĭ lor, aflându-se moşia aceasta zălogită la un Dinul Catargiu pentru 125 leĭ, precum la aceasta am şi dovedile viderate, carile spre pliroforia slăviteĭ obştie a boerilor pământeni, arăt că Vasile Darie sluger, fiul luĭ Darie spat. la 7228 aŭ dat danie vorniculuĭ Iordachi Roset toate cumpărăturile ce aŭ avut tatăl săŭ spatarul Darie, de la răzăşiĭ de Popeştĭ şi Pocreaca, şi în urmă vornicu Iordache împarte acareturile sale fiilor săĭ, şi vin Popeştiĭ în partea luĭ Ştefan Roset fiind cluceriŭ; după vremĭ Dinul Catargiu la 7249 aŭ tras la giudecată pe, Stefan Roset, fiind clucer, aŭ arătat că Popeştiĭ sunt zelog pentru 125 leĭ încă din 7206 luni, şi să dă rămas pe Stefan Roset, iar de va da banĭ, va ţine moşia după danie, şi la 7251 plăteşte aceĭ 125 leĭ Catargiuluĭ, şi primeşte zapisul de ecsoflisirea datorieĭ, şi Catargiu îĭ

dă zapisele de zălogitură, şi ispisocul de giudecată, şi aşa se fac Popeştiĭ bunĭ, însă cu banĭ, iar nu după danie, iar răĭ aŭ fost în acareturile vorniculuĭ Iordachi la împărţirea între fraţĭ, osăbit să află la casa fiilor meĭ şi o mulţime de zapise de deosebite cumpărăturĭ de la răzăşiĭ de Popeştĭ şi Pocreaca şi mărturiĭ hotarnice vechĭ de 100 de anĭ, şi maĭ bine, pentru alegerea acelor părţĭ de cumpărăturĭ şi danie din Popeştĭ, şi Pocreaca cu învechită pacĭnica stăpânire a caseĭ Ruseteştĭ, pe care nimene altul nu poate a le-o rădica, căcĭ nu se află pravilă ca aceea. Dară eu toate aceste lăsându le de o parte precum şi ispitirile tînăruluĭ boeriŭ, spre a alcătui spiţă de la Tăutu log., lucru peste putinţă, cum şi zădarnicile strădanie a minţiĭ sale, mă îngrădesc numai cătră cumplita strîmbătate care aŭ făcut măria sa Vodă mie şi copilaşilor meĭ, strîmbătate prin care s'aŭ călcat, precum am maĭ arătat d-v. cele maĭ sfinte pravile şi dreptăţĭ a drepteĭ averĭ, pentru că li s'aŭ luat averea lor pre strămoşască, călcîndu se obşteştile pravile a toateĭ lumĭ, pe carĭ împăraţiĭ şi domniĭ şi stăpînitoriĭ şi boeriĭ cu sfieală le păzesc, pentru că prin aceste se apără averile oamenilor şi baştinele moşinaşilor.

Spre dovada urmateĭ acesteĭ strâmbătăţĭ, îmĭ este mie îndestul să intrebuinţez pilde din însuşĭ cercetările divanuluĭ pământesc, asupra asemene priciniĭ, când aŭ venit cineva şi aŭ arătat cătră domniĭ grecĭ, cum că s'ar fi găsit vre-o moşie domnească, şi domniĭ rânduind să

se cerceteze prin divan de este intru adevăr moșie domnească, și bătrânii boeri făcând cătzutele cercetări după ce s'au dovedit urmată stăpânire a moșinașilor răzeși, de la părinții și moșii lor, deapururi li s'au apărat pacinica lor stăpânire, și nu li s au luat baștinile părintești, măcar de și n'au avut scrisori la mână, ci mai ales li s'au intărit și cu anaforale intărite de gospod, precum sunt multime in arhivele divanului pământesc, și spre pildă este anafora ua din anul 1786 Ghenar 16, pentru moșia Ivinteni, Cărnova și Cocioae din ținutul Orheiului, carile acei răzeși măcar de și n'au avut scrisori, ci numai niște zapise de vênzare, unul către altul carile nici nu era cuprinzătoare de tot trupul moșiei lor, însă sfatul divanului răzămându-se pe vechea lor stăpânire, au hotărât cum că o stăpânire învechită nici odată nu se poate sminti, și domnul Alexandru Ioan Mavrocordat Voevod, au întărit. Asămine și altă anafora din 1786 Mart 14, pentru moșiile Nemișeni, Gărmiceni, Buciumi, Căidari, Răchita, Chirileni, Turbeni, Stănjăneni, stăpânite de răzeși, fără de nici o scrisoare, dovedindu-se in divan, strămoșasca lor stăpânire, s'au hotărât că după vechiul obiceiu a pământului, o indelungată stăpânire nu se poate strămuta, și că moșiile arătate nu pot a se lua domnești, pentru că este indelungată stăpânire a lăcuitorilor, cari iarăși s'au intărit de pomenitul domn.

Asemine și pentru moșiile Dumbrăvița, Cătășani, Roșiorii, Găozeni, Roșcani, Coșcodani și Bursuceni, de la ținutul Eși și Orheiu, iarăși prin cercetarea divanului, dovedindu-se îndelungată stăpânire a răzeșilor, li s'au intărit stăpânirea de către pomenitul domn, arătându-se că după vechiul obiceiu al pământului nu se pot strămuta din baștinile lor părintești și strămoșești. A doua dovadă că baștinile moșinașilor n'au fost nici o dinioară a coroni, nici n'au putut a se lua, iarăși mă voiu intrebuința din cele ce s'au tratarisit prin divan, după vreme, la asemine pricini puind inaintea giudecătorilor boeri hrisoavele domnilor bătrâni, cari au stătut curândă vreme după Dragoș Voevod, prin carile se dovedesc dreptățile moșinașilor, cari au avut baștinile lor, precum se află o multime de urice a domnilor bătrâni, cari au cumpărat moșii pe drepți banii lor, de au înzestrat mănăstiri după cum Alexandru VV. cel Bun la 6936, de când sunt trecuți 400 ani, au cumpărat moșii din ținutul Neamțului, din ținutul Sucevei, și din ținutul Eșii, și de prin alte ținuturi, de pre la stăpâniî moșinași ce prin strămoșasca stăpânire le stăpânea in bună pace, și au înzăstrat mănăstirile sale Bistrița și Moldavița.

Asemene și alți domni au cumpărat moșii spre alcătuirea târgurilor, precum Stefan V. V. cel viteaz la 6999 și osăbit este o multime de urice a domnilor bătrâni, precum iarăși de la Stefan V. V. din anul 6995 și 7002 și 7010, precum și de la Petru V. V. din 7037 cum și de la alți mulți domni bătrâni, prin cari urice întăresc baștinile moșinașilor și

împărțelile bătrêne fără a se atinge cât de puțin de dânsele, precum asămine spre pildă se văd urice de la domnul Alexandru V. V. din 6932 lunie 31, dat în tîrgul Sucevei luĭ Lazăr și Stancĭuluĭ și Costea, pe moșiile lor, unde este așezarea lor satul Stroinștiĭ, la obărșia Șomuzuluĭ, și Zăhirinștiĭ și alte multe sate cari să cuprind prin acelașĭ uric de când sunt trecuțĭ 404 anĭ; alt uric din 6956 Iulie 15, a luĭ Petru VV, întărind luĭ Cernat pe lângă cumpărătura satuluĭ Petrileștiĭ și alte multe moșiĭ zicênd că aŭ fost luĭ de baștină. Alt uric de la Ștefan VV. din 6991 întărind luĭ Ivan și luĭ Toader Hurdugaș moșiea Obărșia pe pârâul Alb, unde le-aŭ fost așezarea lor și Dănileștiĭ și Ivăneștiĭ pe Șacovăț, asămine și a altor moșinașĭ alte moșiĭ. Alt uric de la Petru VV. din 7091 pe giumătate de sat de Răcĭuleștĭ pentru că aŭ fost a Evdochieĭ și a Greacăĭ, nepoatele Oleniĭ, de baștină de la strămoașele lor Ilca și Marușca cari și strămoașele lor, le-aŭ avut de împărțală, precum asămine sunt și alte multe urice de întăritură locuitorilor moșinașĭ pe ocinile lor, răzămându se pe urmata lor veche stăpânire. — Iată dar deplină dovadă de obiceiurile urmate din vecĭ și până în ziua de astă-zĭ, pentru apărarea dreptăților îndelungateĭ stăpâniriĭ, și nestrămutarea moșinașilor din baștinile lor. Dar în sfîrșit voiŭ aduce și această dovadă: La aniĭ 7011 însușĭ domnul Stefan VV. cumpără moșie cu banĭ, alături cu moșiile răzeșilor Popeștiĭ și Pocreaca, cu drepțĭ baniĭ săĭ și le afierosăște

mănăstireĭ Dobrovățuluĭ. Apoĭ dacă în vremea aceea n'aŭ fost loc domnesc, căcĭ de ar fi fost negrețit s'ar fi luat, și s'ar fi dat mănăstiriĭ, cum dar aŭ putut acum a să face domnesc, și cum tânărul boeriŭ aŭ putut a înființa un lucru atâta de neînființat. Aceste doveḑĭ eu nu le-am întrebuințat de aiure de cât din cele ce aŭ tratarisit prin divanul pământesc, precum se vor arăta de față doveḑile. A treia dovadă iarăși voiŭ întrebuința din cele ce toată obștia preslăviților boerĭ, împreună cu preosfințitul mitropolit la anul 1817 aŭ dat prin anafora înscrisŭ către domnul Scarlat Calimah VV. pentru locurile carile din vechiŭ aŭ fost domneștĭ: 1-iŭ locurile de pustiŭ, adecă ce nu s'aŭ stăpânit de nime, și se află deschise; al 2-lea locurile de moșie dovedite cu numile lor, ce s'ar găsi cuprinse in scrisorile megieșitelor moșiĭ, alăturate cu mărginirea lor, către acel loc. Al 3-lea braniștile domneștĭ carile și acele in urmă sa'ŭ hărăzit de către domnĭ, ce după vreme aŭ stătut, și al 4-lea locurile târgurilor carile de acest fel de locurĭ de târgurĭ deschise saŭ de Braniște saŭ de pustiŭ, de s'ar găsi, ar fi domneștĭ, și s'ar lua, iar baștinile moșinașilor nicĭ după obiceiul pământuluĭ, nicĭ după așăzemênturile și ponturile divanuluĭ, precum sunt acele date de către boeriĭ bătrânĭ ai pământuluĭ, cu obștească adunare la 1782 Fevruarie 19, după urmata pacĭnică și legiuită prin paragrafia stăpâniriĭ a moșinașilor, nu se pot lua; pe cari așezămînturĭ și obiceiurĭ a pământuluĭ,

însuşĭ împărăteştile pravile le întăresc, cari aceste împărăteştĭ pravile din vechĭ s'aŭ întrebuinţat şi păzit in pămîntul acesta, pe carile Alexandru Voevod cel Bun, maĭ înainte de patru veacurĭ, le-aŭ adus in pămîntul Moldoveĭ şi le-aŭ statornicit spre întrebuinţare, precum s'aŭ păzit şi se păzesc întocmaĭ, „însuşĭ aceste pravile legiuesc că cele „păzite întru îndelungată încungiurare, de „mulţĭ anĭ şi primite prin obiceiŭ să păzesc „ca însuşĭ legile cele scrise, precum se arată „la tomul I-iŭ, fila 32, cartea a 2-a, cap. 44, „şi iarăşĭ cap. 46, zice: trebue întru toate pre„cum şi întru tâlcu rea pravilelor a se lua „sama obiceiuluĭ ţărĭĭ şi cum s'aŭ hotărât de „maĭ înainte la asămiue pricinĭ", cari eu dovada socotesc că îndestul am dovedit pricinile de maĭ sus arătate, cum aŭ urmat hotărârile de maĭ înainte, la aseminea pricinĭ, şi cap. 50 zice: că stăpânitoriul datoriŭ este ca să păzască obiceiurile ce s'aŭ urmat a se păzi şi spre încheiere a tot cuvîntul că baştinile moşinaşilor nu numaĭ după a pământuluĭ obiceiŭ precum s'aŭ arătat maĭ sus, dar maĭ vîrtos după hotărârea sfintelor pravile, sub nicĭ un cuvînt nu se pot lua, este canonu pravelicesc a aşezămîntuluĭ, împărăteştile pravile pentru urmata pacĭnică stăpînire carte 56, titlul 3, canonu 4, fila 702, zicênd: că „orĭ moşiea bi„săricească saŭ moşiea dreaptă împărătească „stăpânindu-se fără curmare în curgere de 40 „de anĭ, saŭ drept titlu saŭ fără drept titlu, „prin necurmata posesie să cîştigă şi o va avea „posesorul statornică."

Preslăvită obştie a D-voastră, precinstiţilor boerĭ, lacrămile mele a văduveĭ pentru o strîmbătate ca aceasta, ce s'aŭ făcut copilaşilor meĭ, luînduli se dreptele cumpărăturĭ de baştina lor prestrămoşască, maĭ tot locul de hrană a aşăzărĭĭ Rusăteştĭ, vă îndatoreşte a vă fi milă şi a privi cu durere, şi a lua întru băgare de samă această a me plecată jalbă, căcĭ o asemine strîmbătate nicĭ la o casă boerească nu s'aŭ tâmplat, plecaţĭvă cu milostivire către copiiĭ săracĭ de părintele lor, şi le faceţĭ dreptate, ca să li se dee moşioara lor, şi să se şteargă cu totul pomenirea acesteĭ strîmbătăţĭ, care n'aŭ curs din alta de cît din nedreptele arătărĭ ce s'aŭ făcut către măria sa Vodă, până într'atîta în cît am fost urîtă înaintea ochilor mărieĭ sale, pentru că n'am contenit a striga dreptul copilaşilor meĭ, şi n'am contenit a mĕ tîngui.

Acest documenţ fără dată, în care se arată de către d-na Rosetti toate asupririle ce le-aŭ suferit, şi pe care le-aŭ supus Divanuluĭ Moldoveĭ, prin această plînsoare, mi s'aŭ dat spre publicare. Th. C.

Prea Inalţate Doamne.

După jalbele ce s'aŭ dat înălţimeĭ tale de cuviosiea sa arhimandritul Isaĭia egumenul sfinteĭ mănăstirĭ Rîşca, prin vechil sărdarul Dimitrachi Ioan, încă din trecutul an 1824, cu arătare pentru un sat Popeştiĭ din obărşiea părăuluĭ Vasluiuluĭ, şi cu mănăstirea Trestiana cu moară,

într'acelaşĭ părău, cu prisăcile, cu poenile şi cu tot locul, care sat fiind dat danie la mănăstirea Rîşca, de către fericiţiĭ domnĭ Alexandru Iliaş şi Bogdan Voevod, s'aŭ stăpănit de către mănăstire în curgere de 83 de anĭ, avêndu-şĭ împreună şi dovezile; iar după învăluirile vremilor perzêndu-şi pe lângă dovezĭ si stăpănirea, s'aŭ aflat acum stăpănindu-se de către un neam de oamenĭ ce sĭ zic Bogdaprosteştiĭ, rugându-se că atât satul Popeştiĭ cu toate hotarăle luĭ, cât şi scrisorile mănăstireĭ ce se află la dînşiĭ, să se ĭea şi să se dea la mănăstire, unde din început aŭ fost danie de către pomeniţiĭ domnĭ; după care jalbe prin ţidula înălţimeĭ tale ni se porunceşte, ca adunându-ne la sfînta Mitropolie, să cercetăm cu amăruntul şi cu lămurire să descoperim tot adevărul pricineĭ aceştia, în ce chip urmează, şi prin anafora să facem cunoscut înălţimeĭ sale. Decĭ în urmarea porunceĭ, în destule rînduri s'aŭ cercetat pricina aceasta de faţă cu Bogdaprosteştiĭ şi avênd în privire şi harta inginerească de starea loculuĭ, am văzut şi toate scrisorile ce în jos să însemnează anume:

1). 7011 Octombre 6. Ispisocul domnuluĭ Ştefan Vodă, ce iaste întăritor hotaruluĭ mănăstireĭ Dobrovăţuluĭ, carile la încungiurarea ce face aceluĭ hotar, cu arătarea semnelor când vine despre acest sat Popeştiĭ, zice: decĭ peste drumul dealuluĭ pe deasupra Dobrovăţuluĭ şi a Petroaseĭ, până deasupra Vasluiuluĭ la un teiŭ mare, însemnat aproape de drumul ce vine de la Buciumĭ, până la mănăstirea Dobrovăţuluĭ,

decĭ acel drum în gios spre deal la doĭ fagĭ însemnaţĭ aproape de drum.

2). 7068 April 13. Ispisocul domnuluĭ Alexandru Iliaş Vodă, careie dând danie acel sat Popeştiĭ la mănăstirea Rîşca, zice: precum că domnieа sa au binevoit şi aŭ miluit a domnieĭ sale din noŭ hărăzită sfînta rugă mănăstirea Rîşca, unde este hram sfîntul Ierarh Neculaĭ cu acel sat Popeştiĭ, în obărşiea părăuluĭ Vasluiuluĭ, şi cu mănăstirea ce se numeşte Trestieana, şi cu moara într'acelaşĭ părău cu prisăcile şi cu poenile, care acest de maĭ sus numit sat Popeştii cu mănăstirea Trestiana cu prisăcile şi cu poenile, aŭ fost a Lupuluĭ paharnic, feciorul Dionisieĭ călugăriţeĭ, nepot Tăutuluĭ şi l'aŭ perdut în vremea vicleniеĭ sale cu alţi vicleni, când s'aŭ rădicat domnul asupra capuluĭ dumisale, când aŭ şi perit întru vinovăţiile sale, şi dar să fie sfinteĭ mănăstiriĭ cu tot venitul nestrămutat nicĭ odinioară în vecĭ, ĭar hotarul aceluĭ sat, să fie despre toate părţile pe unde au apucat din veacu.

3). 7078 Iulie 6. Ispisocul domnuluĭ Bogdan Voevod, asămine întărind mănăstireĭ Rîşca, satul Popeştiĭ din obărşiea Vasluiuluĭ, precum şi domnul Alexandru Vodă, prin acel de sus arătat ispisoc.

4). 7091 April 12. Ispisocul domnuluĭ Petru Vodă întăritor hotaruluĭ mănăstireĭ Socola prin care arată semnele aceluiaşĭ hotar despre Buciumĭ zice: începând din movila Săranda din gura părăuluĭ Socoleĭ, şi de acolo pe marginea stuhuluĭ la drumul Buciumilor din gios

de podul Danculuĭ, şi de acolo drum spre Buciumĭ la deal în stîlpul de piatră peste pămîntul luĭ Ion a Staniĭ, şi prin ţărmurile viilor Buciumilor, de acolo în drumul Panculuĭ în piatră, şi de acolo pe drumul Panculuĭ în Poiana Hlinceĭ Maraha până în obîrşiea Vasluieţuluĭ la fîntîna Cocĭ, i proci.

5). 7094 August 5. Ispisocul domnuluĭ Petru Vodă de întăritură luĭ Teodor monah pre prisaca ce au cumparat'o de la Agafia giupăneasa luĭ Maxin, ce au fost părcălab de Neamţ, fiica Huhuleoae călugăriţeĭ Dionisieĭ nepoata, luĭ Toader logofăt, şi strănepoata a luĭ Tăutu logofăt, cum i-aŭ vîndut a sa dreaptă ocină şi moşie, din uricile sale ce are de danie de la răposatul Ştefan Vodă, o prisacă veche cu hotarăle ce se cuvin eĭ, carele sunt în piscul Cornilor între Vasluiŭ şi între Vasluet, până în virful Săcăturiĭ şi cu amăndouă Săcăturile, şi din părăul Vasluieţuluĭ până în vîrful Săcăturilor şi din părăul Vasluiuluĭ celuĭ mare, şi cu loc de moară până în Străminosul, şi până unde le-aŭ hotărît lor Carachizăl cel bătrîn şi Georgie logofăt şi Micul vătav al Vasluiuluĭ; decĭ au vîndut-o ea monahuluĭ Teodor drept 6000 aspri fără de cheltuială.

6). 7095 Maiŭ 8. Suret de pe ispisocul, aceluiaşĭ Petru Vodă întăritură tot aceluiaşĭ Teodor monah, pe vînzarea ce aŭ făcut giupăneasa sora Agafiĭ Maxineseĭ, fiica călugăriţeĭ Dionisieĭ Huhuleoae, nepoata luĭ Toader logofătul, strănepoata luĭ Tăut logofăt, a sa dreaptă ocină şi moşie, din privileghiĭ ce aŭ avut strămoşul eĭ Tăut logofăt, de la bătrînul Ştefan

Vodă, o prisacă veche cu hotarăle eĭ din pîrăul Vasluieţuluĭ până în virful Săcătureĭ, şi cu amîndouă Săcăturile, şi din pîrăul Vasluiuluĭ celuĭ mare şi cu loc de moară până în Străminosul până unde le-aŭ hotărît lor Gheorghe logofăt şi Carachizăl cel bătrîn şi Micul vatav, pe aceeaşĭ aŭ vîndut'o monahuluĭ Teodor drept 500 galbinĭ tătărăştĭ fără de cheltuială.

7). 7145 Mart 30. Zapisul luĭ Grigorie Hermeziu, ce dă luĭ Pătraşc într'această cuprindere: precum eu Grigorie Hermeziu scriu şi mărturisesc, cu acest zapis al nostru cum am vîndut un loc de prisacă la sat la Popeştĭ la ţinutul Vasluiuluĭ cu poiana de fîn şi cu pomĭ; sămnele sunt din sus de prisacă într'un carpăn, şi din carpăn într'un ulm deasupra Glodului într'alt carpăn, şi din carpăn, în margine şi din margine în treĭ stejărĭ, şi din stejări în Vasluiu, aceasta au vîndut-o luĭ Pătraşc, drept 20 galbenĭ.

8). 7148 Septembre 18. Cartea domnuluĭ Vasile Vodă de giudecata ce aŭ avut cu Grigorie Hermeziu, răzeşiĭ din satul Pribeştiĭ pentru satul Popeştii de lângă Pribeşti, arătînd popa Grigorie Susanul şi cu alţĭ răzeşĭ aĭ lor din Pribeştĭ, că acea bucată de loc este din hotarul Pribeştilor, iar Grigorie Hermeziu din Tăuteştĭ răspunzînd, că acel loc este din hotarul Popeştilor, decĭ domniea sa şi cu tot sfatul aŭ rînduit pe Ionaşc vătav de au mers la Pribeştĭ şi aŭ strîns oamenĭ buni, şi aşa au aflat cu sufletele sale, cum acea bucată de

loc ĭaste din hotarul Pribeştilor, şi Grigorie Hermeziu nu are nicĭ o treabă, alegînd acea bucată de loc de cătră Popeştĭ, aŭ pus şi semne stîlpĭ de piatră, în marginea luncii, iar alt stîlp de piatră au pus în marginea Dumbravei, la drumul cel săpat; ĭar alt stîlp au pus la drumul cel bătrîn, alt stâlp au pus în poiana cu persicii, alt stâlp au pus deasupra Giorgiĭ în drumul luĭ Crăciun, alt stâlp în poiana luĭ Andrieş unde se sfârşeşte hotarul Pribeştilor de cătră hotarul Dobrovăţuluĭ, şi de acolo în gios în stîlpul Tomeĭ şi până în puţul Ciobanuluĭ, şi până în curmătură, iar Grigorie Hermeziul de cât au grăit înaintea domnieĭ sale de toate au rămas, şi tot au grăit deşărt. Deci popa Grigorie şi cu alţĭ răzăşĭ aĭ lor s'aŭ îndreptat înaintea domnieĭ sale, şi au pus şi herăe în visteriul domnieĭ sale 12 galbenĭ,

9). 7150 Fevuarie 8. Suret de pe ispisocul domnuluĭ Vasile Vodă întărind cumpărătura luĭ Pătraşc pe prisaca de la satul Popeştii, ce au cumpărat'o de la Grigorie Hermeziu, cu femeca luĭ Candachiea şi cu fata lor cu Măricuţa, zicênd: o prisacă la sat la Popeştĭ şi cu poiana de fîn şi cu tot venitul, ce este la ţinutul Vasluiuluĭ, care au vîndut'o slugiĭ domnieĭ sale luĭ Pătraşc aprodul, drept 20 galbenĭ, să aibă a o stăpîni cu tot venitul.

10) 7151 August 18. Suret de pe ispisocul domnuluĭ Vasile Vodă, de giudecata ce au avut Grigorie Hermeziu cu călugării de la mănăstirea Rîşca, pentru satul Popeştii din capătul părăuluĭ Vasluiuluĭ, şi cu locul de prin

pregiurul luĭ, le iaste lor dreaptă ocină şi moşie, iar călugării de la mănăstirea Rîşca aşa au respuns dinaintea domnieĭ sale, precum că satul acesta este dreaptă danie şi miluire sfinteĭ mănăstirĭ, de la Alexandru şi Bogdan Voevod, precum au arătat şi dresele lor, de la aciĭ domnĭ vechĭ. Deci D-sa şi cu tot sfatul iaŭ judecat pre dânşiĭ, precum că acel sat numit Popeştiĭ din obîrşiea pîrăuluĭ Vasluiuluĭ cu moară şi cu mănăstirea Trestiana şi cu poenile, să aibă a stăpîni călugăriĭ de la sfînta mânăstire Rîşca, pentru că le este dreaptă danie şi miluire, de la aceĭ de maĭ sus pomeniţi domnĭ, iar Grigorie Hermeziu şi cu toate neamurile luĭ, să nu aibă a se amesteca la acest sat Popeştiĭ, şi cu locul ce este împregiurul luĭ, nicĭ o dinioară în veci.

11). Zapis ca din partea luĭ Grigorie Hermeziu din 7152 în cuprindere: că el Grigorie Hermeziu scrie şi mărturiseşte cu acest zapis al său, cum aŭ luat de la Isac de Pribeştĭ 140 de galbenĭ, bunĭ banĭ, ĭaŭ luat el Hermeziu cu femeea luĭ Candachiea, şi ĭaŭ dat la mănăstirea Rîşca de au răscumpărat satul Popeştiĭ de la obărşiea Vasluiuluĭ, decĭ ca să aibă a ţine acest loc, până când îĭ va da banii, însă un zapis ce este la Isac de 60 de galbenĭ, să aibă a se rupe.

12). 7153 Iulie 7. Suret de pe cartea domnuluĭ Vasile Vodă, întărind stăpînirea luĭ, Pătraşc aprod, pe locul de prisacă ce au cumpărat de la Hermeziu, să aibă a stăpîni locul de prisacă şi o poiană de fîn, ĭar cuĭ i s'ar păre cu strîmbul, să vie de faţă să stea înaintea domnieĭ sale.

13). 7154 Noembrie 3. Cartea domnuluĭ Vasile Vodă de sorocul luĭ Pătraşc aprod, ca să aibă a soroci pe Grigorie Hermeziu şi pe popa Mateiŭ şi Petrişor, şi pe Isac de Pribeştĭ, să vie toţĭ de faţă înaintea domnieĭ sale, şi să aducă Isac şi un ispisoc ce scrie luĭ, satu de cumpărătură siliştea Popeştĭ, ce au cumpărat'o de la Hermeziu.

14). Ghenar 23. Invoiala înscris între Patraşc aprod şi între Isac de Pribeştĭ precum Pavăl căpitan şi Vasile Buznea şi alţiĭ mărturisesc cu această scrişoare, cum să sfădea Isac de Pribeştĭ cu Pătraşc aprod din Iaşĭ, pentru locul de prisacă ce au fost cumparat Pătraşc aprod de la Grigorie Hermeziu din Popeştĭ, de la Trestiana, maĭ dinainte au fost cumpărat Pătraşc, cum au mărturisit şi Grigorie Hermeziu, deci ei s'au tocmit şi s'aŭ invoit Isac, ca să-şĭ ţie Pătraşc aprodu locul cel de prisacă cu livadă de fîn, pre unde sunt semnele acei poieni şi a prisăcei.

15). 7155 Maiŭ 12. Suret de pe ispisocul domnuluĭ Vasile Vodă intăritor luĭ Isac de Pribeştĭ pe satul Popeştiĭ din capătul pîrăuluĭ Vasluiuluĭ, zicênd aşa: că înaintea domnieĭ sale viind Grigorie Hermeziu şi cu giupăneasa luĭ Candachiea, fata Nastasieĭ, nepoata Irineĭ Ghenghioaea şi strănepoata Agafiĭ, ce aŭ fost fată Odochieĭ monahieĭ, şi Odochieĭ nepoateĭ bătrânuluĭ Tăut logofăt şi a lui Toader Pisar, şi de a lor bună voe şi aŭ vîndut a lor dreaptă ocină şi moşie, din drept ispisocul lor, ce aŭ arătat de la Petru Vodă, în vreme ce s'aŭ împărţit strămoaşa lor Agafia cu nepoţiĭ ei de frate, adecă cu Ionaşcu Huhulea şi cu surorile luĭ Magdalina

şi Varvara, fiiĭ Petreĭ Huhuheĭ, nepoţĭ şi strănepoţi a bătrânuluĭ Tăut logofăt şi a luĭ Toader Pisar, o siliste anume Popeştiĭ în ţinutul Vasluiuluĭ, din capătul pîrăuluĭ Vasluiuluĭ, şi altă silişte lângă acelaşĭ hotar anume Pocreaca, cu loc de moară întru acelaşĭ pîrăŭ al Vasluiuluĭ, şi cu loc de prisacă din sus de mănăstirea Trestiana, în poeană deasupra Vasluiţuluĭ, şi cu o prisacă care maĭ înainte aŭ fost cumpărat'o Petrişor aprod. Iar dupa aceea aŭ răscumpărat'o Grigorie Hermeziu dintru acelaşĭ hotar, şi aŭ vîndut'o slugeĭ domnieĭ sale luĭ Isac de Pribeştĭ şi femeeĭ sale Tudoreĭ şi luĭ Ifrim Roşca şi frăţini săŭ luĭ Stefan, drept 250 galbenĭ ungureştĭ. Deci maĭ sus numitul Isac şi nepoţiĭ luĭ, aŭ plătit deplin aceĭ banĭ arătaţĭ luĭ Grigorie Hermeziu şi giupăneseĭ luĭ, şi li să întăreşte ca să aibă a stăpîni.

16). 7174 Maiŭ 5. Suret de pe ispisocul domnuluĭ Duca Vodă, ce este întăritor pe hotarul moşieĭ mănăstireĭ Socolei, carile la arătarea ce face sămnilor aceluĭ hotar zice: şi de acole pe la capetele viilor Buciumuluĭ pe muche păn la pîrăŭ la puţul de peatră, unde s'aŭ pus doĭ stâlpĭ, şi de la puţ spre pădure la stâlpul de piatră în marginea pădureĭ în gura drumuluĭ Panculuĭ, şi pe drumul Panculuĭ păn la Poeana Hlinceĭ Maraha la obârşia Vasluieţuluĭ la fântâna Cocii.

17). 7175 Fevruarie 24. Suret de pe ispisocul domnuluĭ Ilieş Alexandru Vodă, întăritor luĭ Darie spatar pe cumpărăturile din satul Popeştiĭ şi Pocreaca maĭ sus de Pribeştĭ,

ce aŭ cumpărat de la feciorii luĭ Ifrim Roşca şi de la alţiĭ.

18). 7180 August 1. Daniea luĭ Păun vameş precum înzestrând a sa mănăstire în Buciumĭ, la piatra cea mică ce se chiamă Clatie unde este hramul pogorîreĭ sfîntuluĭ duh, cu sate, cu moşiĭ şi cu viĭ, zice : aşijdere o prisacă cu loc şi fînaţ, ce este la Popeştĭ lângă Trestiana în ţinutul Vasluiuluĭ ; aşijdere pe apa Vasluiuluĭ, aşijdere şi poiana luĭ Ţigan ce este în codrul laşuluĭ pe apa Vasluieţuluĭ, şi iarăşĭ altă poeană lângă poeana luĭ Ţigan, asemene şi a treia poeană ce este pe Vasluieţ ce se cheamă poiana Blagăĭ, şi cu altă poiană înpotriva aceleĭ, spre soare apune între Vasluieţ ce se cheamă poiana luĭ Melinte.

19). 7180. Ispisocul Domnuluĭ Duca Voevod, precum aŭ miluit sfînta mănăstire Clatiea ce este in codrul Eşuluĭ, unde este hramul sfinteĭ Troiţe, zidită de Păun Vameşul, cu hotarul împregiurul mănăstireĭ în codrul din locul domnesc (bez siliştea prisăcilor despre apus ce aŭ remas loc domnesc între hotară), unde aŭ trimes boeriul domniesale pe Irimiea vornic şi cu mulţĭ oamenĭ bunĭ, de aŭ despărţit hotarul, începêndu-se din hotarul Socoleĭ din şes de unde eşă pîrâul Socoleĭ şi dă în Bahluĭ, de acole pe pîrâŭ în sus până la podul lui Bâtcă, de acole la deal, i procĭ.

20). 7202 Noemvrie 30. Zapisul luĭ Apostol Blidar, ce vinde călugăriţelor de la Socola o poeană în codrul Eşuluĭ pe apa Vasluieţuluĭ, care se chiamă poiana luĭ Iftine şi fiind dreaptă moşia sa, o aŭ vîndut'o drept 3 leĭ. Decĭ să

fie mănăstireĭ dreaptă ocină, din capul Poeniĭ din sus, până în capul Poeneĭ din gios la treĭ ulmĭ.

21). 7202 Ghenar 3. Zapisul luĭ Apostol Blidar ce vinde altă poiană tot călugăriţelor de la Socola, tij în codrul Eşulnĭ pe Vasluieţ, unde se cheamă Blidariĭ, care poiană aŭ făcut'o cu toporul din codru, şi o aŭ vîndut călugăriţilor de la Socola drept 8 leĭ, să-i fie mănăstireĭ dreaptă ocină în vecĭ.

22) 7225 April 8. Cartea domnuluĭ Mihaĭ Racoviţă Voevod de pîra ce aŭ avut Hrisanti egumenul de la sfîntul Ioan Zlataust, şi cu Nicodim egumenul de la Dancul, pentru moşiile din olatul tîrguluĭ Eşiĭ, ce aŭ fost dat'o Duca Vodă la mănăstirea Clatiea zidită de Păun vameşul, şi perdêndu'şĭ mănăstirea Clatiea documenturile, le-aŭ fost luat in stăpânire egumenul de la sfântul Ioan ; decĭ dovedindu-se cum că răŭ aŭ fost luat călugăriĭ de la sfêntul Ioan acele moşii a Clatieĭ, cu meşteşugiri şi cu vicleşuguri, s'aŭ dat rămas din toată legea ţăreĭ, ca să nu aibă a maĭ pîrî pe călugărĭ de la Kceropotamo, unde este închinată mănăstirea Clatiea în vecĭ luânduli-se şi dresele ce'şĭ câştigase călugăriĭ de la sfîntul Ioan.

23). 7226. Ispisocul domnuluĭ Mihaĭ Racoviţă Voevod întărind luĭ Andreĭ Pisar cu o bucată de loc din locul domnesc.

24). 7226 Dechemvre 12. Ispisocul aceluiaşi domn Mihaĭ Racoviţă Voevod, asemenea arătând că miluind pe Andreĭ Pisar cu o bucată de loc, din locul domnesc din codrul Eşuluĭ, să începe hotarul acestuĭ loc din vîrfu-

dealuluĭ peste apa Vasluiuluĭ, unde s'aŭ fost împreunat alte hotare cu hotarul domnesc, şi de acolo la vale pe drumul Bejăniilor printre Ursoaea mare şi printre Ursoaea mică, şi de acolo încungiurând tot locul cu semne, când vine la Poeana Cârnuluĭ, zice: păn unde se împreună hotarul cu moşia Cârnuluĭ, şi păn in muchea dealuluĭ, ce se chiamă Piciorul Cârnuluĭ, şi de acole drept in lungul hotaruluĭ, din muchea dealuluĭ de la Lascu, tot pe zarea dealuluĭ in sus, pe piciorul Cârnuluĭ păn la capul hotaruluĭ, de unde s'aŭ inceput intăĭ.

25). 7254 Fevruar 25. Cartea domnuluĭ Ioan Neculaĭ Voevod, cătră Moisi Cucoranul biv vel pitar, şi Simion Cheşcu uricar ca să hotărască locul Bogdaprosteştilor, jăluind eĭ că la hotărîtura de la Mihai Racoviţă Voevod, ce s'aŭ făcut loculuĭ dat luĭ Andreĭ Pisar din locul domnesc in codrul Eşilor, li s'aŭ impresurat locul lor, carele este de ţinutul Vasluiuluĭ.

26). 1708 Noemvrie. Dieata vornicului Iordache Roset prin care aşeqând cele după săvîrşirea sa, zice: iar fiuluĭ mieŭ luĭ Ştefan las cu blagoslovenie Pribeştiĭ cu casele, cu morile şi cu vecinii ce sunt la Mirceştĭ, aşezaţĭ acolo, şi cu moşiea ce am cumparat de la Darie Sulger, care şi vad de moară şi alte moşiĭ carele sunt impregiurul caseĭ cumparate, i procĭ.

27). 1765 Octombre. Izvodul de impărţeală intre boeriĭ Rosăteştĭ, fraţĭ fiind răposatuluĭ vornic Iordachi Roset, prin carele când arată moşiile ce s'aŭ venit in partea logofătuluĭ Stefan Roset, zice: moşiile ce suut date la

diata, d-sale vel logofăt Ştefan Roset, satul Pribeştĭ la Vasluĭ, cu moşiile ce sunt cumpărate imprejur, de la Darie Sulger cu Popeştiĭ, cu parte din Ciorteştĭ şi din Coropceni, şi cu şiliştile din fundul Crasniĭ, ce sunt de Fălciŭ şi de Vasluĭ. Satul Tohatinu la Orheiŭ, satul Trifăuţiĭ cu locul tîrguluĭ la Soroca, satul Todereştiĭ la Vasluiŭ, s'aŭ dat d-sale din mijloc, pentru Popeştiĭ ce aŭ eşit răĭ, după dovezile ce ni-aŭ arătat d-luĭ vel logofăt.

28). 1766 Iulie 11. Cartea domnuluĭ Alexandru Ghica Voevod dată egumenului de mănăstirea Galata, imputernicindu se a stăpâni un loc de prisacă ce este la ţinutul Vasluiuluĭ, maĭ sus de mănăstirea Tristiana prin Săcătutura Cârnuluĭ, pentru care are mănăstirea vechĭ hrisoave de la Petru Voevod, şi pentru care loc Toader vânător domnesc şi cu fratele său Andreĭ, aŭ arătat un zapis vechiŭ din aniĭ 7160 cu cuprindere: că aŭ cumparat acel loc, strămoşul lor Pătraşc rotar, de la Kesarie, ce aŭ fost egumen la Galata.

29). 7270 Octomvrie 17. Mărturiea hotarnică de la Simion Cheşcu uricar, prin care arată zapisul ce aŭ infăţoşat Bogdaprosteştii cel maĭ sus numit, din 7160 de la Kesarie ce aŭ fost vlădică la Galata, arătând că aŭ stăpînit cu acel zapis acel loc moşul lor Pătraşcul, şi feciorii luĭ şi eĭ păn acmu, făcêndu-şĭ casă, curăţituri şi poenĭ pe acel loc. Iar acmu s'aŭ sculat un Ioniţă Bogdaproste şi alţii, să le iea casele şi finaţele lor, decĭ să hotărăşte că Bogdaprosteştiĭ n'aŭ treabă la acel loc de prisacă,

că n'aŭ avut nică o scrisoare la mână şi sunt lacomĭ de pământ, arături, şi cum aŭ aratat hotarnica locului Gălăţeĭ, puind un bour într'un stejar la vadul vechiŭ, de acolo prin gura Caprei la alt bour in gura Caprei intr'alt stejar, şi de acolo la Durducu din gios iar s'aŭ pus alt stâlp, apoi s'aŭ pus o piatră hotar unde s'aŭ împreunat Vasluiul mic cu cel mare, şi de acolo în sus Vasluiul cel mare păn în moşiea Ducăĭ, şi de acolo muchea în sus până in vîrful Străminosului la bourul Ducăĭ, şi de acolo in apa Vasluiului, i procĭ.

30). 1766. Cartea domnului Alexandru Ghica Voevod, dată luĭ Ioniţă Bogdaproste mazil ot Vasluiŭ, şi altor fraţi şi neamurĭ a luĭ, strănepoţii luĭ Stefan, ce aŭ fost frate cu Isac, să'şĭ stăpânească dreaptă moşiea lor, toate părţile ce aŭ in sat la Pocreaca ot Vasluiŭ, părţile ce sunt de pe strămoşul lor Stefan, ce aŭ fost frate cu Isac, şi a strămoaseĭ lor Tudoreĭ femeea luĭ Isac, ca după ispisoace şi zapise ce au de cumpărătură să ea de azecea.

31). 1777 Septembrie 22. Cartea domnului Grigorie Alexandru Ghica Voevod, dată Magdalineĭ femeea Ducăĭ, tipograful, întărind stăpînirea eĭ pre locul, din locul domnesc, cu carile domnul Mihaĭ Racoviţă Voevod au miluit pre Andreĭ Pisar, şi prin care loc prin zapisul din 1754 l'au cumpărat de la Neculaĭ feciorul luĭ Andreĭ Pisar, arătând prin pomenita carte şi sămnile aceluĭ loc.

32). 1811 Iulie 28. Cartea divanuluĭ cnejieĭ Moldoveĭ, către Alexandru Hrisoverghi după jalba egumenuluĭ de Dancul, ca să hotărască un loc de prisacă ce-l are mănăstirea danie de la Păun vameş, ctitorul mănăstireĭ, şi Păun l'aŭ avut cumpărat de la Mişcu aprod, şi se împresoară de către Popeştĭ şi Pocreaca.

33). 1811 Noemvrie 7. Inştiinţarea răposatuluĭ Alexandru Hrisoverghi, cuprinsă cum că după cercetarea ce aŭ făcut la faţa locului, văzînd scrisorile mănăstireĭ Dancul, adecă zapisul luĭ Grigorie Hermeziu de vînzare către Pătraşc Mişcu aprod, i întăritura domnului Vasile Vodă, i luĭ Pătraşc către Păun vameş, şi dania luĭ Păun către mănăstire, au cercetat şi pe răzăşiĭ de Popeştĭ şi Pocreaca, ce scrisorĭ au pe acest loc, şi eĭ zicînd că scrisorile lor date de către divan la d-luĭ vornicul Ioan Tăutu (fiind paharnic), aŭ aflat că locul acesta de prisacă este nestăpînit de către nime, încredinţându-se dintr'o scrisoare ce au găsit'o la mâna lor din 7235 Septembrie 12, între care se arată că un Grigorie Mardari clucer, şi Grigorie Cucoranu vornic de poartă, cu porunca domnească au împărţit locul de cîmp din moşiea Popeş'iĭ, dînd atâta logofătuluĭ Stefan Roset, cât şi răzeşilor, şi maĭ gios zice întru aceiaşĭ scrisoare aşa : bez loc ce aŭ ramas nemăsurat pe de la deal de drum la Glod, alături cu locul mănăstireĭ, dînd dreptate mănăstireĭ Danculuĭ ca să-şĭ stăpînească acel loc de prisacă.

34). 1813 Septembrie 28. Cartea domnuluĭ Scarlat Calimah Voevod către sluga înălţimeĭ sale Dimitrie Beldiman, vel vornic, cuprinzătoare că luând domniea sa ştire că la

moşiea Popeştiĭ saŭ Pocreaca ţinutul Vasluiuluĭ, unde m'am aflat rînduit hotarnic loculuĭ mănăstireĭ Gălăţiĭ, nişte locuitorĭ de acolo Bogdaprosteştiĭ, cu viclene chipurĭ numindu-se pe sine moştenĭ, schimbând şi numele semnelor celor adevărat firește, ce se cuprind în însuşĭ scrisorile acesteĭ moşiĭ, au cuprins şi o bucată mare de loc în codrul Eşilor din locul slobod domnesc ne dat nimăruĭ. Deci să se cerceteze cu amăruntul şi să se aducă la divan pliroforie.

35). 1813 Noembre 27. Anaforaua veliţilor boerĭ de atunce, întărită şi de fericitul întru pomenire domnul Scarlat Calimah Voevod, cuprinzătoare că văzînd planul moşieĭ Popeştiĭ şi scrisorile ce s'aŭ înfăţoşat, s'aŭ cunoscut că maĭ este loc slobod domnesc nedat nimăruĭ. Dar fiind că numaĭ din planul acesteĭ moşiĭ nu se poate lămuri cât este mărimea locului domnesc, se socoteşte de către boerii de Vasluĭ să meargă rînduitul hotarnic cu inginer de iznoavă la faţa loculuĭ, şi pe lângă trupul moşieĭ Popeştiĭ saŭ Pocreaca, să rădice şi planul megieşitelor moşiĭ, şi atunce se vor cerceta toate şi se vor înştiinţa.

36). 1813 Dechembre 6. Cartea domnuluĭ Scarlat Alexandru Calimah Voevod, poroncitoare către rînduitul boer hotarnic, ca în cuprinderea povăţuireĭ anaforaleĭ veliţilor boerĭ din 1813 Noembre 27, să meargă la starea loculuĭ cu îngineriul, şi pe lângă planul moşieĭ Popeştiĭ saŭ Pocreaca să rădice şi planul megieşitelor moşiĭ.

Prea Inalţate Doamne

Acestea fiind scrisorile câte ni s'aŭ înfăţoşat în original şi în copiĭ încredinţate, atât a moşieĭ Popeştiĭ cât şi a moşiilor megieşite, cărora în multe rînduri făcêndu-le cercetare, stăpînirea neamuluĭ Bogdaprosteştĭ pe tot locul însemnat pe harta inginerească, s'aŭ cunoscut cu rĕ credinţă, căcĭ întîiŭ pentru moşiea Popeştiĭ din obărşiea părîuluĭ Vasluiuluĭ, carile după vechile ispisoace de la Alexandru Vodă şi Bogdan Vodă, se dovedeşte luată de la Lupul paharnic, pentru vinovăţia luĭ, şi dată danie şi miluire sfinteĭ mănăstiriĭ Rîşca, prin care din scrisorile lor să dovedeşte iar că au şi stăpînit'o mănăstirea peste soma de 83 de anĭ, şi dacă din întâmplările vremilor şi răzmeriţile urmate în pământul acesta, iarăşĭ să dovedeşte că mănăstirea şi-aŭ pierdut scrisorile, şi pe lângă scrisorĭ şi stăpînirea de la o vreme în coace, şi aceştĭ Bogdaprosteştĭ le-aŭ luat după vremĭ de la casa răposatuluĭ Ştefan Roset, cu care scrisorĭ neîndestulându-se pre cât loc cu rĕ credinţă stăpînesc, închipuinduşĭ lor şi al doile Popeştĭ şi al doilea Trestiană lângă Pribeştĭ, apoi cu aceleaşĭ scrisorĭ a Rîşcăĭ în urmă dovedite, supt cuvînt de împresurarea Popeştilor Rîşcăĭ acestor porecliţĭ, au tras în a lor stăpînire şi cel adevărat hotar a Popeştilor Rîşcăĭ, ce păr la anul 1812 cu impresurare se stăpânea de către uniĭ şi alţiĭ, vrênd acum a se ajuta cu vechea stăpânire, şi cu zapisul acel ca din

partea luĭ Grigorie Hermeziu din 7152 arătat la No. 11, cum s'ar fi împrumutat de la Isac de Pribeştĭ cu 140 galbenĭ ungureştĭ, şi i-ar fi dat la mănăstirea Rîşca, de ar fi răscumpărat satul Popeştiĭ, vîndut luĭ Isac de Grigorie Hermeziu, şi giupăneasa luĭ, din ispisocul de împărţeală ce ar fi arătat de la Petru Voevod, aceste punerĭ inainte din partea Bogdaprosteştilor nu au nicĭ un razem pentru dênşiĭ, când scrisorile mănăstireĭ să dovedesc perdute din întămplare, şi când eĭ luându-le precum s'aŭ arătat; vor a se apăra cu zapisul acel mincinos, că s'ar fi împrumutat Hermeziu de la Isac de ar fi răscumpărat satul Popeştiĭ, de la mănăstirea Râşca, dacă răscumpărarea Hermeziuluĭ, împrumutarea luĭ de la Isac ar fi fost adevărată, şi vinzarea Hermeziuluĭ către Isac de Pribeştĭ, şi intăritura cumpărătureĭ ar fi urmat pe temeiul acestora, iar nu pre o hărtie alcătuită intre dênşiĭ cu vicleşug, pentru moşiea *P*opeştiĭ a mănăstireĭ, când la acelaşĭ domn Vasile Voevod să giudecase, şi dându-se rămaşĭ prin Hermeziu, cum arată ispisocul de giudecată a aceluiaşĭ domn, ce este arătat la No. 10, şi urmaşiĭ stăpânitorĭ cu ră credinţă sub vicleana inchipuire adăugând la letul ispisoculuĭ domnuluĭ Vasile Vodă, acel de vênzare către Isac şi fiind din 7150, viind inaintea giudecăţeĭ cu Râşca, 7155 inmulţind un estu ca să fie socotit, ca să fie maĭ in urmă de cât toate giudecăţile ce aŭ urmat, precum acest vicleşug lămurit să dovedeşte din sorocul in original, a aceluiaşĭ domn Vasile Vodă, din let 7154 Noemvrie 3, arătat la

No. 13, prin care imputerniceşte pe Pătraşc aprod ca să aibă a soroci pre Grigorie Hermeziu, pre popa Mateiŭ şi Petrişor şi pe Isac de Pribeştĭ, şi să aducă Isac şi un ispisoc ce scrie luĭ Isac de cumpărătura siliştiĭ Popeştiĭ, ce l'aŭ cumpărat de la Hermeziu, după care soroc spre a nu li se vădi vicleşugurile in urmă, viind intru invoire, precum din glăsuirea scrisoreĭ din 23 Ghenar, arătată la No. 14 să adivereşte. Iată că insuşĭ acela Vasile Vodă işĭ cere inapoĭ intăritura ce dedese luĭ Isac de Pribeştĭ, pre satul Popeştiĭ, din capul părăuluĭ Vasluiuluĭ, căcĭ insuşĭ pomenitul domn la anul 7151 giudecase pe Hermeziu cu călugăriĭ de la Râşca, şi îl dăduse remas pe Hermeziu, dând acest sat Popeştiĭ din obărşiea Vasluiuluĭ in stăpânirea mănăstireĭ, după ispisoacele pomenite a domnilor Alexandru şi Bogdan Voevod, ce le ave atunce mănăstirea faţă, apoĭ de unde maĭ avea Hermeziu satul Popeştiĭ, ca să vindă luĭ Isac de Pribeştĭ, din carile se arată Bogdaprosteştiĭ urmaşĭ. Drept aceea de la giudecata noastră s'aŭ găsit cu cale ca mănăstirea Râşca să-şĭ ia intru deplină stăpânire daniea sa, satul Popeştiĭ din obărşiea părăuluĭ Vasluiuluĭ, cu tot hotarul până in vărful Străminosuluĭ.

Aşijdere şi pentru locul ce se stăpâneşte de mănăstirea Gălata, măcar că numitul vechil al Râşcăĭ cu ispisocul luĭ Stefan Vodă insemnat la No. 1, dovedeşte apa Vasluiuluĭ, şi ispisoacele luĭ Petru şi Duca Voevozĭ, arătate la No. 4 şi 16 dovedesc Vasluetuluĭ ale cărora ● bărşiĭ sunt, pe adevărat trupul Popeştilor, danie

mănăstirei Râşca, şi că mănăstirea Galata răŭ s'au pus cu stăpânirea la locul ce stăpâneşte, prin inchipuirea Vasluetuluĭ acolo, şi că ce loc aŭ mai putut vinde surorile Lupuluĭ paharnic, dintr'un hotar ce nu avea impărtăşire, de vreme ce Alexandru Vodă, au luat in intreg satul Popeştiĭ, cu toate hotarele luĭ, şi l'au dat la mănăstirea Rîşca, de şi are cuvinte la aceste zise a sale vechilul, dar şi Galata are întemeere, întăiŭ că acelaş domn Petru Voevod cu ispisoacele însemnate cu No. 5 şi 6, prisaca ce o cumpără Teodor Monah, o arată intre Vasluĭ şi între Vasluet, în piscul Cornilor; şi aldoilea că de vor fi şi făcute vînzătoarele surorile Lupuluĭ paharnic, vre un vicleşug, băgêndu-se în loc streiu, Galata nu se împărtăşeşte de acest vicleşug, şi pentru aceea se socoteşte de către noĭ, dacă şi de către milostivirea înălţimeĭ tale, se va socoti de cuviinţă să se întăreasoă stăpînirea Găleţeĭ pe locul cel din vechiu, şi până acum, au stăpînit după hotarnica ce are pe acel loc, precum şi pentru locul ce se stăpîneşte de către dumneii comisoaca Zamfiriţa Manu, soţiea săvîrşituluĭ boeriŭ comis Ioan Roset, lîngă Pribeşti, din locul domnesc poreclit de Popeştĭ, fiind că serdarul Dimitrache Ioan, ce s'aŭ arătat vechil din partea stăpînireĭ, se întemeiază prin însuşĭ izvodul cel de împărţeală, făcută între boeriĭ fraţi Rosăteştĭ, arătat la No. 27, ce zice: satul Todireştiĭ la Vasluĭ s'au dat dumisale logofătuluĭ Ştefan Roset, din mijloc, pentru Popeştiĭ ce au eşit răĭ, după dovezile ce au arătat d-luĭ vel logofăt, care întemeere a vechiluluĭ,

măcar că este în destul de puternică, însă şi dumneii comisoaea fiind că au trimes respuns la divan, că are şi alte dovezĭ asupra loculuĭ acestuia, şi că scrisorile avêndu-le în Bucovina, să fie îngăduită până ce le va aduce.

De către noĭ se socoteşte, dacă şi de către înălţimea ta se găseşte cu cale, să i se pue încă o vade de 6 luni, peste cât aŭ avut mai dinainte, când atunce aducêndu-şĭ scrisorile, se va cerceta de către noĭ pricina loculuĭ de Popeştĭ, porecliţĭ de Hermeziu, ce'l stăpîneşte dumneaei, şi prin osăbită anafora se va face cunoscut înălţimeĭ tale, sau şi întru aceasta de va fi mila înălţimeĭ tale, această cucoană fiind văduvă, să i se lese acel loc de lîngă Pribeştĭ, ca un dar de la înălţimea ta. Iar pentru cât loc din vîrful dealuluĭ Străminosul, semnul firesc şi în gios, ce se stăpîneşte de către neamul Bogdaprosteştilor. cu urmaşiĭ lor, afară de locul mănăstireĭ Galata şi Rîşca, şi afară de locul ce se stăpîneşte de dumneaeĭ comisoae, pe carile îl cere numitul vechil, că din locul domnesc, cu anaforaua velitilor boeri, întărită de fericitul domn Scarlat Calimah Voevod, aratat la No. 35, şi noĭ întru asemine socotinţă fiind, că stăpânirea urmaşilor din Agafiia, a vînzătorilor şi a cumpărătorilor, se vede urmată cu ră credinţă, fără titlu de adevărate scrisorĭ de danie domneştĭ, sau cumpărăturĭ, numindu-se când ca niştе moşteni din Hermeziu, când ca niştе urmaşĭ din Isac, de Pribeştĭ, cu întăritura ce prin vicleşug căştigată de la Vasile Vodă, şi pen-

tru că locul acesta pe carile Bogdaprosteștiĭ cu ră credință și-aŭ întins stăpînirea, este drept domnesc și sunt acolisitorĭ, să mărturisește îndestul și prin celelalte dovezĭ. Dar nu maĭ puțin și prin ispisoacele luĭ Mihaĭ Racoviță Voevod, arătat la No. 23 și 24, întărind luĭ Andreĭ Pisariul din locul domnesc, acea bucată de loc, adecă schitul Ducăĭ prin sămnile cele arătate anume; aseminea și din mărturiea hotarnică a luĭ Simion Keșcu uricar, pe acel loc al Galațiĭ, se dovedește că acești Bogdaprosteștĭ, sunt niște acolisitorĭ lacomĭ de pămînt, și că n'aŭ treabă la acel loc, și că n'aŭ avut scrisoare la mînă.

Pe care loc domnesc după vechiul obiceiŭ al pămêntuluĭ, de vreme ce s'aŭ dovedit că neamul Bogdaprostesc îl stăpînește, cu ră credință, uniți fiind și noĭ cu socotința boerilor, arătată la anaforaua de la 1813, am giudecat că cu drept cuvînt este să se iea pe sama domnieĭ, ca un pămênt domnesc dovedit, și pe neamul Bogdaprosteștilor cu toți aĭ lor, cu totul să se izbândească din stăpînirea acestuĭ loc, supuindu-se întru toate ponturile domnești, și obiceiurile pămêntuluĭ, ca și toți ceialalți lăcuitorĭ aĭ țăriĭ, luându-se de la dînșiĭ pre lîngă stăpînirea ce aŭ avut, și toate scrisorile vechĭ și nouă, atât ale mănăstireĭ Rîșca, cât și acele ce prin vicleșug, s'aŭ făcut de către neamul lor, și de către dînșiĭ, din care scrisorĭ cât vor fi glăsuitoare pre doveditul sat Popeștiĭ, din obârșiea pîrăuluĭ Vasluiuluĭ, să se dea la mănăstirea Rîșca, ca pe dreptatea documenturilor sale, pe

dreaptă daniea sa, împreună și cu bucata acea de loc care de către domnul Duca Vodă, prin neștiință, s'aŭ fost dat danie la mănăstirea Dancul, din drept hotarul acestui sat Popeștiĭ, ce atuncĭ poftit fiind să socotea a fi loc domnesc, căcĭ după cartea de giudecată a domnuluĭ Mihaĭ Racoviță Voevod, a preosfințituluĭ mitropolit Ghedeoan, și a boerilor sfatuluĭ domnieĭ sale, de atunce, însemnată cu No. 22, făcută pe hotărîrea pravilelor, care zic: «Daniile ce se vor da la sfintele biserică nu se pot lua nicĭ odinioară, de unde s'aŭ închinat, nicĭ de către acel ce le-aŭ dat, nicĭ de către alțiĭ». Mănăstirea Dancul nu poate ține maĭ mult în stăpînire această bucată de loc, de vreme ce aŭ fost ruptă din hotarul Popeștilor, ce era dat danie maĭ dinainte la mănăstirea Rîșca, luându-se de la Dancul și toate scrisorile ce privesc pe acest loc, și să se dea la mănăstirea Rîșca, spre a se întregi satul Popeștiĭ din obârșiea pîrăuluĭ Vasluiuluĭ, daniea acestiĭ mănăstirĭ Rîșca, cu toate hotarele luĭ, precum aŭ fost din vechiŭ, dar celelalte scrisorĭ toate câte privesc pe locul devedit domnesc, ce să stăpînește cu ră credință de către Bogdaprosteștĭ, să se iea impreună cu tot locul acesta de la dînșiĭ, pe sama stăpînireĭ ca de la niște acolisitorĭ și viclenĭ dovagiĭ. Aceasta este socotința noastră, iar cea desăvîrșită hotărîre a se da de către înălțimea ta.

1825. Veniamin mitropolit Moldoveĭ, Teodor Balș vel logofăt, Andronachi Donicĭ vel lo-

gotăt, Costantin Aslan vel vornic, Ioan Grecianu vel vornic.

Această anafora am căpătat'o spre publicare.
Th. C.

NOI IOAN SANDU STURZA VOEVOD.

Cu mila luĭ Dumnezeŭ domn ţărĭĭ Moldavieĭ.

După nemulţămirea ce aŭ arătat acest neam de oamenĭ, poreclită Bogdaprosteştiĭ, cu aĭ lor, asupra socotinţeĭ cuprinse prin anafora-ua aceasta, poroncit'am de s'aŭ înfăţoşat şi la domnescul nostru divan, şi a tot sfatul pe amândouă părţile, cu toate scrisorile ce aŭ avut, după a cărora cetire privind şi starea loculuĭ râdicat in plan geometricesc, am intrat şi în susŭ domniea mea, in cea maĭ pătrunzătoare cercetare, cu toată scumpătatea, ca să putem dovedi cuvîntul nemulţămireĭ lor, şi am văzut fără osăbire tot acele respunsurĭ la dînşiĭ, carile s'aŭ aratat şi in cercetarea preosfinţituluĭ mitropolit, şi a dumisale boerilor, vrênd a se agiuta cu dovezile aratate din partea lor, că adecă hotarul moşieĭ Popeştiĭ a numiteĭ mânăstirĭ, l'ar cuprinde în stăpînirea lor cu o răscumpărătură a unuĭ Grigorie Hermeziu, şi cu vînzarea cuprinsă prin ispisocul ce aŭ aratat din 7150, de la domnul Vasile Vodă, către un Isac din Pribeştĭ împreună şi cu celalalt loc, în pricina ce le-ar fi lor de moştenire de la acel Isac, din Pribeştĭ, pe aceste dovezĭ aŭ stătut tot temeiŭl lor, pentru că cu adevarat n'aŭ avut

altă îndreptare la aceasta, dar apoĭ după îndestule cercetărĭ ce am făcut şi noĭ acestor hârtiĭ, din însuşĭ a lor rostire, am văzut dărmat tot razimul lor. Intăiŭ că acea scrisoare a luĭ Grigorie Hermeziu ce s'aŭ văzut din 7152, pe care o numesc eĭ a fi de răscumpărătoarea Popeştilor, are curată inţălegere numaĭ adiverind că s'ar fi imprumutat cu 140 galbenĭ, de la Isac, din Pribeştĭ, şi că să aibă aĭ ţine satul Popeştiĭ ce l'ar fi răscumparat, păr ĭ va da baniĭ; această scrisoare nu poate face dovadă pentru aceea, ce insuşĭ mărturiseşte in favorul lor, şi dacă nu este giudecată domnească de răscumpărarea aceluĭ sat, saŭ zapis de vênzare din partea mănăstireĭ, rămâne ca o hârtie netrebnică, fără de nicĭ o credinţă. Al 2-lea cercetând temeiurile ce maĭ ave, şi prin ispisocul de vânzarea Popeştilor, către Isac de Pribeştĭ, numaĭ ca să-şĭ câştige documenturĭ asupra acesteĭ moşiĭ, pe pământ strein, a cărora vicleşug, se descopere maĭ intăiu din insuşĭ glăsuirea acestor hărtiĭ, pentru că prin acea scrisoare de imprumutare de banĭ a Hermeziuluĭ, insuşĭ mărturiseşte că ar fi răscumpărat satul Popeştiĭ, de la mănăstire, adecă insuşĭ dând inţălegere că mănăstirea au avut acest sat, şi el l'aŭ răscumpărat; prin ispisocul arătat zice: de altfel că acest sat Popeştiĭ l'ar fi avut femeea luĭ Candachiea de impărţeală din ispisocul de la Petru vodă. Iată cu cât de mare descoperire să vădeşte acest vicleşug, că dacă Hermeziu ar fi avut acel ispisoc de la Petru voevod, neapărat că dênsul s'ar fi

indreptat la giudecata domnului Vasile vodă, cu mănăstirea Râşca, când s'aŭ cunoscut de acolisitor de acea moşie, şi n'ar fi mai trebuit să răscumpere pe acea moşie. Al 3-lea pentru acest vicleşug urmat prin aceste hârtii, de Hermeziu, şi cu Isac de Pribeşti, am luat şi altă descoperire din dovezile insemnate, pentru că la 7154 se văd trași in giudecată pe Hermeziu şi pe Isac, cu carte de soroc a domnului Vasile vodă, după jalba unui Pătraşc aprod, ce cumpărase loc de prisacă de la Hermeziu, cu zapis arătat din 7154, poroncindu-i lui Isac de Pribeşti, prin acea carte de soroc, să aducă şi ispisocul Popeştilor ; pricina fiind că acel Hermeziu mai inaintea de vînzarea Popeştilor, au fost vindut acel loc de prisacă lui Pătraşc aprodu, şi pe urmă impreună cu Popeştii, l'au vêndut acel loc de prisacă şi lui Isac de Pribeşti, cum dovedeşte ispisocul arătat din 7150, şi pentru aceea se gâlcevea amândoi cumpărătorii acelui loc de prisacă, insă să vede că n'aŭ eşit in giudecată, ci au făcut inscris invoială care este arătată la No.14, să stăpânească Pătraşc aprod acel loc de prisacă ; dintr'această invoială să descopere şi mai mult vicleşug, urmat cu facerea acelui hrisov de vênzarea Popeştiior, căci nici o pricină alta n'aŭ mai silit pe Isac de Pribeşti, să piardă acel loc de prisacă, din cuprinsul ispisocului arătat, ci numai ca să nu iasă la iveală, acel ispisoc carile prin sorocul arătat se cere de domnul Vasile vodă, temêndu-se ca să nu se vădească vicleşugul urmat cu facerea aceluĭ ispisoc, pentru că era apropietă

de când se giudeca cu mănăstirea, pentru satul Popeştiĭ, ca pre un acolisitor, iară domnul Vasile vodă i-aŭ dat rămaşĭ, iar acel vicleşug cu care au apucat acel ispisoc pe pământ străin, l'au meşteşugit înşelând domniea intru acest chip, că adecă acel sat Popeştiĭ, l'ar fi avut de impărţeală din ispisocul de la domnul Petru vodă, cum s'au arătat, fără să pomenească de giudecata ce aŭ avut cu mănăstirea Râşca, sau că l'aŭ răscumpărat precum mărturiseşte prin scrisoarea ce s'aŭ arătat, şi cu acest chip au viclenit domniea, de au apucat acel ispisoc alcătuit între dînşiĭ, adecă unul vănzînd acel sat şi altul cumpărând, ca să apuce document pe pământ străin, şi iată că o scrisoare pe alta să mărturisăşte şi remâne căzut şi acest ispisoc din toată credinţa luĭ, ca o hârtie cu inşălăciune dată, care vicleşug şi inşusĭ Bogdaprosteştii l'au mai cunoscut, după vreme, şi l'au mai adaos şi eĭ, cu plastografiea ce au făcut veleatului acestui, ispisoc inmulţindu-i vremea, şi făcêndu-l în urma giudecăţilor urmate, cum să discopere din soroc şi invoiala insemnată, precum se arată pre larg prin anafora, şi pre acest putred şi nedrept temeiu, au stătut acea cumpărătură a lui Isac de Prioeşti, pe satul Popeştii a mănăstirei Râşca, precum şi aceşti Bogdaprosteşti intemeindu-se pe aceste nedrepte lucrări, rămân căzuţi din toată dreptatea, nu numai eĭ, şi ori care alţii, de se vor fi făcut, şi niscai răşluiri acestui pământ, pe temeiul acestor viclene scrisori, şi ori ce hârtii pe vînzare s'au schimburi şi hotărituri lucrate in numele lor,

remân surpate, fiind pe nedrept cuvînt lucrate, iar chipul cu care acest neam de oameni au intins a lor stăpânire, pe drept pământul domnesc, este acesta, că după ce scrisorile numitei mănăstiri s'au răzleţit de la casa răposatului logofăt Ştefăniţă Roset, precum se arată prin anafora, şi aŭ pus stăpînire pe numita moşie Popeştiĭ, aŭ poreclit şi locul domnesc Popeştiĭ şi Trestieana, şi Pocreaca, adecă o parte din capătul din gios Popeştiĭ, şi mijlocul luĭ păn la hotarul Popeştilor mănastireĭ, l'aŭ poreclit Trestieana şi Pocreaca, care urmare este prea adevarată cunoscută dintr'aceasta. Intăiŭ că în mânile lor nu s'aŭ văzut alte hârtiĭ lucrate, de cât numaĭ Popeştiĭ mănăstireĭ, pe care din vremĭ în vremĭ aŭ pândit nedreptul chip aşĭ întemeia vecinica stăpînire. 2, Pentru că acest Andreĭ Pisar pe o parte de locul domnesc de care viderat să discopere că aŭ maĭ remas loc domnesc. 3, De la ispisocul domnuluĭ Vasile Vodă cuprinzător de giudecata mănăstireĭ Rîşca, cu acel Hermeziu, când s'aŭ cunoscut de acolisitor de Popeştiĭ mănăstireĭ şi până la ispisoacele domnului Racoviţă Voevod se văd trecuţĭ 75 de anĭ, în care vremĭ acest pământ aŭ fost cunoscut domnesc, precum domnul Racoviţă Voevod mărturiseşte, şi viderat se descopere că Isac de Pribeştĭ, de şi luase cu vicleşug stăpînire pe moşiea mănăstireĭ, dar pe acest pământ domnesc n'aŭ cutezat, întru acea vreme a se arata cu stăpînire pe dênsul, fiind că neaparat era cunoscut domnesc, pentru răşluirile ce cu danie se făcuse din mărimea acestuĭ loc, către numitele

mănăstirĭ. 4, Vădită şi altă descoperire pentru acest pământ domnesc de la impărţeala Rosăteştilor, aratată din 1765, prin care in ulĭ Rosăteştiĭ aceĭ ce apucase a lua stăpinire pe părţi de Popeştĭ, mărturisesc că aŭ eşit răĭ. Iată n'aŭ fost altă pricină de aŭ eşit Popeştiĭ răĭ, de cât numaĭ că de la ispisoacele domnuluĭ Racoviţă Voevod, prin care se mărturiseşte acest pământ domnesc, şi până la impărţeala Rosăteştilor, se văd trecuţĭ numaĭ 47 de anĭ, şi negreşit aceasta i-aŭ impedecat de a stăpâni acest pământ, opriţĭ fiind de domnie, şi dacă domniea în urmă l'ar fi dat orĭ Rosăteştilor, orĭ acestuĭ neam de oamenĭ, ar fi aratat acum documenturĭ domneştĭ, precum megieşiĭ înfăţoşază acum daniĭ domneştĭ de miluire, după care aceste întimpinărĭ văzêndu-se Bogdaprosteştiĭ fără maĭ mult cuvînt altul, aŭ adaus a zice că eĭ ar fi avut scrisorĭ cuprinzătoare pe tot acel pământ, şi că din întâmplările vremilor s'ar fi perdut, care punere înainte a lor, maĭ mult slujăşte de agiutor la aceasta pentru adesele schimbărĭ a domnilor, că prifacerea domniilor cu departarea lăcuinţeĭ, domniile schimbate precum este ştiut, şi maĭ ales domniea agiutându-se cu feliurimile întâmplărilor la aceasta, cu carile maĭ mult s'aŭ mântuit, de cât a lor locuinţă ce aŭ fost nedepartată de aice, din ţară, şi întru aceste prilegiurĭ aŭ putut să-şĭ închipuiască orĭ ce uneltirĭ şi documenturĭ spre apucarea dreptuluĭ pământ domnesc, precum de pildă îndestul s'aŭ descoperit din vicleşugul neamuluĭ lor, şi a lor, cu nedreaptă stăpânire ce

aŭ fost apucat pe pământul numiteĭ mănăstirĭ Rîșca ; dar cu toate aceste am văzut îndestulă descoperire și la această punere înainte a lor, că eĭ n'aŭ avut nicĭ un fel de documente, nicĭ asupra acestuĭ pământ domnesc, precum se dovedește. Intăiŭ din cartea de giudecată a domnuluĭ Vasile Vodă arătată, la No. 8, ce dă stăpînitorilor de Pribeștĭ când se gâlcevea Grigorie Hermeziu, vrênd a'șĭ întemeia stăpînirea pe o bucată de loc de Pribeștĭ, cu nume de Popeștĭ, când nu numaĭ că n'aŭ arătat nicĭ un fel de document asupra cereriĭ luĭ, dar maĭ ales domniea îl defaimă, că câte aŭ grăit aŭ fost în deșert. 2). După danie asemenea să acolisăște vrând sa'șĭ întemeeze stăpînirea pe o bucată de loc de Pribeștĭ cu numele Popeștilor mănăstireĭ Rîșca, și iarășĭ n'aŭ arătat nicĭ un document, când și atunce cu giudecata domnuluĭ Vasile Vodă, arătată la No. 10, se dă rămas ca pe un acolisitor. 3). Și în vînzarea ce face aceluĭ loc de prisacă către acel Patrașc aprod, zapisul s'aŭ arătat la No. 7, iarășĭ nu arată de unde are acel loc, și cu ce dreptățĭ îl vinde, iar maĭ ales la hotărîtura Chișculuĭ uricar, arătată din 7270, să și defaimă pe Bogdaprosteștĭ, ocărând lăcomia lor de pământ strein, că n'aŭ arătat nicĭ un fel de scrisoare, după ce însfîrșit s'aŭ văzut și la această punere înainte a lor cu totul dărmațĭ, aŭ vrut a să agiuta cu învechita stăpînire, dar și această punere înainte a lor este surpată de hotărîrea pravilelor și obiceiul pământuluĭ, care după o trecere de vreme, stăpînirea cu vicleșug și ră credință, apucată pe pământ străin nu o statornicește precum pravilele împărătești tomul al 6-lea, cartea 5, titlu 14 și 15 zic așa : „acel ce stăpînind va lua venitul de lucru străin, nu are paragrafie a 30 și a 40 anĭ, nicĭ poate să arăte a luĭ dreaptă stăpînire. Cap. al 2 fila a 619, dacă vre unul fără de rușine va începe a lua venitul de pe lucru străin, nu poate nicĭ o dată cu cuvînt că va fi luat venitul atâta vreme să stăpînească nicĭ titlu de adevărat stăpîn, nu poate să-șĭ facă fiind că nimenĭ nu poate schimba de la sine titlu, numaĭ pentru că n'aŭ luat venitul. Iarăși acolo titlu al 2 cap. a 6 fila 602, acel ce cu ră credință stăpînind, va lua venitul nu poate cu trecerea vremiĭ să stăpînească, căcĭ urmașii luĭ luând venitul, tot de pe acel lucru chiar fiind și cu bună credință, pentru greșala stăpînireĭ numaĭ cu singura ținere nu poate să stăpînească, iarăși acolo titlu I cap. 3 fila 614, lucru domnesc nu poate cu cuvînt că aŭ luat venitul atâta vreme să stăpînească ; capul 2 fața tot aceia : și așa văzêndu-se închișĭ din tot cuvîntul, și înșușĭ cunoscênd urmarea dreptățeĭ, aŭ cerut rugându-se să li se dea danie o bucată de loc pentru casele lor, decĭ pentru pământul domnesc ce cu poreclit nume, și pravilile fiind cu multă detăimare, infrânează și ocărăsc vicleșugul, pentru aceasta în puterea pravililor, giudecând cu tot sfatul nostru am unit și a noastră socotință cu a prea catohuluĭ nostru Calimah Voevod, cuprinsă prin anaforaua de la anul 1813, întărită de către domniea sa, unită și socotința cuprinsă

şi prin această anafora, şi s'au luat tot acel pământ pe sama domniei. Asemenea şi pentru pământul mănăstirei Rîşca, de s'au şi stăpânit cu numele Popeştii, dar după multele împregiurări a ne statornicieĭ vremilor, a schimbăreĭ egumenilor din vremĭ în vremĭ, lipsită fiind mănăstirea şi de scrisorile acesteĭ moşiĭ, şi în mijloc fiind lucrat şi vicleşugul cum s'au arătat, iarăşĭ după a pravilelor hotărâre, giudecând cu tot sfatul nostru întărim să'şĭ stăpânească numita mănăstire nesupărată maĭ mult, şi acest neam de oamenĭ destul este să se mulţămească cu venitul luat de pe acest pământ, a loculuĭ domnesc şi a mănăstireĭ Rîşca pân acum, iar pentru acele 2 bucăţĭ de loc stăpânite de mănăstirea Dancul şi Galata, pentru carile prin anafora să arată cu deosebire, adecă pământul stăpânit de mănăstirea Dancul să se întoarcă spre împlinirea danieĭ aceluĭ ctitor a mănăstireĭ Rîşca, domnul Alexandru vodă, iar pământul stăpânit de Galata, de le va cerceta ispisoacele Gălăţiĭ din trupul Popeştilor mănăstirea Rîşca de se va socoti de giudecata noastră, să se lase stăpânirea Gălăţiĭ, la aceasta cercetând şi noĭ maĭ ales pentru mănăstirea Galata o vedem prăvălită în multe răsturnări, care să va lăsa în locul ce'şĭ are stăpânirea, nu are nicĭ un titlu de dreptate, ne avênd cu ce se întemeia pentru ispisoacele domnuluĭ Petru vodă, îĭ dau dreptăţĭ să stăpânească acel loc de prisacă în trupul Popeştilor, unde pe acel loc urmează glăsuirea lor, dovedită cu cele maĭ vechĭ ispisoace a domnuluĭ Ştefan

vodă şi Petru voevozĭ, din 7011 şi din 7091, apoĭ iarăşĭ de a i se statornici stăpânirea în trupul Popeştilor, unde scriu acele ispisoace, nicĭ de cum nu se poate, căcĭ că cu toate că cu îndestule prihăniri să surpă acele vînzări făcute către monahul Teodor, fiind pe pământul mănăstirei Rîşca, cum se arată prin anafora, dar la aceasta avem de temeiŭ şi giudecata domnieĭ sale Racoviţă vodă, cu mitropolitul ţăriĭ, şi a boerilor sfatuluĭ domnieĭ sale, de atunce, ce fac pentru acel loc stăpânit de mănăstirea Dancul, din trupul Popeştilor, ce este arătat la No. 22 întemeiată pe hotărîrea pravilelor că daniile ce se dau la sfintele biserici, nu se pot lua de unde s'au închinat, nicĭ de către acel ce le-au dat, nicĭ de către alţiĭ, şi aşa dacă această hotărâre şi atunce şi acum, s'au adus în socotinţa cuprinsă şi prin anaforaua aceasta, pentru mănăstirea Dancul să vede locul mănăstireĭ Rîşca, apoĭ noĭ nu putem a preface acele dreptăţĭ hotărâte de pravile, carile fără cât de puţină abatere tot aceeaşĭ întindere au, şi către mănăstirea Galata. pentru că ispisoacele ce are, cer împărtăşire din pământul Popeştilor, mănăstirea Rîşca pe pământul străin cum s'au arătat, şi pe temeiul pravilelor şi a giudecăţeĭ urmate pentru mănăstirea Dancul, a noastră socotinţă unim să fie şi pentru mănăstirea Galata, şi hotărâm: ca mănăstirea Rîşca să-şĭ ĭea întru deplină întregime numita moşie, după hrisoavele de miluire ce are de la vechiul eĭ ctitor, şi mănăstirea Galata să se mulţămească cu venitul luat de pe acel loc, stăpânit cu ră credinţă.

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

Iar pentru pricina ce urmează cu dumneii comisoaia Zamfira Manu, se va urma şi aceasta la vadeaua de 6 luni de zile, ca să'şi poată aduce scrisorile cum se arată prin anafora, pentru ca să nu-i rămâe cuvînt că s'ar fi asuprit întru acest chip. Cu tot sfatul nostru giudecând hotărîm şi poruncim d-sale vel logofăt de ţara de gios, ca să se rânduiască şi boer hotarnic la starea loculuĭ, să deosebiască locul domnesc de a mănstireĭ Rîşca, păn in Străminosul cum se arată, cum şi împregiur despre toate părţile, statornicind şi bolovanĭ hotară ca in vecĭ să rămâe sfârşite pricinile aceste, şi această pâră nicĭ odinioară să nu se maĭ caute, precum hotărâm şi intărim anaforaua aceasta, cu a noastră domnească iscălitură şi pecete.

1825 Ghenar 10.

Noĭ Ioan Sandu Sturza Voevod.

(L. P.)

Aslan vtori logofăt procitoh.

Acest hrisov mi s'aŭ dat spre publicare Th. C.

Adevaratul sfetnic a Statului inplinitor indatoririi viţelui prezedent divanului Cnejiei Moldovei Cavaler.

No. 955

Septemvrie 23 Eşii, anul 1828.

Cătră cinstitul şi evghenist divan al obşteştiĭ Adunărĭ

Domnul deplin inputernicitul prezident divanurilor, fiind că aŭ urmat indestule jalobe a feliurite feţe atingătoare de hotărârele date de cătră domnii aceştiĭ de pre urmă, aŭ adus

aceasta la ştiinţa insuşĭ domnuluĭ Imparatŭ. Impărăteasca sa mărire cercetând impregiurările pe care aŭ fost intemeiate jalbele, inaltul aŭ bine voit a poronci ca acele hotăririĭ de giudecăţi a domnilor acelora de pe urmă, şi in care eĭ s'aŭ departat de forma legiuită in pământul acesta, să se pue in toată vremea aflăriĭ oştilor Rosieneştĭ, in provinţiile aceste, uneĭ de iznoavă cercetărĭ iar acele hotărîrĭ, unde o asămine formă s'aŭ păzit intocmaĭ vor rămâne ne atinse. O asemenea inaltă voe, eŭ o fac cunoseută cinstituluĭ şi evghenist divan al obşteştiĭ Adunărĭ, pentru întocmaĭ şi neapărat din partea sa întru aceasta urmare.

Fiind dar că o asemenea pricină de la comitetul de maĭ înainte s'au dat la divan, apoĭ eu socot de trebuinţă ca el despărţind cu cea maĭ mare scumpătate acele pricinĭ, care să vor dovedi că nu au forma cuviincioasă, şi asămine cu legiuirea arătată maĭ sus, să între precum şi în acele pricinĭ care şi de acum vor urma din partea jăluitorilor, în cercetarea şi hotărărea lor după pravilele loculuĭ, arătând prin fieşte care hotărăre în ce anume nu s'au păzit formele, care supără pricina uneĭ de iznoavă cercetărĭ, pe lîngă aceasta eu maĭ adaog că toate pricinile arătate la cercetarea ce se va face acum, să fie în aceeaşĭ fiinţă, în care au fost la cea de pe urmă hotărâre maĭ înaintea fostuluĭ domn Sturza.

(Iscălit) **Minciachi**

* * *

Titlul 22 cap. 16. Dacă cineva se va dovedi că aducând marturi mincinoşi au fost cîştigat giudecata, nu numai acea giudecată nu se ţine în samă, dar şi el se pedepseşte şi marturii.

Titlul 22 cap. 4. Marturii mincinoşi să se pedepsească de către stăpînire veghindu-se, cum şi ceĭ ce sunt puşi înadins, şi dacă acel ce au suferit pîra va cere cheltueala pe lîngă pedeapsă, vor plăti şi cheltueala.

Titlul 4 cap. 4. Părătul are voe a îndatori pe părîş, ca să dovedească toate vinovăţiile cu care l'au părît, căci trăgîndu-se în lături şi ne dovedind, pravila îl înfrînează pre pîrîş.

Acest document împreună cu notiţile juridice le'am căpătat spre publicare Th. C.

NOI IOAN NECULAI VOEVOD

Bojio Milosti Gospodar Zemli Moldavscoĭ.

Scriem domnia mea la boiariĭ noştri Vasilie Adam postelnicel, i Vasilie Burgheluş medelnicer. Facem scire că aice la domnia mea avênd giudecată, faţă Ioniţă Ghibanul şi vărusău Axinte şi alţi fraţi şi răzeşi a lor din sat, din Deleni, de pe Elan, ot ţinutul Fălciului, cu Ioan Darie şi cu Gligorie Bădros, tot de acolo din Deleni, zicênd Ioniţă Ghibanul şi vĕrul seu Axintie, că avênd eĭ un loc de prisacă acolo în Deleni, făcut de dînşii din pădurea întreagă, fiind moşie nealeasă, au lăsat pe un Ioan Bejănarul de şi-au pus stupi, să le dee dijmă după obiceiŭ; iar Ion Darie şi cu Gligorie Bădros, au mersu în tăriea lor şi-au luat dijmă, zicênd că este moşie nealeasă, acolo în

pădure, iar în vatra satuluĭ ar fi aleasă numaĭ cămpu, şi la pădure ar fi nealeasă; osebit ziseră Ioniţă Ghibanul şi cu vărul seu Axinte, că încă s'ar fi sculat Ion Darie şi cu Bădros şi şi-ar fi dus mascuriĭ lor la jîr, într'o pădure pe moşia Zgureĭ, tot acolo la Fălciu, iar Ioniţă Ghibanul şi cu vărul său Axintie ar fi ucis un mascur a luĭ Darie, şi acolo ziseră că ar ave şi Darie moşie.

Pentru care iată că vă scriem, să'ĭ chemaţĭ pe toţĭ faţă, şi să le luaţĭ sama cu bună dreptate, şi pentru moşia din Delenĭ, de s'a afla că nu este aleasă la pădure, şi de s-a dovedi că acel loc de prisacă l'au făcut Ioniţă Ghibanul, cu vărul seu Axintie din pădurea întreagă, şi-au pus eĭ pe acel Bejănariu Ion de au ţinut stupĭ, acolo într'acel loc de prisacă, să le dea pace Ion Darie şi Gligorie Bădros, ca să'şĭ facă şi eĭ din pădure loc de prisacă, unde le-ar fi voiea lor, fiind moşie nealeasă.

Aşijderea şi penttu mascurul ce au ucis Ioniţă Ghibanul, a luĭ Ioniţă Darie din pădure, de pe moşia Zgureĭ, de s-ar afla că n'are moşie acolo Ion Darie, să rămîe păgubaş; numaĭ se socotiţĭ a cuĭ mascurĭ ar fi maĭ fost să-şĭ întoarcă unul altuia; iar de s-ar afla că are moşie acolo în pădure în Zgură şi Ion Darie, atunce să pliniţĭ mascurul de la Ion Ghibanul, după cum iar fi fost preţul, şi cum va fi maĭ drept, şi s-a dovedi, acolo să-ĭ giudecaţĭ, şi să-ĭ aşezaţĭ pentru toate, şi să daţĭ mărturie la

care parte s-a cădea, că de s-ar mai trage la Divan, să avem ştire.

U veleat 7253 (1745) Ghenar 12.

(L. P. mari)

Vel Logofăt.

Acest hrisov în original este în proprietatea mea.

Th. C.

Lămurire despre satul Popeştii, ţinutul Vasluiului.

La cuvîntul ce se zice că ispisoul lui Alexandru voevod, 7068, arată satul Popeştii în obărşiea Vasluiului, cu mănăstirea Trestiana, cu moară într'acelaşi pîrău, cu prisăcile şi cu poenile, care moşie au fost a Lupului paharnic, feciorul Dionisiei călugăriţei, nepot Tăutului, care au perit întru vinovăţiile lui cu alţii, şi moşiea o face danie la mănăstirea Rîşca, iar hotarul să fie de toate părţile pe unde s'au apucat din vechiu.

Bogdan voevod, 7078, întru aceeaşi cuprindere întăreşte stăpînirea mănăstirei Rîşca pe satul Popeştii.

Petru voevod, zice: că Agafiea, fata Huhuleoaei, călugăriţei Dionisiei, nepoată lui Toader pisar, şi strănepoată Tăutului logofăt, au vîndut lui Toader monahul o prisacă veche care este în piscul Cornilor, între Vasluiu şi între Vasluet, pănă în vîrful Săcăturei, şi cu al doilea Săcătură, şi din apa Vasluiului mare, cu loc de moară pân la Străminosul.

Tot acelaş domn la 7095 Maiu 8, întăreşte vînzarea a surorei Agafiei Maxinesei, tot pe acelaşi loc de prisacă.

* * *

Temeiul este că această moşie fiind cea mai sus pe vale şi pîrăul Vasluiului, adecă din hotarul Pribeştilor şi păn în obărşiea Vasluiului, precum ispisoacele o arată, iar siliştea satului au fost şi este şi astăzi la capătul din gios lîngă Pribeşti, şi aşa ne mai fiind altă moşie mai sus pe această vale, şi nici alt sat, i s'au zis din obărşiea Vasluiului, iar în obărşie au fost codrul temeiu şi câte o poiană pe alocurea, în care codru acum de vr'o 25 sau 30 de ani, s'au pripăşit şi s'au aşezat nişte oameni străini, care au stricat tot codrul şi tot ei s'au făcut acolo şi biserică, numindu-se Poenile, pe care sat şi biserică acum rău tălcuindu-se, să prepune a fi satul Popeştii, şi mănăstirea Trestiana, lucrare cu totul în potriva adevărului, căci la aceasta se poate discoperi adevărul de la însuşi oameni aceri ce au tăet codrul, şi au făcut biserica, cum şi pentru tăerea Lupului paharnic, nu că doar au fost hain, ci o întîmplare fără de nici o vinovăţie. Intr'acea vreme Alexandru voevod, afară de alţii ce au perit, au omorît 47 de boeri, şi averea lui nu se cădea a se lua la măria sa. Cum şi pentru mărimea moşiei este că atunce la rărimea norodului, cât pentru un Tăutul logofăt este puţin

lucru, iar acum la desimea norodului să pare a fi mare moşie.

Această însemnare mi s'au dat spre publicare.
Th. C.

Firman împărătesc de a nu se mai fabrica horilcă în Moldova.

Intăiule al stăpînitorilor al neamului grecesc (?) Constantin Zade Alexandru Voevod.

Agiungênd această împărătească înaltă poroncă, ştiut să fie că pre înaltul şi vecinicul meŭ devlet fiind legat şi alcătuit la orînduelile pravilei, să cuvine negreşit a se face luarea aminte în părţile împărăteştei mele stăpîniri, întăi din partea împărăţiei mele, iar după aceasta şi despre orînduiţii de împărăţiea mea, giudecătorĭ şi stăpînitorĭ, ca să se urmeze lucrarea celor rînduite şi cuviincioase, a se departa, oprindu-se cele nerînduite şi pricinuitoare de stricăciune. Decĭ fiind oprită după pravile lucrarea şi obicinuirea a osebitelor băuturĭ, cari pricinueşte nelucrarea simţirilor minţeĭ, şi aduce stricăciune duhurilor înţelepciuneĭ. Pentru care şi cu câţĭ-va anĭ înainte, cu totul aŭ remas răsuflată, adunarea birurilor vinuluĭ, care dintru început era rânduite la împărătescul meŭ scaun, iar luĭ ales în vreme ce este de către toţĭ ştiut, că trebuincioasele zaherele pentru hrana cea de toate zilele a lăcuitorilor împărătesculuĭ meŭ scaun, sunt rînduite de vin din ţara Munteniască şi a Moldoveĭ, şi din prejma Dunăreĭ. Pentru că s'aŭ făcut cunoscut cu câţĭ-va anĭ înainte, de către unii din ceĭ cu ştiinţă, că în ţinuturile arătatelor maĭ sus, din prejma Dunăreĭ, iar maĭ ales în pământurile ţăreĭ Munteneştĭ şi a Moldoveĭ, multă zahere din care se face, uniĭ din raele şi alţiĭ iubitorĭ de răŭ folos, putrezîndu-o, o lucrează şi o fac un fel de rachiŭ ce se numeşte horilcă; auzind aceasta împărăţiea mea, şi încredinţându-se de maĭ înainte că pricinueşte împuţinare în zahereaua ce are să vie, la împărătescul meŭ scaun, la anul 96 spre sfîrşitul luminei Muharem, s-aŭ fost dat înadins înaltă poroncă către cel de atunce domn al Moldoveĭ, cuprinzênd ca să nu se dea nicĭ într'un chip voe a se lucra asemenea băuturĭ meş eşugite, din zaherele. Şi făcându se mare luare aminte la aceasta, să nu se audă că se lucrează, saŭ să neguţitoreşte prin taină, saŭ vederat horilcă, în pământul Moldoveĭ, şi afară de aceasta şi altă înaltă poruncă către zabeţiĭ, aianiĭ şi judecătoriĭ ţinuturilor Dunăreĭ, cuprinzătoare. ca să nu să dea voe a se lucra şi a se vinde această horilcă, vederat saŭ pe ascuns în ţinuturile de pe malul Dunăreĭ, şi dacă cineva va cuteza la aceasta să se oprească cu totul, şi aceĭ ce nu se vor supune şi vor îndrăzni, să se pedepsască, atât în ţara Moldoveĭ cât şi în numitele ţinuturĭ de pe malul Dunăreĭ; iar osăbit şi la anul 99 prin alt înalt ferman, ce s'aŭ dat, atîrnând către cel de atuncea domn al Moldoveĭ, poruncitor ca să ia aminte spre păzirea şi întărirea anumiteĭ rînduele, şi spre săvîrşirea

înaltelor poronci, s'aŭ încredințat și s'aŭ întemeiat de al doilea cea dintru început. Pentru aceasta împărătească mea poruncă, și cea folositoare și mântuitoare spre această hotărîre. Deci și tu numitule Voevod, după ce desăvîrșita ta credință, și după ce către împărăția mea știută dreptate a ta, să fiĭ cu luare aminte, și să porți de grijă ca să rămâe nestrămutată această dreaptă orînduială și nizam. După cele de maĭ înainte date poruncĭ de împărăția mea, pentru care fiind că este împărătească me voință și înadins poroncă, întărind și înnoind cele de maĭ înainte poroncĭ, am dat și această înaltă a me poruncă și s'aŭ trimis ție. După ce dar se va face știută ție, că în cât atârnă vremea împărățeștiĭ mele lucrărĭ, spre săvîrșirea acelor rînduite și după pravile hotărîte, și spre depărtarea și împedecarea acelor neorânduite și defăimate, și în cât este cunoscut de toți, că împărătească mea purtare de grijă, este ca să se înmulțască cele spre hrana trebuitoare a lăcuitorilor împărătescului meŭ scaun, împotrivă de a se pricinui lipsă de zahere din pricina lucrărei și obicinuireĭ acestor băuturĭ, cât este de nepriimit la cugetul împărăției mele, și cât cere împărăția mea negreșit de la tine, ca să cheltuești toată puterea spre păzirea acesteĭ bune poruncĭ, și spre a auzi de acum înainte împărăția mea, ca să lucrează, saŭ se vinde asemenea băutură, cât se giudecă greșală mare acelor, ce vor cuteza spre aceasta, numaĭ puțin și acelor ce vor putea da voe, după nădăjduita cea până acum mărturi-

sită și știută, de împărăția mea credință, dreptate și protimie, și tu dar la această vrednică de luare aminte lucrare, să aĭbĭ purtare de grijă de acum înainte, și privighind să oprești cu totul lucrarea și vînzarea horilcăĭ, întru cel după moștenire a împărăției mele memlechet, al împărăției mele al Moldavieĭ, și pe aceĭ caĭri să poartă, cu nesupunere spre aceasta. Pedepsindu-i îĭ veĭ arata la împărătescul meŭ scaun, cheltuind toată silința și puterea la cele spre întărirea acestuĭ bun și folositoriŭ nizam, și spre a se săvârși înaltele mele poruncĭ, făr de a se maĭ auzi de acum vînzare, obicinuire și întindere acestuĭ prĭ inuitor de stricăciune și urît lucru, ferindu-te de a te arata păr la cea maĭ mică lăsare în nesilință, și nebăgare de samă. Spre aceasta s'aŭ dat împărătească mea această poruncă, care luându-o veĭ pune în lucrare după noima sa, depărtându-te în cât va fi cu putință de cea împotrivă urmare; așa să știĭ, și crede sfîntuluĭ meŭ împărătesc semn. S'aŭ dat spre sfîrșitul luminеĭ Șaban 1206.

Acest Firman este însemnat, pentru că din cuprinsul seu s'au inspirat Voevodul Moruz, de au dat un hrisov pentru stărpirea velniților din Moldova. Th. C

Vînzarea uneĭ țigance cu copilul eĭ.

Adecă eŭ Lupul ficiorul luĭ Constantin Scârelt, vtori postelnicel, dat'am zapisul meu la

mâna dumisale . . . . , precum eŭ de a mea bună voe de nimenĭ silit, nicĭ asuprit, ce de a mea bună voe, am vîndut a mea dreaptă şarbă ţigancă Ilinca, fata luĭ Grigorie Didie ţigan, şi împreună cu un copil al eĭ anume . . . . care această ţigancă, mi se trage şi mie de pre maicămea Ilinca, fiica luĭ Ştefan Frăjescul vel cluceriu fiindu-ĭ şi maicămea, iarăşĭ de la maica dumisale, sora luĭ Grigoraş Jora vel visteruic. Pe această ţigancă, şi împreună cu copilul eĭ o am vîndut d-sale . . . . . drept şese zecĭ . . , şi d-luĭ mi-aŭ făcut plata deplin în mânile mele, tot aceştĭ banĭ, şi eŭ încă i-am dat zapisul acesta la mâna dumisale, ca să aibă a o stăpîni cu bună pace în vecĭ, ca pre a dumisale dreaptă şarbă ţigancă, cu copilul eĭ; d-luĭ şi împreună cu giupăniasa d-sale, şi cu cuconiĭ d-sale, şi nepoţiĭ şi strănepoţiĭ în vecĭ. Căcĭ eŭ am întrebat pe toate neamurile mele, şi n'aŭ vrut să cumpere nime, pentru aceasta d-luĭ să stăpînească cu bună pace în vecĭ. Şi la această tocmală a noastră s'aŭ întâmplat şi alţĭ boiarĭ şi oamenĭ de curte, care maĭ gios se vor iscăli, şi eŭ încă pentru maĭ mare credinţă am iscălit cu mâna mea.

Velet 7269 (1761) Fevruarie 20.

Lupu Scărlet vînzătoriu.

Şi eŭ cu zisa vînzătoruluĭ am iscălit şi am scris zapisul.

Simion Burghelea diiac

Acest original se află în dispoziţia méa.

Th. C.

Danie din moşia Zmulţiĭ

Adecă eu cel maĭ jos iscălit, dat'am încredinţat zapisul meu la mâna părinteluĭ Neculaĭ Exarhul, precum să se ştie că de bună voea mea, am dat sfinţieĭ sale danie, cincĭ stânjinĭ de moşie, din satul Zmulţiĭ, şi cu câmpul ce ar veni, după cum merge lungul moşieĭ, ca să'şĭ facă sfinţia-sa casă şi orĭ ce ĭar trebui pe dînsa, carele moşie este a mea de baştină, şi am dat'o sfinţieĭ sale această danie, pentru pomenirea şi ertarea pacatelor mele, şi a părinţilor, şi a moşilor meĭ. Tij am maĭ dat sfinţieĭ sale din partea ce am tot de baştină, cincĭ stînjenĭ de moşie din Bălţaţĭ, tot din ţinutul Covurluiuluĭ, şi se începe iar din capul moşieĭ din Zmulţi, i tot dani., pentru sufletul părinţilor meĭ, şi de acum să aibă a stăpâni sfinţia sa cu pace, şi copiiĭ, şi nepoţiĭ sfinţieĭ sale în vecĭ; ca niştе drepţĭ moşinaşĭ, nesupăraţĭ de nimene, că eu această danie am dat'o nesilit, neasuprit de nimene, ci de a mea bună voe; iar de l'ar supăra cineva, să fie sub blăstămul luĭ Dumnezeu, şi a prea curateĭ fecioareĭ Marieĭ, şi a tuturor sfinţilor şi de mine neiertat, şi spre încredinţare am dat această danie, iscălită de mine, şi de alte cinstite obraze ce s'au întâmplat.

1796 Noemvrie 25.

Eu Alexandru sîn Diaconuluĭ Toader ot Zmulţĭ am dat.

Ioan Ereĭ duhovnic episcopieĭ Romanuluĭ, m'am întâmplat faţă.

Gherasim Arhidiacon m'am întîmplat față. Iereĭ Stefan Sechelariu. Trandaf Iereĭ.

Acest original este în proprietatea mea.

Th C.

NOI ALEXANDRU NECULAI SUȚU VOEVOD

Cu mila luĭ Dumnezeŭ domn țăriĭ Moldavieĭ.

Credincios boerul domnieĭ mele, dumneata Sandu Oatul biv vel pitar, ispravnic de ținutul Grecenĭ, sănătate.

Din ceasul ce din Dumnezeeasca pronie, ni-aŭ milu:t pre puternica împărăție cu domnia țereĭ aceștia, a Moldoveĭ, socotind maĭ întăĭ de cât toate altele, datoria cu care este însărcinat un stăpînitoriŭ, a purta de grijă pentru toțĭ supușiĭ întocmaĭ, ca un adevarat părinte pentru fiiĭ săĭ. Și din tot sufletul și cu deosebită râvnă poftind și voind ca nu maĭ de cât să împlinim, și să păzim această neaparată datorie. De apururea dar am avut cugetul nostru răzămat spre această lucrare care se atinge de folosul tuturor de obștie. Deci cu agiutorul milostivuluĭ Dumnezeu, agiungênd la domnescul nostru scaun, și facênd cea maĭ întăĭ cercetare pentru starea țereĭ, ne-am pliroforisit cu toată încredințarea, că se află suferind multe strâmbătățĭ și asuprele, și că de la o vreme încoace să urmează un mare catahrisis la cele maĭ multe madele, făcêndu se din lăcuitoriĭ birniciĭ, ceĭ maĭ cu putere oamenĭ, alțiĭ posteln'ceĭ, alțiĭ mazilĭ și ruptași, și rupte de visterie, și rămăind ca să poarte bir și havalele numaĭ aceĭ maĭ saracĭ, și fără putere cum și breslile curțiĭ, și a zapciilor, și a isprăvniciilor, se scutesc maĭ mult număr de cât sunt orînduițĭ, și scutelnicĭ si slugĭ și breslașĭ, nu se află la nime, numaĭ orînduitul număr ce fiește care scutesc, mult maĭ mare număr, și încă maĭ scutesc și osăbite sate cu hrisoave și cărțĭ gospod, și mănastirilor și postelniceilor și negutitorilor li s'aŭ dat prin hrisoave și cărțĭ, oamenĭ de scuteală, cu nume de streinĭ și cu chipurĭ de iconomiĭ, aŭ luat aceĭ oamenĭ din lăcuitoriĭ birnici, cum și jidovilor li s'aŭ făcut hrisoave, cu privileghiĭ, din care pricină s'aŭ adunat și se adună o mulțime de norod jidovăsc, aice în țară, și alte asemenea acestora urmărĭ, în protiva dreptățeĭ și a buneĭ orînduele, din care viderat pricinĭ aŭ ajuns țara la mare struncinare, și slăbăciune, nepu:ênd a maĭ birui săvîrșirea împărățeștilor poroncĭ; privind dar domniea mea acest fel de catahrisis, care este cu totul neplăcut, și nesuferit, nu puțin ne-am măhnit de această nedreptate și viderată asupreală, a săracilor lăcuitorĭ, și socotind'o cea maĭ întăĭ și cea maĭ mare datorie a noastră, ca numaĭ de cât să facem cuviincioasa îndreptare, după bunul cuget ce avem, ca lipsind acel pricinuitoriŭ de stricăc une obștieĭ catahrisis, să se păzască o cumpănă a dreptățeĭ și a buneĭ ocârmuirĭ, supt carĭ să poată pitrece atât stărele cele maĭ alese, cu mulțămirea cuviincioasă, cum și cea a doua și a triea stare, cu aceea ce

se cade a fi cuprinşĭ, şi după aceştia toţĭ lăcuitorĭi ţărĭi să pitreacă supt umbrirea dreptei ocrotirĭ, fără cea maĭ mică asupreală şi strâmbătate. N'am lăsat să treacă cât de puţină vreme la mijloc, ci puind în lucrare treaba aceasta, s'aŭ făcut ţidula domnieĭ mele, către aĭ noştri cinstiţĭ şi credincioşĭ boerĭ ca să se adune şi să socotească stricăciunea, ce negreşit trebue să aducă patrieĭ acest catahrisis, şi să găsească cuviincioasele chipurĭ de a se face trebuincioasa îndreptare, după cari poronca a domnieĭ mele, adunându-se dumnealor ca niște adevăraţi patrioţi, ce aŭ durere pentru cele ci le privesc că curg spre stricăciunea ţărĭi, cu mare silinţă aŭ socotit cuviincioasele chipurĭ spre plăcuta îndreptare, şi fiind anafora către domniea mea cu arătare pre larg, în ce chip aŭ găsit cu cale a se urma, pentru fieşte care made, ca să se ţie cuviinciosul nizam, şi să se păzească după aceasta cu nestrămutare cumpăna dreptei rînduelĭ, s'aŭ cetit înaintea domnieĭ mele, anaforaua dumilorsale, căria luându-ĭ sama domniea mea, cu mare luare aminte, că cu adevărat cuviincioase chipurĭ aŭ socotit dumnealor, ca să se urmeze şi ca să lipsască catahrisul ce până acum s'aŭ urmat. Deci întărindu-se anaforaua domniilor sale, de către domniea mea, am hotărît ca să se şi pue în lucrare toate acele chipurĭ, ce prin anafora se cuprind, şi voind dintru adâncul inimeĭ noastre ca în cât va fi cu putinţă maĭ fără prelungire, să se îndrepteze toate, şi să se pue la bună şi plăcută rînduială, socotit'am a

fi de trebuinţă şi am orînduit pe aĭ noştri cinstiţĭ şi credincioşĭ boerĭ, dumnealuĭ Iordache Balş biv vel visternic, şi dumnealuĭ Grigoraş Sturza vel vist, şi dumnealuĭ Iordache Roset biv vel visternic ; pe cari s'aŭ însărcinat să fie cu purtare de grijă şi privighere a se da cuviincioasele poroncĭ a domnieĭ mele, şi a se pune în lucrare toate cele ce sunt de trebuinţă, ca să facă cu cea maĭ mare grabă cuviincioasa îndreptare, care prin ipistasia dumilorsale rânduiţilor boerĭ, aŭ să vă vie d-voastră osăbite poronci a domnieĭ mele, pentru fieşte care made, cu povăţuire pre larg în ce chip aveţĭ să urmaţĭ. Decĭ acum maĭ înainte prin această carte a domnieĭ mele vă dăm înştiinţare de punerea la cale ce s'aŭ făcut, şi vă trimetem şi osăbite ponturĭ în scurt de madele la cari trebuinţa cere a se face îndreptare, şi a se da cuviinciosul nizam şi în urmă vor veni poroncile domnieĭ mele, cu aratare şi povăţuire pre larg ; pentru care cu străşnicie vă poruncim ca foarte cu mare silinţă şi cu ne adormită privighere, să fiţĭ a urmă tocmaĭ şi fără cel maĭ mic cusur, poroncile ce vi s'or trimete, dipărtându-vă de tot interesul şi de a păzi . . . . . şi adesă corespondarisind cu dumnealor orînduiţiĭ boerĭ, şi înştiinţându'ĭ de toate pre larg, ca să facă arătare domnieĭ mele şi să vă dee căzuta povăţuire, căcĭ însuşĭ puteţĭ socoti şi giudeca, după câtă râvnă şi voinţă avem domniea mea a se face cuviincioasa îndreptare, şi a lipsi cu totul catahrisul ce s'aŭ urmat, ca să afle saracĭĭ lăcuitorĭ birnicĭ uşurare şi răsuflare, când

prin cercetările ce negreşit avem să facem, ne vor adeveri că din pricina dregătorilor, nu s'aŭ săvîrşit acest lucru plăcut, şi dorit domnieĭ mele; întocmaĭ precum să poronceşte şi să cere, ce nădejde poate să vă maĭ rămâe că veţi putea afla vre un chip de mijlocire ca să scăpaţĭ de urgia domnieĭ mele, cu hotărâre vă arătăm, că nicĭ un chip de mijlocire nu veţĭ putea afla, ci negreşit vă veţĭ pedepsi spre pilda şi altora, după cum şi când veţĭ arata cu căzuta silinţă după datoria ce aveţĭ, ca să săvîrşiţĭ poruncile ce vi s'or trimete, întocmaĭ fără cel maĭ mic cusur, să fiţi bine încredinţaţĭ, că cu aceasta veţĭ arata o deosebită slujbă domnieĭ mele, şi să fiţĭ bine nădăjduiţĭ că va fi cunoscută slujba de către domniea mea, şi veţĭ împărtăşi cu milă şi cinste spre răsplătireatslujbeĭ ceĭ cu credinţă, şi să avem răspunsul că aţi primit porunca aceasta a domnieĭ mele.

1801 Septemvre 6.

Protocolit vel visternic.

Acest hrisov adresat credinciosuluĭ boeriu a domnieĭ mele dumneata Sandu Oatu, biv vel pitariŭ ispravnic de ţinutul Greceniĭ, să se dea cu sanatate, este în proprietatea mea. Th. C.

Zapis de vînzarea a 37 stânjenĭ moşie.

Incredinţez cu acest zapis al meu, la mâna dumisale sulgeriuluĭ Alexandru Stamatin, precum să se ştie că din treĭ sute stânjinĭ din

moşia Dăbeştiĭ ce este la ţinutul Covurluiuluĭ, aproape de satul Zmulţiĭ, mi s'au venit în partea mea din a opta parte 37 pol stânjinĭ, adecă treĭ zecĭ şi şapte şi giumătate stânjinĭ, ce'ĭ trag după răposatul soţul meu Ianache Movilă, în lipsa zăstreĭ mele, i plata datoriilor şi alte cheltuelĭ ce am făcut; după cum pre larg cuprinde scrisoarea de învoială ce am de la Iordache Movilă jâgnicer, cumnatul-meu fratele mortuluĭ bărbatu meu, care moşie le este de pe tatăl dumnilorsale, şi fiind că toată partea celor lalţĭ şapte fraţĭ, o are tot dumnealuĭ sulgerul cumpărătură, şi danie, care aceştĭ stânjinĭ, partea me fiindu'mĭ cu departare a-ĭ stăpâni, fiindu'mĭ şi lucru puţin, de a mea bună voe i-am vîndut'o dumisale în 130 leĭ, adecă una sută treĭ zecĭ leĭ; drept aceea să aibă dumnealuĭ de acuma înainte a stăpâni, cu bună pace, atât d-luĭ cât şi urmaşiĭ d-sale, şi pentru maĭ adevărată credinţă mi-am pus numele şi pecetea, poftind şi pe,alte obraze cinstite de s'au iscălit, marturĭ.

1804 Mai 13.

(L. P. micĭ) Paraschiva sîn Neculaĭ Andrieş

Ión Balş ? logofăt, soţul de al doilea martur.

Tanasă Gosan Stolnic, martur.

Alexandru Anastasoaeĭ martur.

Teodor Dimitriu martur.

Cumpărând soţul meu slugerul Alexandru Stamatin, încă în viaţă fiind, stânjiniĭ de moşie în dos arătaţĭ în hotarul moşieĭ Dăbeştiĭ, de la ţinutul Covurluiuluĭ; apoĭ acum arătându-se cu cererea de răscumpărare vărul meu dumnealuĭ jicnicerul Iordache Movilă, supt cuvînt de pro-

timisis, fiind a săvârşituluĭ din viaţă fratele dumisale Ianache Movilă, i-am dat acest zapis după care să aibă d-luĭ a stăpâni arătaţiĭ stânjiniĭ, iar eu mi-am primit baniĭ deplin, după cuprinderea zapisuluĭ.

1815 April 6. Focşanĭ.

(L. P.) Maria Stamatin slugerească.

Acest document în original se află în proprietatea mea. Th. C.

Schimb de moşie.

Adecă eu Costandin Mihnea şi cu tot neamul meu, ce ne tragem din Ilinca sor Nastasieĭ, feteĭ luĭ Toader, nepoata Stratuluĭ, care maĭ gios ne vom iscăli puindu-ne şi degetele, încredinţăm cu această scrisoare a noastră, la cinstită mâna dumisale cluceriului Manolache Tudori, precum să se ştie că avênd o parte de moşie strămoşască în moşia Giosăniĭ i Gioasa din bătrânul Gagiul, ne-am învoit cu dumnealuĭ cluceriul şi am făcut schimb, dîndu-ne dumnealuĭ şapte spre zece stânjenĭ şi patru palme din moşiea Dănceniĭ, ce este pe valea Soholuiuluĭ, şi noĭ am dat dumisale şapte spre zece stânjiniĭ şi patru palme din moşia Giosăniĭ i Gioasa, din bătrînul Gagiul, ce este aproape de moşia dumisale Orleştiĭ; care zapis am luat şi noĭ aseminea de la dumnealuĭ. Decĭ de acum înainte să stăpînească d-luĭ

stânjiniĭ ca pe o dreaptă moşie a dumisale ne supărat de nime.

Iar când se va întâmpla să nască vre-o pricină asupra acestor stânjiniĭ de moşie, ce dăm noĭ, să avem a respunde, cum şi stânjiniĭ ce ne dă d-luĭ clucerul de vor eşi cu vre o pricină, asămine să aibă a răspunde; şi când s'au făcut acest schimb, s'au întîmplat boerĭ şi oamenĭ străinĭ, care s'aŭ şi iscălit de marturĭ. Şi pentru maĭ adevărată credinţă ne-am iscălit.

1804 Maiu 28.

Eu Costantin Mihnea adeverez

Eu Gheorghe Mihnea şi cu toţĭ fraţiĭ meĭ adeverez.

Eu Toader Mihnea şi cu femeea me adeverez.

Gavril . . . porușnic, martur.
Iordachi postelnic martur.
Ilie postelnic martur.
Manolachi Timofti din Găgeştĭ.
Iacob Gagiul şi Gavril.

* * *

PÂRCALABIA GALAŢII.

Pentru acest schimb şi învoială ce s'aŭ făcut, întrebând pe amîndouă părţile de le este cu bună voe şi primire, ne-au arătat că cu bună voe şi primire amîndurora părţilor, s'au făcut acest schimb, şi spre încredinţare am iscălit.

1804 Maiu 29.

Ioan Jora *paharnic.*

Acest original se află în păstrarea mea. Th. C.

Cu frăţască dragoste mă închin dumitale cumnate Iordache.

Frăţasca scrisoarea dumitale din 5 a luneĭ următoare, la 17 am primit'o, şi pentru întregimea sănătăţeĭ dumnevoastră, foarte m'am bucurat. slavă milostivuluĭ Dumnezeŭ şi noĭ ne aflăm sănătoşĭ. — Am văzut şi cele ce'mĭ scriĭ pentru partea de moşie Dăbeştiĭ, a răposatuluĭ cumnatuluĭ Dumitrache, ce aŭ avut'o zăstre de pe soţia dumisale, cum şi pentru partea răposatuluĭ cumnatuluĭ Enachi, fratelui dumitale, iarăşĭ din Dăbeştĭ, că ţ'aŭ spus dumitale badea Manolache Tudori clucer, că le-am cumparat eŭ, şi dumneata acum îmĭ scriĭ ca un frate ce eştĭ şi dumneta, să răscumperĭ analogul ce ţi s'a veni, şi ca să te înştiinţez. Frate, eu partea cumnatuluĭ Dumitrache, cu adevarat aşa am avut tocmală cu d-luĭ ca să mi-o vîndă, dar tocmala n'am sfîrşit'o, nicĭ preţul nu l'am hotărît, prelungindu-se vremea cu astăzĭ cu mâne, şi i-am făcut bine şi cu banĭ, în vreme ce şi-aŭ măritat pe fiica d-sale, şi până astăzĭ nicĭ o para de la răposatul n'am luat. Una mie şi maĭ bine de leĭ îmĭ este dator, răposatul cumnatul Dimitrache, şi de la moartea dumisale, nu m'am maĭ putut întâlni cu Nastasiica fiica dumisale, ca să mă socotesc pentru datoria răposatuluĭ, şi se văz cu cât mă voiŭ putea alcătui pentru partea aceia din Dăbeştĭ, şi câţĭ banĭ maĭ rămâne ca să-mĭ maĭ dea, spre a se plăti toată datoria. Iar cumpărarea adevarată n'aŭ fost, dar şi o cumpărată

era, că banĭ după cum scriŭ îĭ aveam daţĭ, şi rămăsese numaĭ pentru preţ, macar că eŭ am voit'o şi aceea ca să se hotărască preţul, şi să-mĭ facă zapis, dar tot răposatul m'aŭ prelungit până când i s'a întîmplat şi sfîrşitul. Dar eŭ drept, către badea Manolache aşa am fost zis, că am cumparat şi cred că tot cumparată a rămâne, căcĭ din zăstrea nepoateĭ Nastasiicăĭ nu voĭ lua, că mi se pare că nu mă dă nicĭ legea, nicĭ giudecata. Iar dumneata ca un frate ce eştĭ, şi voeştĭ să tragĭ analogul şi răscumpararea, la aceasta aĭ dreptate şi cuvînt. S'or analoghisi banĭ, datoria câtă ieste peste suma stînjinilor ce sînt, şi trăgêndu'ţĭ dumneata analogul, veĭ răspunde banĭ, la aceasta nu pricinuesc, dar apoĭ iarăşĭ socoteşte dumneata câte părţĭ aŭ să se facă, dumneata eştĭ unul, şi maĭ sunt patru surorĭ, cu soţia mea, să facŭ cincĭ, maĭ mult de cât a cincea parte dumneata nu poţĭ să eĭ, şi un lucru cu totul puţin ţi să vine partea dumitale, macar că eŭ maĭ bucuros sunt să'mĭ răspundă cine-va datoria, ce am la răposatul cumnatul Dumitrache, şi să o iea cu totul, socotindu-se şi banĭ cu dobânda lor, din vremea ce i-am dat, şi să sue câte cincĭ spre-zece şi maĭ bine de leĭ stânjânul. Iar pentru partea răposatuluĭ cumnatuluĭ Ianache, iarăşĭ răposatul cumnatul Dumitrache mi-aŭ spus cum că o vinde cumnata Paraschiva, soţia răposatuluĭ, şi eŭ i-am zis atunce că poate dumneii să nu fi avênd treabă la acea parte şi să fie numaĭ a dumisale, răposatul mi-aŭ spus cum că dumneta aĭ dat sinet de învoea-

lă înaintea logofeţieĭ ceĭ marĭ, şi o împuterniceşti pe cumnata Paraschiva, ca să fie deplin stăpînă, pe partea cumnatuluĭ Ianache, din tot locul, şi de pe mamă şi de pe tată, spuindu'mĭ răposatul cumnatul Dumitrache că vra să o scoată la mezat şi să o vîndă, apoĭ eŭ înţelegênd aşa, am scris fiiuluĭ meŭ luĭ Sandulache, la Iaşĭ, ca să cerceteze şi de ieste cu adevarat, ca s'o vîndă la mezat, apoĭ noĭ fiind fraţĭ, mezat nu se încape, să între în tocmală, şi după cum s'a putea învoi, să o ia fără mezat, şi aşa aŭ şi făcut fiiul meŭ; şi pe treĭ zecĭ şi şepte pol stânjinĭ, ce s'aŭ venit partea răposatuluĭ cumnatuluĭ Ianache, aŭ dat una sută treĭ zecĭ leĭ, şi aŭ luat'o cu zapis, care zapis s'aŭ încredinţat de boerĭ cinstiţĭ, şi aŭ luat şi copie de pe sinetul de învoeală ce l'aĭ dat dumneta, cumnateĭ Paraschiveĭ, iarăşĭ iscălită de boerĭi marĭ, şi într'acestaşĭ chip am cumpărat eu partea cumnatuluĭ Enache. Dumneata de nu voeştĭ a mi-o lasa aceasta, rămâne la voinţa dumitale. Eŭ te poftesc, şi te rog frăţeşte, ca să mi-o laşĭ, şi încă şi pentru partea dumitale de-ĭ bine voi, ca să mi-o daĭ tot mie, fără paguba dumitale, şi să facĭ bine unuĭ frate ce este îngreuiet cu sarcina caseĭ, după cum veĭ fi auzit, căcĭ ştiŭ cumnate Iordache că cu 37 stânjinĭ, saŭ cu 75 stânjinĭ, saŭ macar şi cu 100, tot nu maĭ închegĭ dumneata moşie întreagă, şi s'o numeştĭ de moşie, macar că bine cunosc că aceasta nu este pentru dumneata, ce îmĭ face havale dumnealuĭ badea Manolache clucerul. Dar apoĭ dacă-ĭ vra să giudecĭ adevă-

rul, cine ţiĭ maĭ aproape, badea Manolache, saŭ surorile dumitale, şi apoĭ să giudecĭ şi greutatea, şi numaĭ atâta rămâne că nicĭ pentru dumneata a fi, nicĭ pentru mine, un lucru de nimică împărţindu-l câte un petec. Cumnate Iordache, eŭ te poftesc şi te rog frăţeşte, de voeştĭ fă bunătate şi mi-o lasă, şi încă îmĭ dă şi partea dumitale fără paguba dumitale, că eŭ pentru atâta venisem la dumneata ca să mă întâlnesc, să vorbesc şi să mă rog ca la un frate, dar apoĭ dacă nenorocirea mea, s'aŭ întâmplat de nu te-am găsit, pe dumneta a casă, cu dumneaeĭ cumnata n'am maĭ luat vorbă, că ştiiam că nicĭ un respuns hotărît de la dumneaeĭ n'oiu să eu. Eŭ acum mă aflu la Eşĭ pentru o pricină de giudecată, şi maĭ am zabavă. In ce chip veĭ socoti dumneata fă'mĭ răspuns şi prin poşta de la isprăvnicie îl trimite la Eşĭ; şi sunt al dumitale ca un frate, cumnat şi slugă.

Alexandru Stamati sulger.

1806 Ghenar 18.

Mărioara d'inpreună cu surorile şi copiiĭ, cu plecăciune sărută cinstita mâna dumitale.

Originalul acesteĭ epistole este în dispositia mea.
Th. C.

NOI SCARLAT ALEXANDRU CALIMAH VOEVOD

Cu mila luĭ Dumnezeu domn ţereĭ Moldoveĭ.

Cinstiţĭ şi credincioşĭ boeriĭ domnieĭ mele, dumneavoastră părcălabĭ de Galaţĭ, şi dumneata

Iordache Giurgea biv vel căminar, sănătate.

Fiind că nu sunt îndestule numaĭ căte mărturiĭ şi dovezĭ s'au văzut maĭ înainte în cercetarea giudecăţiĭ noastre, după care s'au şi dat hotărîrea priciniĭ dintre dumnealuĭ clucerul Manolache Tudori, cu răzăşiĭ de moşia Bălţaţiĭ, de la ţinutul Covurluiuluĭ. neamul Crăeştilor pentru cumpărăturile ce avea dumnealuĭ clucerul, din numita moşie, în care şi dumnealuĭ din vechiu este părtaş, cu osăbite părţĭ alese, şi hotărîte dîndu-se dreptate răzăşilor a răscumpăra de la dumnealuĭ acele din urmă cumpărăturĭ, ce să alcătuesc în sumă de 195 stînjinĭ, prin treĭ zapise, însă: un zapis din 7294 Ghenarie 27; ş altul din 1787 Iulie; şi altul din 1791 Dechemvrie 8; după necontenite jalobe pornite în urmă către domnia mea. de dumnealuĭ clucerul, plîngîndu-se de înstrîmbătăţire. trebuinţa cere de a se maĭ face o pătrunzătoare cercetare, la faţa loculuĭ, prin carte de blăstăm.

Drept aceea înadins vă orînduim domnia mea, pe dumneavoastră, spre a rămâne jăluitorilor încheet în tot cuvîntul, ca să mergeţĭ la faţa loculuĭ şi adunînd de faţa pre toţĭ vînzătoriĭ, acelor părţĭ, şi pe însuşĭ aceĭ ce au dat maĭ înainte mărturiĭ, cum şi alţĭ lăcuitorĭ de prin satele megieşite, cărora cetindu-li-se cartea de blăstăm, ce s'au dat de la preosfinţitul Mitropolit, în auzul tuturor, apoĭ căte pe unul pe rînd să'i cercetaţĭ pe vînzătorĭ, ca să mărturisască în frica luĭ Dumnezeu, prin carte de blăstăm, după ce eĭ au săvîrşit vînzările către dumnealuĭ clucerul, de au maĭ stăpînit eĭ acele

părţĭ, şi căţĭ anĭ le-au stăpînit şi în ce vreme le-au făcut *teslim* în stăpînirea dumnevóstră, acum îndată după vînzare sau maĭ tărziu, şi de au stăpînit dumnealuĭ acele părţĭ vîndute, de cînd şi pănă la anĭĭ 1804, cînd au făcut alegerea şi hotărîtura din poronca domnească, dumnealuĭ spatarul Ioan Jora şi căminarul Gheorghie Şărban, şi atăt pe aceĭ ce au dat mărturiĭ în scris, căt şi pe lăcuitoriĭ de prin satele megieşite, cu moşia Bălţaţiĭ, iarăşi pre rînd căte pe unul să cercetaţĭ, ca să mărturisască adevărul prin carte de blăstăm, în frica luĭ Dumnezeu, curată ştiinţă ce vor fi avînd, din ce vremĭ aŭ apucat stăpînirea acelor părţĭ, de către dumnealuĭ clucerul, au că s'au stăpînit tot de către vînzătoriĭ răzăşi, şi pănă la ce vreme s'aŭ stăpînit de dumnealuĭ clucerul, s'au de răzăşĭ, şi de către care răzăşĭ, de ceĭ vînduţĭ, sau de ceĭ nevînduţĭ, şi braniştea de către cine s'au apărat, pe acele părţĭ, şi de căţĭ anĭ este acea apărătură, la acel loc, şi dacă toţĭ vînzătoriĭ vor mărturisi, într'un chip, şi marturiĭ şi lăcuitoriĭ megieşĭ vor mărturisi, iarăşĭ într'un chip, atunce se vor face două mărturiĭ. una din partea vînzătorilor, în care se vor şi iscăli, şi alta din partea marturilor şi din partea lăcuitorilor megieşĭ, în care iarăşĭ se vor iscăli; şi apoĭ încredinţîndu-le şi dumnevoastră împreună cu înştiinţarea, se vor trimete la dumnealuĭ vel logofătul, spre a le înfăţoşa domnieĭ mele.

Iar cînd orĭ vînzătoriĭ, sau marturiĭ şi lăcuitoriĭ, nu vor fi potriviţĭ la mărturisire,

atunci dumneavoastră de la fieşte care veţi lua osăbită mărturie în scris, şi iarăşi adeverită de dumnevoastră, cu asămine urmare, să se trimeată la dumnealuĭ vel logofătul, însă cercetarea aceasta o cerem de la dumnevoastră, fără cea mai mică întîrziere.

1815 Iunie 15.

(L. P. Domneşti)

Vel Logofăt.

Originalul acestuĭ act este în proprietatea mea.
Th. C.

NOI SCARLAT ALEXANDRU CALIMAH VOEVOD

Cu mila luĭ Dumnezeŭ domn ţereĭ Moldoveĭ.

Cinstiţi şi credincioşi boeriĭ domnieĭ mele, dumneavoastră părcălabi de Galaţi, sănătate.

Veţi înţelege din jalba aceasta, arătarea şi cererea ce face jăluitoriul: drept aceea să scrie dumnevoastra ca să aduceţi pe pîrîţi faţă, şi să faceţi cercetare acestiĭ pricinĭ, şi fiind precum jăluieşte, că schimbul acesta este săvîrsit de atăţia anĭ. cu stăpânirea neclintită, despre amândouă părţile, apoĭ dumnevoastră nicĭ de cum să nu îngăduiţi pe pîrîţi, a face cea maĭ mică supărare jăluitorilor, rămâind schimbul întru deplină tăriea luĭ, dând jăluitorilor şi tot cuviinciosul agiutor, spre luarea venitului precum şi până acum, rămâ ndu-i cartea aceasta spre întăritură.

Aceasta poruncim.

Şi fiind pricina într'alt chip, să înştiinţaţi la dumnealuĭ vel logofăt.

1819 Fevruarie 1.

(L. P. gospod.)

Vel Logofăt.

Prea Inalţate Doamne.

In trupul moşieĭ Giosăniĭ, de la ţinutul Covurluiuluĭ, avênd o sumă de stânjiniĭ schimb cu un Gheorghiţă Sava, cu alţiĭ aĭ luĭ. dându'ĭ de aiure; acum acel Gheorghiţă Sava, cu neamul său, dă aceĭ stânjiniĭ unuĭ Nistor Zorilă, adecă din Giosăniĭ, şi ma trimite ca să stăpînesc de acolo de unde i am dat. Schimbul acesta este făcut de cinci-spre-zece, şase-spre-zece anĭ.

Pentru care ma rog înălţimeĭ tale ca să mi se dea luminată cartea mărieĭ tale, către cinstita părcălăbie, ca să îndatorească pe acel Gheorghiţă Sava, a da acestuĭ Zorilă de aiure, şi pe mine să nu ma strămute din stăpînirea acestor stânjiniĭ, din Giosăniĭ, căcĭ stânjinii ce i-am dat eŭ, împrotiva acestora, nu aŭ nicĭ un bucluc.

Al înălţimeĭ tale plecată slugă, Manolache Tudori, clucer.

* * *

Dumneata vel logofăt sa'ĭ daĭ carte gospod după rînduială.

Vtori Logofăt. 1819 Ghenarie 31. No 1609.

Aceste documente în original se află în proprietatea mea.
Th. C.

NOI SCARLAT ALEXANDRU CALIMAH VV

Cu mila luĭ Dumnezeu domn ţereĭ Moldoveĭ.

Cinstit şi credincios boeriul domnieĭ mele, dumneata Iordachi Catargiu biv vel vornic, sănătate.

In anul trecut 1815 Octomvre 25, s'au scris cartea domnieĭ mele cătră acea părcălăbie a Galaţuluĭ, ca mergănd unul din părcălabĭ la stareă moşieĭ Bălţaţiĭ, şi străngînd de faţă pe toţĭ răzăşiĭ, unde fiind şi clucerul Manolache Tudori, după cuprinderea scrisorilor ce se vor vede la amăndouă părţile, să facă cercetare, casăle şi alte acareturĭ ce va fi avênd clucerul, făcute acolo, pe care parte vin, adecă pe dreaptă partea sa, sau pe partea ce s'au dat răzăşilor, cu hotărîrea giudecăţeĭ divanuluĭ domnieĭ mele; acum prin înştiinţarea din 13 a trecuteĭ lunĭ Noemvrie, anul 1815, ce au trimes dumnealuĭ vornicul Alexandru Iancu Leu, cu tóte că s'au văzut arătând că după cercetarea ce au făcut la faţa loculuĭ, s'au dovedit că casele armaşuluĭ Vasile Tudori, au venit pe dreaptă partea sa, adecă pe bătrânul luĭ Crucian, ce'l are clucerul luat cu schimb, de la slugerul Ioan Cârjă, cum şi câţi-va din răzăşĭ anume: preotul Gheorghie Savin, i preotul Stan Sava, i Timofti Alupeĭ, i Giurgea Rogojină, i Ioan Macarie, i postelnicelul Ioan sîn Gheorghe Sandul, şi Sandul sin Ilie Alupeĭ, au arătat că pe lângă bătrânul Tetiuluĭ, care îl stăpânesc eĭ, este şi bătrânul luĭ Crucian, alături pe din gios, şi de acolo merg ciealaltĭ treĭ bătrânĭ, în gios, (adecă Crăciun, Zabulichĭ, şi Săiman, baştina şi cumpărăturile cluceriuluĭ, până în hotarul Urleştilor, unde să află şi aşăzarea cluceruluĭ), din care s'au luat 195 stînjinĭ, cu hotărîrea domnesculuĭ divan, ce mai sus se arată, şi s'au dat în stăpînirea răzăşilor. Dar fiind că

răzăşiĭ necontenit supără cu jalobe, că casele armaşuluĭ Vasilache Tudori, vin pe partea lor, să scrie dumitale ca de iznoavă, însuşi dumneata să mergĭ la stareă numiteĭ moşiĭ, unde fiind de faţă răzăşiĭ, şi clucerul Manolache Tudori, să cercetezĭ cu amăruntul toate scrisorile, şi alte dovezĭ a oamenĭ bătrânĭ, vredniciĭ de credinţă, ca să se dovedească cum s'au urmat stăpînirea fieşte cărora din vechiŭ, şi pe la ce loc, şi de au fost acel bătrân Crucian drept a sulgeruluĭ Ioan Cârjă, stăpînit acolo la locul ce să arată, de la care îl are clucerul luat cu schimb, şi de sunt acele case, pe bătrânul Crucean, ce să află acum drept a cluceruluĭ, sau vin pe partea răzăşilor, care de vor veni pe partea răzăşilor, apoĭ să le arăţĭ şi să nu ĭ îngăduieştĭ a face supărare cluceruluĭ, până la viitoarea lună Maĭ, când atunce va pute să se rădice de acolo, şi orĭ în ce chip veĭ dovedi, să trimeţi înştiinţare aice pre larg arătătoare.

1816 Fevruar 28.

(L. P. Domneştĭ).

Vel Logofăt.

Trecut

Acest original este în proprietatea mea. Th. C.

NOI SCARLAT ALEXANDRU CALIMAH W.

Cu mila luĭ Dumnezeu domn ţereĭ Moldoveĭ.

De vreme ce prin jaloba ce au dat cătră

domniea mea, credincios boeriu nostru dumnealuĭ Petrea Cernat, biv vel medelnicer, împreună şi cu alte neamurĭ şi răzăşĭ aĭ săi, din moşia Giosăniĭ şi alta megieşită bucată, de loc cu Giosăniĭ, ci să numşte Giosa, cari sunt la ţinutul Covurluiuluĭ, i-aŭ aratat că despre un Ioan Negru şi fratele săŭ Apostu Negru, ce şi eĭ ar fi răzăşĭ numaĭ în Giosăniĭ, li s'ar fi pricinuind multă supărare şi păgubirĭ, din pricină că tot trupul moşieĭ Giosăniĭ din vechime, s'ar fi împărţind în treĭ bătrânĭ, anume: Mafteiŭ, Giosa şi Gagiul, dintru care s'ar fi trăgênd şi jăluitoriĭ; şi al treilea bătrân Necoară, dintru care s'ar fi trăgênd numiţiĭ de sus Negruleştĭ: iar bucata acea de loc numită Giosa, o trag la stăpînire numaĭ aceĭ doĭ bătrânĭ aĭ lor, jăluitoriul Mafteiŭ Giosa şi Gagiul, avênd'o zăstre de pe femeile lor Chetra şi Dumitra, în care bătrânul Negruleştilor, numit Nicoară, n'ar fi avênd nicĭ o împărtăşire, şi la anul 1804. iar toţi răzăşiĭ împreună şi cu bătrâniĭ Negruleştilor, din poronca domnească, după cererea ce aŭ făcut şi aŭ adus şi boerĭ hotarnicĭ, la starea loculuĭ, pe dumnealuĭ spatarul Ioan Jora, şi pe răposatul căminariŭ Gheorghe Şerban, şi din cercetarea ce aŭ făcut încă, şi după cartea de blăstăm. în fiinţa tuturor răzăşiĭor de faţă dovedinduse împărţala moşiilor din moşĭ, şi strămoşĭ, întocmaĭ după cum în sus arată, li s'aŭ şi hotărît şi le-au şi împărţit pe bătrânĭ iarăşĭ întocmaĭ, şi la care boerĭ hotarnicĭ, toţĭ răzăşiĭ cu mulţămirea lor şi-aŭ primit şi ţidule pe părţile bătrâuilor lor, şi cu spiţă în ce chip sunt

împărţitorĭ, pe răzăşĭ partea fieşte-căruia bătrân, şi aşa aŭ luat sfârşit toate pricinile între dênşiĭ atunce, după care şi stăpînirea în curgere de zece anĭ, li s'aŭ urmat cu toată liniştirea, fără să se maĭ supere uniĭ pe alţiĭ maĭ mult, cu vre o cerere; iar apoĭ după zece anĭ, adecă la 1814, numiţiĭ Negruleşti, cu nişte netrebnice scrisorĭ, iar a neamuluĭ lor de giudecăţile ce au fost la aacele vremĭ între dînşiĭ, pentru împărtăşirile din bătrânul lor Necoară, vrênd să se vicleneaască unii pe alţiĭ, cu zapise minciunoase, de odată s'ar fi sculat cu pricină asupra lor, a jăluitoarilor, cerênd ca să între cu împărtăşire întru acea bucată de loc, numită Giosa, şi bătrânul lor Necoară, unde nicĭ o împărtăşire acel bătrân a lor, nicĭ odată n'ar fi avut, şi după multe jalobe ce ar fi dat către domnia me, numiţiĭ Negruleştĭ, cu aceiaşi nedreaptă cerere a lor, din poronca domnieĭ mele s'ar fi rînduit şi înadins boeriŭ cercetătoriŭ, la faţa locului, pe dumnealuĭ vel vornicul Costache Conache, şi după ce din cercetarea ce aŭ făcut boeriul rînduit, acea cerere a numiţilor Negruleştĭ, s'ar fi dovedit în deşert şi ne adevărată, precum dovedeşte mărturia dumisale vorniculuĭ de cercetarea, ce li s'ar fi dat la mâna lor, apoĭ numiţiĭ Negruleştĭ, ca nişte dovediţĭ de vicleniĭ, temêndu-se ca să maĭ iasă la medean mai mult, cu aceiaşĭ cererere, aŭ invitat cu dênşiĭ şi pe un Alexandru Zămpa, ce se numeşte sudet austriecesc, om cu totul străin, şi după făgăduinţa ce le-ar fi dat prin înteresate chipurĭ, că sudet fiind el le va împlini scoposul cereriĭ lor, l'aŭ făcut

că i-ar fi neam şi răzăş cu dênşiĭ, întru a căruia mână împreună cu acele netrebnice scrisorĭ, după alcătuirile vicleşuguluĭ lor, iar fi dat şi spiţa ca să'ĭ tragă el pe dênşiĭ jăluitori în giudecată, şi tot cu aceiaşĭ cerere după cum în trecutul an 1816, iar fi tras în giudecata domniilor sale părcălabilor de Galaţĭ, şi după ce şi de la giudecata părcălăbiei, s'ar fi văzut numitul sudet dat şi pe sine rămas, ca pe un dovedit, iarăşĭ de acolisitoriŭ cum adeverează şi cartea de giudecată a părcălăbieĭ, ce li s'ar fi dat la mâna lor, pe care o aŭ dat faţă ; apoĭ el după a sale părerĭ iar fi sorocit spre a veni şi în judecata divanuluĭ după cum la trecuta lună Aprilie aŭ venit, şi stăruind aice cu multă cheltueală, în curgere de două săptămânĭ, sudetul ar fi dosit, şi giudecata n'ar fi vrut a sta cu dênşiĭ, până când ne mai putênd stărui aice fiind vremea a tot lucrul, siliţĭ ar fi fost ş-ar fi lăsat vechil aice, şi vechilul lor cu jalobele ce aŭ dat către domniea mea, trăgêndu-l pe numitul sudet în giudecată, el i-ar fi dovedit şi în giudecată n'ar fi vrut a sta, şi aŭ cerşut cea după dreptate punere la cale, ca în puterea dovezilor ce aŭ, să nu maĭ fie supăraţĭ într'această pricină, de către numiţiĭ acolisitorĭ, spre a se afanisi şi maĭ desăvîrşit. După cum spre încredinţarea jalobilor, la cercetarea ce li s'aŭ făcut de către al nostru cinstit şi credincios boeriŭ, dumnealuĭ Constandin Balş, vel logofăt, de ţara de gios, aŭ arătat de s'aŭ văzut maĭ întâiŭ ţidulele boerilor hotarnicĭ, ce sunt dintr'acelaşĭ an 1804 Maiŭ 29 ; al doilea şi mărturia dumnealuĭ vel vornicu Costache

Conache, de cercetarea ce aŭ făcut care este din anul 1814 Septemvre 21 ; al treilea şi cartea de giudecată a părcălăbieĭ, din trecutul an 1816 Iulie 15 ; şi toate cuprinzătoare întocmaĭ după arătarea jalobiĭ jăluitorilor, şi de vreme ce numiţiĭ Negruleşteĭ, cum şi numitul sudet, de la toate cerirele s'aŭ dovedit vicleni şi acolisitorĭ, cu aceaşĭ cererea lor, şi dacă nicĭ în giudecata divanuluĭ n'aŭ vrut a sta cu jăluitoriĭ sau cu vechilul lor, ce au dosit, pentru aceea dar iată şi domnia mea dăm întăritura vecinicĭ stăpînire a jăluitorilor asupra părţilor amênduror bătrânilor Giosănĭ şi Giosa, ca să fie volnicĭ a le stăpîni întocmaĭ, şi pre deplin după hotărîtura acea de la anii 1804, care aŭ fost şi cu primirea şi mulţămirea bătrânilor numiţilor acolisitorĭ, şi aşĭ lua şi toate cuviincioasele venitură de pe dênsele, după hotărîrea ponturilor domneştĭ, şi după obiceiul pământuluĭ, fără maĭ multă supărare despre numiţiĭ Negruleştĭ, şi orĭ când se vor maĭ arata ieĭ ca să maĭ facă acea cerere, tot după aceleşi netrebnice scrisorĭ ce să cuprind la mărturiea şi cercetarea a dumisale vorniculuĭ Costache Conache şi la cartea de giudecată a părcălăbieĭ, nicĭ o ascultare să nu li se dee ; pentru care poruncim domniea mea, ca şi de către dumnealor dregătoriĭ ţinutuluĭ, să se păzască urmarea întocmaĭ şi pre deplin.

Aceasta poruncim. 1817 August 3.
(L. P. Gospod.)

Vel logofăt.

Trecută în condică întocmaĭ.
Nicolae.

PĂRCĂLABIA GALAŢILOR.

Copia aceasta posleduindu-se din cuvînt, în cuvînt. şi fiind scoasă întocmaĭ după cea adevarată, să încredinţază şi de părcălăbie.

1820 Iulie 14.

Greceanul agă.

Urmează încă o iscălitură greu de descurcat.

Acest hrisov se află în păstrarea mea. Th. C.

Scrisoare de Mărturie.

Adecă eu Pavel Ureatnic şi soltuzul cu 12 prăgari, şi cu toţĭ orăşănĭ din trâgul Brîladului, cum aŭ venit înaintea nóstră Pănteleiu şi cu Ursul Vartic, pârâtus'au şi de faţă pentru nişte ţigani ce aŭ fost vîndut, Samfira sorusa, o ţigancă cu trei feciori, deci căndu au fost vîndut sorusa Samfira, Ursu, de faţă n'aŭ fost, şi maĭ apoĭ Ursul n'aŭ vrut să lasă acea tocmală, ce s'aŭ prinsu să întórca banii ce aŭ dat Pănteleiŭ pe mâna Samfireĭ, 30 zloţĭ, şi zi iaŭ pus să'ĭ întoarcă banĭ denaintea noastră, şi a luĭ Simion marele medelniceriŭ, deci când leaŭ fostŭ ziua să-ĭ dea banĭ, venit'aŭ Ursul şi au dat acei 30 de zloţi, în mâna lui Pânteleiŭ, cum leau fost tocmala, şi aciia ţigani de acmu să fie a lui Ursu Vartic, întru veci. Iar să va fi şi maĭ dat Pănteleiu niscai bani în mâna Samfirei, să aibă Panteleiu a cere de la Samfira, de această dăm ştire şi mărturisim cu această a noastră scrisoare, şi am pus şi pecetea trîguluĭ pentru credinţă.

U Brâlad August 6 denĭ.

Pavel Gheanghea, iscăl.

(Печать трѣзвăї Брăлад 3 peşti

Documentul original este din veacul al 17-le, scris pe hârtie. El este în dispoziţiea mea.

Th. C.

NOI MIHAIL GRIGORIE SUŢUL VOEVOD.

Cu mila luĭ Dumnezeu domn ţăreĭ Moldoveĭ.

Cinstiţĭ şi credincioşĭ boerĭ domnieĭ mele, dumneavoastră părcălabii de Galaţĭ, sănatate.

Fiind că al nostru cinstit şi credincios boeriu, dumnealuĭ Dimitrie Sturza vel logofăt, al ţărĭ de gios, ne aŭ înfăţoşat mărturia dumneavoastră, din 20 a trecutluĭ Septemvrie, ale anuluĭ curgător, de cercetarea ce aţĭ făcut la faţa loculuĭ, prin cartea de blăstăm, după poroncile domnieĭ mele date cătră dumneavoastră, din 26 a trecuteĭ lunĭ Iulie şi 10 August, în urmarea hotărîreĭ noastre dată prin întăritura anaforaleĭ preosfinţituluĭ Mitropolit, şi a dumnevoastră veliţilor boerĭ, la 15 Iulie, după înfăţoşarea ce au avut şi înaintea noastră, i a tot sfatul, dumnealuĭ serdarul Vasile Tudori, cu răzăşiĭ de moşia Bălţaţiĭ, de la acel ţinut, prin care între celelalte înştiinţaţĭ şi pentru părţile ce în vremea

fericituluĭ întru pomenire domn Alexandru Constantin Moruz voevod, le-aŭ răscumpărat pîrîţiĭ răzăşĭ, după jurămîntul ce au săvîrşit atuncea, că atât din mărturiile de cercetărĭ ce s'au făcut maĭ înainte la faţa loculuĭ, prin cărţĭ de blăstăm, din poronca divanuluĭ, şi a procatohuluĭ nostru, i din alte deosebite mărturiĭ, de la răzăşiĭ vînzătorĭ i de la megieşĭ, şi de la câţĭ-va boerĭ, cum şi din mărturisirea ce şi acum aŭ făcut prin cartea de blăstăm, aceĭ vînzătorĭ, i megieşĭ câţĭ s'au întîmplat faţă şi au auzit cartea de blăstăm, mărturisind asemenea, şi însuşĭ dumneata arhon agă Ioan Greceanul, unul din părţalabiĭ, ce arătĭ că aĭ fost la toate cercetările ce maĭ înainte s'au făcut la faţa loculuĭ, în pricina aceasta, s'au dovedit neclintita stăpînirea sardaruluĭ Tudori, pe acele părţi, de când le-au şi cumpărat, şi că numiţiĭ răzăşĭ răŭ au jurat, care mărturie şi celelalte dovezĭ cuprinse prin trînsa, s'au cercetat şi de către însuşĭ dumnealuĭ vel logofăt, şi ne-am încredinţat că toate acestea sînt adevărate. Drept aceea cu hotărîre scriem şi poroncim domnia mea d-voastră, ca să mergeţĭ însuşi, unul din d-voastră acolo la faţa loculuĭ, şi strîngînd pe toţĭ răzăşiĭ şi megieşiĭ împregiuraşĭ, cu toate scrisorile, dovezĭ ce vor fi avînd faţă, fiind şi însuşĭ sardarul, iarăşĭ cu toate scrisorile dovezĭ ce va fi avînd, maĭ întâiŭ să cercetaţĭ cu mare scumpătate şi pătrundere, ca să aflaţĭ şi să dovediţĭ cele adevarate marginĭ a numiteĭ moşiĭ, de jur imprejur după vrednice de toată credinţa dovezĭ; apoĭ să alegeţĭ toate acele părţi

întocmaĭ după zapisele de cumpărătură ce va avea sardarul Tudori, şi lipindu-le lîngă cele lalte părţĭ, ce maĭ are acolo sardarul, să le stîlpiţĭ şi cu pietre hotară, întru despărţirea părţilor celoralalţĭ răzăşĭ, şi să le daţĭ în deplină vecinica stăpînirea sa, dîndu-ĭ şi mărturie hotarnică pre larg arătătoare în stînjinĭ, în măsurĭ şi în semne, iscălită pe obiceiu, spre a'şĭ urma stăpînirea în pace şi ne supărat maĭ mult, despre numiţiĭ răzăşĭ. După aceasta veţĭ împlini de la pîrîţiĭ răzăşĭ şi acea una mie leĭ ce înştiinţaţĭ că s'au învoit sardarul cu dînşiĭ pentru venitul a 4 anĭ, şi pentru stricăciunea apărăturiĭ pădureĭ de pe acele părţĭ, şi îĭ veţĭ da sardaruluĭ. Iar venitul din anul acesta curgătoriŭ, de pe aceste părţĭ ce arătaţĭ că aţĭ orînduit ca să se pue la un loc, să stea păzit, să-l teslimarisiţĭ deplin serdaruluĭ, împreună cu acele părţĭ. Aceasta cu hotărîre scriem şi poroncim, întru alt chip să nu fie.

1820 Noembre 1.

(L. P. gospod.)

Vel Logofăt

S'au trecut în condica ţinutuluĭ.

Acest document în original se află în pastrarea mea. Th. C.

Izvod de toată averea mişcătoare şi nemişcătoare, a răposatuluĭ sulger Vasile Negură, ce s'au găsit după săvîrşirea sa, precum în jos se arată anume.

1824 Dechemvrie 17.

13,641, adecă treĭsprezece miĭ şasă sute

patru zecĭ şi unul leĭ, două-zecĭ parale, s'au găsit în banĭ gata.

1). Un sinet a arhimandritului Iosaf Frumoşanu, din 1820 Septemvrie, pentru 10,000 miĭ leĭ, intărit cu pecetea mănăstireĭ.

2). Un sinet din 1823 Dechemvrie 16, a spatarului Sandulachi Caţichi, pentru patru sute cincĭ zecĭ galbenĭ Olandezĭ.

3). Un sinet din 1820 Dechemvrie 28, a banului Mihalache, pentru treĭ sute galbenĭ Olandezĭ.

4). Un sinet din 1815 Septemvrie 1, a cucoaneĭ Marghioaleĭ Roset Răducăniţa, pentru patru miĭ şase sute opt zecĭ leĭ, prin care în dos să arată că au plătit din capetele acestor banĭ, una mie două sute opt zecĭ leĭ şi cu dobînda sinetului, pănă la anul 1820 Fevruarie 1.

5). Un sinet din 1823 Iulie 16, a luĭ Vasile Costin pentru una mie treĭ sute şase zecĭ şi cincĭ leĭ.

6). Un sinet din 1821 Fevruarie 1, a răposatului ban Todiraşc Anastasiu, pentru cincĭ sute leĭ.

7). Un sinet din 1819 Dechemvrie 1, a spatariului Vasile Coroiŭ pentru . . . sute leĭ.

8). Un sinet din 1824 April 25, a banului Tanasă, pentru cincĭ sute leĭ.

9). Un sinet din 1821 Ghenar 13, a banului Tanasă pentru şapte zecĭ galbenĭ.

10). Un sinet din 1819 August 23, a luĭ Alexandru Vartic, pentru două sute cincĭ zecĭ leĭ.

11). Un sinet din 1800 Septemvrie 30, a

luĭ Nicola Hristea, cu tovărăşiea, pentru una mie leĭ.

12). Un sinet din 1820 Fevruar 12, a zugravuluĭ Vasile. pentru treĭ sute cincĭ zecĭ leĭ.

13). Un sinet din 1823 Dechemvrie 20, pentru patru sute doĭ spre zece leĭ, a spatarului Sandulache Caţichi.

14). Un sinet din 1823 Fevruarie 27, a luĭ Alecu Savastos, pentru doua sute leĭ.

Un plic cu scrisorĭ i socoteli, şi corespundenţiĭ, în pricina banilor ce avea să eĭe răposatul, de la casa răposatuluĭ ban Ioan Roset, rămâind un cusur la parucicul Costandin Bencovicĭ, din cincĭ sute leĭ ce are să maĭ eĭe, după arătarea numituluĭ Bencovicĭ.

Un plic cu nişte socoteli cu Mihalache Calmuschi din Basarabia.

Un plic cu scrisorĭ pentru casele din Iaşĭ, în care sunt 31 bucăţi hârtie.

Un plic tij cu scrisorĭ pentru casa din Iaşi cu 11 bucăţi hârtie.

Un bucium de teneche, cu treĭ întăriturĭ asupra caselor din Iaşĭ şi a viilor.

Un plic cu 27 scrisorĭ, pentru două casă din şesul Bahluiuluĭ, din care una ce este maĭ mare au afierosit-o răposatul prin viu cuvînt în fiinţa duhovniculuĭ săŭ. i a epitropuluĭ rînduit şi a altora ce s'au maĭ întîmplat faţă, vătavuluĭ săŭ Dumitrache Popa, pe care l'au crescut de mica copilărie.

Un plic cu şăpte scrisorĭ, pentru via de pe moşia Cetăţuia, de la Nebuna.

O casă în Iaşĭ cu două dughenĭ la uliţă

în drumul Păcurarilor, în Muntenimea de sus, lîngă casele doftorului Efstatie, după cuprinderea scrisorilor care sunt arătate mai sus.

O casă alăturea cu aceasta ce le are cumpărate de la clironomii răposatului stolnic Iordache Gheuca, iarăşi după scrisorile ce are, sînt arătate mai sus.

Două case la şesul Bahluiului, după cuprinderea scrisorilor ce s'au arătat mai sus.

O vie la Nebuna, după cuprinderea scrisorilor mai sus arătate.

10 Suflete Ţigani, însă:

No. 1, Vasile Bucătar,
2, Safta femeea lui
3, Gheorghe feciorul lor
4, Voicu tij
5, Chiriac tij
6, Ileana tij
7, Iova vezăteŭ
8, Neacşa femeea lui
9, Irina fată mare, fără părinţi
10, Gheorghe băet, tij.

Un plic cu 7 scrisori asupra acestor ţigani.

Un izvod de zăstre a răposatului săvîrşitului Negură, din 1801 Iulie 6.

Juvaeruri şi argintării:

O păreche cercei de diamant, în cordele făcuţi cu două pietre zmarand.

O păreche cercei diamant în lanţuguri, cu cordele.

O petaludă de diamant în cheptene, lipsă o pietrice.

O cruciliţă diamant, lipsă o pietricică, cu lanţujel de aur.

Două inele de diamant câte cu o piatră.

Opt şiraguri de mărgărintare mărunt.

Un constantinat de aramă poleit.

O icoană maica Domnului îmbrăcată cu argint, coroanele poleite şi câte-va fire mărgărintare.

Două părechi poftale, tiunzuf, de argint, şi poleite, cu o steluţă de rubinuri.

O afumătoare de argint cu scaun.

O stropitoare tij argint.

O candelă tij

O păreche solniţe tij

O lingură mare de ciorbă tij

6 linguri de masă tij

11 mănunchiuri de cuţite şi furculiţe tij

2 sfeşnice tij

9 zarfuri tij

1 tăblăluţă pentru felegene tij

O farfurioară cu 4 linguriţe, însă una ruptă tij

Un ceasornic de argint

Două tablale Lipsca, însă una mare, una mică.

Arămuri:

9 tingiri cu 7 capace aramă
4 sahane cu un capac bold tij
1 castron cu capac tij
1 ceainic cu capac

1 tingire mică cu capac
1 tava
1 tigae
1 căldare mare
1 căldare de prefăcut rachiu, cu căpacul eĭ.
1 lighean cu ibric
1 păreche cherostiĭ marĭ.

Altă pojiţie a caseĭ şi pînzurĭ:

Două feţe de masă cu 12 şărvete de tîrg,
O faţă de masă cu 12 şervete pânză de casă.
Două valurĭ pînză de casă
Treĭ bucăţĭ pînză tij
Două pînzĭ întregĭ de Filaleu
O cămeşă croită
Două cămeşĭ nouă bărbăteştĭ
O păreche izmene tij
Un polog de bumbac în ochiurĭ.
13 sculurĭ de bumbac alb răsucit.
8 sculurĭ de bumbac creţ.
6 blide farfurĭĭ de bucate.
4 felegene.
2 ibricele.
1 butcă modă veche.
2 telegarĭ negri, cu două părechĭ hamurĭ vechi.
12 poloboace cu vin.
1 ladă } vechĭ
1 siper }

6 mindire cu 12 perinĭ umplute cu lână.

Aceste sunt lucrurile care s'aŭ găsit la casa săvârşituluĭ din viaţă, sulgerul Vasile Negură, bez alte ciovee ale casăĭ, care nu s'aŭ găsit de cuviinţă a să trece fiind vechĭ, şi stricate, pe care toate aceste după luminată carte gospod de epitropie, după ţidula cinstiteĭ logofeţieĭ ceĭ marĭ, poroncitoare către noĭ, (împreună cu copila clironoamă a răposatuluĭ), s'aŭ încredinţat în sama şi purtrarea de grijă a epitropieĭ dumisale paharniculuĭ Constantin Mateŭ, dinpreună cu izvodul acesta, care s'aŭ încredinţat cu a noastră isc ălitura, şi a dumisale paharniculuĭ Neculaĭ, şi după poro ica s'aŭ dat acesta la cinstita Logofeţie, iar celalalt izvod precum s'aŭ aratat, s'aŭ încredinţat în mâna dumisale paharniculuĭ.

Constantin Mateŭ paharnic.
Antonie Iconom
Constantin Obreja ot divan.

Acest document în original se află în pastrarea mea Th. C.

Prea Inalţate Doamne.

Pre deplin sunt ştiute înălţimeĭ tale pagubirile, supărările şi acea de istov sărăcie, ce mi s'aŭ pricinuit de către răzăşiĭ de Crăeştĭ, din ţinutul Covurluiuluĭ, cu giudecăţile urmate la treĭ fericiţĭ domnĭ, pentru viderata strâmbătate ce mi-aŭ făcu' anĭ întregĭ, cu moşia mea Baltaţĭ de la acelaşĭ ţinut, fiind răzăşĭ cu mine,

de care supărări după acel de istov afanisnos al stării mele, prin anafora întărită mânuindu-mă dându-i rămasi desăvârşit, m'am odihnit câţi-va ani; acum înse, iar se ispitesc ami pricinui supărări şi păgubiri din noŭ, nelăsându-mă a mă odihni pe bucăţica de moşie ce am singura hrană şi nădejdea copilaşilor mei, căci rădicând crâşmă pe 24 stânjini de moşie ce le-aŭ rămas, unde nici drum mare nu este, şi puind băutură întrânsa, stinge alişverişul şi a moşioarei mele, cum şi a altei megieşite moşii Orleştii, de ispravă. Deci fiind că acest lucru este cu totul împotriva obiceiurilor pământeşti, mai ales şi drum mare ne fiind, mă rog cu supunere să mi se dea poroncă gospod, către dumnealor dregătorii, ca cercetând şi dovedind adevărul, precum jăluesc, să rădice cu totul de acolo acea cârciumă dărmându-o ca să nu mai fie, spre a mă putea odihni cu pace despre aceşti răzăşi, pe moşioara mea.

Al înălţimei tale prea plecată slugă.

Vasile Tudori Ban.

Dumneata vel logofăt, pune la cale cererea jăluitorului. — Aslan Çomis

1826 Ghenarie 5.

NOI IOAN SANDU STURZA VOEVOD.

Cu mila lui Dumnezeu domn Ţării Moldovei.

Cinstiţi credincioşi boerii domniei mele, dumneavoastră părcălabi de Galaţi, sănătate.

Veţi înţelege din jalbă, arătarea şi cererea ce face jaluitoriul boeriŭ, pentru crâşma

ce ar fi făcut pârâţii numai pe 24 stânjini ce le-ar fi rămas, pricinuindu-i păgubire la orânduile sale, drept aceea să scrie dumnevoastră să cercetaţi pricina la faţa locului, şi dovedindu-se jalba adevarată, să puneţi să'şi rădice băutura de acolo, şi crâşma, să se răsipească, ne putând pârâţii a ţine crâşmă numai pe atâţea stânjini căci obiceiul urmează : cel ce are moşie şi dacă va fi şi drum mare, să'şi ţie crâşma cu departare de hotarul megieşului săŭ, în măsură de 300 stânjini, ca să nu aducă păgubire megieşului, saŭ calcare moşiei sale. Iar de va fi pricina într'alt chip, să trimeteţi pre larg înştiinţare la dumnealui vel logofăt al ţării de gios, şi cu al doilea veţi avea răspuns.

(L. P. gospod).

1826 Ghenarie 9.

Vel Logofat.

După poroncă. Constantin Obreja stolnic.

Acest document se află în proprietatea mea

Th. C.

Cum s'au dat în vînzare moşiile mănăstireşti închinate la alte locuri, şi ale Grecilor de la ţinutul Neamţului, într'un an de la 1822 păn la 1823 Aprilie 23.

Lei	Arătare :
4200	Satul Săvineştii, lăcuitorilor
700	Isvoarele dumisale sardariului Stan.

4500 Conţăştiĭ i Gerovul, pentru dascalul Petrea Neamţul.

3200 Leţcaniĭ, dumisale sardariuluĭ Şarban.

200 Belceştiĭ. dumisale vel logofăt Constantin Catargiu.

1100 Buneştiĭ i Răgoazele, dumisale sărdariuluĭ Gheorghe Duca.

300 Parte din moşia Moreniĭ, vătavuluĭ ot Văleniĭ.

100 Parte din Nicoreţĭ, dumisale paharniculuĭ Gheorghe Alcazi.

5000 Gârcina i Cuejdiul şi Tataraşii, lăcuitorilor.

3500 Bistriţa cu parte din Potocĭ i Păngărăciorul şi Sărata, lăcuitorilor.

3000 Vadurile dumisale şi Oanţu, Negoiţă Steri.

6200 Bălţăteştĭ, lăcuitorilor.

4900 Cracaoaniĭ. asemenea.

3200 Cracău negru asemenea.

1700 Curicheştiĭ vorniculuĭ Vasile Corangă din Grumăzăştĭ.

3500 Buhalniţa cu parte din Săcul şi Izvorul, lăcuitorilor.

1750 Kisărigul luĭ Ion Melinte.

7000 Calul, Iapa şi Izăneştĭ, dumisale stolniculuĭ Istrate.

3800 Ghindăoaniĭ, lăcuitorilor.

2250 Corniĭ cu partea Strămbiĭ, i cu parte din Soci, dumisale căminaruluĭ Gheorghie Calino.

290 Doua dugheni din tîrgul Neamţuluĭ şi un beciŭ din tîrgul Pietreĭ.

4025 Grumăzăştii ce au fost în căutare, bez falcile de cap, ce s'aŭ lucrat pe moşia Cornii. însă:

1671 Rămăşiţa zilelor boerescului i dejma fânului.

184 pe 46 merţă perje de dejmă.

600 pe 30 clăi fân.

370 pe 75 merţe păpuşoi bezmănul morei.

750 pe 150 merţe păpuşoi ce s'aŭ făcut pe moşie.

450 orînda crâşmei.

4025

20,000 lei Hangul cu tahmin.

84,415 adecă opt zeci şi patru mii patru sute cinci spre zece lei, bez 4200 lei pentru Grumăzăşti, ce iau luat dumnealui spatarul Dumitrache Codreanul, cu cuvînt că aceşti bani sunt pentru moşiile din ţinutul Sucevei, fiind moşii de acest ţinut.

1823 Mai 3.

Acest izvod în original se află în proprietatea mea. Th. C.

Mărturie hotarnică a moşieĭ Toxobeniĭ.

Facem ştire cu această mărturie hotarni-

că, că, din luminata poroncă prea înalțatului domnului nostru măria sa Constantin Dimitrie Moruz Voevod, fiind rânduit prin luminată carte a măriei sale, întru care mi se porunceşte ca să merg peste Prut la ținutul Iașiĭ, la o moşie anume Toxobeniĭ, ca întâĭ să aleg şi să hotărăsc partea de moşie a preoților Ezoviți leşăşti, după scrisorĭ şi dovezĭ ce vor fi având, de cătră părțile răzăşilor de Toxobenĭ, care se vor numi mai jos: Decĭ după poroncă mergênd la starea numitei moşiĭ, am strâns răzăşĭ şi împrejurașĭ anume: dumnealuĭ pitariu Vasile Musteață, Lupul Cujbă mazil, Constantin Mardarie calarașĭ de Țarigrad, Stefan Munteanu zăt Vasâlca, Lazar sîn Cione, Tudosie Rață, Iftimie Roşca, Miron zăt Meleghie şi alțĭ răzăşĭ, i Lupul Tetiul vînzătoriul, ce aŭ vîndut partea sa din Toxobenĭ, pitariuluĭ Vasile, şi fiind aceştĭ numițĭ răzăşĭ de față cum şi Iosef Martinov preutul Ezovitul leşesc, am cerut numituluĭ preut Ezovit fiind vechîl şi despre partea celoralalțĭ preoți de la biserica lor, din orașul Iașiĭ, ca să ne arătă scrisorĭ şi dovezĭ cu ce trag parte a cere din Toxobenĭ, şi numitul preot au aratat că scrisori nu aŭ, cu cari să poată şi mai bine a răspunde, fiind că scrisorile ce aŭ avut pe partea de Toxobenĭ, acum nu se află la mâna lor, dar stăpânire aŭ avut, care s'aŭ dovedit şi de numiții răzăşiĭ de sus pomeniți; al doilea s'a dovedit şi mai bine, dintr'un ispisoc gospod de la răposatul Mihai Racoviță Voevod, fiind din let 7212 Mai 15, întru care arată că preoții

Ezoviți, aŭ cumparat partea de moşie din Toxobeni de la un Neciul, de la un Drăgancea, de la un Gheorghie croitoriul, şi de la Tăbârgea părțile lor ce să vor alege, care aceste părți sunt scoase din bătrânul Iguat Alevan, moşul Mardăreştilor, care ispisoc de sus pomenit acum să află la mâna lui Constantin Mardarie calaraş de Țarigrad; al treilea s'aŭ mai dovedit dintr'un suret, de pe alt suret, de pe o hotarnică de la Corlat uricariul, hotarnic ce este din let 7170 Iunie 13, întru care arată că la hotarîtura ce aŭ făcut Corlat uricariul, moşia Toxobenilor s'aŭ ales dreaptă parte de cumpărătură din tot satul Toxobenii preoților Ezoviți leşești, două funii, 7 stânjeni, funia de 30 stênjeni şi stênjănul făcut cu palma gospod de 8 palme, şi după ispisocul şi suretul şi mărturia numiților răzăşi de sus pomeniți ce am văzut, am făcut şi eŭ funie de 30 stênjeni şi stênjinul de 8 palme gospod, şi întâiŭ am purces cu măsura dintr'o piatră hotar vechiu, ce desparte moşia Toxobenii, de moşia Dumeştii, a clucerului Stefan Anastasă, care piatră este în malul bălții supt luncă, şi în sus, iar curmezişul pe sub luncă s'aŭ ales partea Ezoviților două odgoane 7 stênjeni, 7 palme, iar stênjeni fac 67 şi 7 palme, şi am pus piatră hotar sub luncă, însă capul moşiei despre apa Prutului, şi din tot satul li s'aŭ ales aceşti stênjeni la această măsurătoare; a doua măsură pe deasupra satului Toxobenii, în gura văiĭ Lucăcenilor, li s'aŭ mai venit preoților Ezoviți 68 stênjeni, şi am pus piatră hotar; a

triea măsură peste şleahul cel mare şi pe divale de izvor, li s'aŭ mai venit 59 pol stênjeni, şi am pus piatră hotar; a patra măsură pe zarea dealului şi pe deasupra izvorului, li s'aŭ mai venit 68 stênjeni şi am pus piatră; a cincea măsură pe podiş, li s'aŭ mai venit 48 stênjeni, şi iar am mai pus piatră hotar; a şăşa măsură pe deal şi peste gêrlişoară despre răsărit, li s'aŭ mai venit 59 stênjeni şi s'aŭ pus piatră hotar; a şeptea măsură fundul moşiei în coada Ioanaşii, şi despre Şoropcani, li s'aŭ mai venit preoţilor Ezoviţi leşeşti 57 stênjeni, şi am pus piatră hotar. Şi măsurêndu-se şi lungul moşiei Toxobeniĭ, s'aŭ găsit 3135 stênjini câmpul, până sub lucă şi măsurêndu-se şi lunca pără în malul Prutului, s'aŭ aflat 300 stênjini; şi aşa s'aŭ închiet toată măsura şi hotărârea acestei părţi de moşie a Ezoviţilor preoţi leşeşti, însă cu vad de pod în apa Prutului, şi cu baltă de peşte. Şi după alegerea şi hotărirea ce am făcut acesteĭ părţi de moşie, din Toxobeni, de cătră alţi răzăşi, am dat şi eŭ această mărturie hotarnică, la mâna preoţilor Ezoviţi leşeşti, întru care mărturie puind pecetea porţei gospod, am şi iscălit cum şi alţi răzăşi de Toxobeni.

1779 Iunie 8.

Coman vornic de poartă.

Vasile Codreanu diac za divan.

Scris cu zisa şi învăţătura vornicului de poartă în divanul Gospod.

Această mărturie hotarnică s'aŭ măsurat cu palma domnească, avênd întindere de 15 şi jumătate quadraţi (măsură tipografică). Th. C.

NOI ALEXANDRU COSTANDIN VOEVOD

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscoĭ..

Facem ştire cu această carte a domnieĭ mele, că prin jaloba ce ne-au dat Gheorghie Cuza, fiiul răposatuluĭ Ioan Cuza spatar, au arătat că rămîindu-ĭ de la părintele său o moară cu vadul eĭ în apa Bărladuluĭ, pe moşiea Liudeştiĭ ot ţinutul Vasluiuluĭ, cari moară fiind tăcută de Vasilache Cozma şetrar, în vadul spataruluĭ Cuza, pe urmă s'au învoit Toma Cozma şatrar feciorul luĭ Vasilache Cozma, cu spatarul Ioan Cuza, prin scrisoare, ca să stăpînească spatarul Cuza o roată de moară, iar altă roată de moară să o stăpînească Toma Cozma, fiind amîndouă roatele într'o casă. Iar după ce se va strica moara aceasta şi iazul, apoĭ să-şĭ facă moară fieşte-care în vadul său, după care învoială aşa aŭ stăpînit, atât spatarul Cuza, cât şi fiiul seŭ Gheorghie Cuza jăluitorul. Iar după ce s'au stricat acea moară în aniĭ trecuţĭ, şi rămăind vadul slobod, atunce numitul Gheorghie Cuza, ca în drept vadul seŭ părinţăsc din gios, ce să numeşte vadul Stratuluĭ, s'au apucat şi cu cheltuială şi multă osteneală şi-aŭ făcut o moară a sa la loc. Dar multă supărare trage acum de cătră arhimandritul Iacov egumen mănăstireĭ Bârnovschi din Iaşi, pentru că Toma Cozma şatrar, de la o vreme încoace aŭ dat danie mănăstireĭ aceştia vadul ce avea, din sus în apa Bîrladuluĭ, şi cu părticele de moşiĭ ce a fi avînd, şi egumenul

vrînd să stăpînească daniea, nu urmează după scrisoarea luĭ Toma Cozma de învoială, ca să'şĭ facă moară în vadul din sus care să numeşte a luĭ Furtună, ci umblă să ia moara gata, aceasta din vadul Stratuluĭ, trăgînd giudecăţiĭ pentru care acum cerînd numitul Gheorghie Cuza dreptate de la domnia mea şi hotărîrea pricineĭ aceştiea, ca să nu maĭ aibă supărare, i s'aŭ poroncit să scoată acea scrisoare de învoială ce zice că are, şi el aducînd'o s'au cetit înaintea domnieĭ mele, fiind scrisă din aniĭ 1774 Fevruar 1, şi iscălită de Toma Cozma sîn Vasilache şetrar, şi adiverită maĭ gios cu iscăliturile a câţi-va din boeriĭ vremiĭ aceia, şi aĭ altora, scriind Toma Cozma cu scrisoarea sa la mâna spataruluĭ Ioan Cuza, că avînd multă pricină cu spatarul pentru morile care le-aŭ făcut tatăl săŭ Vasilache, în apa Bîrladuluĭ pe moşia Liudeştiĭ ot ţinutul Vasluiuluĭ, pentru care moriĭ eşind şi la divan înaintea boerilor şi zicînd spatarul Cuza că Chiriac Poroşchie când au vîndut moşiea luĭ Vasilache Cozma şetrar, tatul Tomiĭ, i-aŭ vîndut-o cu vadul morii cel din sus, care să numeşte vadul lui Furtună, în care vad au avut Poroşchie moriĭ făcute, învoindu-se cu răzăşiĭ ca să stăpînească Poroşchie vadul luĭ Furtună cel din sus singur, şi cialalţiĭ răzăşĭ toţiĭ să stăpînească vadul cel din gios, şi după tocmala ce aŭ avut au făcut Poroşchie şi moriĭ în vadul din sus, şi le-aŭ stăpînit 30 aniĭ, şi după ce s'aŭ răsipit morile Lupuluĭ Poroşchie, aŭ vîndut Chiriac Poroşchie o parte de moşie cu vad de moară luĭ Vasilache Cozma şetrar, tatul Tomiĭ, şi Vasilache

Cozma şetrar, nu şi-aŭ făcut moară în vadul unde au avut Poroşchie moriĭ, ci au făcut moară în vadul cel din gios, ce să numeşte vadul Stratuluĭ, care vad atunce începînd la stăpînirea spataruluĭ Cuza, dîndu'ĭ răzăşiĭ danie au cerut la divan ca să iea morile Tomiĭ Cozma şatrar, pentru care divanul au hotărît că ne fiind scrisoarea acea de învoială de faţă să se vadă la divan, să aducă dumnealuĭ spatarul Cuza doĭ marturiĭ, ca să rădice cu sufletele lor la divan precum că Poroşchie cu învoiala răzăşilor aŭ făcut moara în vadul cel din sus, şi când au vîndut Chiriac Poroşchie iarăşĭ acel vad unde au fost morile, au vîndut şi de vor mărturisi marturiĭ într'acesta chip, atunce se vor lua morile de la Toma Cozma. Dar după această hotărîre a divanuluĭ socotindu-se eĭ ca să nu-şĭ maĭ pue sufletele niciĭ la o parte, au stătut la învoială şi la aşăzare cu spatarul Cuza, şi s'au învoit într'acest chip, ca să stăpînească Toma Cozma o roată de moară şi spatarul Cuza o roată, fiind două roate de moară, până când vor fi morile şi iazul. Iar când să va tîmpla să se strice cevaşĭ la moriĭ, sau la iaz, iarăşĭ să fie cheltueală în parte (adecă) giumătate dinspre Toma Cozma şetrar, şi giumătate despre spatărul Cuza, iar când din vre-o tîmplare se vor răsipi de tot morile şi iazul, atunce să aibă aşĭ face fieşte cine moriĭ în vadul săŭ (adecă) Toma Cozma şatrar să-şĭ facă moriĭ în vadul din sus, şi spatarul Cuza în vadul din gios, şi să'şĭ stăpînească fieşte care vadul cu pace, şi după această învoială şi aşăzare ce aŭ făcut din bună voea

lor, au dat scrisori unu la mâna altuia, ca de atuncea înainte să nu mai aibă giudecată pentru pricina aceasta, ca nici el să mai cee nimică de la spatarul Cuza, nici spatariul Cuza de la el, şi pentru credinţă au iscălit împreună cu boiarii, cari au văzut bună învoială lor. Deci după ce s'au cetit înaintea domniei mele, scrisoarea aceasta de învoială şi aşăzare, care mărturisăşte însuşi Toma Cozma şătrariul, că au făcut'o din bună voe. S'au cunoscut că numitul Gheorghie Cuza, fără dreptate este tras de către egumenul de Bârnovschie pentru moara ce au făcut în vadul din gios, ce să chiamă vadul Stratului, pentru că toma Cozma şetrar, această învoială şi aşăzare au făcut-o statornică cu spatarul Cuza mai înainte de cât a face danie la mănăstirea Bârnovschie, şi arată pe înţeles că din vre-o tîmplare răsipindu-se de tot morile şi iazul, atunce Toma Cozma să-şi facă moară. în vadul din sus şi spatarul Cuza în vadul din gios, şi să-şi stăpînească fieşte care vadul său cu pace. După care tîmplîndu-se de s'au stricat de istov acele morî, şi iazul, nicî o greşală n'au urmat la Gheorghie Cuza, că şi-aŭ făcut morî în vadul din gios, ci mai vîrtos să vede o urmare cu dreptate, după legătura ce au făcut părintele său prin scrisoarea de învoială şi aşăzare, ce au avut cu Toma Cozma şetrar. Şi fiind că mănăstirea Bârnovschie au căştigat danie pe vadul de moară, mai pe urmă de cât scrisoarea de învoială şi aşăzare, ce să arată mai sus, rămîne dar îndatorită a urma pre deplin după scrisorile luî Toma Cozma şătrar,

care iau făcut danie, şi nu poate mai mult a să mesteca în vadul din gios, ce să-şî facă morî în vadul din sus, unde însuşî Toma Cozma şetrar, maî înainte de cât ar face danie, s'aŭ primit prin acea de bună voea învoială şi aşăzare. Pentru aceea după dreptate, iată printr'această carte a domniei mele hotărîm: ca să stăpînească Gheorghie Cuza, fiiul răposatuluî spatar Ioan Cuza vadul din gios, ce este la apa Bîrladuluî, pe moşia Liudeştiî, împreună cu moara ce au făcut la acelaş vad, şi cu tot venitul în bună pace, după tăriea scrisoreî de învoială şi aşezare, ce să arată mai sus, fără nicî o supărare despre mănăstirea Bârnovschie, orî despre Toma Cozma şetrar; şi cartea aceasta să'î fie de întăritură de la domniea mea, statornică şi neclintită nicî o dinioară în vecî. Aceasta scriem.

(L. P. gospod.) 1784 Noemvrie 24

Procitoh vel vornic.

S'au trecut în condica divanuluî

Andreî biv Izbaşă, condicar.

Acest document mi s'au împrumutat de domnul Profesor Ghibănescu spre publicare. Th. C.

Baniî ce s'aŭ cheltuit cu zăloagele Turcî până la rădicarea enicerilor din Piatră, i alte osebite cheltueli în căutarea moşielor de la ţinutul Neamţuluî pe anul 1822 No. 1463 anul 1823 Ianuarie 20.

Leî	Banî	
330	Leafa a 3 neferî pe două lunî, şi treî zile	
48	Vatavului din satul Grumăzăştiî,	

pentru un cal ce aŭ luat zăloaga din sat la purcederea lor.

100 Luĭ Tulumbagi-başă omul slăvitului Kihaebeĭ, ce ne-aŭ adus o scrisoare de la dumnealuĭ spatarul Duca, după cum teschereaua zice.

6 Satului Săvineşti, când au cumpărat moşia.

200 Unuĭ ficior alergător ce aŭ fost cu mine pe la moşiĭ.

40 La hramul de la schitul Hanguşor.

165 Pe un cal de la mănăstirea Neamţuluĭ, ce aŭ umblat bumbaşirul Costantin, ce împlinea baniĭ rămăşiţeĭ, omul dumisale hatmanuluĭ Gheorghe Brăescu, care cal au crapat.

90 La treĭ neferĭ ce au venit cu poliţe.

40 Unuĭ nefer ce aŭ mers cu mine la munte după pornirea enicerilor.

60 La doĭ neferĭ ce aŭ venit cu mine la Iaşĭ, când am adus baniĭ.

112 Pe un poloboc cu vin, ce am dat la bisericile din Hangu.

90 Ce aŭ luat din baniĭ Kiserigul doi copiĭ din casă, ce aŭ fost trimişĭ pentru împlinirea banilor.

60 Ce am dat în Carvasara, dumisale paharniculuĭ Gheorghe Teodoru, pentru alţĭ atâţa ce ar fi dat iarăşĭ la aceĭ doĭ copiĭ din casă, neştiind că aŭ luat şi de la mine.

140 Ce au luat Costachi Sion din baniĭ ce au împlinit.

150 72 Cihodaruluĭ din poronca dumisale spataruluĭ Ioniţă, pe vremea ce au stat, câte un leu pe zi.

100 Luĭ Grigorie Hudicĭ, ce au umblat cu Ciuhodariu, pentru împlinirea banilor.

250 Tij bumbaşiruluĭ Costandin, omul dumisale hatmanuluĭ Gheorghie Brăĭescu, tij întru această pricină pe opt luni şi şese zile.

150 Leafa vătavuluĭ ot Grumăzăştĭ.

730 Leafa a doĭ vătavĭ ot Hangul.însă:
360 vătavuluĭ Tudurachi.
370 vătavuluĭ Gheorghe.
730

Slugeriuluĭ Iordachi Ieni pentru heresteul ce are făcut pe moşia Crăcăoaniĭ a proroculuĭ Ilie, care în anul acesta s'aŭ vîndut după cartea căimăcămieĭ, şi cu scrisoarea dumisale spătaruluĭ Duca, i-am întors înapoĭ baniĭ (360).
Pe nouă zecĭ şi cincĭ merţe popuşoĭ tij de la o moară a slugeriuluĭ Iordachi (475).

1000 Cheltuiala me într'un an de zile.

4696,72

Iscălitura fiind ruptă nu s'au putut pune.

Această notiţă casnică în original, se află în proprietatea mea. Th. C.

INSĂMNĂRI DE FAMILIE.

Măricuța au avut frate pe Ianache, și Ianache aŭ făcut pe Maria, ce aŭ ținut'o Vasilie Nebunele, ce aŭ fost siman în curte, și Maria aŭ făcut pe Axinia.

Și Măricuța sora luĭ Ienache, mătușa Axinieĭ, aŭ dat zapis de danie pe partea eĭ de moșie și pe a frăține-sĕŭ luĭ Ianache, din Teleneștĭ, din Roșcanĭ, din Răsipenĭ de pe Prut, luĭ Costandin Nastasie.

Zamfira femee bătrână, mărturisește că Măricuța fiind bătrână, aŭ lepadat'o Booae în casa luĭ Costantin Năstasie, și aŭ șezut din cășlegile Crăĭiunuluĭ, păn la stalu Florieĭ, și aŭ murit, și m'aŭ trimes pe mine Costantin Năstasie și giupăneasa dumisale, de au luat un săcriu cu borfe și un ghizdan cu zapise de la Booae și le-am dus în casa dumisale și în săcriu era o rochie albă de atlas, și o prostire, și două șervete, care s'au îngropat cu dînsa, și o fotă și un brău le-au datu babiĭ Tudoscăĭ, ci era în casa.— Iar ghizdanul cu zapisele aŭ rămas la dumnealuĭ Constantin Năstasie, și eu de acest zapis de danie nu știu nimică.

Acest act în original ne iscălit și fără dată, în original se află în păstrarea mea. Th. C.

Carte de giudecată a luĭ Miron Scorțăscul cu Smaranda Sucevanul.

La divan înaintea noastră de față s'au

giudecat Miron Scorțăscul sluger, cu Smaranda fata luĭ Ursachi Sucevanul, și cu ginerele eĭ Toader Kiribou; pricina între dînșiĭ fiind că în trupul moșieĭ Teleneștiĭ de la ținutul lașiĭ, Miron Scorțăscul, să află drept răzeș, cu osăbite părțile sale ce are acolo, cum și jăluitoriĭ aceștia iarăși sînt răzeșĭ, cu o părticică mică ce aŭ, și avînd acolo și mănăstirea Golia o deosăbită parte; venitul părțeĭ mănăstireĭ întraceștĭ anĭ l'au cumparat cu anul, Miron Scorțăscul precum s'au văzut, și zapisul mănăstireĭ dat la mâna Scorțăsculuĭ, fiind din 1791 lunie 1, prin care arată că au vîndut luĭ Miron Scorțăscul, venitul a două părțĭ de moșia Teleneștiĭ, Dumeștiĭ, Petrianiĭ, câte o sută cinci zeci leĭ pe an, după care aŭ arătat Scorțăscul că au stăpînit un an și treĭ lunĭ, și mai are un an și nouă lunĭ, apoĭ fiind că Miron Scorțăscul partea câmpuluĭ atât a părților sale, cum și a mănăstireĭ, le vinde și el cu anul la alțiĭ. Arată acum prin jalobă numițiĭ de mai sus jăluitorĭ, că partea lor cu totul se împresoară și să stăpînește de către aceĭ ce țin venitul, cu anul de la Miron Scorțăscul, și au cerut eĭ ca prin giudecată să-și afle dreptatea, atât pentru păgubirea ce li se pricinuește la venitul părților, cum și pentru ca să li se dee și lor protimisis, ca unor răzeșĭ ce sînt, să ție și eĭ cu anul, venitul părțeĭ mănăstireĭ, după cum au ținut'o și Miron Scorțăscul, zicînd precum că partea aceasta este afierosită la mănăstire de la neamul lor.— Deci cât pentru partea aceasta din Teleneștĭ a jăluitorilor, nicĭ însuși Miron

Scorţăscul n'au tăgăduit, mărturisind că au şi eĭ răzeşiĭ cu o părticea mică, iar pentru că se calcă şi partea aceea a lor, împreună cu celelalte părţĭ, de către bucatele neguţitorilor, aŭ răspuns Scorţăscul, cum că nicĭ de cum nu iaste cu putinţă a fi ferită, în vremea când partea acestora este o părtice foarte mică, şi să află în mijlocul moşieĭ, iar a sa parte şi a mănăstireĭ Golieĭ. iaste cea maĭ multă moşie. Apoĭ că la imaşul moşieĭ Teleneştilor unde se păşunează vitele a tot satul, jăluitoriĭ aceştia n'au nicĭ o împărtăşire acolo, fiind că partea lor este la câmp, şi dacă jăluitoriĭ aceştia îşĭ cer păgubirea lor de pe partea ce au la câmp, şi Scorţăscul încă asemenea cere să-ĭ plătească aceştia pentru păşunatul vitelor, la care cât pentru păgubirea ce arată jăluitoriĭ că li se face la partea lor, văzîndu-se în protivă şi răspunsul Scorţăsculuĭ, precum că şi el se păgubeşte la imaşul moşieĭ sale, despre bucatele acestora, în care nicĭ eĭ singurĭ n'au tăgăduit, rămâne dar ca precum o parte să păgubeşte, asămănea şi alta, iar de i se pare vre uneia părţĭ, că i se face păgubire maĭ mult de cât alteia, cu poroncă gospod să va cerceta la faţa loculuĭ şi ceia ce va fi cu cale de împlinit, se va împlini de la o parte, şi să va da la alta; iar cât pentru protimisirea ce au cerut jăluitoriĭ asupra părţeĭ mănăstireĭ, la aceasta de vreme că şi jăluitoriĭ se află rezeşĭ în trupul moşieĭ aceştia, şi maĭ ales că partea mănăstireĭ fiind de la neamul lor afierosită, cu dreptul este ca să aibă şi eĭ protimisis a ţine acea

parte de moşie cu anul; şi pentru aceasta dar am giudecat ca de la anul viitor adecă 1793, de la întâia zi a luneĭ luĭ lunie, dînd jăluitoriĭ la mănăstire preţul acesta cu care s'au tocmit Scorţăscul, să o ţie şi eĭ cu anul, până la împlinirea vadeleĭ ce au avut Scorţăscul cu mănăstirea. Osăbit au maĭ cerut jăluitoriĭ ca să aibă protimisis a răscumpăra şi a ţine crâşma ci iaste pe moşia aceasta Teleneştiĭ, cu cuvînt că ar fi vîndută casa aceasta de un frate a lor; la aceasta i-aŭ întîmpinat pe dînşiĭ Miron Scorţăscul cu două cărţĭ de giudecată, una din 1786 Mart 20, de la dumnealuĭ spătarul Manolache Balş, aflându-se şi atunce ispravnic la ţinutul laşiĭ, şi alta din 1787 lunie 29, de la veliţiĭ boerĭ, din vremea de atuncea, care şi prin una şi prin alta după cercetările ce au făcut pentru pricina aceasta, arată precum că aceasta casă iaste pe hotarul moşieĭ mănăstireĭ Golieĭ, şi cum că de la loniţă Sucevanul fratele Smarandeĭ aŭ cumparat'o mănăstirea, apoĭ după puterea cărţilor vechĭ domneştĭ, ce s'aŭ văzut atunce la Miron Scorţăscu, să hotărăşte prin cărţile aceste arătate de giudecată, că nicĭ jăluitoriĭ aceştia, cum nicĭ alţĭ răzăşĭ, să nu fie volnicĭ a vinde nicĭ un fel de băutură la pod, ce după hotărîrea cărţilor vechĭ gospod, şi după învoiala ce s'aŭ făcut la hotărîtul moşieĭ, atât orînda crâşmeĭ cum şi venitul poduluĭ, să se vînză cu anul la alţiĭ streinĭ, cui s'ar găsi, şi cu câţĭ banĭ vor cuprinde să aibă aşĭ trage fieşte care din răzăşĭ analogul său, pe câtă parte va ave, iar la alt chip de alijveriş să nu fie

opriţi, cum pre larg dovedesc cărţile aceste de giudecată; în protiva cărora giudecăţi nici însuşi jăluitorii aceştia nu le-au mai ramas cuvînt de răspuns.— Drept aceea cunoscîndu-se că jăluitorii aceştia, n'au nici o dreptate la cerirea lor, nici pot ei ca să aibă protie de răscumparat casa aceasta unde este crăşma, când din toate giudecăţile şi învoielile ce au avut, să dovedeşte că nicia unul din răzăşi să nu fie volnici a vinde băutură la pod, fără numai din preţul ce să va vinde la alţii străini crăşma şi podul, să se împărtăşască a-şi lua fieşte care după analoghia părţilor, ce vor ave la moşie; asemenea dară şi noi am giudecat, ca şi de acum înainte întocmai după hotărîrea cărţilor de giudecăţi de mai înainte, să se urmeze, şi jăluitorii cum şi alţi răzăşi la ace crăşmă să nu se amestece, fără numai să-şi ia părţile din banii vînzărei, după drept analogul, atât din crăşmă, cât şi din pod.

Pentru un zapis de trei zeci lei ce au mai jăluit Smaranda fata lui Ursachi Sucevanul, că ar fi avînd la Miron Scorţăscul, care bani iar fi plătit şi zapisul nu i l'au dat, au răspuns Scorţăscu că şi-au luat banii deplin de la numita femee, iar zapisul fiind pierdut nu i l'au dat, şi se primeşte să-i dee sinet în protiva zapisului, ca ori când să va găsi să il dee, rămâind cu totul fără nici o putere; la aceasta şi de către noi asăminea s'au îndatorit să se urmeze.

Deosăbit au mai făcut jăluitorii cerere ca să răscumpere părţile cele răzăşeşti din moşia aceasta Teleneştii, cu partea din podul lui

Gherman ce au fost vîndute de răzăşi cu zapis drept cinci sute cinci zeci lei, la dumnealui visternicul Matei Canta, şi pe urmă le-au răscumparat Miron Scorţăscul, fiind şi el răzăş acolo, la acărora cerere Scorţăscul, iau întimpinat pe dînşii cu îndestule dovezi, zapise a lor şi cărţi de giudecată a divanului, care toate sînt faţă la mâna Scorţăsculuî, şi prin toate s'au văzut că nu puţine vadele au avut toţi răzăşii, de moşia aceasta Teleneştii, ca să dea banii lui Miron Scorţăscul, şi să ia părţile de moşie la a lor stăpînire, până şi cu zapcii domneşti au fost apucaţi şi aduşi la divan, ca să dea banii şi nu iau dat, şi ca pe unii ce nici la o vade n'au răspuns cu bani, sânt daţi rămaşi din toate giudecăţile, după cum mai pre larg se dovedeşte toată curgerea pricinei, şi din cea mai de pe urmă carte de giudecată a divanului din 1789 August 3, ce iaste la mâna Scorţăscului; după care giudecăţi acestora nu le-au mai rămas nici cât de puţină dreptate, să mai ceie protimisis de răscumpărare, şi ca pe unii ce s'au cunoscut că cererea lor este fără de cale, s'au dat iarăşi rămaşi şi de la giudecata noastră, dîndu-se la mâna slugeriului Miron Scorţăscul, această carte de giudecată.

1792 August 30.

Acest document se află în proprietatea mea.
Th. C.

SCHIMB DE AVERE.

Adecă eŭ Maria fata luĭ Ion Sucevanu, nepoata Frăsineĭ Fugăriţeĭ, împreună cu fiiĭ meĭ: Ştefan şi Sanda, făcut'am această adevarată scrisoare a noastră, la cinstita mână dumisale jupânuluĭ Ioniţă Cantacuzino vel visternic, precum să se ştie că avênd dumnealuĭ un pogon de vie, cu livadă de pomĭ, la Vacota ot ţinutul laşiĭ, şi o casă cu locul eĭ cât este de ogradă în tîrgul laşiĭ, la mahalaua Făineĭ; şi avênd şi eŭ o parte de moşie în satul Dumeştiĭ ci iaste peste Prut, la ţinutul Iaşiĭ, cu vad de pod în apa Prutuluĭ, şi cu baltă de peşte ce este abătută din Prut, după cum pre larg arată ispisoacele domneştĭ, şi alte scrisorĭ, care această parte de moşie îmĭ iaste de pe moaşa-me Frăsina Fugurita; aşijderea maĭ avênd eŭ de pe tată-meŭ Ioan Sucevanul, nişte părţĭ de moşie în sat în Şendreni, în această parte de Prut, iarăşĭ cu vad de pod în apa Prutuluĭ. Adecă a patra parte din giumătate de sat de Şendreni, din partea de gios, ce aŭ fost cumpărătură tătâni-meŭ, de la Aniţa şi Vârvara şi Toader, ficiorii luĭ Ion Obreja, din sat din Cârnicenĭ, precum arată zapisul lor din let 7209 Mart 6; aşijderea şi a treia parte tot din giumătate de sat din Şendreni, din partea de gios, ce aŭ fost tătâni-meŭ danie de la Aniţa şi Varvara şi Toader, ficiorii luĭ Obreja din Cârnicenĭ, precum iarăşĭ pre larg arată zapisul lor din let 7209 April 12. Decĭ nefiindu-mĭ nicĭ de un folos aceste părţĭ de moşie, şi avênd trebuinţă de o casă în tîrgul Iaşiĭ şi de o vie, din bună voia noastră de nime siliţĭ nicĭ asupriţĭ, ne-am aşazat cu dumnealuĭ jupânul Ioniţă Cantacuzino vel visternic, şi am făcut schimbătură într'acestaşĭ chip, adecă: datune-aŭ dumnealuĭ o casă cu tot locul eĭ, ce are de ogradă la mahalaua Făineĭ, aşijderea ne-aŭ dat şi un pogon de vie cu livadă, ce aŭ avut dumnealuĭ la Vacota ot ţinutul Iaşiĭ, şi ne-aŭ maĭ dat dumnealuĭ şi şăsă zecĭ leĭ banĭ gata. — Decĭ noĭ încă i-am dat dumisale cu schimbătură toate părţile de maĭ sus arătate ce avem în Dumeştĭ şi în Şendrenĭ, cu vadul de pod într'amêndouă moşiile, şi cu baltă de peşte, ci iaste abătută din Prut, ca să-ĭ fie dumisale drepte ocinĭ şi moşie în vecĭ, pe care să le stăpînească dumnealuĭ, şi neam de neamul dumisale, cu bună pace, şi să'şĭ facă dumnealuĭ şi drese domneştĭ, şi am dat şi câte scrisorĭ vechĭ, şi nouă am avut pe aceste părţĭ de moşie, ca să fie la mână dumisale şi să'şĭ stăpînească dumnealuĭ schimbul ce aŭ luat de la mine cu pace; şi eŭ încă să stăpînesc schimbul ce am luat de la dumnealuĭ, după scrisorile ce mi-aŭ dat la mână. — Iar de ar eşi vre o pricină, pentru aceste părţĭ de moşie ce i-am dat dumisale, noĭ să avem aĭ răspunde, iar dumnealuĭ să stăpînească schimbul cu pace. — Şi pentru adevarată credinţă ne-am pus degetele maĭ gios.

let 7272. (1764)

Eŭ ● Maria Căciormăneasa, fata luĭ Ioan Sucevanu, vînzătoare.

Eŭ ● Stefan sîn Marieĭ Căciormăneasa vînzătoriŭ.

Eŭ ● Sanda fata Marieĭ Căciormănească vînzătoare.

Şi eŭ încă am scris cu zisa Marieĭ Căciormăneseĭ şi a ficiorilor eĭ, şi sînt martur

Izbaşă căpitan.

Acest document în original se află în proprietatea mea. Th. C.

ACT DE ÎMPRUMUT DE BANI.

Adecă eŭ Ioniţă sîn luĭ Ursachĭ Sucevanu, care maĭ gios m'am iscălit, dat'am adevarat zapisul meŭ la cinstita mâna dumisale giupânuluĭ Ioan Cantacuzin, biv vel logofăt, precum să se ştie că la mare trebuinţă şi nevoia mea, m'am rugat dumisale de mi-aŭ făcut bine cu o sută leĭ, cu dobândă din zăce doĭ-spre zece, cu vade până într'un an, să aibu aĭ da dumisale cu mulţămită. — Cu cari banĭ am să răscumpăr nişte părţĭ de moşie din Teleneştĭ ot ţinutul Iaşuluĭ, pentru care banĭ am pus dumisale amanet partea me de moşie din Teleneşti, cátă se va alege partea me dreaptă din partea tătâni-meŭ Ursachi Sucevanul, cum şi părţile ce voiŭ să răscumpăr acum. Că ne fiind banĭ la vade, să aibă dumnealuĭ a lua

moşiile aceste de istov; şi pentru maĭ adevarată credinţă, am iscălit cu mâna me.

1780 Fevruarie 12.

Ioniţă Sucevanul platnic.

Vasile Nebunele, mazil, martur.

Şender logofăt, martur.

Acest original este în proprietatea mea. Th. C.

ZAPIS DE CINCI SUTE CINCI ZECI LEI.

Adecă eu Ioniţă şi Tudosie ficiorĭ luĭ Ursachi Sucevanul, de la podul luĭ Gherman, ot ţinutul laşiĭ, făcut'am adevarat zapisul nostru la cinstita mâna dumisale Ion Cantacuzino vel Logofăt, precum că noĭ în anul trecut am luat de la dumnealuĭ cincĭ sute cincĭ zecĭ leĭ. cu zapise şi cu dobândă, şi după vadeaua ce ni'am fost pus, n'am avut purtare de grijă să plătim banĭ, şi acum fiind noi apucaţĭ de zapciĭ, ca să împlinească toţĭ banĭ dumisale de la noĭ, şi vrênd să ne puie la închisoare, am căzut cu rugăminte, şi ni'aŭ maĭ pus dumnealuĭ vel Logofăt altă vade, până în două septămânĭ, să-ĭ aducem dumisale toţĭ banĭ, aceĭ cincĭ sute cincĭ zecĭ leĭ şi cu dobânda lor, după cum ne scriŭ zapisele ce am dat întâiŭ la mâna dumisale. Şi la această vade de două săptămânĭ, negreşit ne-am apucat să-ĭ aducem noĭ, toţĭ banĭ cu dobânda lor, fără nicĭ un cuvînt de răspuns.

Şi pentru adevarată credinţă ne-am iscălit maĭ gios, şi am pus şi degitul. 1781 Iunie 7.

● Eŭ Ioniţă Sucevanu platnic.

● Eŭ Tudosie Sucevanul platnic, neştiind carte am pus degetul.

Şender logofăt martur.

Andreĭ Izbaşă, am scris zapisul acesta cu zisa luĭ Ioniţă i a luĭ Tudosie Sucevanul.

Acest sinet în original este în proprietatea mea.
Th. C.

ZAPIS DE CINCI SUTE CINCI ZECI LEI.

Adecă eŭ Ioniţă şi Tudosie ficiorii lui Ursachi Sucevanul, de la podul luĭ Gherman ot ţinutul laşiĭ. făcut'am adevarat zapisul nostru la cinstita mêna dumisale Ion Cantacuzino vel Logofăt, precum sa se ştie că noĭ în anul trecut, am luat de la dumnealuĭ în datorie de cincĭ sute cincĭ zecĭ leĭ, însă noĭ amêndoĭ am luat două sute leĭ, şi o sută leĭ aŭ luat un văr al nostru Mihalache sîn Toader, şi o sută leĭ aŭ luat Toader brat Mihalache, i o sută leĭ aŭ luat Gligoraş sîn Buliga, cumnatul nostru; şi cincĭ zecĭ leĭ, aŭ luat alt văr al nostru Ichim sîn Bănzariul, cu vade şi cu zapis; pentru care banĭ am întrat noĭ răspunzători şi pentru cialalţi, şi la vade neavêud purtare de grijă nici noi, nici ei ca să plătim banĭ dumisale, ne-aŭ apucat dumnealuĭ cu zapciu să împlinească banĭ, vrênd dumnealuĭ să ne puie la închisoare; am căzut cu rugăminte şi ne-aŭ

maĭ pus şi dumnealuĭ încă o vadea, până în două săptămêni, să avem voe şi vreme a umbla pe la cialalţiĭ patru tovarăşiĭ, să scoateţĭ baniĭ părţile lor ce aŭ luat, şi să-i aducem toţi baniĭ dumisale deplin. — Şi iată că cu zapisul nostru acesta ni-am apucat ca până la două săptămânĭ să avem noĭ ai da dumisale toţĭ aceştĭ cincĭ sute cincĭ zecĭ leĭ, şi cu dobânda lor, fără nici un cuvînt de răspuns. şi noi pentru cele trei sute cinci zeci lei, dacă nu-i om pute scoate până la vade, să avem a ne căuta cu tovarăşiĭ noştri, fiind că noi am fost răspunzători dintr'un ceput, de când s'aŭ luat baniĭ, şi pentru adevarată credinţă ne-am iscălit, şi am pus şi degitul. 1781 Iunie 30.

● Eu Ioniţă platnic.

● Eŭ Tudosie Sucevanu platnic, am pus degitul neştiind carte.

Stefan Cigole vornic de poartă, martur.

Andrei biv Izbaşă am scris cu zisa lor.

Originalul acestuĭ act este în proprietatea mea.
Th. C.

NOI MIHAIL GRIGORIE STURZA VOEVOD DOMN ŢÂREI MOLDOVEI.

Cinstit şi credinciosuluĭ boeriuluĭ domnieĭ noastre dumneata Costachi Balş biv vel Logofăt.

Intru deplina mulţămire despre sirguinţa şi vredniciile de laudă închipuiri, cu care dum-

neata îndepliniaĭ însămnătorul post al prezedenţieĭ domnescului nostru divan. Despovorarea ce ne aĭ cerut dintr'aceste, ni'au pricinuit cu atâta mai multă mâhniciune, cu cât starea sănătăţei dumitale nu ne lasă mijlocire de a nu vă învoi. Incredinţaţi însă fiind că indată ce îmbunătăţirea eĭ te va erta, vei îmbrăţoşa chemarea, care la cel întâiŭ prilej vă vom face; te slobozim acum din îndatorire. Iar spre a face obşteşte cunoscută mulţămirea ce ne-aţi pricinuit prin a dumitale lăudate lucrări, îţi hărăzăm prin acest al nostru domnesc decret, dritul de a purta şi în viitorime uniforma prezidentuluĭ divanuluĭ domnesc.

No. 523.

Noi Mihai Sturza Voevod.
(L. P. gospod).
Canta vel Logofăt procitoh.
Pogor agă.

Secţia 1-a No. 269
1841 Octomvrie 25 zile. Iaşi.

Originalul acestuĭ decret se află în proprietatea mea. Th. C.

NOI IOAN SANDU STURZA VOEVOD.

Cu mila luĭ Dumnezeu domn ţăreĭ Moldoveĭ.

Credincios boeriul domnieĭ mele dumneata biv vel stolnic Voicule, sanatate.

Trebuinţa cerând a să alcătui departamentul pricinilor străine, de un număr de giudecătorĭ, cu bune măsurĭ şi păzitorĭ bunelor rênduele, de vreme ce într'ânsul să caută şi să cercetează pricinile străinilor puterĭ, socotit'am domnia me, şi te orânduim şi pe dumneata în numărul acestor giudecători. Creţênd că veĭ păzi neaparata cuviinţă fără prihană, întru toate datoriile, protimisind adevărul şi dreptatea fieşte căruia, fără cea mai puţină abatere de la neplăcute apucăturĭ.

Decĭ de astăzi înainte îţĭ poroncim a merge totdeauna în vremea cuviincioasă la numitul departament, şi împreună a asculta pricinile ce vor urma între sudeţĭ şi raele, împlinindu'ţĭ slujba cu toată silinţa şi credinţa; şi spre răsplătirea osteneleĭ, ţi să hotărăşte şi leafă câte treĭ sute lei pe toată luna, începêndu-se de la cincĭ spre-zece a curgătoareĭ lunĭ. Unde de veĭ păzi adevărul şi dreptatea, veĭ dobândi mila şi ocrotirea domniei mele, iar de te veĭ abate în vre o faptă neplăcută, din potrivă veĭ căde în dreaptă domnească urgia noastră, şi veĭ lua răsplătire după măsura vinovăţieĭ.

(L. P. gospod) 1826 Iulie 18.
Vel postelnic procitoh.

Acest petac domnesc în original se află în dispoziţia mea. Th. C.

NOI CONSTANTIN DIMITRIE MORUZ VV.

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscoĭ.

Credincios boeriul domnieĭ mele, dumneata

Sandu biv vatah za Aprozĭ, ispravnic de ţinutul Codruluĭ.— Facem ştire că după alte multe lucrărĭ şi bune aşezărĭ ce am făcut domnia mea, pentru folosul şi odihna tuturor deobştie a acesteĭ ţărĭ, care pe toate cu a noastră silinţă s'au adus la cea maĭ bună stare şi fericire, luat'am domnia mea aminte şi pentru dietele şi daniile ce să fac de cătră unii alţiĭ din pămîntul acesta, orĭ pentru moşiĭ, orĭ pentru alte lucrurĭ stătătoare, sau mişcătoare, ş'aflând că cele maĭ multe din pricinĭ, că nu sînt făcute cu orînduiala ce să cade, precum se hotărăşte la sfînta pravilă, necontenite pricinĭ şi răzvrătirĭ nasc, când despre ceĭ ce'ş dau lucrurile cu dieţĭ, orĭ cu danie, sau despre neamurile lor, când despre ceĭ ce au dobîndit daniile, ca maĭ pre urmă trăgîndu-se unĭĭ pre alţiĭ la giudecata divanuluĭ, şi la divan văzîndu-se acel fel de scrisorĭ fără nicĭ o înţelegere, şi fără adiverinţă şi tărie, ce s'ar cădea să aibă, ca niştе lucrurĭ de veşnice afierosirĭ, pentru unele se dă prepus a fi iconomicoase, pentru altele de se şi face hotărîre de la giudecată, rămîne iar cu îndoială; şi fiind că această treabă adecă a dieţilor şi a daniilor de cătră ceĭ ce să fac, să orînduesc să rămîe statornice în vecĭ. Pentru aceea maĭ mult de cât altele să cade să se facă cu bună înţelegere, dreaptă şi întărită cu iscălitură de marturĭ, oamenĭ vrednicĭ de credinţă, ca să poată fi păzite; şi pentru ca să nu fie aducătoare de pricinĭ şi gîlcevĭ în viitoarea vreme, iată domniea mea împreună cu tot sfatul nostru socotind ceea ce este spre folos şi

odihnă, am hotărît ca de acum înainte dieţile să se facă cu dreptate şi întocmaĭ părţilor după orînduiala sfinteĭ pravile, care să arată maĭ gios printr'aceste ponturĭ:

1). Ceĭ ce fac diiata să'şĭ aibă întregĭ simţirile lor, şi fără vicleşug să arăte în diiata lor toată averea şi datoriile lor întru adevăr, să nu lase lipsiţĭ de clironomie pe adevăraţiĭ lor clironomĭ, fără a nu arăta pricina vineĭ lor, nicĭ avînd maĭ multă dragoste şi plecare cătră vre-unĭĭ din rudeniile lor, să-ĭ lase maĭ multă parte din averile lor, şi să facă strîmbătate celoralalţĭ clironomĭ, pricinuindu-şĭ cu această greutate sufletelor, şi sfezĭ între rudeniĭ, osăbit cel ce face diiata, avînd copiĭ de la femeea cea dintăiu, osăbit de clironomia ce li să va veni dintru ale sale, este datoriu a le păzi şi a le da la a lor clironomie zăstrea ce va fi avut muma lor, şi dieţile să fie încredinţate de marturĭ vredniceĭ de credinţă, şi maĭ ales de cele de pe alocurea obraze arhiereştĭ, sau de alţiĭ cu bună credinţă ipolipsis obraze bisăriceştĭ, nefiind aproape scaun arhieresc.

2). Părinţiĭ şi copiĭ mortuluĭ neapăraţĭ să ia din averea luĭ a 3-a parte, dacă mortul nu le va lăsa în diiată aceea ce cu dreptate li se cade, făcîndu-le strîmbătate rînduindu le oarecare alte faceri de bine cu lăsarea dreptuluĭ ce li se cade după pravilă copiiĭ şi fiĭ lor, ca unĭĭ ce să pogoară să protimisască, de cât ceĭ ce să suie, şi toţĭ ceĭ ce să suie, de cât ceĭ de pe dilăturĭ.

3). Când diiata nu va fi după pravilă, sînt vrednicĭ neamurile ceĭ ce să suie şi să pogoară, să strice diiata când adecă orĭ copiiĭ lor, orĭ părinţiĭ lor, nu le va lăsa mortul aceea ce cu dreptul li se cade, ca niște firești și legiuiţĭ clironomĭ, dar nu şi neamurile cele de pe delăturĭ, au acest pronomion ca să strice diiata, fără numaĭ de să va întîmpla acel ce face diiata, să lase în clironomie niscaĭ fețe nepriimite de pravilă.

4). Cel ce-şĭ face diiata, la câţi va lăsa clironomie în diiata luĭ, să fie fără nicĭ o îndoială şi adevărată şi sigură peste tot, şi când împărţăşte lucrurile luĭ după pravilă, orĭ toate, orĭ dintr'însele, orĭ de'şi va lăsa epitropĭ să scrie a tuturor numele pentru ca să nu aibă vre-o îndoială clironomiĭ luĭ, iar de va vra să lase şi femeeĭ luĭ, sau altor oare cărora străinĭ legaton, (pentru cuviincioase pricinĭ) să le scrie toate şi să le arăte prin cuvînt acel ce face diiata înaintea marturilor cum că toate câte sînt scrisă în diiată, sînt de dînsul scrise, şi va să aibă tăria luĭ fără nicĭ o împotrivire, şi de va muri şi va rămâne diiata într'acesta chip, să nu îndrăznească cineva să dea mărturie cum că el vrea să o strice şi să facă alta. Să facă dar dieţile într'acesta chip, şi copiiĭ ceĭ de sine'ş volnicĭ, însă partea bărbătească după 14 anĭ a vrîsteĭ lor, iar partea femeească după 12 anĭ.

5). Bine şi de folos este să se orînduiască şi cutie de milostenie pentru fete sărace şi alte vrednice de milă obraze, la care să aibă datorie, câcĭ mor fără copiĭ şi lipsiţĭ de neamurile, ce să suea de la dînsul, să lase a treia parte din averea lor la cea deobştie cutie a milosteniei, pentru a lor sufletesc folos.

Aşijderea şi ceĭ ce au copiĭ şi lasă diiată la moartea lor, din cele ce rînduesc pomene pentru sufletul lor, să rînduiască o parte şi la cutie, şi la ceĭ ce vor trece cu vederea cutiea, nesocotind de aceasta, să se facă prefacere rînduieleĭ ce au lăsat în diiata lor. pentru ca să se împlinească partea cutieĭ; iară câţĭ vor fi lipsiţĭ cu totul de rudeniĭ suitoare şi pogorîtoare şi de pe dilăturĭ, a acestora toată averea să se afierosască la cutia de milostenie, osăbit de partea ce se va rîndui să se dea pentru grijile şi pomenele lor. Decĭ vrînd să facă cineva diată, întăiu ponturile aceste de maĭ sus să cetiască, ca să înţeleagă cele ce să cade după pravilă, a le socoti şi a le orîndui, apoĭ să-şĭ facă diată, cuprinzînd trebuincioasele pricinĭ înscris cât este drept, pentru ca să poată fi păzită diiata aceea pe urmă, şi să fie cu odihnă urmaşilor, fără a nu se da scandală şi gîlcevĭ sau giudecăţiĭ, dintru care nasc blăstămurĭ şi vătămărĭ de suflete. După aceea să aibă a merge înaintea arhiereuluĭ aceĭ Eparhiĭ şi să se mărturisască pe sine-şĭ, cum că acea diiată va să o facă cu bună voinţă, şi că cele ce se arată în diiată este adevărul, şi fără a nu fi la mijloc vre un chip de economie cu vătămare de suflet, sau cu vre o atingere de pagubă a vre uneĭ părţĭ (adecă) de dă drept lucrul

său şi de nu sînt la acel lucru şi alţiĭ părtaşĭ, şi de nu pizmueşte în deşert . . . . . .
. . . . . .
. . . . . .

Căpătând acest actŭ juridicŭ necomplectŭ, am căutat pe unde am sciut ca să găsescŭ vre o urmă din acest hrisov, însă toată încercarea mea au remas zădarnică; am fost decĭ nevoit ca să inserez numaĭ cât am găsit, din acest prea împortant document istoricŭ în privirea juridică. Dacă voiŭ fi norocit de a mi se împărtăşi şi urmarea acestuĭ hrisov, mĕ voiŭ grăbi a o publica în colecţiunea noastră. Th. C.

DOVADĂ DESPRE STĂPÎNIRE.

Răducanul Rosăt biv vel postelnic, adiverez cu această scrisoare a me, că pentru plecarea cu silinţă ce în toată vremea către slujbele mele am cunoscut de la dumnealuĭ slugeriul Petrachi Cazimir, bine voind i-am făcut danie din drepţi ţiganiĭ meĭ, ce am cumparat de la dumnealuĭ spatariul Manolache Balş, şi i-am dăruit două sălaşe ţiganĭ, adică pe Constantin Bosne ţigan, vezeteŭ, împreună cu ţiganca luĭ Catrina, şi cu tot rodul ce s'aŭ născut şi să va naşte din trênşiĭ, şi pe Nică ţigan bucatariŭ, împreună cu ţiganca luĭ Dochiţa, afară de tot rodul ce s'aŭ născut până acum din trênşiĭ, şi numaĭ cu rodul ce se va naşte de aică înainte.

Decĭ arataţiĭ ţiganĭ după cuprinderea scrisoriĭ aceştia, de aice înainte şi în vecĭ, îi va stăpêni dumnealuĭ slugeriu Petrachi Cazimir, cum şi fiiĭ, nepoţiĭ, strănepoţiĭ şi tot neamul ce se

va alege maĭ aproape, ca pe nişte drepţi robĭ, fără vre-o cât de puţin supărare; şi scrisoarea aceasta să-i fie de la mine dreaptă danie şi afierosire asupra arataţilor ţiganĭ, în vecĭ, fără strămutare. Pentru care cu însumĭ a me iscălitură fac încredinţare.

Răducanul Roset vel postelnic, încredinţez. 1796 Aprilie 1.

S'aŭ încredinţat scrisoarea aceasta, şi de către noĭ 1796 Aprilie 4.

(Iscăliţi) Iodachi vel Logofăt. . vel vornic. Toader Balş vel vornic. Vasile Roset vel spatar.

Acest original se află în proprietatea mea.
Th. C.

DĂRUIRE DE ŢIGANI.

Iacob Mitropolitul Moldoveĭ.

N. Roset vel Logofăt martur. Sturza vel vornic . . . vel vornic. Constantin Balş vel vornic. Constantin Greceanu vornic martur. Dimitrie Saul vornic. Mihaĭ Sturza vel stolnic.

Adeverim cu această scrisoare ce dăm dumisale Miron Scorţăscul biv vel sluger, că scoţênd la sultan-mezat 39 pogoane viea noastră, lucrătoare ce sunt cu bezmăn, însă 14 pogoane la Nicoreşti, tot într'o îngrăditură, şi 25 pogoane la piscul Corbuluĭ, iarăşi tot într'o îngrăditură,

s'aŭ strigat în destulă vreme şi ne maĭ adăugênd alţiĭ, aŭ ramas cu cel maĭ de pe urmă preţ 2250 leĭ, adecă două miĭ două sute cinci zeci leĭ, asupra dumisale slugeruluĭ Miron, cu care preţ mulţămindu-ne noĭ i le-am vîndut, şi dumnealuĭ slugeriul încă ne-aŭ făcut plata deplin întru mânile noastre, preţul de sus aratat pe 39 pogoane vie.

Decĭ pe lângă scrisoarea aceasta, am dat dumisale şi toate scrisorile vechĭ ce am avut pe aceste viĭ, care de acum înainte să fie a dumisale şi să le stăpînească cu pace, ca pe drept lucrul dumisale, atât dumisale, cât şi fiiĭ, nepoţiĭ, şi strănepoţiĭ dumisale în vecĭ, nesuparat de nimenea, pe care să scoată şi întăritură de la măria sa vodă.

Let 1792 Iulie 9.

(L. P.) Mateiŭ Cantacuzin (L. P.) Ralu Cantacuzin . . (L. P.) Ivan Severin Sudetelsvin.

Acest original cuprinde în susul acesteĭ scrisorĭ iscăliturile boierilor marĭ, care aŭ asigurat ca marturĭ. Iar în giosul acestuĭ document sînt treĭ peceţĭ în ceară roşie: la iscălitura dintâĭ romîneşte, la cea de a doua în greceşte, la cea de a treia în rusăşte. Originalul acestuĭ document se află în proprietatea mea.

Th. C.

Samă de banii ce au strîns d-luĭ Filip Scorţăscu din venitul moşiilor monăstireşti închinate la alte locurĭ si ale Grecilor,, de la ţinutul Neamţuluĭ, şi banii ce aŭ dat pe anul 1822.

Leĭ	Banĭ	*Incărcăturile*
84,415		Ce au cuprins după osăbită tăbliţă a vînzăreĭ, bez 4200 leĭ, pentru mo-

şia Săveştiĭ, ce s'au luat de d-luĭ spătariul Dimitrachi Codreanul, cu cuvînt că ar fi de ţinutul Sucevei.

Scăderile.

52,284,	42	După o socoteală din 1823 Ghenarie 20.
3100		tij după un sinet din 1823 Mart 16.
377		tij cu sineturile maicăĭ Evghenie uceniţa maicăĭ Dorobăţoaeĭ.
123	90	Cheltuiţĭ tij cu d.eĭ Prohiriţa Cazimir.
65		Pentru 810 scînduri ce le-au trimis la Iaşi, întâiu.
81		Chiria acestora,
216		tij pe 1900 scînduri.
155		Chiria acestora.
200		Ce s'au dat luĭ Valahi după sinet, în baniĭ împrumutăriĭ ce au avut a da slujitoriĭ vorniciei de politie.
300		Daţi prin Petrea Bujdiug.
200		Ce s'au primit de mine prin dumnealuĭ Logofătul Costantin Catargiu pentru partea din Belceştĭ.
600		tij prin d. sardariul Gheorghe Duca, pentru moşia Buneştiĭ.
172		Pe 200 şipurĭ burcut trimise la Iaşĭ.
86		tij pe 100 şipurĭ.
216		La 6 cară din satul Bălţăteştĭ, ce aŭ dat pe sare să ducă la Sculenĭ.
1000		Maiceĭ Stariţă ot Varatic după poliţă.
313		Pe 62,600 draniţe trimise la Iaşĭ.
244		Daţi prin dumnealuĭ căminarul Costachi Cazimir.

4696 78 In cheltuielile ce s'au făcut întru stringerea şi vînzarea veniturilor moşiilor, de la acel ţinut, după osăbit izvod ce s'au primit.

1394, 111 Ce s'au respuns vameşilor de Piatră în cumpărătoarea a 10,000 scînduri pentru dumnealuĭ Carabet, care s'au şi primit aice.

1950 Ce s'au primit prin dumnealuĭ căminarul Calino, de către sărdariul Goroveĭ după scrisoarea dumisale spatariuluĭ.

30 Pentru 32 şipuri burcut trimise la Iaşi.

40 Daţi bani înact.

62 In parale mărunte daţi.

748, 102 Daţi dumisale spătariuluĭ Răducanu, prin Gavril popa în plata cărăuşilor.

1109 Ce să scade satul Ghindeoaniĭ, din baniĭ ce au avut a da pentru moşie cu o ţidulă a dumisale spatariuluĭ Duca de 400 leĭ, cum şi cu cartea visterieĭ pentru 709 leĭ.

69,764, 63

1942 Pentru 51 capete vite: boĭ, caĭ, vacĭ, şi iepe ce s'aŭ primit de pe la lăcuitorĭ, în plata datorieĭ lor, după cum anume se arată prin osăbite izvoade de impliniri şi preţeluirĭ, ce s'aŭ făcut din porunca isprăvnicieĭ, care vite s'aŭ trimes la moşia Andrieşeniĭ, a dumisale spataruluĭ Pomir.

32 Ce s'aŭ dat la 4 oamenĭ ce aŭ dus vitele la Andrieşenĭ.

100 Daţi primăvaraticul vitelor acestora.

900 Domnul Costachi Milea are a respunde pentru alţi atâţa, ce aŭ primit de la dumnealui Mihalache Pisoţki din venitul moşieĭ Gârcina, Cuejdiul şi Tătăruşiĭ pe anul 1822.

120 Pentru 120 vedre vin şi cumpărătura vaselor.

50 Daţi luĭ Tudosie.

38 Primiţi de mine în doĭ galbeni.

52 Tij luĭ Tudosie.

72,998, 63 Adecă şepte zecĭ şi două de miĭ nouă sute nouă zeci şi opt leĭ, şi şase zecĭ şi treĭ banĭ. Noemvrie 9, 1823. iscălit Ioniţă **Duc aspa**tar.

3408 Să maĭ scade insă:

1038 să răspundă dumnealuĭ postelnicul Ienacachi Milea după sinetul din 1824 Fevruarie 26

2050 Pentru niştе scânduri brad ce s'aŭ trimes.

160 Milă la un Ipochimen.

160 Să'ĭ răspundă dumnealuĭ căminarul Alcazi.

3408

1000 aŭ dat in act. 1825 Iunie. 30.

77706, 63

6708, 57 Neajunsul care s'aŭ oprit pentru ostenelele şi cheltuelele dumisale.

84415 Fac şi s'aŭ istovit.

Adecă opt zeci şi patru miĭ patru

sute cinci spre zece lei. 1825 Iunie 30.

Ioniță Duca spatar.

Această samă în original este în proprietatea me. Th. C.

HOTARNICA ITEȘTILOR

După luminată cartea gospod fiind rênduit din poronca cinstitei isprăvnicii a ținutului Neamțu, ci ne-aŭ adus dumnealuĭ căpitanul Ioniță Boian răzăș de moșia Iteștiĭ, de la acest ținut, ca să mergem la starea numiteĭ moșiĭ, și adunând pe toți cialalți răzășĭ cu scrisorĭ dovezĭ ce aŭ, și intrând în cea cu amăruntul cercetare, întâiŭ pentru câtă parte de moșie are a trage dumnealuĭ căpitanul Ioniță, baștină și cumpărături din numita moșie Iteștiĭ, și de pe cine are a trage, și însuși răzășiĭ aŭ aratat că numitul căpitan este drept răzăș cu dînșii, și cum că are să tragă partea de moșie, de pe moșia dumisale Gavril Lupeș căpitan și Bâtcă din bătrânul Ciorne, cum și din bătrânul Stanciul, din care bătrânĭ trag părți și unii din răzășiĭ cialalți, precum arată în spița lor ce ne-aŭ aratat, și după înscris invoeala ce aŭ făcut între dênșiĭ, că fiește care bătrân cât are să tragă, în care scrisoare s'aŭ și iscălit.

Deci văzênd noĭ a lor bună primire și invoială am măsurat cu lanțu de 10 stînjenĭ gospod, toată moșia Iteștiĭ răzășești, în curmeziș pe șapte locurĭ după cererea răzășilor și a căpitanuluĭ Ioniță Boian, despărțindu-le și hlizele între dînșiĭ, pe cincĭ bătrânĭ după cum le este împărțala pe spiță, în giumătate de sat de Iteștĭ, partea din sus, bez giumătate de sat partea din gios, ce este vîndută și cuprinsă cu stăpînirea de dumnealuĭ vornicul Costachi Canta. După poroncă le-am stâlpit și cu pietre hotare. Incepênd întâiŭ cu măsura la capătul Iteștilor despre răsărit, pe muchea dealuluĭ pin dumbrava roșie, prin capul moșieĭ Bogdana mănăstirească, dintr'o piatră hotarŭ despărțitoriŭ între dumnealuĭ vornicul Costachi Canta, cu răzășiĭ, și în sus până la o piatră hotarŭ ci este în capul moșieĭ Stânceștiĭ și Iteștiĭ, s'aŭ găsit 507 stînjinĭ în stăpînirea răzășilor, însă: cu 30 stînjenĭ ce mai are dumnealuĭ vornicul Costachi Canta, cumpărătură de la preuteasa Ilinca a preutuluĭ Ioniță Istrate, ot Serbeștĭ, și cu 120 stînjenĭ ce trage iarăși cumpărăturĭ vechĭ, dumnealuĭ logofătul Vasile Costaki, și cu 11 stînjinĭ ci'i trage dumnealuĭ stolnicul Ioniță Istrati împreună cu preuteasa, care stînjenĭ i s'au ales acolo alăturea, și mai pe din sus alături s'au lăsat și a dumisale Logofătuluĭ Vasile Costaki, acei una sută două zecĭ stînjenĭ, bez 40 stînjenĭ ce mai sunt de Iteștĭ, din piatra unde am stătut cu măsura, și până într'altă piatră hotar, mai din sus unde se face colțul acestor două moșiĭ Stânceștiĭ și Iteștiĭ, pentru

care au pricină răzăşiĭ de Iteştĭ, cu răzăşiĭ de Şărbeştĭ, şi aŭ ramas până când s-a da sfîrşit hotărîtuluĭ ce s'au început, a moşieĭ Sărbeştilor cu moşia Pădureniĭ, care moşie cu lungul merg alăturea cu acel loc de pricină, şi atuncea aŭ să'şĭ caute cu răzăşiĭ de Sărbeştĭ, pentru aceĭ patru zecĭ şi treĭ stînjenĭ, iar 346 stînjenĭ ce rămân din suma arătată la capătul Iteştilor despre răsărit, s'au împărţit pe 5 bătrânĭ, şi s'au dat şi ţidule pe partea fie-căruia bătrân, în care arată căţĭ stînjenĭ trag, după a lor spiţă şi învoeală, însă:

Stânjenĭ

20 S'au ales partea luĭ Gligoraş, Iosif, Vasile şi Lupul Andrieş, cu aĭ lor, ci trag din Enache Bâtcă din bătrânul Ciorne.

70 S'au ales partea dumisale căpitanuluĭ Ioniţă Boian, baştină şi cumpărăturĭ, şi răscumpărăturĭ ; însă baştină din bătrânul Stanciul i Borcea şi bătrânul Ciornea, iar cumpărăturĭ şi răscumpărăturĭ de la Strugăreştĭ, din bătrânul Ciornea, ce trage de pe moşiĭ dumisale Lupeşeştiĭ.

23 S'au ales partea luĭ Toader sin Toma Costrăş, cu fraţiĭ şi neamurile luĭ, ce trag şi eĭ tot de pe Lupeşeştĭ dintr'aciaşĭ bătrânĭ Stanciul i Borcea şi Ciornea.

46 S'au ales partea Ţuşcănească din bătrânul Stanciul i Borcea.

Stânjenĭ

43 S'au ales partea Ojogeştilor, cu Grăpeştiĭ şi Kiribăeştiĭ, ci trag din bătrânul Stanciu şi Borcea de baştină.

51 S'au ales neamuluĭ Grăpeştilor cumpărătură veche a moaşeĭ lor Irina, fata luĭ Ioan Ojog şi dintr'aceştĭ stînjenĭ trag şi neamul Kiribăeştilor, de pe moaşa lor Alexandra, o a triea parte, după o mărturie a luĭ Ioan i Petrea şi Ştefan Grapă, bătrâniĭ lor, ce este din aniĭ 7276 Ghenarie 26.

10 tij s'aŭ mai ales din partea Strugărească, din bătrînul Ciornea, însă: 5 stînjenĭ ce iaŭ dat dumnealuĭ căpitanul Ioniţă Boian, luĭ Costandin sin Toader Umbrărescu, pentru că au stătut în giudecata ce au avut căpitanul Ioniţă cu neamul Strugăresc, tatăl seu Toader Umbrărescu, şi cialalţĭ 5 stinjenĭ iaŭ dat luĭ Ştefan şi Ioan Grapă, iarăşĭ pentru că au stătut părinţiĭ lor la aceiaşĭ judecată.

66 S'au ales neamuluĭ Ojogeştilor, schimbul ce'l aŭ de la Istrăteştĭ cu 13 stînjenĭ din bătrânul Creţul, neajunsul stânjenilor, după scrisoarea de schimb, ce au de la Istrăteştĭ, dând Ojogeştiĭ Istrăteştilor aceştĭ stânjenĭ la câmp, şi Istrăteştiĭ leaŭ dat Ojogeştilor din capul Şăr-

Stânjeni

beştilor la pădure, îndoiţĭ spre apus păn la apa Bistriţeĭ cum arată scrisoarea de schimb.

17 stînjinĭ gospod căpitanuluĭ Ioniţă Tomuzăi, însă:

10 stînjenĭ de la neamul Ojogesc, cumpărătură de la un Vasile şi Gheorghie i Safta şi Maria, ficiorĭ luĭ Constantin Andrieş, nepoţiĭ luĭ Ojog, din bătrânul Stanciul şi Borcea, cu zapis din anii 1800 Septemvrie 15.

5 Ci s'au ales partea Nastasieĭ Antoneasă şi a luĭ Toader, ce trag şi eĭ din bătrânul Stanciul şi Borcea.

2 tij aleşĭ ce iau dăruit pentru osteneala hotărîtuluĭ, acum şi cheltuiala ce au făcut dumnealuĭ căpitanul Ioniţă Boian.

17 Fac aleşĭ la un loc alăturea cu hotarul Fădurenilor, după o învoeală ce are de la răzăşiĭ de Iteştĭ din anul 1813 Ghenarie 13.

346 Fac cu care s'au împărţit răzăşiĭ pe 5 bătrânĭ, după cum înapoĭ arată anume: . . . . . iar:

2620 Adecă două miĭ şese sute două zecĭ stînjenĭ, s'au găsit lungul moşieĭ Iteştiĭ, măsurându-se din capul moşieĭ despre răsărit şi spre apus

păuă în capul moşieĭ despre Bistriţa, unde s'au găsit acum stăpînirea răzăşilor de Iteştĭ, şi fiind că după poronca ce ni se scrie, unde nu va naşte pricină de neînvoire între răzeşĭ, să stălpim şi cu pietre hotara, despărţind hlizele unora de cătră alţiĭ, după ce am văzut a lor bună învoeală, la al fieşte căruia hliză, s'au pus pietre despărţitoare cu măsurĭ în stînjenĭ, şi li s'au dat şi fieşte-căruia şi ţidule pe câtă parte are să stăpînească, şi fiind că au iscălit toţi răzăşiĭ într'această mărturie de cercetare, ce s'au dat la mâna dumisale căpitanuluĭ Ioan Boian, am iscălit şi noĭ.

1817 August 10.

Ierei Andreĭ răzeş din Iteşti. Costantin Bâtcă. Toader Costrăş. Grigoraş Costrăş.

Eu Ştefan Grapă sîn Ileneĭ răzăş din Iteştĭ. Eu Luca Marcoci sîn Marieĭ Grăpoaeĭ tij. Eŭ Gavril sîn luĭ Grapă tij. Eu Ioan sîn Măruţei Grăpoaeĭ tij. Eu Ioan zăt Ileneĭ tij. Eu Ioan Kiribou răzăş de Iteştĭ tij. Eu Toader sîn Catrineĭ Kiribăoaeĭ tij. Eu Sandul Talambuş din partea Ojogească. Eu Pavăl Brat luĭ, tij. Eu Grigoraş Bâtcă tij. Eu Iosup Bâtcă tij. Eŭ Vasile Creţu zăt Bâtcă, tij.

Toader Şeptilicĭ căpitan, hotarnic. — Tomuzăĭ răzăş.

* *
*

De la isprăvnicie.

Venind iscăliții de mai sus, rînduiți de către isprăvnicie hotarnicĭ, și încredințând că această hotărîtură și alegere s'au făcut cu bună primirea a tuturor răzășilor, de mai sus iscăliți, s'au adeverit și de către mine Ioan Vărnav spatar.

1817 August 15.

Acest document se află în proprietatea mea.

Th. C.

Suret de pe alt suret, de pe ispisocul de la Mihaĭ Voevod Racoviță din 7217 (1709) Ghenar 20.

Mihaĭ Voevod Racoviță întărește luĭ Iordache Roset biv vel vornic, pe o bucată de loc din gura Teleajeniĭ ot Vasluiŭ, anume locul Buloae, ce au cumpărat-o de la Pătrașcu Buznea, după hotarnica de la Bejan Hudicĭ vornic de poartă, și Axinte uricariu și Apostol Coșescul, începîndu-se hotarul d'intăiŭ din gura Teleajăniĭ, s'au pus un stîlp de piatră din sus de Siliștea Buloaeĭ, se prinde din deal de drum, de acolo de la stîlp drept la deal spre răsărit pe niște dîmburĭ pe din sus de siliștea Buloaeĭ, și în deal la capetele pămînturilor s'aŭ pus un stîlp de piatră din sus de ruptură, de 12 funiĭ de departe, funia de 20 pași. De acolo de la stîlp peste valea Mehedieĭ, și în margi-

nea pădureĭ, s'aŭ făcut bour într'un ulm tânăr, de acolo pin pădure tot la deal spre răsărit pe din vale de un loc de prisacă, până în zarea dealuluĭ. Decĭ dealul în gios prin pădure păn la hotarul Mărișeilor; de acolo să pogoară prin pădure drept la vale spre apus și în marginea Dumbrăviĭ, s'au făcut bour într'un stejar, pe valea luĭ bour; de acolo de la bour tot la vale, pe un nămăș și trece peste valea Mehedieĭ și muchea dealuluĭ Teleajeniĭ, este un nămaș hotar din gios de ruptura, care s'au zis mai sus; de acolo tot muchea dealuluĭ dîndu'și coasta cu hotarul Mărișeilor, care este a mănăstireĭ S-tuluĭ Sava până unde se obărșește dealul Teleajiniĭ, păn în apa Bîrladului și păn la vadul ce să chiamă Brodoc; de acole în apa Bîrladuluĭ în sus și trece gura văeĭ Teleajeniĭ, păn la hotarul Băltenilor, păn drept un izvor ce este în costișe, în buza dealului Bîrladuluĭ, și din sus de izvor s'au pus un stîlp de piatră în costișe, din vale de drum, ce să sue pe buza dealuluĭ; de acolo în sus pe deal dîndu-și coaste cu hotarul Băltenilor, pintre obrațele pămînturilor, păn în hotarul Mehedieĭ, și iar s'au pus un stîlp de piatră între hotară; de acolo se întoarce drept la vale, iar spre răsărit dîndu-și coaste cu hotarul Mehedieĭ, pe un hat pintre obrațele pămînturilor, și trece peste matca Teleajeniĭ și peste drum la stîlpul cel dintăĭ de unde s'au început a să hotărî.

Și într'această bucată de loc s'au aflat 280 pămînturĭ, pămîntul câte de 20 pași, de lat, a om de mijloc.

* * *

In suretul ce s'au găsit la oameni zice: această copie de pe ispisoc hotarnică, a dumisale vorniceseĭ Catrinii Rusătoae, fiind că s'au scris de însuşĭ logofătul meu, şi este asemine după cum se arată prin ispisoc. Spre încredinţare s'au iscălit şi de mine spre adeverinţa lor.

1786, Gheuar 22.

— —

Un suret s'au găsit la răzăşĭ de Mehedie, de pe o mărturie hotarnică din let 7232 (1724) Iulie 1, de la Severin Clucer şi Vasile Popa uricariŭ, pe Băltenĭ.

După ce hotăreşte moşia Băltenii a luĭ Mihaĭ voevod pe de ceea parte de Bîrlad, despre apus, apoi trece Bîrladul în iasta parte şi ia în sus pe apa Bîrladuluĭ, despre drumul cel mare împărătesc, pănă la unghiul Strîmt, şi din unghiul strîmt drept la deal peste drumul cel mare, şi din deal de drum s'au pus o piatră mare de hotar, şi drept la deal peste rîpele Macriĭ, şi din malul rîpilor să începe un troian de hotar şi tot troianul pe deal pănă la ariea Mihuluĭ, unde s'au sfărşit troianul, şi în capul troianuluĭ s'au pus o pieatră mare de hotar, şi de acolo merge în gios alăturea cu hotarul vorniculuĭ Iordache, peste câmp tot pe dălmă pe deasupra fundului uneĭ vălcele, ce să începe despre Teleajenĭ, şi merge tot în gios peste câmp, pe hotar pănă deasupra uneĭ vălcele ce este izvor, unde s'au pus o piatră de hotar, din sus de drumul moreĭ; ce merge la apa Birladuluĭ, de acolo tot în gios pe câmp pe din dosul

dealuluĭ despre răsărit pintre obraţele pămînturilor, ce să împreună cu hotarul vorniculuĭ Iordache, iar s'au pus o piatră de hotar. De acolo tot în gios peste câmp pănă la aria luĭ Davie şi tot în gios pănă la iazul care este în Teleajăna, unde să numeşte moara Ungurului, şi acolo drept iară în deal s'au pus o piatră hotar şi tot în gios pe malul apeĭ Teleajăniĭ, unde s'au pus altă piatră de hotar, şi tot în gios pe malul apeĭ Teleajeniĭ pănă în apa Bîrladuluĭ şi trece peste Bîrlad şi tot în gios pe apa Bîrladuluĭ, prin muche pănă la aluniş, în piatra de supt pisc, de unde s'au început hotarul d'intăĭ.

Aceste două documente cuprinse la un loc pe o coală de hârtie, mi s'au dat spre publicare de d-l. profesor G. Ghibănescu. Th. C.

Copia hrisovuluĭ hotarnic a dumisale vorniculuĭ Donici.

Cu mila luĭ Dumnezeŭ Noi Ioan Theodor VV. domn ţăreĭ Moldoveĭ.

Facem ştire cu acest hrisov a domnieĭ mele, că iată din osăbită a noastră milă socotit'am domniea mea şi pentru pre iubita sora domnieĭ mele dumneaeĭ Maria jicniceroae şi i-am dat un loc de casă din locul domnesc, aice în oraşul domnieĭ mele, în tîrgul Iaşiĭ, în mahalaua Muntenimeĭ de mijloc, care loc să hotărăşte pe din gios despre răsărit cu locul caselor dumisale păhărniceseĭ Catrineĭ, iar pe

din sus despre apus este alăturea cu uliţa ce merge în spre Copoŭ, iar capul loculuĭ din deal să hotărăşte cu locul caseĭ lui Ion Ciucul copil din casă, iar capul locului de la vale să hotărăşte alăturea cu uliţa Săreĭ, ce merge în sus şi în gios, la care loc din poronca domnieĭ mele, aŭ orînduit dumnealui cinstit şi credincios boeriul domnieĭ mele, Ioan Bogdan vel Logofăt. şi boerĭ hotarnicĭ pe Stefan Popăscul vornic de poartă, de l'aŭ şi hotărît cu pietre hotară, de giur împregiur, care numit vornic, mergând acolo, au strâns şi pe alţĭ oamenĭ mahalagiĭ şi răzăşĭ de pe împregiur, anume Ioan Piliposchi medelnicer, şi pe Ion Ciucul copil din casă, şi pe Grigorie Rugină, şi pe alţĭ mahalagiĭ şi împregiuraşĭ, şi făcênd stênjenĭ de opt palme domneştĭ, aŭ măsurat locul acesta, începênd întăiŭ drept din marginea uliţiĭ Săreĭ, unde aŭ pus o piatră hotar în colţul locului, de la vale şi din sus, şi aŭ măsurat marginea locului pe din sus alăturea cu uliţa ce merge la deal în spre Copoŭ, şi s'aŭ aflat patru-zeci de stênjenĭ, şi acolo în colţul de la deal iarăşi aŭ pus piatră hotar, şi de acole aŭ masurat capul locului din deal latul, şi s'aŭ aflat două zeci de stênjini pe lîngă ograda lui Ion Piliposchi medelniceriŭ, unde aŭ lasat un stênjen şi jumătate loc de hudiţă, între locul acesta şi între locul medelniceriului Ion Piliposchi, şi acolo iarăşi aŭ pus pieatră hotar în coltul loculuĭ din gios şi de la deal, şi de acolo aŭ măsurat drept la vale şi alăturea cu locul păhărniceseĭ Catrinei şi păn în uliţa Săreĭ, s'aŭ aflat pătru zeci şi cinci de stênjeni, şi aŭ pus piatră hotar, şi de acolo aŭ măsurat capul loculuĭ pe din vale, drept alăturea cu uliţa Săreĭ şi pănă în piatra ce aŭ pus întăiŭ, şi s'aŭ aflat 14 stânjenĭ, şi aşa s'aŭ încheet locul acesta de giur impregiur, cu petre hotară, fiind locul slobod necuprins de nimenĭ, după cum aŭ adus numitul vornic şi mărturie hotarnică, cu pecetea porţiĭ domneşti. Deci după mărturiea hotarnică, iată că şi domniea mea încă îi dăm şi intărim cu acest hrisov al domniei mele stăpînirea prea iubiteĭ surorei noastre dumisale Mariei jicniceroaei, pe această bucată de loc ca să-i fie şi de la domniea mea dreaptă danie şi miluire, şi uric de intăritură stătătoriŭ in veci. Şi poftim domniea mea şi pe alţi luminaţi Domni, ce Dumnezeŭ îi va rêndui după vremea domniei mele stăpînitori şi oblăduitori pământului acestuia, au din fiiĭ noştri, aŭ dintr'alt neam străin, să nu strice daniea şi miluirea ce am făcut domniea mea, după cum nicĭ domniea mea n'am stricat daniile şi miluirile altor Domni, ce aŭ fost mai inainte de noi. ci mai vêrtos să înnoiască şi să intărească, pentru a lor cinste şi vecinică pomenire.

Noi Ioan Voevod.

Let 7269 (1761) April 25.

(L. P. gospod).

Ioan Bogdan vel Logofăt, procitoh.

Ianachi Canta treti logofăt, procitoh.

Acest suret l'am scos asemenea şi intocmai de pe hrisovul cel adevarat. 1794 Aug. 9.

Matei condicariŭ.

Acest document mi s'au dat spre publicare de dl. profesor G. Ghibănescu. Th. C.

NOI MIHAIL CONSTANTIN SUȚU V. V.

Cu mila luĭ Dumnezeu domn țereĭ Moldoveĭ

Facem știre cu această carte a domnieĭ mele, că prin jaloba ce aŭ dat cătră domniea mea, credincios boeriul domnieĭ mele, d-luĭ Andronache Donicĭ biv vel medelnicer, au arătat că ar fi avênd un loc danie aice în orașul Iașiĭ în Muntenimea de sus, de la moșul dumisale, dumnealui Iordache Canano biv vel ban, asupra căruia loc aŭ făcut cerere, ca să i se întărească stăpînirea și de la domniea mea, cu care jalobă fiind rânduit la al nostru cinstit și credincios boer d-luĭ Ioan Canta vel Logofăt, unde întâĭ au scos de au arătat scisoarea acea de danie din let 1795 Fevruar 2, prin care s'aŭ văzut scriind d-luĭ banul Iordache Canano că de a sa bună voe aŭ dat danie nepotuluĭ dumisale Andronachi Donici biv vel medelnicer, un loc de aice din orașul Eșiĭ dumisale i soțului și fiilor și nepoților lor și strănepoților dumisale ca să'ĭ fie dreaptă ocină și moșie. Fiind că și dumisale banuluĭ îĭ este dat danie de la maștiha dumisale Maria Jicniceroae Calimah, încredințată fiind această scrisoare cu însuși iscălitura dumisale banului Iordache Canano. Al doilea au arătat un hrisov gospod de la domnul Ion Teodor voevod din veleat 7269 April 25, prin care scrie ca din osăbită milă a domnieĭ sale aŭ socotit domnia sa, și pentru prea iubita sora dumisale dumneaeĭ Maria Jicniceroae, și i-aŭ dat un loc de casă din locul domnesc aice în orașul Eșii în mahalaua Muntenimei de mijloc, care loc să hotărăște pe din gios dinspre răsărit cu locul casălor dumisale păhărnicesei Catrinei, iar pe din sus despre apus, este alăturea cu ulița ce merge spre Copoŭ, iar capul locului din deal să hotărăște cu locul casăĭ lui Ion Ciucul copil din casă, iar capul locului de la vale să hotărăște alăturea cu ulița Săriĭ ce merge în sus și în gios, la cari loc din poronca domnieĭ sale aŭ orînduit dumnealui cinstit și credincios boerul Ioan Bogdan vel Logofăt și boer hotarnicŭ, pe Stefan Popăscu vornic de poartă de l'aŭ și ho ărît, cu pietre hotară de giur împregiur, fiind la acea hotărîtură față și alțĭ mahalagiĭ și răzășĭ, anume: Ioan Piliposchi vtori medelnicer, i Ion Ciucul copil din casă, i Grigorie Rugină, cum și alțiĭ; si fiind aceștia toțĭ de față aŭ făcut stânjin de opt palme domnești, și începênd întâĭ a măsura drept din marginea uliței Săriĭ unde aŭ pus o piatră hotar, în colțul locului de la vale și din sus, și au măsurat marginea loculuĭ pe din sus alăturea cu ulița ce merge la deal spre Copoŭ, și s'aŭ aflat 40 stânjenĭ și acole în colțul de la deal iarăși au pus piatră hotar, și de acole au măsurat capul loculuĭ din deal latul și s'aŭ aflat 20 stânjinĭ până lângă ograda lui Ion Piliposchi medelnicer, unde au lăsat un stânjin și giumătate hudiță între locul acesta și între locul luĭ Piliposchi, și acolo iarăș aŭ pus piatră hotar, în colțul loculuĭ din gios și de la vale, și de acolo au măsurat drept la vale alăturea cu locul păhărniceseĭ Catrineĭ și

până în ulița Sării s'aŭ aflat 45 stânjinĭ și au pus piatră hotar, și de acolo au măsurat capul loculuĭ pe din vale drept alăturea cu ulița Sării și, până în piatra ce aŭ pus întâi și s'aŭ aflat 14 stânjinĭ, și așa s'aŭ încheet tot locul acesta, întărit fiind hrisovul acesta cu iscălitura și pecetea domnieĭ sale. Al treilea au aratat o scrisoare de danie din let 7271 lunie 25 încredințată fiind atât de dumneaeĭ Maria Jâcniceroaea sora domnieĭ sale Ion Theodor voevod i de prea iubițĭ fiiĭ dumisale d.luĭ Șarban Canano biv vel paharnic, fiind atuncea vtori postelnicel i dumnealui spatarul Ioan Canano fiind atuncea vtori spatar, prin care s'aŭ văzut scriind că din locul ce-aŭ avut danie și miluire de la domnia sa Ion Teodor voevod la mahalaua Muntenimeĭ de sus, au socotit și au dat prea iubit fiiuluĭ dumisale banul Iordache Canano, fiind atuncea medelnicer, o bucată de loc din locul acesta, care loc să începe de la vale din ulița ce să numește Drumul Sării, și merge la deal despre apus alăturea cu ulița Botoșănilor cari cuprind în lung 40 stânjinĭ gospod, și de acole merge în curmeziș păn în colțul zaplajilor de la deal a dumisale Catrineĭ Donicioaeĭ păhărniceasă fata Cuziĭ, cari cuprind 20 stănjinĭ gospod, și de acole să întoarce la vale alături cu zăplazul păhărniceseĭ, până în colțul zaplazilor de la vale, unde dă în ulița Drumuluĭ Sării, și de acole se întoarce spre apus alături cu Drumul Sării până dă în udița Botoșanilor, cum pre larg arată aceiași scrisoare.

Drept aceia dar încredințându-ne domnia mea din scrisorile de sus arătate ce cuprind pe locul acesta de sus arătat, dăm și întărim stăpînirea dumisale Andronachi Donicĭ biv vel medelnicer, ca să aibă a stăpîni locul acesta cu bună pace în veci, și nesupărat nicĭ odinioară, cari s'aŭ întărit și cu domneasca noastră pecete.

1795 Mart 6.

(L. P.)

Procitoh vel Logofăt.

S'au trecut în condică.

Acest document mi s'a dat spre publicare de d-l profesor G. Ghibănescu. Th. C.

CARTE DE MĂRTURIE A LUI COZMA MONAHU.

Facem știre cu această mărturie că aducând luminată cartea măriei sale luĭ vodă, Cozma monahul de la acest ținut al Bacăuluĭ, după jalba ce aŭ dat asupra lui Petrea Cotor i Gherghel Cotor, din satul Faraoaniĭ, tot de la acest ținut, pentru o parte de moșie din poiana luĭ Coman, că ar fi a luĭ dreaptă ocină, și moșie de la strămoșĭ și neamul luĭ, și ar fi stăpânind-o acest Petre i Gherghel Cotor, făr de dreptate. Poruncindumi-se prin luminată carte gospod să aducem față și o parte și pe alta ; după poroncă am adus de față pe Petri și Gherghel Cotor, fiind față și Cozma monahul ; am întrebat pe Cozma monahul cu ce cere moșia la stăpînirea sa ; el aŭ

arătat un suret de pe un uric de la răposatul Stefan vodă, din let 6970 Maiŭ 15, ce scrie și întărește Simiĭ Turluianu cu neamul său, din care arată Cozma monahul că el se trage din Sima și din Stana, cu care suret cere numita moșie la stăpînirea sa. Iar Petrea și cu Gheorghe Cotor, aŭ arătat cum că această parte de moșie aŭ cumparat'o de la Ioniță Cioranul, însă venitul eĭ, iar nu moșia de istov, precum aŭ aratat și zapisul lui Ioniță Cioranul de la 7274 lulie 30, și de atuncea și pănă acum au stăpânit-o cu pace, fiind dreaptă moșie a luĭ Ioniță Cioran; scoțênd marturĭ pe Mihaiŭ Cioranul ot Faraoanĭ, om bătrân de opt zecĭ anĭ, și pe Vasile Hadărbin om de 50 anĭ, care acest Vasile Hadărbin este și răzăș în numita moșie Comanul, cari mărturisăsc că de când s'aŭ râdicat eĭ, aŭ apucat stăpînind părinții luĭ Ioniță Cioranul și pe Ioniță Cioranul, și a scos și o mărturie de la răposatul banul Stefan Ruset, din let 1766 lulie 29, în care arată că s'aŭ giudecat Costandin Marcu diaconu, cu Ioniță Cioranu și l'aŭ dat rămas pe Costandin Marcu diaconu; așijderea aŭ mai arătat și altă mărturie de la dumnealuĭ ispravnicul Ioniță, in care scria că s'aŭ giudecat iarăși de față Ioniță Cioranu, cu Costandin Marcu diaconul și neamul său Neculaĭ Budul și alte neamurĭ a lor, și după mărturiĭ și dovezĭ ce aŭ scos Ioniță Cioranu că ar fi stăpânit această moșie de 220 anĭ tot neamul luĭ Ioniță Cioranul, l'aŭ dat rămas iarăși pe Costandin Marcu,

diaconu, cu neamul său; aŭ maĭ scos și altă mărturie de giudecată de la dumnealuĭ Sandu Sturza spătar, fiind atunce stolnic, din let 1769 lulie 19, in care arată că s'aŭ giudecat Pietrea Cotor din Faraoanĭ, cu un Toader Ciosul i cu frații luĭ, neamurile luĭ Costandin Marcu diaconu, cerênd eĭ parte dintr'această moșie de pe Stana, și arată dați rămași pe neamurile luĭ Costandin diaconu, intărind stăpânirea luĭ Ioniță Cioranu după dovezile ce aŭ aflat. Dar aducênd Cozma Marcu monah o samă de oamenĭ marturĭ inaintea mea, cari aŭ mărturisit că ar fi apucat pe Cozma monahu stăpânind intr'această poeană, la aceasta am stătut de am luat sama foarte cu amăruntul și n'aŭ putut altă dovadă a ne arata pentru stăpânire, făr de cât numaĭ că cu apucătură prin gâlcevĭ i-aŭ fost stăpânirea pără la giudecățĭ, iar giudecățile il daŭ rămas pe Cozma Marcu monahu, care prin mărturia dumisale ispravniculuĭ Ioniță să arată anume toate scrisorile și dovezile ce au aratat și a multĭ marturĭ pre cum că maĭ inainte de acea giudecată cu șapte anĭ, s'ar fi apucat Marcu diaconu i Neculaĭ Budu de a stăpâni in Comanĭ, apucând un uric Cozma Marcu de la mâna luĭ Ioniță Cioranu, pentru altă moșie fiind intr'acela uric și moșia aceasta Comanul, iar mai inainte și-ar fi stăpânit numita moșie și moșiĭ și părinții lui Ioniță Cioranu, cu bună pace de strămoșiĭ și părinților luĭ Cozma Marcu monahul, și precum am aratat mai sus intr'a-

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

cele pricinĭ de apucăturĭ aŭ văzut marturiĭ Cozmiĭ Marcu monah, pe Cozma stăpânind păr s'aŭ giudecat, iar giudecăţile l'aŭ dat ramas. S'aŭ mai găsit la Vasile Hadărbin un suret de pe un uric de la răposatul Bogdan vodă, din let 7077 Iunie 30, in care arată că inaintea domnieĭ sale Bogdan vodă aŭ mers Neacşa fata Petriĭ Turluainu, nepoata lui Sima şi Staniĭ şi de bună voea sa, au vîndut dreaptă moşia sa, din Coman luĭ Orăş Uşăril şi neamurilor luĭ, care uric a luĭ Hadărbin este mai in urmă cu 107 anĭ, de cât suretul ce aŭ aratat Cozma monahul, ce cere stăpînirea pe el. Care s'aŭ găsit vîndut acel Sima şi Stana ce cere Cozma monahul, moşie de pe dênşiĭ, şi văzêndu-se că aŭ trecut anĭ la mijloc trei sute cinci spre zece, nu s'aŭ putut afla dreptate ca să i se dea stăpînirea lui Cozma monahul, peste atâta sumă de anĭ, ce n'aŭ avut stăpînire, ce s'aŭ dat ramas şi de noĭ. Cozma monah, iar loniţă Cioranu şi cu neamul săŭ, să aibă a-şĭ stăpîni moşia cu pace, despre Cozma Marcu monahul, şi despre neamul luĭ, şi am dat această mărturie la mâna luĭ loniţă Cioranu după cum am găsit cu cale şi cu dreptate.

let 1777 Ghenar 20.

Costin (iscălit.)

Acest document mi s-a dat de Dl. G. Ghibănescu spre publicare. Th. C.

Mărturie hotarnică a Mărăţeilor.

Facem ştire că din luminata poruncă a Măriei sale, prea înălţatuluĭ domnuluĭ nostru Ioan Grigorie Ioan voevod, poruncindu-ne prin luminată cartea măriei sale pentru o moşie a d-sale Vasile Ruset hatman, anume Mărăţăĭ de lîngă tîrgul Pietriĭ, care aŭ luat cu schimb de la schitul de lîngă mănăstirea Neamţuluĭ, carea moşie fiind că se hotărăşte cu satul Dărmăneştiĭ a d-sale stolniculuĭ Costin Darie, pentru care au jăluit dumnealuĭ hatmanul că i se împresoară o bucată de loc din hotarul Mărăţăilor, despre dumnealuĭ stolnicul Costin, pentru care ne poronceşte măria sa ca să mergem la această moşie şi să alegem hotarul acesteĭ moşiĭ, cu scrisorĭ şi mărturiĭ ce să vor afla pentru hotarul acesta, cum aŭ umblat din bătrânĭ, şi pe unde se va dovedi să hotărîm în sămne, puind şi hotară bolovanĭ ; — pentru care de pe luminata poronca măriei sale luĭ Vodă, am mers la numita moşie Mărăţăiĭ cu oamenĭ bătrânĭ, din satul Mărăţăĭ şi din Tîrgul Pietriĭ, şi am chemat şi pe dumnealuĭ stolnicul Costin faţă, şi întăiŭ am cetit cartea de blăstăm de la preosfinţia-sa părintele mitropolitul Kir Gavriil, ce aŭ făcut'o asupra cuĭ ar şti hotarăle pe unde s'au despărţit aceste moşiĭ şi n'or mărturisi. Apoĭ am zis d-sale stolniculuĭ ca să scoată scrisorile hotarnice ce ar fi avînd pe moşia dumisale Dărmăneştiĭ, ca să vedem pără unde scriu că este hotarul moşieĭ dumisale, şi dumnealuĭ ne-au resp[illegible]ns că ho-

tarnică în sămne n'are pe moşia dumisale, iar alte scrisorĭ ce are sînt ispisoace zapise, care şi acelea nu le are lîngă dumnealuĭ, ci sînt la Eşĭ, iar cât pentru hotar ne-aŭ arătat cu gura cum că ştie că aŭ umblat din început din Cuejdiu, asupra răsăritului pe din gios de nişte movilĭ marĭ, ce sînt alăturea pără dă în drumu Pietrĭĭ, ce merge la Tortoreştĭ, şi apoĭ drumul asupra răsăritului până în pîrăul Frăsânelului, la un rîmnicel al dumisale stolniculuĭ Costin, şi de acolea la deal până la cireşiĭ luĭ Zabulic, în zarea dealuluĭ celuĭ cu pădure, unde se împreună cu hotarul Gurii văiĭ a mănăstireĭ Besericanilor. Iar oamenii din Mărăţăĭ şi din tîrgul Pietrĭĭ, anume: Dumitraşco a Popiĭ din Piatră şi Vasile Bleahaciu ot tam şi Ioan Tudosăĭ ot tam şi Alexandru a Măricăĭ ot tam şi popa Ioan Ţălea ot Mărăţăĭ şi Ioan Crăciun ot tam, şi Neculaĭ Griju ot tam, şi Toader Orza ot tam şi Vasile Căpăţină ot tam, aceştia tot oamenĭ bătrânĭ, au mărturisit cu sufletele lor cum că au apucat de la bătrâniĭ lor fiind această moşie tot din hotarul tîrguluĭ Pietrĭĭ, stăpînind tîrgoveţiĭ de Piatra, pără pe din sus, de acele două movile ce s'au zis maĭ sus că sînt alăturea, şi avînd pricină tîrgoveţiĭ de Piatră pentru acel hotar cu dumnealuĭ stolnicul Costin, au adus hotarnic pe dumnealuĭ vornicul Iordache Ruset, şi viind dumnealuĭ la acel loc de pricină, şi ne fiind alte scrisorĭ ca să arăte hotarul, iarăşĭ cu gura, şi atuncea tîrgoveţiĭ cerea să fie hotar pe din sus de movile, pre cum s'au zis maĭ sus cum

şi dumnealuĭ stolnicul cerea să fie hotar pe din gios de movile, precum ne-au arătat şi nouă, şi dumnealuĭ vornicul Iordache atuncea vrînd să le hotărască cu învoială îmbe părţile, le-au zis ca să primească să le hotărască, pintre acele două movile, dînd acest loc de pricină giumătate în partea hotaruluĭ Dărmăneştilor şi giumătate în partea hotarului tîrguluĭ, şi neprimind despre amîndouă părţile această hotărătură, au rămas atuncea neales hotarul acestor moşiĭ, la care şi noĭ acmu după ce am mers la locul acela de pricină, cu dumnealuĭ stolnicul Costin şi cu toţĭ aceştia de maĭ sus numiţĭ oamenĭ, de pe porunca ce am avut ca să alegem şi să hotărîm cu sămne după mărturiĭ şi dovezĭ ce se vor adeveri, şi ne fiind altă dovadă înscris după cum s'au zis maĭ sus, primind şi dumnealuĭ stolnicul Costin pe unde va lua cu sufletul său, unul dintr'aceştia maĭ sus numiţĭ anume Neculaĭ Grijă să arăte şi pe acolea să se pue semne, despărţind hotarăle. Decĭ şi noĭ dînd carte de blăstăm în mâna acestuea şi acesta necutezîndu-se fiind că nu este de baştina luĭ tîrgovâţ, aŭ dat cartea de blăstăm în mîna luĭ Dumitraşco a Popiĭ şi a purces cu cartea de blăstăm în mână, pe unde şi-aŭ cutezat sufletul său şi aceialalţĭ oamenĭ ce s'au zis maĭ sus, cu dînsul împreună şi pe unde ne-aŭ arătat aceştia, am pus semne stîlpĭ de piatră, şi întâiŭ ne-aŭ arătatu-ne capul hotaruluĭ despre resărit unde se hotărăşte cu moşia mănăstireĭ Bisăricanilor, în dealul cel mare, deasupra Tortoreştĭ

lor la niște cireși ce să numesc a lui Zabulicu, de unde să începe hotarul Mărățăilor și a Dărmăneștilor și am pus piatră hotar lângă tulchina unuĭ cireș; și de acolea la vale pe muchea văiĭ Frăsănelului pe despre răsărit până la niște pomĭ ce să numesc a Nechițăliĭ, și acolo iar am pus piatră lîngă tulchina unuĭ păr mare, făcînd și bour în părul acesta; și de acolea la un rîmnicel a dumisale stolniculuĭ Costin ce este în pîrău Frăsănelului și peste pîrău despre apus în dreptul Rîmniceluluĭ în muchea dealuluĭ iarăși s'au pus altă piatră hotar; și de acolea spre apus s'au puș o piatră hotar în șăsul Hriscilor; și de acolea iarăși spre apus într'acele două movilĭ marĭ iar s'au pus piatră hotar, drept în mijlocul curmăturiĭ movililor; și de acolea pintre movile la vale și spre apus asupra Cuejduluĭ s'ău maĭ pus o piatră într'un piscușor de deal, ce este pe șăsul Cuejduluĭ; și iarăși de acolea s'ău mai pus o piatră în șes lângă drumul despre pîrăul Cuejdului; și de acolea trece drept peste Cnejdiŭ până în țărmurea despre apus după cum arată hrisovul de danie a mărieĭ sale Constandin voevod Racoviță, ce ău dat danie schituluĭ de lângă mănăstirea Neamțuluĭ, care arată pîrăul Cuejduluĭ hotar acesteĭ moșiĭ cu amêndouă țărmurile până în apa Bistriții, și așà s'ău încheet tot hotarul acesteĭ moșiĭ despre hotarul Dărmăneștilor, după cum ne-ău aratat mai sus numiții oamenĭ mergênd cu cartea de blăstăm în mână, după cum s'ău zis maĭ sus, și noĭ încă pe mărturia lor am pus che-

tre hotară; iar cât despre partea târguluĭ ău ramas hotarul moșieĭ Mărățăilor precum scrie hrisovul de dania, Cuejdu cu amêndouă părțile cu vaduri de morĭ pără în apa Bistrițeĭ.

Așijderea și pentru munțiĭ de peste Bistrița ce se hotărăsc cu mănăstirea Bistrița, pentru care au jeluit dumnealuĭ hatmanul că i se împresoară o bucată de loc, trecênd peste hotarnica ce are mănăstirea, pentru care ni se poruncește prin luminată cartea mărieĭ sale lui vodă, ca să luăm sama și să cercetăm toate sămnele ce scriŭ în hotarnica mănăstiriĭ și precum s'a dovedi să dăm mărturia, ce dar și acolo după poruncă am mers chemând și pe egumenul de Bistrița și ne-ău aratat hotarnice ce ău avut mănăstirea, 4 ispisoace întăriturĭ sărbeștĭ vechĭ de la domniĭ mai dinainte arătând în sămne hotarul moșieĭ mănăstiriĭ, și un ispisoc rumănesc de la Mihaiŭ vodă întăritor pe moșia mănăstiriĭ arătând și acele sămne hotarul moșieĭ mănăstireĭ, precum și acele Sirbeștĭ, in care ispisoace arată cum că hotarul fînațuluĭ mănăstireĭ, să începe din gura Sărățiĭ peste Bistrița la Doamna și Angârciia păr la obârșie pe de amândouă părțile. Decĭ și noĭ după hotarnicile ce are mănăstirea am hotărît ca să aibă așĭ stăpâni dumnealuĭ hatmanul până în muchea dealuluĭ ce este între pîrăul Doamneĭ și între pîrăul Angărcieĭ, începîndu-se hotarul pe la apa Bistrițeĭ din dreptul gurii Sărățiĭ la o movilă mare, ce să numește Doamna și tot opcina ce este între valea Doamneĭ și în-

tre valea Angărceĭ, rămâind valea Angărceĭ cu amândouă costișele la stăpînirea mănăstireĭ, după cum scrie hrisoavele domnești de danie și de întăritură, ce are mănăstirea pre acest hotar, și așa atât pentru pricina hotaruluĭ munteluĭ cu mănăstirea Bistrița, după cum s'a dovedit cu ispisoacele ce s'aŭ zis, cât și pentru hotarul Mărățăilor despre Dărmănești. precum ne-aŭ mărturisit oameni bătrâni. luând și cartea de blăstăm iarăși precum s'aŭ zis, am dat și noĭ această mărturie a noastră iscălind și toți aceĭ oameni ce s'aŭ întâmplat la această hotărîtură.

let 7271 (1763) Fevruar 20.

Iordachi Roset ban. Gheorghie Medelnicer. iscălit ● Dumitrașco a Popiĭ ot târgu Piatreĭ. Vasile Blehaciŭ ot tam ● Popa Ion Țalea ● — Ioan Tudosă ot tam ● — Alexandru a Măricăĭ ot tam ● — Ghiorghiță Pâslariu ● — — Alexandru a Măricăĭ ot tam ● — Toader Orzea ● — Neculaĭ Grijă ● — Ion Crăciun ● Vasile Căpățină ●

Acest document în original se află în proprietatea mea. Th. C.

Finele volumuluĭ XX din Uricariu.

TABLA MATERIILOR

VOLUMULUI XX DIN URICARIU

Anul	*Pagina*
1433 Februarie 26. — Alexandru Vodă dă luĭ Dan vornicul un sat la Tamaș, unde a fost Petriță.	96
1453 Februarie 23 (6961).— Alexandru Vodă dă voe mănastireĭ de maicĭ de la Iței lîngă Suceava să facă sat, tot odată scutește satul de dărĭ și arată privileghiile.	98
1464 Mai 29 (6972). — Stefan Vodă întărește luĭ Stanciul Uricarĭul cumpărătura ce a făcut-o în *Brădățel* cu 50 galb. tătărești, de la Holovatie, care și el o moștenea prin fetele luĭ vitrige de la Pan Coroi, ce o cumpărase de la Jurja Rotimpan și sora luĭ Malea.	100
1592 Mai 4 (7100). — Ion Radu Voevod întărește luĭ Stanciul vel pah. cumpărătura sa în valea Prăcicoveniĭ.	103
1597 Septembrie 19 (7106).—Eremia Moghilă întărește mănăstireĭ luĭ Iațcu de lîngă Suceava dania făcută de Stefan Vodă	108
(1600?) Mai 3 — Soltuzul de Trotuș cu pîrgariĭ mărturisesc că Stefan ot Kleja a cumpărat Mihăileștiĭ ot Bacăŭ, de la Mariica fata luĭ Gh. Buzatu.	181
(1615)? — Stefan Tomșa întărește vînzarea ce Stefan ot Cleja și rudele luĭ fac în satul Mihaileștiĭ ot Bacăŭ către călugăriĭ de la Solca.	180
1627 Ghenar 14 (7136). — Boeriĭ de divan daŭ mărturie luĭ Gh. Roșca de cumpărătura făcută în Scobințeni, de la Gavril Șuverdeanu	184

Anul		Pagina
(1627) ?.	— Boeriĭ divaniţĭ daŭ mărturie luĭ Gh. Roşca visternicul asupra cumpărăturilor făcute de el în Scobinţenĭ de la diferiţĭ răzăşĭ pe preţ de 95 talerĭ de argint.	63
1627 Decembrie 18 (7136).	— Boeriĭ divaniţĭ daŭ luĭ Gh. Roşca vist. mărturie că a cumparat a 4-a parte din a 6-a parte din Scobinţenĭ pe preţ de 20 talerĭ.	65
1627 Decembrie 19 (7136)	— Miron Barnovski Moghilă Vodă întăreşte cumpărătura luĭ Gh. Roşca vist. făcută în Scobinţenĭ a 4-a parte din a 6-a parte pe preţ de 20 talerĭ de argint.	66
1627 Decembrie 31 (7136).	— Miron Barnovskie Moghilă Vodă, întăreşte cumpărăturile luĭ Gh. Roşca visternicul, din satul Scobinţenĭĭ.	183
1628 Noembrie 15 (7137).	— Zapis de vînzare prin care D. Buhuş cumpără cu 40 talerĭ a 3-a parte din jumătate sat din Bărleştĭ de la familia Moga	66
1629 August 16 (7137)	— Alexandru Vodă sîn Iliaş Vodă (Muntenia) întăreşte luĭ Mihai clucerul cumpărătura satuluĭ *Caraula* fost înainte *Cneji* (răzeşĭ). Arată tot odată şi cu cît s-aŭ vîndut cnejiĭ vecinĭ cu 261,500 aspri. . .	112
1633 Mart 18 (7141).	Mateiŭ Vodă (Muntenia) întăreşte luĭ Stanciul postelnicul din Paraian, Gorjil satul Băeştiĭ, jumătate de funie pe preţ de 3200 aspri, gata.	118
1637 Octombrie 20 (7146).	— Vasile Vodă dă mănăstireĭ Solca satul Făraoanĭ de la Bacău ; întărind dania luĭ Stefan Tomşa.	185
1639 Februarie 27 (7147).	— Buhuş visternicul cumpără cu 50 de zloţĭ 3 părţĭ din 4 din jumatate de Bărleşti, de la strănepoţiĭ Mogăĭ.	67
1639 Mai 10 (7147).	— Vasile Vodă întăreşte luĭ Iftimie părţile de ocină din Dracşanĭ, cumpărate de la răzeşĭ.	69
1639 Iunie 22 (7147).	— Mateiŭ Vodă dă luĭ	

Anul		Pagina
Danciul logofăt de la Părăian, ocina de la Şăşceoară.		120
1639 Iulie 6 (7147).	— Mateiŭ Vodă dă luĭ Vucinic vel paharnic satul Brădăşeştiĭ, Argeş cu toţĭ vecinĭĭ şi venitul.	122
1641 Ghenarie 17 (7149).	— Ion Focea Uricar vinde luĭ Savin vornic un ţigan, pe Ionaşcu sin *Ursu Piscoae*, drept un poloboc de miere, adică 10 galbenĭ.	71
1641 Februarie 3 (7149).	— Vasile Vodă recunoaşte luĭ Mateĭ Stoian şi luĭ Neculai dreptul de proprietate în Dracşini. judeţul Tutova, după ce prin 24 juraţĭ aŭ probat că D. Gheuca biv vornic şi popa Grigore, n-aŭ dreptate. . . .	72
1645 Iunie 11 (7153).	— Vasile Vodă recunoaşte luĭ Iftime vătav dreptul de proprietate asupra părţiĭ din Dracşeni, întoarsă de la D. Gheuca. pe 75 galbenĭ ungureştĭ, *de oare ce Iftimi cumpărase mai dinainte cealaltă jumătate.*	74
1646 Iulie 7 (7154).	— Vasile Vodă întăreşte luĭ Iorga postelnicul satul Plopenĭ a 4-a parte, luat de la Marica doamna luĭ T. Bosnicĭ, cu 130 ughĭ.	132
1656 Mart 12 (7164).	— Gh. Ştefan dă voe luĭ Grumază căpitan să aşeze sat în Minzeşti, luat de la *Sohiica*, femee de casa doamneĭ luĭ Vasile Vodă. In acelaş timp scuteşte pe 6 anĭ de toate dările pe noiĭ locuitorĭ.	76
1661 (7169).	— Vînzarea a 3 pogoane de pămînt pe preţ de 10 ughĭ. Doc. aminteşte că fiind foamete *merţa era 68 ughĭ.*	77
1662 Mart 20 (7170).	— Anghel sin Obreja vinde luĭ Osacul un pogon de vie de la Odobeştĭ cu 10 ughĭ.	77
1662 Mart 27 (7170).	— Mirca şi Măria vînd luĭ Constantin sîn Iftimi a 5-a parte din Micesti pe 10 leĭ bătuţĭ.	78
1664 Iunie 28 (7172).	— Călugărĭĭ de la Bir-	

Anul		Pagina
	novski din Iași vînd o vie de la Copou, ce era paragină megieșilor vieĭ, Măricuței și luĭ Damian *pentru 50 vedre must.*	79
1668 Mart 4 (7174).	— Iliaș Alexandru Vodă ordonă luĭ Apostol să aleagă partea luĭ Andronic din Gangurești de pe Prut, de oare-ce a vîndut-o luĭ Rusu hotnogul. . . .	80
1673 Mai 20 (7181).	— Ștefan Petriceicu Vodă întărește luĭ Marzacu hotnog partea luĭ de ocină din Scorțenĭ.	81
1676 Mart (7184).	— Anton Rosset Vodă întărește luĭ Mîrzacu hotnogulŭ dreptul său în Scorțenĭ.	82
1685 Apr. 5 (7113).	— Vicol din Hlipceni vinde luĭ Tănase din Ghițivoești partea luĭ de ocină drept 20 talerĭ.	187
1708 Febr. 20 (7216).	— Boerĭi țărĭĭ recunosc luĭ Iordachi Ruset b. v. vornic de țara de jos proprietatea asupra Mirceștilor ot Suceava, de și a perdut dresele moșieĭ. El ținea Mirceștiĭ de la fata Prăjesculuĭ, drept 500 leĭ, banĭ de argint.	84
Fără dată. (1620 ?) Aug. 3.	—Soltuzul cu pîrgarĭĭ de Bîrlad daŭ mărturie luĭ Panteleu și Ursul Vartic pentru niște țiganĭ vînduțĭ de Samfira sora Ursuluĭ luĭ Panteleĭ.	336
7217 Ghenar 20 (1709).	— Mihaĭ Racoviță Vodă întărește luĭ Iordaki Roset biv vel vornic stăpînirea asupra loculuĭ Buloai ot Vasluĭ, gura Teleajen.	390
1708 Febr. 21.	— Mihaĭ Racoviță Vodă recunoaște și el dreptul de maĭ sus a luĭ Iordaki Roset asupra Mirceștilor.	85
1709 Iuni 1 (7217).	—Antimia soția răposatuluĭ Golaĭ, vornic de poartă vinde luĭ Ștefan Luca log. al 3 a ocina luĭ din Bălănești ot Fălciŭ, de pe apa Bujoruluĭ.	187
1712 Aug. 23 (7220).	— Lupa dă danie luĭ	

Anul		Pagina
	Stamate; o prisacă din Gîrceni, spre pomenirea soțuluĭ și a socruluĭ eĭ.	87
1718 Noem. 24 (7227).	— Ștefan Okîul vinde luĭ Costaki log. 1 1/2 pogon vie de la Deocheți, de oare-ce întrebînd rudele nicĭ una n-a vrut s-o sprijinească.	88
1718 (7226).	— M. Racoviță dă luĭ Andreĭ Pisarul un loc domnesc din Codrul Iașilor, unde azĭ e Schitul Ducăĭ.	229
1720 Sept. 4 (7229).	— Vînzarea uneĭ jumătățĭ din Ghelemeiŭ țiganul, de către Kondraki către Tofana spătăroaia luĭ Ilie.	119
1730 Aug. 13 (7138).	— Izvod de ispisoacele mănăstiriĭ Iței ot Suceava, mănăstire de maice.	133
1734 Iuli 16 (7242).	— Hotarnica moșieĭ Faraoanilor, după mărturia locuitorilor din sat.	221
1741 Iuli 8 (7249).	— Spat. Andreĭ Ruset fiul luĭ Iordaki Ruset vorn. i să recunoaște dreptul de proprietate asupra unor vecinĭ din *Mircești*, carĭ ziceaŭ că sunt moșneni din Pribești și Mircești.	89—92
1742 Mai 23 (7250).	Lăcuitoriĭ din Cleja de sus atestă pe sufletul lor că vatra satuluĭ Cleja a Ungurilor răzăși a fost la fîntîna Nucului.	232
1745 Ianuarie 5 (7253).	— Toader Paladi vel visternic cumpără două sate Bîrlești și Gîrtești, de la Nicolae biv Postelnic, pentru că Dumisale i s-aŭ căzut după neamul D-sale.	92—94
1745 Ghenar 12 (7253).	— Ion Neculai Vodă ordonă să se judece procesul dintre *Ioniță Ghibanul* și aĭ luĭ cu Ion Darie, toțĭ din Delenĭ ot Fălciŭ pentru o prisacă aleasă în pădure; cum și pentru un mascur a luĭ Darie, ucis de Ion Ghibanul pe moșia sa din pădurea Zgureĭ.	364
1755 Fevruarie 14 (7263).	— Mateiŭ Ghica întărește maiceĭ Iroftia, stariția mănăstireĭ de maicĭ de la Iței vechile drepturĭ ale mănăstireĭ.	138

Anul		Pagina
1757 Iunie 6 (7265).	— Hotarnica satuluĭ Dumestiĭ de peste Prut, ţinutul Iaşuluĭ, de către Simion Keşcu, (bunicul regineĭ Natalia).	139
1760 Iunie 8 (7268).	— Ion Teodor Vodă împuterniceşte pe Gh. Şuverdeanu mazil să stăpînească şi să zăciuiască moşiile sale de pe Elan; iar locuitoriĭ să-ĭ facă 12 zile boeresc, 6 zile vara, 6 zile iarna	94
1761 Februarie 20. (7269).	— Lupul sin C. Scîrlet vtori postelnic, vinde pe ţiganca sa Ilinca Didie cu ficiorul său, cu 60 taleriĭ. . .	311
1761 April 15 (7269).	— Ion Teodor Vodă dă surorii sale Maria jigniceroae un loc de casă în Iaşi, în Muntenimea de mijloc. . . .	393
1763 Fevruar 20 (7071).	— Hotarnica Mărăţeilor de lîngă Piatra moşie a hatmanuluĭ V. Roset.	403
1764 (7272).	— Maria Suceveanu schimbă nişte proprietăţi ale sale cu Ioniţă Cantacuzino pentru o casă în Iaşi	366
1777 Ghenar 20.	— Cozma Marcu monahu să dă rămas cu pretenţiile sale asupra poeneĭ luĭ Coman faţă cu Ion Cioran.	399
1179 Iunie 8.	— Hotarnica Toxobenilor de la Iaşi peste Prut.	349
1780 Fecruar 12.	— Ioniţă Suceveanu să împrumută de la biv vel Logofăt I. Cantacuzin cu 100 leĭ, pentru care pune amanet moşia sa Teleneşti.	868
1781 Iuni 7.	— Ioniţă Suceveanu primeşte chitanţă de la Ion Cantacuzino Logofăt pentru plata a 550 leĭ.	369
1781 Iuni 30.	Zapis luĭ Ioniţă Suceveanu pentru o amînare de vade la plata a 550 leĭ.	370
1784 Noemvrie 24.	— Alexandru Costantin Vodă întăreşte luĭ Gh. Cuza vadul de moară de la Liudeştĭ, fără a fi suparat de Egumenul de la Birnovskie şi de Toma Cozma şătrar.	354
1792 Iulie 9.	— Boeriĭ de divan adiveresc mezatul unor viĭ rămase asupra slugeruluĭ Miron Scorţescu în preţ de 2250 leĭ. . . .	379

Anul		Pagina
1792 August 30.	— Carte de judecată a luĭ Miron Scorţăscul cu Smaranda Suceveanu asupra moşieĭ Teleneştilor, ot Iaşi.	360
1792 Septemvrie 8.	— A. C. Moruz Vodă recunoaşte schimbul prin care Iordachi Ghica biv vel vornic, trece moşia sa Viteleuca din Cordunul Nemţesc, luĭ Mateĭ Canta biv vel visternic, pentru Cucuteni, de la Cîrligătura, maĭ dînd în plus 44,000 leĭ.	145
1794 Noemvrie 8.	— Mihaĭ Suţul întăreşte privilegiul locuitorilor din Botoşani, de a nu plăti bezmăn vatra tîrguluĭ, fiind loc gospod.	241
1795 Mart 6.	— Andronachi Donicĭ devine deplin proprietar asupra loculuĭ dăruit de moşul D-sale Iordachi Canano în Iaşi, Muntenimea de sus. D-nul M. C. Suţu îĭ întăreşte această stăpînire.	396
1796 April 1.	— Răducanu Roset dă danie luĭ P. Cazimir sluger 2 sălaşe de ţiganĭ. . .	378
1796 Noemvrie 25.	— Alexandru Ion sin Diacon Toader dă preotuluĭ Neculai 5 stînjenĭ din moşia Zmulţiĭ.	313
Fără dată.	C. D. Moruz Vodă stabileşte ponturile *diatelor*.	373
Fără dată.	— Insemnări de familie. . . .	360
1801 Septemvrie 6.	— Alexandru N. Suţu scrie luĭ Sandu Oatu biv vel pitar, ispravnic de ţinutul Greceniĭ, în privinţa împilăriĭ cu dări a nevoeşilor şi abuzurilor de scutire a o sumă de persoane, între care şi Evreĭ. . .	314
1206 an turcesc.	— Firman împărătesc către Alexandru C. Moruz Vodă prin care să opreşte fabricarea *horilceĭ* în Moldova. . .	308
1804 Mai 13.	— Paraschiva femeea luĭ Enachi Movilă vinde luĭ Alex. Stamatin 37 ½ stînj. din moşia Dabestĭ ot Covurluĭ. . . .	318
1804 Mai 28.	— C. Mihnea dă luĭ Manolachi Tudori clucer 17 stînj. 4 palme din Giosănĭ	

Anul		Pagina
	pentru 17 stînj. 4 palme din Dăncenĭ, cu care fac schimbul.	320
1805 Sept. 30.	Adetiul locuitorilor din Fărăoani ot Bacău, cu proprietariul Iordaki Roset.	201
1805 Decemvrie 14.	— Locuitorĭ de Faraoanĭ fac jalobă domnuluĭ de nedreptățile ce li să fac de noul proprietar Roset. Arată istoricul venireĭ lor în Fărăoanĭ.	225
1806 Ghenar 8.	— Scrisoarea intimă a luĭ Alex. Stamatin cătră cumnatul său Iordaki în privința Dăneștilor.	222
1806 Ghenar 21.	— Adresa boerilor de divan la jaloba locuitor lor de Fărăoanĭ asupra adetiuluĭ cu proprietarul Roset, față cu obiceiurile, cum au fost din vechiŭ.	204
1806 Februar 1.	— A. C Moruz, hotărăște ponturile Faraoanilor, a visterniculuĭ Iordaki Roset, noul proprietar al moșieĭ.	216
1812 Iuni 6.	— Opis de documentele moșieĭ *Românești* ot Cîrligătura.	176
1815 Iunie 15.	— Scîrlat Alexandru Călimah scrie parcalabilor de Galați să reguleze pricina dintre Manoli Tudori și cu răzășiĭ de la Balțați ot Covurluĭ.	325
1816 Februarie 28.	— Sc. A. Calimah scrie parcalabuluĭ de Galați în pricina răzeșilor de Bălțați cu Marin Tudori.	329
1817 August 3	— Sc. A. Calimah dă ordonanță definitivă în privința pricei dintre P. Cernat biv vel medelniceriŭ și cu fraților Negreștĭ pentru moșia Giosăniĭ și Giosa.	331
1817 August 10	— Hotarnica satuluĭ Iteștĭ de la Neamț.	384
1818 Ghenar 31.	— Cluceriul M. Tudori jăluește Domnuluĭ pentru niște stînjenĭ de pămînt, făcuți schimb cu Gh. Sava, pe care după 16 anĭ îĭ dă altuia Zorilă.	328
1818 Fevruar 12.	— Scîrlat Calimah Vodă	

Anul		Pagina
	încuviințază pe răzășiĭ de Popești și Pucreaca a stăpîni locurile încălcate de mănăstirea Galata, și de Baron Herescu.	233
1820 Noemvrie 1.	— M. Gr. Suțu scrie parcalabilor de Galați pentru V. Tudori și răzeșiĭ de Balțați.	337
1822 Ianuarie 20.	— Baniĭ cheltuițĭ cu zăloagele turcești de la Piatra, cum și cheltuelele cu căutarea moșiilor de la Neamț.	357
1822.	— Baniĭ strînși de Filip Scorțăscu din venitul moșiilor mănăstirești de la Neamț.	380
1822 April 23.	— Arenda moșiilor mănăstirești de la Neamț.	347
1824 Decemvrie 17.	— Izvod de averea găsită la moartea sulgeriuluĭ V. Negură.	339
1825.	— Adresa comisiuneĭ aleasă de Vodă Sturza în pricina Popeștilor și Pribeștilor a comisoaeĭ Zamfirița Ion Roset, născută Manu; la această adresă răspunde comisoaea Zamfirița.	269
După 1825	— Comisoaea Roset jăluește divanuluĭ pentru răpirea Pribeștilor, moșia părintască, de cătră Vodă. E frumoasă jaloba prin stilul său și tăria de argumente.	245
1825 Ghenar 10.	Sandu Sturza curmă procesul pentru Popești, rînduind a să deosăbi prin pietre hotară marginile loculuĭ domnesc de al mănăstireĭ Rișca, perzînd răzeșiĭ Bogdaprosteștĭ și comisoaea Roset tot pămîntul.	292
Fără dată.	— Lămuriri despre satul Popeștĭ, ținutul Vasluiuluĭ; note la jalba de maĭ sus a comisoaeĭ Roset.	306
1826 Ghenar 5.	— Jalba luĭ V. Tudori ban contra răzășilor de Crăeștĭ ot Covurluĭ.	345
1826 Iuli 18.	— Sandu Sturza numește pe Voĭcul stolnic judecătoriŭ.	372
1828 Septemvrie 23.	— Minciachi ordonă că guvernul Rusăsc poate judeca din noŭ orice proces nedrept; face dar cunoscut tuturor a	

Anul *Pagina*

îndrepta jalobele către reprezentantul guvernului Rusăsc. 302
1841 Octombrie 25. — Mihai Grigori Sturza Vodă întăreşte demisia lui C. Balş vel Logofăt din cauză de boală, dar îi dă dreptul de a purta uniforma prezidentului de divan domnesc. 371
1855. — Notices sur les princes de la famille Ghica, par I. A. Vaillant. 147
1855 Decemvrie Iaşi. — Doleanţa boerilor Moldoveĭ adresată Ministrului Impărăţieĭ Franceze. 164
1878. — Articulele tratatului din Berlin referitoare la Romînia. 189
1879 — La question des juifs. 196
1884 Octomvrie 17.—Schiţă biografică despre Neofit Scriban, de Theodor Codrescu. . . . 30
1890 Octomvrie 17. Alocuţiunea D-rului Gh. A. Asaki la inaugurarea statueĭ lui Gh. Asaki. . . . . 29—30
1891. — Divanul domnesc din Muntenia; reprodus după *Monitorul Oficial*. 192
1891 Mart 31 — Discursul d-luĭ Alexandru V. Beldiman, în sala Pastia din Iaşi; aici desfăşură programul politic şi economic al democraţilor grupaţi în jurul ziarului Adevărul. 1—21
1891 Mai 21. — Marca Bucovineĭ, aşa cum a hotărît-o Francisc Iosif I. 178
1891 Iulie 3. — Necrologul luĭ M. Kogălniceanu de T. Codrescu. 167

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE